

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DEĞERLER EĞİTİMİ Aile ve Toplum Öğretim Programlarında Yer Alan Kök Değerler Temalı Etkinlik Kitabı

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DEĞERLER EĞİTİMİ

Aile ve Toplum

Öğretim Programlarında Yer Alan
Kök Değerler Temalı Etkinlik Kitabı

ORTAÖĞRETİM

DEĞERLER EĞİTİMİ

Aile ve Toplum

Öğretim Programlarında Yer Alan Kök Değerler Temalı
Etkinlik Kitabı

DEVLET KİTAPLARI

....., 2023

DEĞERLER EĞİTİMİ

Aile ve Toplum

Öğretim Programlarında Yer Alan Kök Değerler Temalı Etkinlik Kitabı

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Genel Yayın Yönetmeni

Halil İbrahim TOPÇU

Yayın Koordinatörü

Bilgen KERKEZ

Editör

Pınar MALTEPE

Yazar

Kitabı hazırlayan yazar isimleri çalışma sayfalarının sonunda listelenmiştir.

Alan İnceleme Uzmanı

Dr. Yusuf YILDIRIM

Dil Uzmanı

Dr. Kaan TANYERİ, Hilal ASLAN, Serap ATAÖĞLU

Program Geliştirme Uzmanı

Dr. Fadıl ŞİRAZ

Rehberlik Uzmanı

Zeynep Sare TÜZGEN KONYALI, Onur TEKŞEN

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

Şafak Cansu DOĞRU, Uğur ALTUN

Görsel Tasarımcı

Sema KARACA, Serap YOLDAŞ, Seval AKSEL, Sibel Derin ÖZTEMEL, Zeynep KOCA

ISBN 978-975-11-6523-7

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

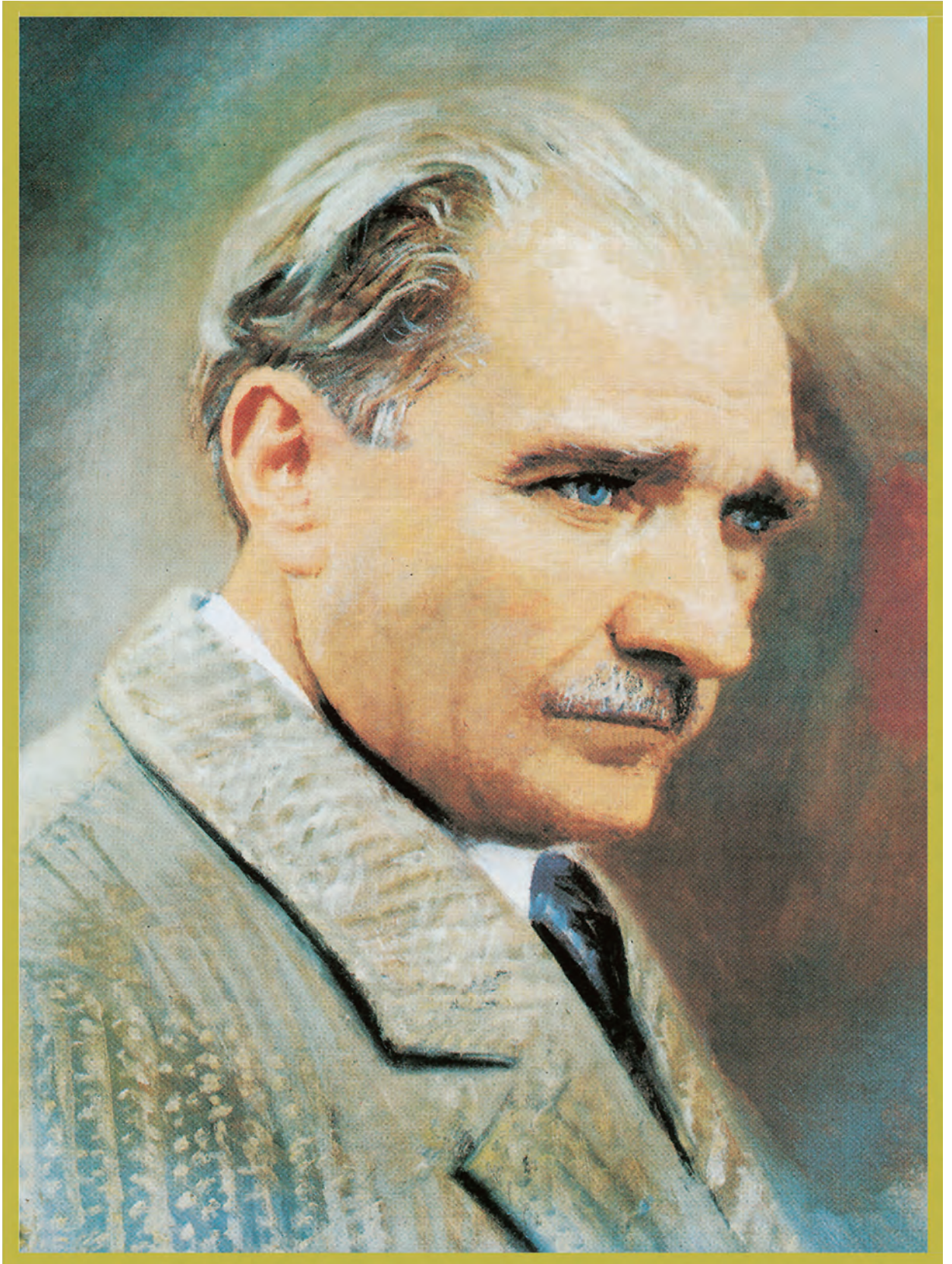
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Türk millî eğitim sisteminin amacı, eğitimin ana ögesi ve baş öznese olan insanın çağın ve geleceğin becerileriyle donanması ve bu donanımı insanlığın hayrına sarf edebilmesidir. Millî eğitimimiz; bilime odaklı, kültürel değerlere duyarlı, estetik değerlere sahip, nitelikli, ahlaklı bireyler yetiştirme doğrultusunda evrensel değerlerden beslenir. Bu doğrultuda ele alınan değerler, ideal ve arzu edilen davranış veya yaşam biçimlerini ifade eden üst düzey kavramlar ve doğru kararlara ulaşmada bireylere yardımcı olan genel ilkelerdir. Bu ilkelerin bireylere kazandırılması, bir yandan bireyin toplumsal hayata uyum sağlayarak dengesini bulmasına destek olurken bir yandan da toplumun kültürel özelliklerine katkı sağlamış olur.

Eğitim sistemimizden beklenti, bireylerin değerleri sadece öğrenmeleri değildir. Bu değerleri aynı zamanda tutum ve davranışlarına yansıtmalarına ve iyi bir insan, iyi bir vatandaş olarak topluma katkıda bulunmalarına yardımcı olmasıdır. Bireyin bu ilkeleri kazanmasında ve kazanılan ilkelerin sürekliliğinde okul önemli bir paya sahiptir. Okullar; öğrencilerin sadece akademik bilgi ve becerileri kazandıkları yerler değil, toplumun küçük bir örneklemini olarak öğrencilerin toplumsal yapıyı tüm yönleriyle deneyimledikleri yerlerdir. Bu sebeple okullar bir yaşam alanı niteliğinde, her bir öğrenci için millî ve evrensel değerlerin içselleştireceği öğrenme ortamlarıdır.

Öğretim programlarında öğrencilere sunulan en temel unsur; öğrenilen her türlü bilgi, beceri, değer ve tutumun bir davranış olarak ortaya çıkmasının ötesinde öğrencilerin kendilerine ve topluma hizmet edebilecek bireyler hâline gelmesidir. Evrensel ve toplumsal değerleri içselleştiren bir öğrenci; başta kendisini, ailesini, ülkesini ve dünyayı daha iyi hâle getirebileceğinin farkına varacaktır. Öğretim programında yer alan kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik olarak belirlenmiştir.

Milletin devamını sağlayan ve millî değerlerin koruyucusu olan en temel kurum ailedir. Güçlü bir aile yapısına sahip toplumların varlığı sonsuza kadar sürecektir. Bu bakımdan kök değerlerin ailelerde yaşatılması topluma da büyük katkı sağlayacaktır. *Değerler Eğitimi Aile ve Toplum* kitabında öğrencilerin aile ilişkilerini güçlendirebilmesine, aile içi iletişimde problemlere çözüm üretebilmesine, ilişkilerini değerlere ters düşmeden yürütebilmesine rehberlik eden etkinlikler tasarlanarak daha sağlıklı bir toplum oluşturmak bu kitabın en temel amacıdır. Küreselleşmenin getirmiş olduğu sorunlardan biri de millî-manev değerlerimizin her geçen gün yok olmasıdır. Bu değerlere sahip çıkan, bu değerleri koruyan ve yaşatan ailelerin varlığı toplumun huzuru ve güven içinde yaşaması için şarttır. Bu çerçevede Bakanlığımız *Değerler Eğitimi Aile ve Toplum* kitabıyla öğrencilerimize on kök değeri kazandırmayı amaçlamıştır.

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, değerler eğitiminin işe koşulması noktasında öğretmenlere kılavuzluk edecek bir etkinlik kitabı hazırlayarak evrensel ve toplumsal değerlerin eğitim-öğretim süreçlerine dâhil edilmesine yol göstermeyi amaçlamıştır. Değerler eğitimi etkinlik kitabında öğretim programlarında bulunan on kök değere yönelik etkinliklere yer verilmiştir. Kitapta yer alan etkinlikler; öğrencilerin ilgisini çekecek, birbirinden farklı özellikler içeren özgün çalışmalar şeklinde sunulmuştur. Etkinlikler, öğretmen uygulamasına yönelik sınıf içi etkinliklerdir. Her etkinliğin sınıf içi uygulama bölümü olmakla birlikte okul içi, okul dışı ve aile ile irtibatlı görevlendirmeler içeren etkinlikler de bulunmaktadır. Etkinliklerin bu ayrımları başlıklarıyla belirtilmiştir. Etkinlikler; öğrencilerin sınıf ortamı içerisinde daha çok eğlenerek öğrenebilecekleri, anlama ve anlatma becerilerini daha üst düzeye çıkarabilecekleri çok yönlü çalışmalar şeklinde düzenlenmiştir.

Değerler Eğitimi Aile ve Toplum kitabında yer alan farklı değerlere ait içerik, etkinlik ve uygulamalarda öğrencilerin yorumlama, çıkarımda bulunma, öğrendiğini karşılaştığı probleme yansıtabilme, karşılaştırma, ilişki kurabilme, analiz edebilme, eleştirel düşünebilme, düşüncelerini sentezleyebilme gibi üst düzey zihinsel becerileri kazanabilmesi ve tüm bu süreçleri etkili iletişim kurarak iş birliği içinde deneyimlemesi amaçlanmıştır.

Değerler Eğitimi Aile ve Toplum kitabıyla öğretimin sadece bilişsel-zihinsel öğrenmelerle sınırlı kalmayıp öğrencilerin duygu, tutum, değer, inanç gibi duyuşsal davranışlarının hepsinin geliştirilmesi ve eğitimin bütüncül olarak ele alınması amaçlanmaktadır. Değer ve tutumların bilişsel düzeyi aşarak duygu ve davranış boyutlarında öğrencilere kazandırılmasıyla öğrencilerin okuldaki yaşam kalitesi yükselecek ve öğrenciler, kendilerini okulda daha mutlu ve güvende hissedecektir. Böylece öğrenciler bir taraftan iyi karaktere sahip vatandaşlar olarak yetişirken bir taraftan da gündelik yaşamda kullanacakları bilgi ve becerileri etkili bir şekilde öğreneceklerdir. Evrensel, toplumsal, ahlaki ve millî değerlerle sentezlenerek hazırlanan bu kitaptan tüm öğretmen ve öğrencilerimizin faydalanması dileğiyle...

İÇİNDEKİLER

ADALET

1

Etkinlik No	Etkinliğin Adı	Sayfa No
1	Adalet Seninle Başlar	14
2	Adil Aile, Mutlu Birey	17
3	Ama Bu Haksızlık	20
4	Daha Adil Olabilirsin	24
5	Ailede Adalet ve Ara Buluculuk	26
6	Ailede Adil Güç ve Kaynak Yönetimi	29
7	Huzur İçin Hakaniyet	32
8	Karar Ağacı	35
9	Adalet Mektupları	38
10	Engell(en)iyoruz	41
11	Önce Adalet	45

ÖZ DENETİM

4

Etkinlik No	Etkinliğin Adı	Sayfa No
1	Riskten Fırsata	118
2	Zihnimde Egemenlik Kurarken	121
3	Rol Modelim	124
4	Öfkem Beni Yenemez	127
5	Fazlası Zarar	130
6	Öz Denetim Günlüğüm	133
7	Bağlan ama Bağımlı Olma	137
8	Duygularla Denge	141
9	Başarının Sırri	144

DOSTLUK

2

Etkinlik No	Etkinliğin Adı	Sayfa No
1	Dost Listene Kendini de Yaz	50
2	Aile Dostu	53
3	Baba Dostu	56
4	Cihanda Dostluk	59
5	Makbul Dost	62
6	Sonuna Kadar Dostluk	65
7	Sılada Rahmet Var	68
8	Tasavvuri Akrabalık	71
9	Her Zaman Yanımda	74
10	Dostluk Köprüsü	77
11	Gönül Bağında Dostluk	80
12	Hoş Geldin Dostum	82

SABIR

5

Etkinlik No	Etkinliğin Adı	Sayfa No
1	Sabırın Yansımaları	150
2	Çözüm Çemberim	153
3	Sabır Ağacı	156
4	Buz Dağının Öteki Yüzü	159
5	Onlar Bizim Büyüklerimiz	162
6	Sakin Ol	164
7	Aileyi Birleştiren Güç: Sabır	167
8	Sabır Toplantısı	170
9	Sabır Bağı	172
10	Neden Bekliyorum?	175

DÜRÜSTLÜK

3

Etkinlik No	Etkinliğin Adı	Sayfa No
1	Doğru Dürüst	88
2	Ailemle Güçlüyüm	91
3	Tutarlıyım	94
4	Yalanın İcadı	96
5	Ön Yargılardan Uzak	99
6	Söz Ağızdan Bir Kere Çıkar	101
7	Dürüst Olmayı Seç	104
8	Ticarette Dürüstlük	106
9	Sanal Dünya ve Dürüstlük	109
10	Yalanın Büyüğü Küçüğü Olmaz	112

SAYGI

6

Etkinlik No	Etkinliğin Adı	Sayfa No
1	Özümde Saygı	182
2	Akrabaya Saygı	185
3	Saygılı Beden Dili	188
4	Özgürlük ve Saygı Dengesi	192
5	Ailede Saygı Dili	195
6	Toplu Yaşam Alanlarında Saygı	198
7	Görgülü İnsan	201
8	Saygın Kadın, Mutlu Toplum	205
9	Söyleyecek Sözüm Var	208
10	Hayatıma Saygı	212

İÇİNDEKİLER

SEVGİ

7

Etkinlik No	Etkinliğin Adı	Sayfa No
1	Hayat Sevince Güzel	218
2	Yaraya Merhem: Sevgi	221
3	Sevgiyle Gelen Mutluluk	224
4	Ölçülü Olmak	227
5	Kardeşim Desteğim	230
6	Öz Şefkat	234
7	Kalbin de Burada mı?	237
8	Sevgi Emek İster	240
9	Sevgi Diliyle Konuşalım	243
10	Sevginin Verdiği Huzur	246
11	Sevgimi Gösteriyorum	249

YARDIMSEVERLİK

10

Etkinlik No	Etkinliğin Adı	Sayfa No
1	Hayatlara Dokunmak	322
2	Bir Ailem Olsun	325
3	Geleneklerden Gelen Yardımlaşma	328
4	Paylaşmayla Gelen Kardeşlik	332
5	Sosyal Yardımlaşmada Ben de Varım	335
6	Topla, Dağıt; Dinsin Ağıt	338
7	Mutluluğa Giden Yol	341
8	Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	344
9	El Ele Vermeyince Taş Yerinden Oynamaz	347
10	Dalga Dalga İyilik	351

SORUMLULUK

8

Etkinlik No	Etkinliğin Adı	Sayfa No
1	Sorumlu Bireyler Yetiştirmek	256
2	Ailem, Nasihatleri ve Sorumluluklarım	259
3	Sorumluluğu İçselleştirmek Gerek	262
4	Millî Biliç Sorumluluğu	265
5	Sorumluluklarım ve Seçimlerim	268
6	Sorumluluk Zamanı	271
7	Geleneklerden Gelen Sorumluluklar	275
8	Anaya Mektup	278
9	İsrafa "Dur" Demenin Tam Zamanı	281
10	Çağın Sorunu: Telefon Bağımlılığı	285

Kaynakça	356
Görsel Kaynakçası	365

VATANSEVERLİK

9

Etkinlik No	Etkinliğin Adı	Sayfa No
1	Suyumuzu Korumak, Ülkemizi Korumak	292
2	Ailede Vatanseverlik	295
3	Yediden Yetmiş Vatan Sevgisi	297
4	Adsız Kahramanlar	301
5	Birlikte Var Oluruz	303
6	En Değerli Miras: Kültür	306
7	Vatan Borcu	308
8	Millî Hafıza	310
9	Vatan İçin Yaşamak	313
10	Yeniden, Yeniden, Yeniden Kullanmalıyız	315

KİTAPTA KULLANILAN SİMGELER

Adalet

Dostluk

Dürüstlük

Öz Denetim

Sabır

Saygı

Sevgi

Sorumluluk

Vatanseverlik

Yardımseverlik

Sınıf İçi Etkinlik

Okul İçi Etkinlik

Okul Dışı Etkinlik

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

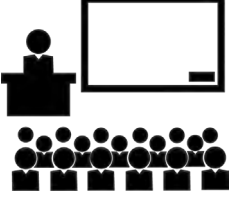

Telif Hakkı

ADALET

Sınıf İçi Etkinlikler

1. Etkinlik-Adalet Seninle Başlar
2. Etkinlik-Adil Aile, Mutlu Birey
3. Etkinlik-Ama Bu Haksızlık
4. Etkinlik-Daha Adil Olabilirsin
5. Etkinlik-Ailede Adalet ve Ara Buluculuk

Okul İçi Etkinlikler

Okul Dışı Etkinlikler

9. Etkinlik-Adalet Mektupları
10. Etkinlik-Engell(en)iyoruz

Aile ile İrtibatlı Etkinlikler

11. Etkinlik-Önce Adalet

Etkinliğin Amacı	Bireylerin adil davranışlarının toplumsal adaletin ön koşulu olduğunu fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, toplumsal hayatta adalet sağlanabilmesi ve önce bireyin kendisinin adil olması gerektiğini fark etmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Tablolar tamamlanır. Örnek durumlar yorumlanır. Şiir okunarak yorumlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Hız. Peygamber'in mescide girdiğini gören sahabeler hemen ayağa kalkarak mihraba geçmesi için ona yer açtılar. Hız. Muhammed (s.a.v.) zor da olsa namazı kıldırabildi. Bir eliyle minberi diğer eliyle de asasını tutarak benzi solmuş ve bitkin bir hâlde insanlara şöyle hitap etti:

"Dostlarım! Ben risalet görevimi yerine getirdim. Allah'ın dinini elimden geldiğince size anlatmaya çalıştım. Belki bundan sonra görüşemeyeceğiz. Bu süre zarfında kimin benim üzerimde hakkı kaldıysa, farkında olmadan hanginize kötü bir söz söyleyip onu kırmışsam, kıyamet günü hesaplaşıp hakkını almadan önce, şimdi, onun ayağa kalkıp hakkını benden almasını istiyorum. Bugün helalleşme günüdür."

Kimse konuşmıyordu. Hiç kimse kalkmayınca Hız. Muhammed (s.a.v.) aynı sözleri iki kez daha tekrar etti. Sözü tamamladığında, arka saflarda bulunan kırklı yaşlarda bir şahıs ayağa kalktı ve **"Benim sizden alacağım var ya Resulallah!"** dedi. Mescit bir anda buz kesmişti. (...) Allah Resulü, meseleyi kendisine hatırlatmasını isteyince o şahıs şunları söyledi:

"Bir savaştan sonra gazilerin arasındaydım. Tam ayrılmak üzereyken develerimiz yan yana geldi. Size yakın olabilmek için yaklaştığımda, kırbacınızla sırtıma değdiniz. Bunu kasten mi yaptınız, yoksa kazara kırbacınız bana mı çarptı bilemiyorum. Ancak o anda canım çok yanmıştı. Bu bir hak ise hakkımı istiyorum."

Bunun üzerine Hız. Muhammed (s.a.v.) **"Sana kasten vurmaktan Allah'a sığırım."** buyurdu. Daha sonra Hız. Muhammed (s.a.v.) davacı sahabenin de razı olacağı bir şekilde helalleşti.

Kaynak: Diyanet Haber, (2022). (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

- Metinde anlatılan olayda Hız. Muhammed'in yaklaşımını adalet değeri açısından açıklayınız.
- Bireyin, adaleti önce kendi hayatında ilke edinmesinin aile ve toplum hayatına katkıları neler olabilir? Tartışınız.
- Toplumlarda adaletin ilke edinilmesiyle ne tür olumsuzlukların önüne geçilebilir? Örnek vererek açıklayınız.
- Adil olmayı davranış hâline getirmenin gerekliliğini "Siz kitabı okuyup durduğunuz hâlde, kendinizi unutup başkalarına iyiliği mi emrediyorsunuz?" (Bakara suresi, 44. ayet) ayetinden yararlanarak açıklayınız.

Sınıf İçi Etkinlik

1

ADALET SENİNLE BAŞLAR

2. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini inceleyerek "adil bireyin özellikleri" ve bu özelliklerin "aile ve toplum ilişkilerine katkıları" ile ilgili düşüncelerini paylaşmalarını isteyiniz. Öğrencilerin cevaplarını bilgi grafiğindeki boşluklara yazınız.

Adil Bireyin Özellikleri

- Aynı durumdaki kişilere karşı eşit muamele gösterir.

-
-
-
-

Ailevi İlişkilere Katkıları

- Aile bireyleri arasındaki haksızlığı önlemiş olur.

-
-
-
-

Toplumsal İlişkilere Katkıları

- Toplumdaki her bireyin emeğinin karşılığını almasını sağlar.

-
-
-
-

Görsel 1.1.

3. Öğrencilerden aşağıdaki örnek durumları okumalarını ve "Adalet Neyi Gerektirir?" bölümüyle ilgili düşüncelerini paylaşmalarını isteyiniz.

Örnek Durum	Adalet Neyi Gerektirir?
Arkadaşlarınızla balık tutmaya gittiniz. Akşama kadar güneş altında çalıştınız. Tutulan balıklara bakma, sofraya hazırlama gibi geri plandaki işler size verildi. Akşam eve dönme vakti geldiğinde çok iş yapmadığınızı söyleyerek size az miktarda balık verdiler. Bu durumun adil olmadığını düşünüyorsunuz.	
Fatma Hanım'ın oğlu, trafik kurallarını ihlal ettiği için zincirleme bir trafik kazasına sebep olmuştur. Fatma Hanım da o esnada araçtadır ve oğlunun hatalı olduğunu bilmektedir. İkisinin sağlık durumu iyi olsa da kazaya karışan diğer araçlarda yaralıları vardır. Olay yerine gelen polis kazaya karışanların ifadesini almaya başlar. İfade verme sırası Fatma Hanım ve oğluna gelmiştir. Fatma Hanım'ın oğlu hatalı olmasına rağmen doğru ifade vermez ve annesinden de kendisinin lehine ifade vermesini ister.	
Saliha Hanım, mutfağının penceresinden dışarıyı seyrederken araç kullanmayı yeni öğrenen kızının, komşularının park hâlindeki arabasına çarptığını görür. Biraz sonra eve gelen kızı, annesi ve komşusunun tepkisinden çekindiği için bu olaydan hiç bahsetmez. Arabasına çarptığını fark eden komşu çok geçmeden bu işi yapanı aramaya başlar fakat herhangi bir bilgiye ulaşamaz. Kızı hatasını itiraf etmeye cesaret edemeyince Saliha Hanım durumu komşusuna kendisi söylemeye karar verir. Annesinin niyetini anlayan genç kız ağlayarak annesine engel olmak ister.	

4. Öğrencilerden aşağıdaki şiiri okuyarak soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 1.2.

Zulmü alkışlayamam, zalimi asla sevemem.
Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem.
(...)

Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta ciğerim.
Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim!
Adam aldırma da geç git, diyemem, aldırırım.
Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırım!

Mehmet Âkif Ersoy

- a) "Zulmü alkışlayamam, zalimi asla sevemem." dizesinin adil olmayı davranış hâline getirme ilişkisini örnek vererek açıklayınız.
- b) Şairin adaletle ilgili duruşunu bir cümleyle özetleyecek olsaydınız bu cümle ne olurdu?
- c) Şiirin sizi en çok etkileyen dizesi hangisidir?
- ç) Şiirde adaletin sağlanması için hangi tutum ve davranışların gösterilmesi önerilmektedir? Tartışınız.
- d) Adil bir toplumun aile yapısında ne gibi özelliklerin olmasını beklersiniz?

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Adil bireylerin aile ve toplum hayatına katkılarını fark ederim.		
Hakkım olmayanı talep etmemem gerektiğini kabul ederim.		
Bir davranışı adaletin temel ilkelerine göre değerlendiririm.		
Adaletin herkes için geçerli olduğunu kabul ederim.		
Adaleti önce kendi davranışlarımda gösteririm.		

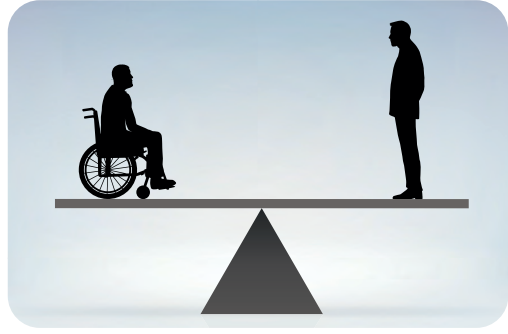
Etkinliğin Amacı	Toplumsal huzurun sağlanması için aile içi ilişkilerde adaletin gözetilmesinin önemini fark edebilmek.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, aile içindeki adil davranışların toplumda adaletin sağlanması açısından önemini kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller ve bilgi grafiği incelenir. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Metin okunur. "Ailede adalet olmazsa ..." ifadesine uygun bir cümle yazılır. Tablolar tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruyu cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 1.3.

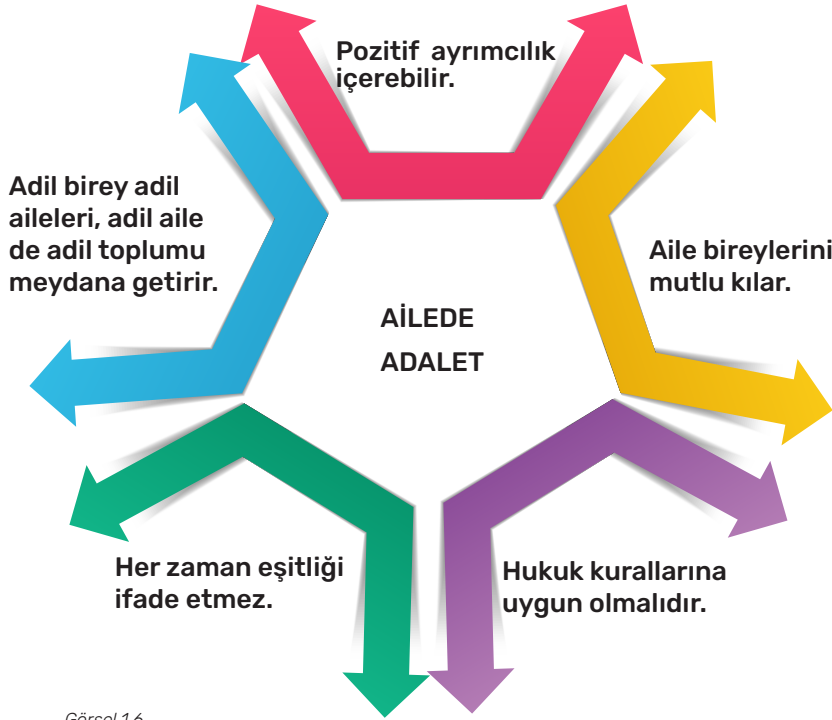
Görsel 1.4.

Görsel 1.5.

a) Adalet ve eşitlik arasındaki dengeyle ilgili düşünceleriniz nelerdir? Örnek vererek açıklayınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 1.6.

- Adalet açısından ailede pozitif ayrımcılığı değerlendiriniz.
- Kardeşler arasında eşitliği adalet değerine göre değerlendiriniz.
- Bilgi grafiğinden yararlanarak ailede adaletin sağlanması ile ilgili günlük hayattan örnekler veriniz.

3. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

AİLEDE ADALET

Görsel 1.7.

Adaletin ilk önce ailede olması gerekmektedir. Zira aile toplumun temelidir. Aile bireyleri arasında adalet, özellikle de anne babanın çocukları arasında ayırım yapmaması, her konuda onlara karşı adaletli olması ailenin, adaletin öğrenileceği ve içselleştirileceği ilk basamak oluşu bakımından son derece önem taşımaktadır. Çocuklar arasında adaletin sağlanmaması, birinin daha az diğerinin daha çok sevilmesi, mal paylaşımında bir tarafın kayırılması gibi adalet duygusunu zedeleyen durumlar aile içi ilişkilere zarar verebilir. Aile içinde sevgi ve saygı bağlarının sürekli diri kalması adına ailede adalet ilkesinden taviz verilmemelidir.

Ailede gerek sevmeye gerek mal paylaşımı açısından erkek ve kız çocuklarına bakış açısında adaletli olmayacak tutumlar görülebilmektedir. Ülkemizin pek çok kesiminde hâlen kız çocuklarının mirastan payları tam olarak verilmemekte; anne baba hayattayken malları taksim ederek erkek çocuklara fazla pay vermekte ya da onların ölümünden sonra erkek çocuklar, kız kardeşlerinin paylarını verme hususunda gereken hassasiyeti göstermemektedirler. Bu tutumlar, İslam dinine göre doğru olmayıp hem anne babaya hem de kardeşlere karşı olumsuz duygu ve düşüncelerin ortaya çıkmasına, kırgınlık ve dargınlıkların artmasına neden olmaktadır.

Kaynak: Kılıç, (t.y.). (Düzenlenmiştir.)

Sınıf İçi Etkinlik

2

ADİL AİLE, MUTLU BİREY

- Aile bireylerine karşı adil olmak için neler yapıyorsunuz? Örnek vererek açıklayınız.
- Aile bireylerinin kendi aralarında adil olmaları için nelere dikkat etmeleri gerekmektedir?
- Aile bireyleri arasında adil tutumun aile huzuruna katkısı neler olabilir? Örnek vererek açıklayınız.

4. Öğrencilerden aşağıdaki "Ailede adalet olmazsa..." ifadesi ile başlayan cümleyi tamamlamalarını isteyiniz. Öğrencilerin cümlelerini aşağıdaki boşluğa yazınız.

Ailede adalet olmazsa

5. Öğrencilerden aşağıdaki örnek durumları incelemelerini ve örnek durumlara yönelik adil davranışları gerekçe göstererek açıklamalarını isteyiniz.

	Adil Davranış	Gerekçe
Küçük kardeşlerin daha çok savunulması		
Özel gereksinimli bireylere anne babanın özel ilgi göstermesi		
Küçük kardeşle aynı hata yapıldığı zaman ailenin farklı muamele göstermesi		
Yaşlılara birçok noktada öncelik verilmesi		
Küçük kardeşle eşit harçlık verilmesi		
Ev işlerine yönelik sorumlulukların aynı kişinin görevi olarak kabul edilmesi		

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet", sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aile bireylerine karşı adaletli olunması gerektiğini fark ederim.		
Toplumsal huzur için adaletin önemine inanırım.		
Aile bireylerine yönelik adaletin davranışlara yansımaları gerektiğini düşünürüm.		
Adaletli davranmaya özen gösteririm.		
Ailede ve toplumda karar alırken adalet dengesini gözetirim.		

Etkinliğin Amacı	Ailede ve toplumda koşulların herkes için eşit hâle getirilmesinin her zaman adaleti sağlamayacağına örnek verebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, aile içinde eşitlik ile adalet ayrımını yapabilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metin okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Örnek olaylar üzerinden tartışılır. Örnekler verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruyu cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 1.8.

MAKUL ÇÖZÜM

Ailede birden fazla çocuk varsa çocuklar arasında adaleti sağlamak da önemlidir. Diyelim ki çocuklardan biri güzel bir şey yaptı. Anne bu çocuğu ödüllendirmek istiyor, baba ise diğer çocuğa haksızlık olacağını düşündüğü için itiraz ediyor. Böyle bir durumda çocukların ikisi de ödül alırsa bu kez de ödülü gerçekten hak edene haksızlık olur. Hak etmediği hâlde ödül alan çocukta hak duygusu gelişmez, ömür boyu vermeden almak ister. Diğer çocuk ise "Ben çaba sarf ediyorum, hak ediyorum. Niye o da aynı şeyi alıyor?" diye düşünür. Olumlu davranışı pekiştirilmediği için adaletle karşı güvensizlik duygusu hisseder. (...)

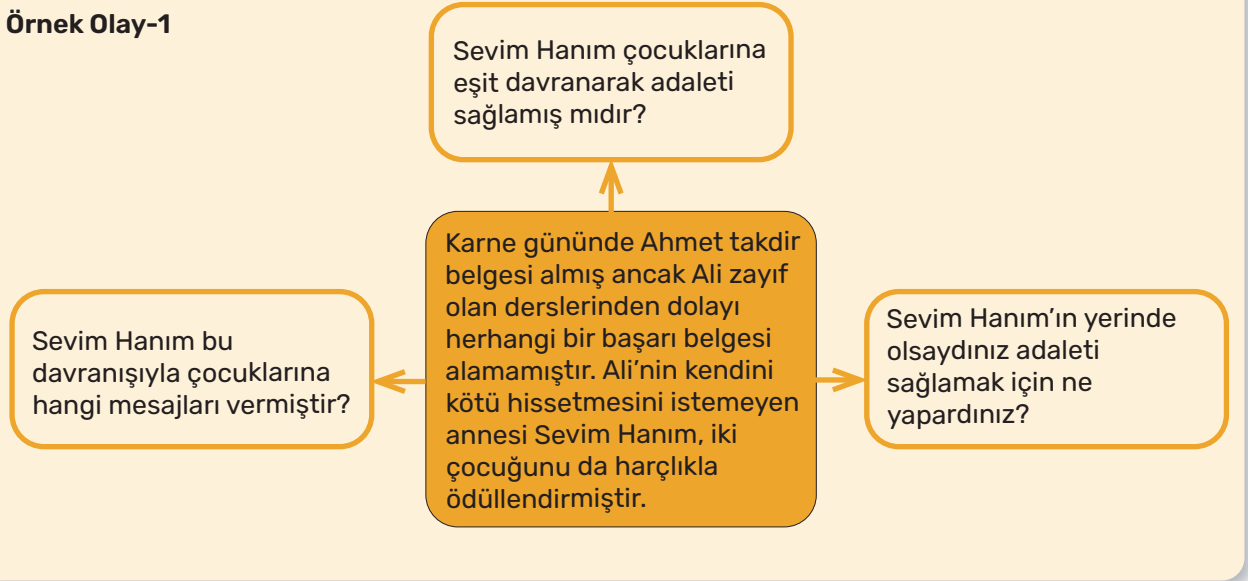
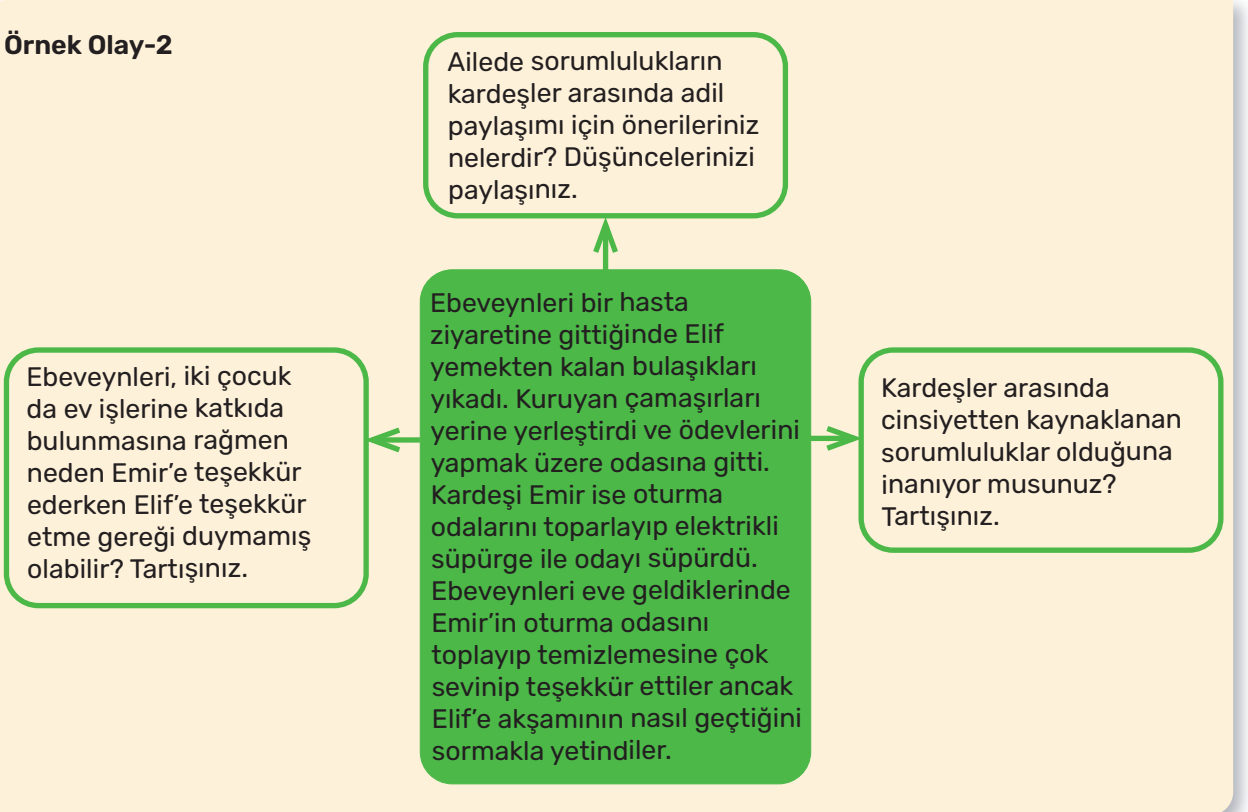
Saygılı davranmayla hak arama arasındaki sınır önemlidir. Hak aramak illaki zor kullanmak, şiddete başvurmak değildir. İyilik yapana iyilikle karşılık verilir. Kötülük yapana kötülük yapmak değil de haksızlık yapmamaya çalışmak, haksızlık yapmadan hatasını göstermek idealdir. Çocuğa sadece iyilere saygılı olmayı değil, kötülük yapana haksızlık yapmama kaygısını da öğretmek gerekir. Çocuklara haklarını ararken saygı sınırları içinde kalmayı öğretmek için anne babaların bu konuda da model olmaları gereklidir. Kavgacı bir ailede yetişen çocuk ister istemez bunun sorun çözmek için doğru yöntem olduğunu düşünür, öyle hareket eder. Nasıl ki aile içi ilişkilerde haklı olmak yetmiyor, haklı olanın kendisini doğru bir üslupla ifade etmesi gerekiyorsa aynı şekilde sosyal ilişkilerde de kullanılan yöntem önemlidir. İnsanların medeniyet ölçüsünü gösteren en önemli özellik doğru yöntemle hak arama bilinci ve hukuka saygı anlayışıdır. Hukukun geçerli olduğu toplumlarda haksızlığa uğrayan kişi, karşısındakinin boynuna sarılmaz.

Kaynak: Tarhan, (2009), (Düzenlenmiştir.)

Sınıf İçi Etkinlik**3****AMA BU HAKSIZLIK**

- Aile yaşamında bireylere haksızlık olarak değerlendirdiğiniz durumlar nelerdir? Düşüncelerinizi nedenleriyle açıklayınız.
- Adalet anlayışının ailede gelişmesi için neler yapılması gerekir? Örnek vererek açıklayınız.
- Hak ararken kullanılan üslubun sonuca etkisini değerlendiriniz.

2. Aşağıdaki örnek olayları sesli olarak okuyunuz ve öğrencilerden soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Örnek Olay-1**Örnek Olay-2**

Örnek Olay-3

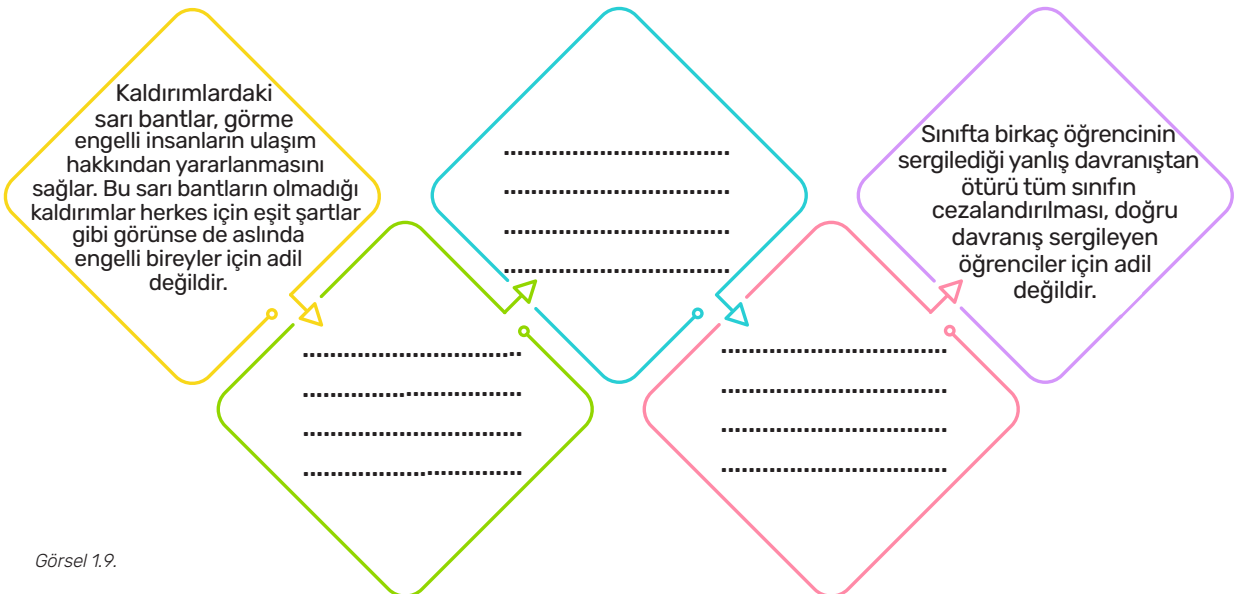
Gizem'in ebeveynlerinin gösterdiği tepkiyi adil buluyor musunuz? Tartışınız.

Hülya kardeşini ebeveynleri karşısında zor duruma düşürmemek için neler yapabilirdi?

Gizem ve Hülya, ebeveynlerine kütüphanede birlikte ders çalışacaklarını söyleyerek evden çıkarlar. Kütüphaneye vardıklarında Hülya, Gizem'e su almayı unuttuğu için markete gideceğini ve onu beklemeden içeri girmesini söyler. Gizem kütüphaneye girip ders çalışmaya başlar. Birkaç saat sonra eve dönmek için çıktığında kardeşini bulamaz. Telefonla da kardeşine ulaşamayan Gizem, geç kalmak istemediği için eve tek başına döner. Çok geçmeden Hülya da eve gelir. Ebeveynleri Gizem ve Hülya'ya kütüphaneye birlikte gitmelerine rağmen eve ayrı ayrı dönmelerinin güven sarsıcı olduğunu söyleyerek onları sertçe uyarır.

Ebeveynlerin yerinde siz olsaydınız çocuklarınızın söyledikleri şekilde davranmamaları karşısında adil tepkiniz ne olurdu?

3. Öğrencilerden “toplumda eşit koşulların her zaman adalet anlamına gelmediğini” ifade eden gündelik yaşamdan örnekler paylaşımlarını isteyiniz. Paylaşılan örnekleri cevap alanına yazınız.

Görsel 1.9.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Haksız muamelenin bireye ve topluma etkilerini fark ederim.		
Haksız muamelenin yanlış davranışı pekiştirebileceğini düşünürüm.		
Haklı ile haksıza eşit muamelenin adil olmadığına inanırım.		
Adil muamelenin ailede güven ilişkisini koruyacağına inanırım.		
Eşit koşul ve davranışların her zaman adaleti sağlamayacağını kabul ederim.		

Etkinliğin Amacı	Aile yaşantısında ayrımcılığın önüne geçmek için çözüm önerileri sunabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, aile yaşantısındaki ayrımcılığın engellenmesine yönelik çözüm önerileri sunabilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller incelenir ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Metin okunur. Çözüm önerileri sunulur. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 1.10.

Görsel 1.11.

- Görsellerde anlatılan ortak tema ne olabilir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.
- Görsellerde anlatılan durumu yaşasaydınız ne hissederdiniz? Gerekçeleriyle açıklayınız.
- Aile bireylerine yönelik sevgi ve ilgide adil olmak mümkün müdür? Düşüncelerinizi nedenleriyle açıklayınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki görseli incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 1.12.

- Evdeki sorumlulukların dağılımında kadına ya da erkeğe yapılan adaletsizlikler neler olabilir? Örnekler veriniz.
- Aile yaşamında sadece kadının ya da sadece erkeğin yerine getirmeye mecbur olduğu sorumluluklar olduğunu düşünüyor musunuz? Tartışınız.
- Aile yaşamında görev ve sorumlulukların adil dağılımı size ne ifade ediyor? Tartışınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruyu cevaplamalarını isteyiniz.

Ebeveynlerin çocukları ile ilişkilerinde dikkat edecekleri hususlardan biri, çocuklara sevgi ve ilgi gösterirken adaletli ve dengeli davranmaktır. Bazen ilk çocuk, bazen son çocuk, bazen sakın görünümlü olan, bazen kızlardan sonra dünyaya gelen erkek çocuk veya erkeklerden sonra gelen kız çocuk, bazen de fiziksel olarak zayıf çocuk; anne babanın ilgisini çekmede ayrıcalıklı davranma vesilesi olabilir. Bu durumlar kardeşler arasında olumsuz duygulara neden olabileceği için dikkatli davranılmalıdır. Ayrıca ailesinde hep avantajlı konumda olan çocuklar, sosyal yaşamlarında ve arkadaşlık ilişkilerinde çeşitli uyum sorunları ve psikolojik sorunlar yaşarlar. İlişkilerinde bazen bencillik bazen de içe kapanıklık sergilerler.

Anne ve baba, çocukları arasında her koşulda eşitlik sağlayamayabilir. Mutlak bir eşitlik yerine hakça davranmaya dikkat edilmeli eğer birine daha fazla ilgi gösterme zorunluluğu varsa bu, diğer çocukta daha az sevildiği duygusunu uyandırmayacak biçimde yapılmalıdır. Aileler, çocuklarına bir kardeşe sahip olmanın güzelliklerini gösterip aralarındaki dayanışmayı geliştirirlerse onların mutluluğu açısından daha faydalı olacaktır. Çocukların hepsine, aile içinde önemli oldukları gösterilmeli ve bu duygu yaşatılmalıdır. Ebeveynler; kardeşler arası ilişkilerde uzlaştırıcı olmalı, taraf olmamalıdır. Kardeşlerin birbirlerini şikâyet etmelerine fırsat verilmemeli, sorumlulukları birbirlerine yüklenmemelidir.

Kaynak: Şen, (2005), (Düzenlenmiştir.)

- a) Metinden yararlanarak aile yaşamında adaletsizliğin önüne geçebilmek için bugüne ve geleceğe yönelik öneriler sununuz. Önerilerinizi bilgi grafiğindeki ilgili alanlara listeleyiniz.

Aile yaşantımda daha adil bir birey olabilmek için bugün neler yapabilirim?

■ Maddi konularda ebeveynlerimin kardeşlerimle bana adil davranmasını isterim.

-
-
-

Aile yaşantımda adaleti sağlamak için ebeveyn olduğumda neler yapabilirim?

■ Çocuklarım arasında çıkabilecek tartışmalarda tarafsız olurum.

-
-
-

Görsel 1.13.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Ailede adil olmayan davranışları fark ederim.		
Ayrımcılığın aile yaşantısında yol açabileceği sorunları fark ederim.		
Ayrımcılığın kardeş ilişkilerine verebileceği zararları bilirim.		
Aile bireyleri arasında adil davranmaya istekli olurum.		
Ailede ayrımcılığın önüne geçmek için çözüm önerileri sunarım.		

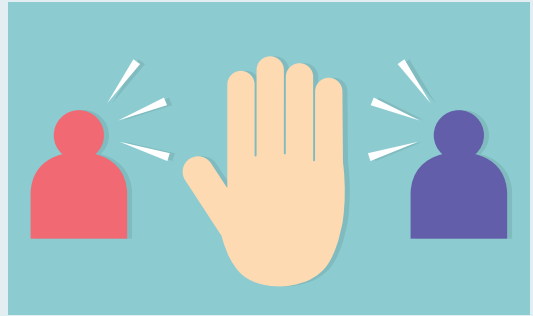
Etkinliğin Amacı	Aile içi anlaşmazlıkların adil çözümü için ara buluculuk yönteminden yararlanabileceğini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, ara buluculuk faaliyetlerinin aile içi anlaşmazlıkların adil bir şekilde çözümüne katkıda bulunabileceğini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafikleri tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

İslam aile hukukunda hakemlik, aile birliğinin devamlılığı açısından önemli bir kurumdur. Ailevi problemlerin yoğun şekilde yaşandığı günümüzde bu kurumun etkin bir şekilde hayata geçirilmesi önem arz etmektedir. Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de gerek bireysel gerekse toplumsal ihtilafların çözümünde hakemliğe müracaat edilmesini şu şekilde emretmiştir: "Eğer karı kocanın arasının açılmasından endişe ederseniz erkeğin ailesinden bir hakem, kadının ailesinden bir hakem gönderin. İki taraf (arayı) düzeltmek isterlerse, Allah da onları uzlaştırır. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hakkıyla haberdardır." (Nisa suresi, 35. ayet)

Kaynak: Uygur, (2015), (Düzenlenmiştir.)

Görsel 1.14.

Toplumsal yapıyı sağlıklı bir şekilde sürdürebilmek için toplumlar; öncelikle aile kurumuna önem vermek, aile yapısını korumak, güçlendirmek ve bu yapının gelişmesini sağlamak zorundadır. Bu doğrultuda Türkiye'de aile mahkemelerinin bir uzmanlık mahkemesi olarak kurulması ve aileye ilişkin uyuşmazlıkların bu ihtisas mahkemelerinde çözüme kavuşturulması gündeme gelmiştir. Türk toplumunun temeli olan ailenin korunması, ailenin huzur ve refahı açısından özellikle annenin ve çocukların korunması konularında, bu mahkemelere önemli görevler verilmiştir.

Mahkeme, önüne gelen dava ve işlerde esasa girmeden önce aile içerisindeki karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörünün korunması bakımından eşlerin ve çocukların karşı karşıya oldukları sorunları tespit etmeye çalışır. Bunların sulh yoluyla çözümünü teşvik eder ve sonuçta bir çözüm üretilmezse işin esasına geçer.

Kaynak: Filiz, (2011), (Düzenlenmiştir.)

Görsel 1.15.

28 KİŞİNİN TARAF OLDUĞU 41 YILLIK MİRAS ANLAŞMAZLIĞI ARA BULUCULUK İLE ÇÖZÜLDÜ

Hukuk uyuşmazlıklarında alternatif çözüm yolu olan ara buluculuk uygulaması sayesinde Konya'da 28 kişinin taraf olduğu 41 yıllık miras uyuşmazlığı bir buçuk ayda çözüme kavuştu.

Yargı reformu kapsamında daha etkin hâle getirilip kapsamı genişletilen ara buluculuk, toplumsal barış ve uzlaşma kültürüne büyük katkı sağlıyor. Tarafların anlaşmaları ve karşılıklı rızalarına dayalı, daha seri ve hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulmasını sağlayan uygulama ile Konya'da 41 yıllık miras uyuşmazlığı çözüldü.

Görsel 1.16.

Kaynak: T.C. Adalet Bakanlığı, (2021), (Düzenlenmiştir.)

- Ailede adaletin sağlanmasının toplum hayatı açısından önemini açıklayınız.*
- Aile içi anlaşmazlıkların adil bir şekilde çözülebilmesi için neler yapılabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.*
- Ara buluculuk faaliyetlerinin ailede adaletin sağlanmasına katkılarını yorumlayınız.*
- Bireysel hakların devlet tarafından koruma altına alınmasının aile yaşantısına etkileri neler olabilir?*
- Bilgi grafiğinden yararlanarak aile içi uyuşmazlıkların adil çözümü için ara buluculuk yapacak kişilerde bulunması gereken özellikleri gerekçeleriyle açıklayınız.*

**Merhametli olmalı
çünkü**

...

Adil olmalı çünkü

...

**Tarafsız olmalı
çünkü**

...

**Ara Bulucuda
Bulunması
Gereken
Özellikler**

**Dürüst ve güvenilir
olmalı çünkü**

...

Görsel 1.17.

3. Öğrencilerden aşağıdaki tabloyu doldurmalarını isteyiniz.

Anlaşmazlık Durumları	Ara Bulucu Öneriniz	Sebeup
Kardeşler arasındaki maddi anlaşmazlıklarda	Aile büyükleri	Aile büyükleri genellikle sözü itibar gören kişilerdir.
Eşlerin kendi aralarında çözemediği anlaşmazlıklarda		
Çocuklar ve ebeveynler arasındaki anlaşmazlıklarda		
Miras paylaşımı konusundaki anlaşmazlıklarda		
Akrabalar arası küslüklerde		
Komşular arası anlaşmazlıklarda		

Görsel 1.18.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Ailevi problemlerde çözümlerin adalete uygun yapılması gerektiğini bilirim.		
Ara bulucularda bulunması gereken özellikleri bilirim.		
Adil bir aile ortamının sağlanabilmesi için uzlaşmacı bir yol izlemenin önemine inanırım.		
Hakların korunması ve geliştirmesi için hak arama yollarını kullanırım.		
Aile içi anlaşmazlıklarda adaleti sağlamak için uzlaşma yolları ararım.		

Etkinliğin Amacı	Sahip olduğu güç ve kaynakları ailede adil olarak kullanmanın önemini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, güç ve kaynakları adil kullanmanın aile huzuru açısından gerekliliğini kavrayabilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Örnek durumlar değerlendirilir. Tablo tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Toplumun temel taşı olan ailede huzur ve güven ortamının sağlanabilmesi ancak adaletin tesisiyle mümkündür. Ailede adaletin hâkim kılınabilmesi için bütün aile bireylerinin ellerinde bulunan güç ve kaynakları adil şekilde kullanması şarttır. Bireylerin elindeki güç ve kaynaklar dendiğinde sadece maddi güç ve kaynakları anlamak eksik bir algı olur. Bazen bir aile bireyinin gözyaşı kendisinden daha fazla fiziki güce sahip birinin gücüne üstün gelebilir. Bazen de kişi; zayıflığını bilgi, tecrübe, para ve makamdan daha etkili bir güç kaynağı olarak kullanabilir. Bu durumda huzurlu bir aile ortamı için manevi güç unsurlarının da en az maddi güç unsurları ve kaynakları kadar adil kullanılması son derece önemlidir.

Yazar tarafından yazılmıştır.

Görsel 1.19.

a) Aşağıdaki bilgi grafiğine göre aile bireylerinde güç unsuru olabilecek faktörlere örnekler veriniz.

Görsel 1.20.

b) Sahip olunan güç unsurları ve kaynakların adil kullanımı aile huzuruna ne tür katkıda bulunabilir? Örnek vererek açıklayınız.

2. Öğrencilerin aşağıdaki durumları incelemelerini ve soruları cevaplamalarını sağlayınız.

DURUM 1

Mehmet Bey, temel ihtiyaçlarının dışındaki mal varlığını eşi Fatma Hanım ve evlatları arasında paylaştırmayı uygun olacağını düşünür. Hayatı boyunca adil bir insan olmaya gayret gösteren Mehmet Bey, bu miras paylaşımını da adaletili bir şekilde gerçekleştirmek ister.

Görsel 1.21.

Mehmet Bey'in Paylaştırmak İsteddiği Mal Varlığı

- 100 dönüm tarla
- 2 kg altın
- Birbirine denk değerde 4 adet apartman dairesi

Paylaşım Yapacak Kişiler

- Fatma Hanım (55 yaşında, emekli, mal varlığı bulunmamaktadır.)
- Eda (20 yaşında, üniversite öğrencisi, mal varlığı bulunmamaktadır.)
- Sezgin (30 yaşında, zengin bir tüccardır.)
- Engin (23 yaşında, felçten dolayı yatağa bağımlı, çalışmamaktadır.)

- a) Mehmet Bey'in yerinde olsaydınız adaleti gözeterek kime ne verirdiniz?
- b) Kendinizi sırasıyla Mehmet Bey'in varislerinin yerine koyduğunuzda size mirastan ne kadar verilmesini isterdiniz? Sebepleriyle açıklayınız.
- c) Mehmet Bey, mal varlığını niçin hayattayken paylaşmak istemiş olabilir?
- ç) Mal varlığını adil paylaştırmayı aile ve toplum huzuru açısından önemini açıklayınız.

DURUM 2

Köksal Bey, büyük bir şirketin sahibidir. Köksal Bey'in oğulları Gökhan ve Serkan da bu şirkette çalışmaktadır. Babası şirketin sahibi olduğu için Serkan işe geç gelmekte ve bazı görevlerini aksatmaktadır. Gökhan ise çalışkanlığı ve başarılarıyla şirkette büyük bir güven kazanmıştır. Bu sırada şirkette üst kademe görev yapan bir çalışanın işten ayrılması üzerine bu göreve başka birinin terfi ettirilmesi ihtiyacı doğar. Serkan yaşça Gökhan'dan daha büyük olduğu ve şirkette Gökhan'a göre daha uzun süredir çalışmakta olduğu için yeni görevin kendisine verilmesini ister. Gökhan ise bu görevi ağabeyinden daha çok hak ettiğini düşünmektedir.

Görsel 1.22.

- a) "Allah size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder." (Nisa suresi, 58. ayet) ayetinden yararlanarak Köksal Bey'in yerinde olsaydınız ne yapardınız? Kararınızın gerekçesini açıklayınız.
- b) Bu görevin Serkan'a verildiğine tanık olan bir şirket çalışanı olsaydınız kurumunuzla ilgili duygu ve düşünceleriniz neler olurdu?
- c) Köksal Bey'in vereceği kararın aile ve toplum huzuruna etkileri neler olabilir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

DURUM 3

16 yaşındaki Metin ile 9 yaşındaki kardeşi Ece arasında televizyon izleme konusunda sürekli anlaşmazlıklar yaşanmaktadır. Metin, spor kanalı izlemek isterken kardeşi ise sevdiği bir çizgi filmi izlemek istemektedir. Anlaşmazlık anlarında Ece hep ağladığı için ebeveynleri her zaman Metin'den kardeşinin isteğine öncelik vermesini istemektedir. Metin ise her zaman kardeşinin öncelendiğini ve ebeveynlerinin bu tutumunun adaletli olmadığını düşünmektedir.

Görsel 1.23.

- Metin'in yerinde siz olsaydınız ne hissederdiniz?
- Ece'nin gözyaşlarını ağabeyine karşı bir güç olarak kullanmasını adalet açısından yorumlayınız.
- Metin'in ebeveynlerine adil bir çözüm önerisinde bulunmak için ne söylerdiniz?

3. Öğrencilerden aşağıdaki tabloyu incelemelerini, adalet ile ilgili toplumda var olan yanlış algı örneklerinin doğrularını gerekçeleriyle açıklamalarını isteyiniz.

(X) YANLIŞ	(✓) DOĞRU
(X) Kardeşler arasından birine bir fırsat verilecekse yaşça büyük olana öncelik verilir.	(✓) Makam hak edene veya ehil olana verilir çünkü işlerin düzgün yapılabilmesi yaşla değil, kabiliyetle ilgilidir.
(X) Miras sadece ailenin erkek evlatları arasında paylaşılır.	(✓)
(X) Babalar mal varlığının tamamını evlatlarına miras bırakmak zorundadır.	(✓)
(X) Ailede güç maddi varlığa sahip olandadır.	(✓)

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Eşitliğin adalet olmadığını bilirim.		
Mal paylaşımında adil olmanın aile huzuruna etkilerini bilirim.		
Mal paylaşımında aile bireylerinin özel durumlarına dikkat edilmesi gerektiğine inanırım.		
Karar yetkisine sahip kişilerin adil olması gerektiğini kabul ederim.		
Toplumda adaletle ilgili doğru tutum ve davranışlara örnek veririm.		

Etkinliğin Amacı	Aile bireylerinin hak ve yükümlülükler konusunda bilinçli olmasının hakkaniyet açısından önemini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, aile bireyleri arasında adaleti sağlarken hak kavramını merkeze almalarını ve haklarının sınırlarını belirleyebilmelerini sağlamak için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Tartışma yapılır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 1.24.

Medeni Kanun'un 185. maddesinde "Evlenmeyle eşler arasında evlilik birliği kurulmuş olur. Eşler, bu birliğin mutluluğunu el birliğiyle sağlamakla ve çocukların bakıma, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler. Eşler birlikte yaşamak, birbirlerine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar." şeklinde düzenleme getirilerek evlenme ile eşler arasında kurulan evlilik birliğinde, eşler arasında doğan sürekli yükümlülüklerin olduğu hüküm altına alınmıştır.

Eşlerin birlik içindeki konumları ve birbirlerine karşı hak ve yükümlülükleri toplumlarda farklılıklar göstermektedir. Türk Medeni Kanunu'nda eşler arasında toplum içinde geleneksel rol farklılıklarına dayalı olan cinsiyet ayrımını içeren hak ve yükümlülükler ortadan kaldırılarak ev reisinin koca olması, aile konutunun seçiminin kocaya ait olması, kadın ve çocuğun geçimini kocanın üstlenmesi, velayet hakkının kullanılmasında anlaşmazlık hâlinde kocanın iradesinin üstün tutulması gibi kadını ikinci planda tutan anlayışın önüne geçilmiştir. Yeni Medeni Kanun'da getirilen bu düzenlemeler ile evlilik birliği "eşit haklara dayanan hayat ortaklığı" hâlini almıştır.

Kaynak: Könezoğlu, (2006), (Düzenlenmiştir.)

- Metinde bahsedilen hak ve yükümlülüklerin aile ve toplumda uygulanış biçimleri ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? Örnek vererek açıklayınız.
- Aile içi sorumlulukların paylaşımı ve yerine getirilmesi konusunda ailenizin ve çevrenizdeki ailelerin hakkaniyetli olduğunu düşünüyor musunuz? Düşüncelerinizi gerekçeleriyle açıklayınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğinde verilen yükümlülükleri örnek vererek açıklamalarını isteyiniz.

3. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Adalet; eşitler arası ilişkilerde değil, farklılar arasındaki ilişkilerde hayati önem taşır. Bu nedenle ailede adalet; kadın-erkek, çocuk-yetişkin, anne-baba gibi ailenin farklı unsurları arasındaki ilişkilerde herkese hak ettiği ilgi, sevgi ve saygıyı göstermektir. Adaleti her tür insan ilişkisinin en başına yerleştirmeyen insan, kendine göre yaptığı fedakârlık ve hizmetlerle karşı tarafı mutlu etmeye çalışırken onu bazı en temel haklarından mahrum ettiğini hiç görmeyebilir.

Kendi rolünü benimsemekte ve yerine getirmekte başarısız; karşısındakinin cinsiyet, yaş ve özel kişiliğine bağlı yapısından habersiz; sadece kendi konforuna ve isteklerinin gerçekleşmesine odaklanmış bir aile üyesi aile içi ilişkilerde adaletin gerçekleşmesi önünde en ciddi engeldir.

Kaynak: Bayram, (2013), (Kısaltılmıştır.)

- "Aile fertlerinden birini mutlu etmeye çalışırken o kişiyi temel haklarından mahrum etmek" ifadesinden ne anladığınızı örnek vererek açıklayınız.
- Ailede hak ve sorumluluklar kapsamında adil olmadığını düşündüğünüz bir durumu değiştirmek için neler yapabilirsiniz? Tartışınız.
- Aile bireyleri, ailenin huzuru açısından yapmaya hakkı olan ve olmayan davranışlara karar verirken nelere dikkat etmelidir? Tartışınız.

4. Öğrencilerden ailede adil olmayan durumlara örnekler vermelerini ve belirttikleri durumların ortadan kaldırılması için yapılabileceklerle ilgili öneriler sunmalarını isteyiniz. Öğrencilerin önerilerini uygulanabilirlik açısından değerlendirerek aşağıdaki bilgi grafiğine yazınız.

Görsel 1.25.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aile bireylerinin yasal hak ve yükümlülüklerini bilirim.		
Aile huzurunu sağlamada kadın ve erkeğin hak ve sorumlulukları adil paylaşması gerektiğini kabul ederim.		
Aile bireylerinin yükümlülüklerini yerine getirirken birbirinin temel haklarını gözetmesi gerektiğine inanırım.		
Ailede huzur ve güven ortamının devamı için yapmaya hakkım olan ve olmayan davranışları ayırt ederim.		
Ailedeki haksızlığa yol açabilecek durumlara çözüm önerileri sunarım.		

Etkinliğin Amacı	Karar alırken aile bireyleriyle fikir alışverişi yapmanın hakkaniyet açısından gerekliliğini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, aileyi ilgilendiren kararların istişare edilerek alınması gerektiğini kavramaları için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Karar ağacı şeması ile ilgili yönergeler uygulanır. Kararlar sınıfla paylaşılır ve değerlendirilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki soruyu cevaplamalarını isteyiniz.

a) Aileyi ilgilendiren kararlar alınacağı zaman aile içi fikir alışverişi yapmakla adalet arasında bir ilişki var mıdır? Tartışınız.

2. Öğrencilerden karar alırken tüm aile ile fikir alışverişi yapmanın aile düzenine katkılarıyla ilgili düşüncelerini paylaşmalarını isteyiniz. Cevapları aşağıdaki bilgi grafiğine yazınız.

İSTİŞARENİN ALIŞKANLIK HÂLİNE GELMESİNİN AİLEYE OLUMLU ETKİLERİ

Görsel 1.26.

3. Öğrencilerin aşağıdaki yönergeleri takip ederek karar ağacını tamamlamalarına ve önerilerini bir kâğıda not almalarına rehberlik ediniz. Öğrencilerden seçimlerine yönelik düşüncelerini gerekçeleriyle paylaşmalarını ve sundukları önerileri adalet açısından değerlendirmelerini isteyiniz.

Uraz Bey oldukça eskiyen arabalarını değiştirerek eşine ve aile üyelerine sürpriz yapmak ister. Bunun için yüklü miktarda borç alır. Bu kararın Uraz Bey'in aile üyeleri açısından adil olduğunu düşünüyor musunuz?

EVET

HAYIR

Bu karar aile üyelerinin acil ihtiyaçlarını karşılamada aksaklıklara neden olursa aile üyeleri bu sürpriz için mutlu olmaya devam edebilirler mi?

Uraz Bey, bu kararı eşi ile konuşarak almış olsaydı karar çocuklar açısından adil olur muydu?

CEVABINIZ VE SEBEBİ

CEVABINIZ VE SEBEBİ

Uraz Bey, aileyi etkileyen bir karar alırken aile ortamında adaleti sağlayabilmek için sizden danışmanlık hizmeti almak istiyor. Ona önerileriniz neler olurdu?

KONTROL LİSTESİ

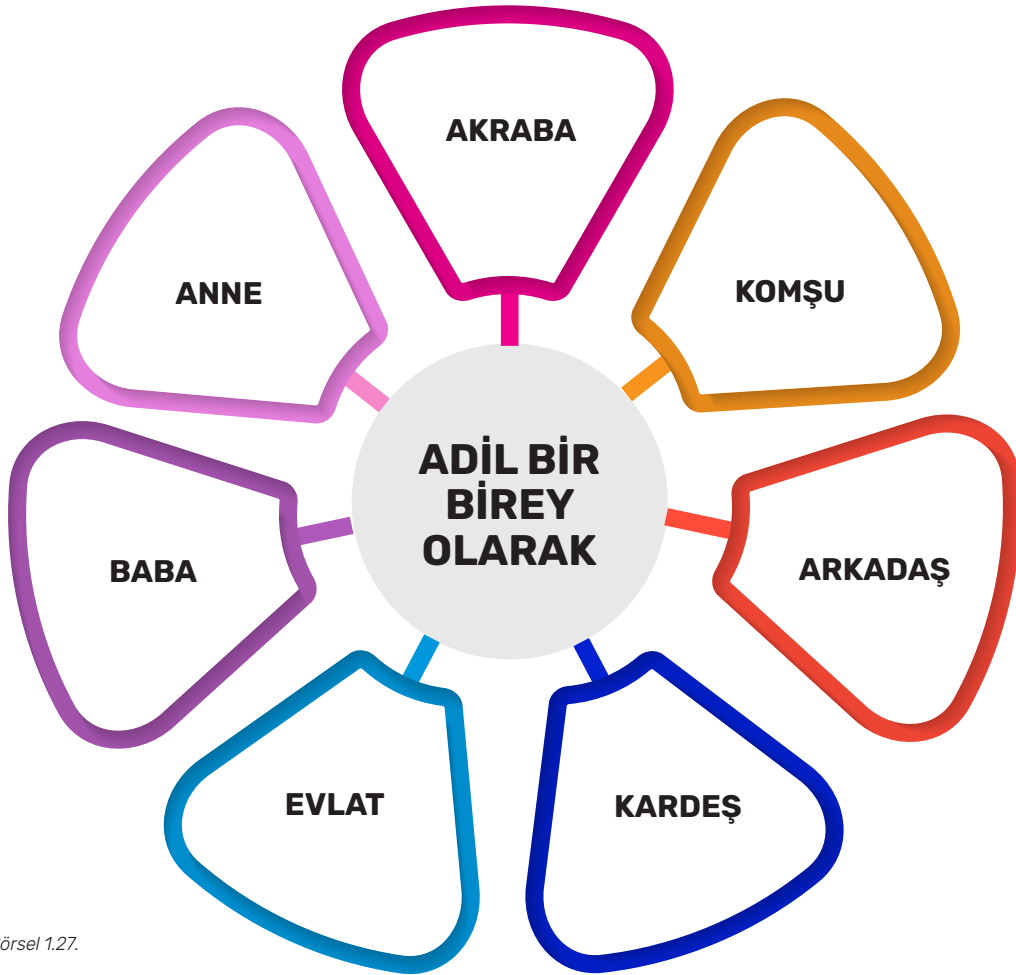
Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aileme danışmadan onları etkileyecek bir karar almamın onlar açısından haksız sonuçlar doğurabileceğini fark ederim.		
Fikir alışverişinin herkes için adil çözümler bulmada etkili olduğuna inanırım.		
Fikir alışverişi sonucu alınan kararların ailede aidiyet duygusunu pekiştirdiğine inanırım.		
Aile bireylerimle istişare ederek karar almada istekli olurum.		
Ailemi etkileyecek kararlar almadan önce ailemle fikir alışverişi yaparım.		

Etkinliğin Amacı	Aile yaşantısında haksızlıkların önüne geçmek için çözüm önerileri sunabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, aile yaşantılarındaki problem durumlarına adil çözüm önerileri sunabilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Bilgi grafiği incelenerek tablo doldurulur. Metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Mektup yazılır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI**1. Öğrencilerden aşağıdaki soruları cevaplamalarını isteyiniz.**

- Aile ve toplumda haksızlıkların önüne geçmek mümkün müdür? Düşüncelerinizi ifade ediniz.*
- Aşağıdaki bilgi grafiğinde verilen rolleri dikkate alarak bireylerden göstermesini beklediğiniz adil davranışlara örnekler veriniz.*

Görsel 1.27.

2. Öğrencilerden aşağıdaki tabloda verilen ayet ve hadisleri okuyup örnek olaylardaki soruları cevaplamalarını isteyiniz.

<p>"Çocuklarınız arasında adaletli davranın."</p> <p>[Ebû Dâvûd, Büyû' (İcâre), 83]</p>	<p>Ahmet Bey'in biri kız, diğeri erkek iki çocuğu vardır. Çocuklarının ikisi de kendilerine ev almak istemekte ancak almayı düşündükleri evin satış bedelini temin edememektedir. Ahmet Bey, oğluna maddi yardım teklif ederken kızına böyle bir teklifte bulunmamıştır. İlgili hadis ışığında Ahmet Bey'e adil bir çözüm için neler söylerdiniz?</p>
<p>"...Bizi aldatan bizden değildir."</p> <p>[Müslim, Îmân, 164]</p>	<p>Hatice Hanım ve Cemil Bey, bitişik arazilerde oturan komşulardır. Ancak Cemil Bey, arazilerini ayıran çitleri yenileme bahanesiyle kendi arazisini genişletmeye çalışmaktadır. İlgili hadis ışığında Cemil Bey'e davranışının adil olmadığını anlatmanız gerekseydi neler söylerdiniz?</p>
<p>"(Herhangi bir konuda) hakemlik yaptığınız zaman âdil olun."</p> <p>[Taberânî, el-Mu'cemû'l-evsat, VI, 40-41]</p>	<p>Mehmet'in, Hasan (11 yaşında) ve Ali (15 yaşında) adında 2 kardeşi vardır. Kardeşleri oynadıkları oyunda, ondan hakemlik yapmasını ister. Hakem olmayı kabul eden Mehmet ise oyun esnasında Hasan'ı küçük olmasından dolayı kayırmakta, onun hatalarını görmezden gelmektedir. Ali içinse tüm kuralları katı bir şekilde uygulamaktadır. İlgili hadis ışığında, Mehmet'e adil olması için neler söylerdiniz?</p>
<p>"Şüphesiz ki Allah adaletli davranmayı, iyilik yapmayı ve akrabayı görüp gözetmeyi emreder..."</p> <p>[Nahl suresi, 90. ayet]</p>	<p>Bülent Bey ve Ayşe Hanım ihtiyaç sahibi kimselere maddi yardım yapmak istemektedir. Bülent Bey borçları konusunda sıkıntı yaşayan bir arkadaşına yardım etmek isterken Ayşe Hanım ise maddi anlamda zor günler geçiren bir akrabalarına destek olmak istemektedir. Ayşe Hanım ve Bülent Bey'e ilgili ayeti göz önünde bulundurarak adil bir öneride bulunacak olsaydınız ne söylerdiniz?</p>
<p>"Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en hayırlı şekilde davrananlarınızdır."</p> <p>[Tirmizî, Menâkıb, 63]</p>	<p>Gülşen Hanım, çocukları Melis ve Ela'nın sürekli kavga etmelerinden şikâyetçidir. Gülşen Hanım, uyarılarına rağmen kavgalarına son vermeyen çocuklarına durumu açıklama imkânı vermeden ikisine de birer gün dışarı çıkmama cezası vermiştir. İlgili hadis ışığında Gülşen Hanım'ın süreç yönetimini hakkaniyet açısından değerlendirdiğinizde neler söylerdiniz?</p>

3. Öğrencilerden aşağıdaki konulardan birini seçerek ailelerine bir mektup yazmalarını ve mektuplarını ailelerine okumalarını isteyiniz. Görev için bir hafta süre veriniz. Sürecin sonunda değerlendirme yapınız.

EVİMDE ADALET

Görsel 1.28.

MEKTUP KONULARI

- ✓ Adil olduğunu düşündüğünüz bir davranış sebebiyle aile bireylerine teşekkür ediniz.
- ✓ Aile bireylerinin adil davranmadığına inandığınız bir konu hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi paylaşınız.
- ✓ Aile yaşantısında adil davranmadığınızı fark ettiğiniz bir konuya yönelik öz eleştirilerinizi paylaşınız.

DEĞERLENDİRME

Mektubu yazarken ne hissettiniz?	
Mektubunuzun evinizdeki adalete sağlayacağı katkılarla ilgili beklentileriniz nelerdir?	
Mektubunuza aile bireylerinizden gelen cevabı okurken ne hissettiniz?	
Aile bireylerinizin evinizdeki adaletle ilgili beklentilerinize karşı tutumları ne oldu? Arkadaşlarınızla paylaşınız.	

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Adil tutumların aile bireyleri arasındaki iletişime etkisini fark ederim.		
Günlük yaşantıdan adil davranışlara örnekler veririm.		
Aile yaşantılarında oluşabilecek haksızlıklara adil çözüm yolları öneririm.		
Aile ilişkilerinde adil tutum ve davranışlar sergilemeye istekli olurum.		
Aile bireylerine adil olmalarını tavsiye ederim.		

Etkinliğin Amacı	Toplumda engelli bireylerinin temel haklarından yararlanabilmesi için koşulları elverişli hâle getirmenin gerekliliğini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, engelli haklarına saygı göstermeleri ve engellilerin haklarından daha rahat yararlanabildiği bir topluma yönelik farkındalık oluşturmaları için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller incelenir. Metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 1.29.

- Engelli bir birey görsellerdeki durumlarda neler hissediyor olabilir?
- Görsellerdeki durumlar, engelli bireylerin hangi haklarından mahrum kalmasına sebep olabilir? Tartışınız.
- Engelli bireylerin yaşamını zorlaştıran durumlara yönelik tutumunuz ne olmalıdır? Düşüncelerinizi paylaşınız.

2. Aşağıdaki metni sınıfta sesli olarak okuyunuz ve öğrencilerden soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 1.30.

Benim bir ablam var. Doğduğumdan beri benim için aynı olan, normal olan, bir garipliği bulunmayan ama insanlar için farklı görünen bir ablam. Öyle ki insanların ona dikkatle bakmasını çok tuhaf bulurdum küçükken. Çünkü ablamdı o benim. O hep öyleydi. Yürüyemezdi, sol kolunu kullanamazdı ama bu onun normaliydi. Birimizin boyunun kısa, birimizin uzun, birimizin gözünün mavi diğerinin kahverengi olması gibi bir durumu benim için. Ama büyüdükçe insanların ablamı tuhaf karşılamalarını yadırgamaya ve bu durumdan rahatsız olmaya başladım. Ne var sanki yürüyemiyorsa? Uzun uzun bakıp ablamı rahatsız etmeye ne hakları vardı?

Ablam en büyüğümüzdü. Hiçbir oyunda, yürüyemiyor diye ona torpil yapmadık. Kıyasıyla kapıştık her kardeş gibi. Bunda tuhaf olan ne vardı? Asıl onu oyuna katmamak tuhaflık olmaz mıydı? Ya da acıyı bilerek yenilmek?

Ablam, 38 yaşında, işletme ve halkla ilişkiler mezunu. Şu an sosyoloji okuyor. Aynı zamanda KPSS'ye hazırlanıyor. Boş zamanlarında kitap okumayı, kanaviçe, etamin işlemeyi çok sever. Ve bunu tam olarak kullanamadığı tek eliyle yapıyor. Tüm bunların yanında evden sorumlu bakan gibidir. Kim, nerede, ne yapıyor, o bilir. Bir şey mi alınacak, o ayarlar. Bir plan yapılacaksa planlar yine ondan sorulur. Kim neyi iyi yapar, kimden ne, nasıl istenir, hepsini bilir.

Herkesin derdiyle dertlenir. Bizim sorumluluğumuz olan şeyleri bile önemseyerek bize destek olur. Çok iyi bir gözlemcidir.

Tüm bunlarla birlikte geçenlerde ablamla konuşurken kendisinin engellilerle ilgili gözlemlediği bir konudan bahsetmek istiyorum: "Bazı anne babalar çocukları engelli olduğu için aşırı hassas davranabiliyorlar. Onların güç yetireceği şeyleri bile kendileri yapıyorlar. Bu durumda o çocuk hiçbir şey yapmıyor, hiçbir şeyden de memnun olmuyor. Zira başarıma duygusunu tadamıyor. Tamamen aileye bağımlı yaşıyor. En ufak bir isteği gerçekleşmediğinde ise psikolojisi bozuluyor, mutsuz oluyor. Aslında normal çocuklar nasıl yetiştirilirse o şekilde olmalı. Ama engelli birey için olağan dışı davranılması çok doğru değil. Elbette ki ihtiyacı olduğu yerde yardım edilmeli, desteklenmeli, yönlendirilmeli. Ama kendi başına yapabileceği şeyleri başarmasına izin verilmeli."

Tam olarak kendisinin ifade ettiği gibi normal davranmak gerek. Sizin onlara gösterdiğiniz iyi niyetli "anormal" iyilikler belki de gerçekten iyilik olmayabilir. En yakından şahit olan biri olarak ve bizzat ablamın sözlerinden yola çıkarak söyleyebilirim ki onlar, her şeyi yardım alarak yapmayı sevmiyorlar. Bizden istedikleri şey, onların işlerini yapmamız değil, yapabilecekleri şeyleri yapmaları konusunda onlara destek olmamız. Bir insanın kendi işini kendi yapması en büyük imkânlardan biri ve bunu onların elinden almak onlara haksızlık olacaktır. Mesela elektrikli sandalye ile dışarı çıkan bir engelli için yapabileceğiniz en güzel şey, arabasını itmek değil, yolları açmak ve yolları yardım almadan gidebileceği şekilde düzenlemektir.

Kısacası onlara destek olmakla birlikte, engel olmamak gerek.

Kaynak: Turhan, (t.y.), (Düzenlenmiştir.)

- Ailede ve toplumda sergilenen hangi tür davranışlar dezavantajlı bireylere kendilerine haksızlık yapıldığını hissettirebilir? Tartışınız.*
- Engelli hakları konusunda yeterince bilinçli olduğunuzu düşünüyor musunuz? Düşüncelerinizi açıklayınız.*
- Engelli hakları konusunda bilinçli toplumlarda bulunması gereken davranış örnekleri neler olabilir? Örnekler vererek açıklayınız.*
- Engelli bireylere daha adil yaşam koşulları sağlamak için var olan haklarına nelerin eklenmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?*

Okul Dışı Etkinlik

10

ENGELL(EN)İYORUZ

3. Öğrencilere aşağıdaki görevlerden birini seçip uygulamaları için iki hafta süre veriniz. Öğrencilerin hazırladıkları görevlerden bazılarını seçerek okul gazetesinde ya da okulun genel ağ adresinde yayımlanmasını sağlayınız.

GÖREV 1

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde engelli bireylere yönelik sunulan hizmetleri araştırınız. Bu hizmetlerle ilgili bilgilendirici bir broşür hazırlayınız.

GÖREV 2

Engelli bireylerin temel haklarından yararlanabilmesine yönelik yasal düzenlemelerin yanı sıra toplumsal farkındalık oluşturmak amacıyla belediyelerin ve sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle veya bireysel olarak neler yapılabileceğine yönelik öneriler hazırlayınız. Hazırladığınız önerilerden birini seçip uygulayınız. Uygulama sürecini ve sonucunu sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

BİREYSEL OLARAK YAPILABİLECEKLER

- Engelli bireylere yardımcı olmanın doğru ve kırıcı olmayan yollarını araştırabiliriz.

-
-
-
-
-

BELEDİYELERİN DESTEĞİYLE YAPILABİLECEKLER

- Gerekli yerlere rampa yapılması için başvurabiliriz.

-
-
-
-
-

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI ARACILIĞIYLA YAPILABİLECEKLER

- Engelli vatandaşlara yönelik çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine ailemizin bilgisi dâhilinde gönüllü olarak destekleyebiliriz.

-
-
-
-

ENGELL(EN)İYORUZ

10

Okul Dışı Etkinlik

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Engelli bireylerin temel haklarından yararlanabilmesi için alınması gereken önlemleri fark ederim.		
Toplumdaki engelli bireylerin kendilerine özgü ihtiyaçlarının karşılanması için öneriler sunarım.		
Engelli bireylerin haklarından yararlanmalarına destek olurum.		
Engelli bireylerin haklarına saygı gösteririm.		
Engelli bireylerin haklarına saygı göstermeyenleri uyarırım.		

Etkinliğin Amacı	Adaletin sağlanması için tarafsız olmanın önemini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, toplumsal hayatta adalet sağlanabilmesi için tarafsız olmanın önemini fark etmeleri üzere hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Mekke'nin ileri gelen kabilelerinden bir kadının alacağı ceza Kureyşlileri üzmüştü. Bu konuyu Hz. Muhammed (s.a.v.) ile kim konuşabilir, diye kendi aralarında müzakere ettiler. Bunu söylemeye Resulullah'ın çok sevdiği Üsâme b. Zeyd'den başka kimsenin cesaret edemeyeceğine karar verdiler. Üsâme, onların istekleri doğrultusunda Hz. Muhammed (s.a.v.) ile konuştu. Bunun üzerine Hz. Muhammed (s.a.v.) Üsâme'ye "Allah'ın koyduğu cezalardan birinin uygulanmaması için aracılık mı yapıyorsun?" dedi. Sonra ayağa kalktı ve halka şöyle hitap etti: "Sizden önceki milletler aralarından soylu, mevki ve makam sahibi biri hırsızlık yapınca onu bırakıverirler, zayıf ve kimsesiz biri hırsızlık yapınca da onu hemen cezalandırmaları sebebiyle yok olup gittiler. Allah'a yemin ederim ki Muhammed'in kızı Fatıma hırsızlık yapsaydı elbette onu da (cezalandırırdım)" dedi (Buhari, Hudud, 13).

Kaynak: Ögüt, (1995), (Düzenlenmiştir.)

Bir gün bedevilerden biri Hz. Muhammed'den (s.a.v.) alacağını tahsile geldi. Kaba karakterli bu adam da Hz. Muhammed'e (s.a.v.) gayet sert sözler söyledi. Ashap, onun bu hareketine kızarak kendisini şu tarzda uyardı: "Sen kime hitap ettiğini biliyor musun?" Bedevi hiç aldırmadı ve "Ben hakkımı istemeye geldim." dedi. Hz. Peygamber (s.a.v.) arkadaşlarına şöyle söyledi: "Siz onun tarafında olacaksınız çünkü bu adam hakkını istiyor." Daha sonra Hz. Muhammed (s.a.v.) bedeviye hakkını fazlasıyla verdi.

Kaynak: Arslan, (2012), (Düzenlenmiştir.)

Görsel 1.32.

- Metinlerde vurgulanan adalet ilkelerinin toplumsal hayata etkilerini yorumlayınız.
- Bireyin adaleti kendi hayatında öncelik hâline getirmesiyle ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Bireyin adil olmasını aile ilişkileri ve toplumsal huzura katkı açısından yorumlayınız.
- Aile ve akrabalarla olan duygusal yakınlık, bireyin bu kişilere yönelik adil olma durumunu etkiler mi? Tartışınız.

2. Öğrencilerden aşağıda verilen metinleri belirtilen bağlamlarda açıklamalarını ve kendi hayatlarından örnekler vermelerini isteyiniz.

"Liyakat ve adalet"
bağlamında açıklayınız.

"Allah size, emanetleri
mutlaka ehline vermenizi
ve insanlar arasında
hükmettiğiniz zaman
adaletle hükmetmenizi
emrediyor..."
(Nisa suresi, 58. ayet)

Örnek Olay

"Dürüstlük ve adalet"
bağlamında açıklayınız.

Ey iman edenler! Kendiniz,
ana babanız ve en
yakınlarınızın aleyhine de olsa
Allah için şahitlik yaparak adaleti
titizlikle ayakta tutan kimseler olun.
(Şahitlik ettikleriniz) zengin veya fakir
de olsalar (adaletten ayrılmayın). Çünkü
Allah ikisine de daha yakındır. (...) Öyle
ise adaleti yerine getirmede nefsinize
uymayın. Eğer (şahitlik ederken
gerçeği) çarpıtırsanız veya
(şahitlikten) çekinirseniz (bilin ki)
şüphesiz Allah yaptıklarınızdan
hakıyla haberdardır.
(Nisa suresi, 135. ayet)

Örnek Olay

"Eşitlik ve adalet"
bağlamında açıklayınız.

İster oğlum ister yakınım
veya hısımım olsun;
İster yolcu, geçici, ister
misafir olsun;
Kanun karşısında benim için
bunların hepsi birdir;
Hüküm verirken hiçbirini beni
farklı bulmaz.
Yusuf Has Hacıp

Örnek Olay

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

11

ÖNCE ADALET

3. Öğrencilerden aileleriyle birlikte ailede adaletin önemini anlatan sloganlar hazırlamalarını ve bu sloganlar üzerine bir değerlendirme yapmalarını isteyiniz. Bu etkinlik için bir hafta süre veriniz. Sürecin sonunda bu sloganların sınıfta paylaşılmasını sağlayınız.

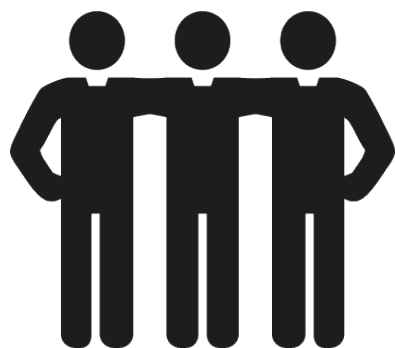

Görsel 1.33.

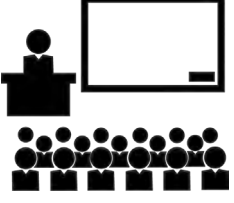
KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aile bireylerine karşı adaletli olunması gerektiğini fark ederim.		
Ailede adil olmanın gerekliliğine inanırım.		
Toplumsal huzur için adalet değerinin önemine inanırım.		
Aile bireylerine yönelik adaletin davranışlara yansımaları gerektiğini kabul ederim.		
Adil olmaya özen gösteririm.		

DOSTLUK

Sınıf İçi Etkinlikler

1. Etkinlik-Dost Listene Kendini de Yaz
2. Etkinlik-Aile Dostu
3. Etkinlik-Baba Dostu
4. Etkinlik-Cihanda Dostluk
5. Etkinlik-Makbul Dost

6. Etkinlik-Sonuna Kadar Dostluk
7. Etkinlik-Sılada Rahmet Var
8. Etkinlik-Tasavvuri Akrabalık

Okul İçi Etkinlikler

9. Etkinlik-Her Zaman Yanımda
10. Etkinlik-Dostluk Köprüsü

Okul Dışı Etkinlikler

11. Etkinlik-Gönül Bağında Dostluk

Aile ile İrtibatlı Etkinlikler

12. Etkinlik-Hoş Geldin Dostum

DOST LİSTENE KENDİNİ DE YAZ

1

Sınıf İçi Etkinlik

Etkinliğin Amacı	Bireyin kendisiyle dost olabilmesinin önemini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, olumlu benlik algılarını geliştirerek kendileriyle barışık olmalarına katkı sağlamak için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller incelenir, metin okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 2.1.

- Kendinizi ne kadar tanıdığınızı düşünüyorsunuz? Örnek vererek açıklayınız.
- Kendinizle dost olduğunuzu düşünüyor musunuz? Gerekçeleriyle açıklayınız.

2. Öğrencilerden metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Benlik, kişinin kendine has olan fiziksel ve psikolojik özelliklerinin birleşimidir. Benlik algısı ise bireyin kendisi ile ilgili algılarının bütünüdür. Başka bir ifade ile kişinin kendisini nasıl gördüğüdür. Kişinin kendi ile ilgili doğru olarak kabul ettiği inançları, tutumları ve fikirleridir. Benlik algısı bireyin yaşamı boyunca edindiği deneyimleri, çevresel faktörler ve kişiliği etkileyen etmenler ile bunlara bağlı olarak kişinin kendisine karşı geliştirdiği olumlu ve olumsuz yargıların tümü olarak da nitelendirilmektedir. Benlik algısı, benlik saygısını da etkilemektedir. Rosenberg benlik saygısını, "kişinin kendisine karşı olumlu ya da olumsuz tutumu" olarak tanımlamıştır. Yüksek benlik saygısına sahip kişiler kendilerini saygıdeğer ve değerli hissederler fakat bu kendini üstün görme anlamına gelmemektedir. Düşük benlik saygısına sahip kişiler de kendi yeterliliklerinden memnun değillerdir. Benlik saygısı benliğin duygusal boyutudur. Kendini benimseme, kendine değer verme, saygı duyma, onaylama kendi değerine ilişkin değerlendirmedir.

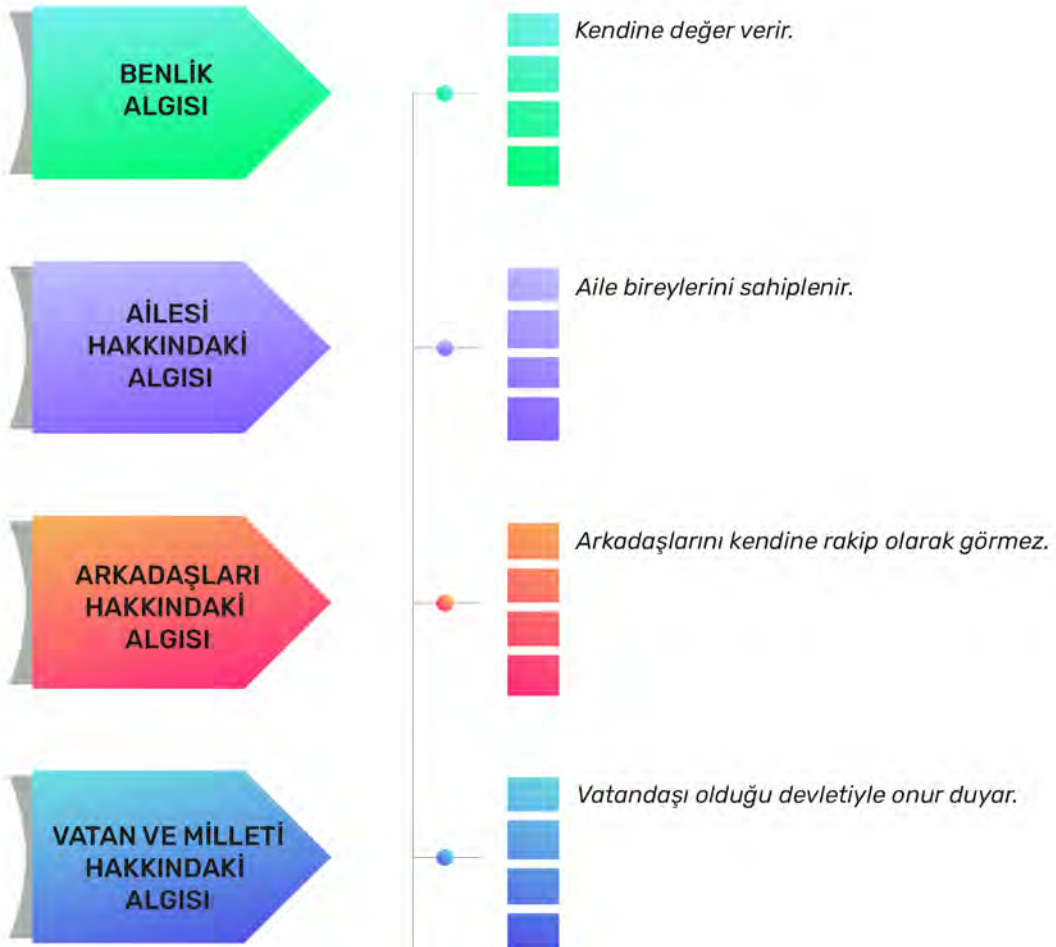
Görsel 2.2.

Ebeveynleri tarafından yeterince sevilen, zaman ayrılan, sorunları paylaşılan, karar alma sürecine katılan, istekleri kabul edilmediği durumlarda açıklama yapılan, özel hayatlarına saygı gösterilen, duygu, düşüncelerine saygı duyulan ve ifade etmeleri için uygun ortam sağlanan, aileleriyle her konuda konuşmaktan çekinmeyen, kız erkek ayrımı yapılmayan, anne babanın fikrini açıkça ifade ettiği ailelere sahip olan ergenlerin, diğerlerine göre benlik saygısının daha yüksek olduğu belirtilmektedir.

Kaynak: Çiftçi, (2018), (Düzenlenmiştir.)

- Kişinin kendisiyle dost olabilmesi ve benlik algısı arasındaki ilişkiyi açıklayınız.
- "Kendine değer verme" ve "kendini beğenmişlik" kavramları arasındaki farkı örnek vererek açıklayınız.
- Aile içi ilişkilerin bireylerin benlik algısı üzerindeki etkilerini tartışınız.
- Kendisiyle dost olabilmenin aile huzuruna katkısını örnek vererek açıklayınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini tamamlamalarını isteyiniz.

Görsel 2.3.

DOST LİSTENE KENDİNİ DE YAZ

1

Sınıf İçi Etkinlik

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Olumlu benlik algısının sosyal ilişkilere katkısını fark ederim.		
Benlik algısının kişinin mutluluğuna etkilerini fark ederim.		
Kendiyle dost olabilmenin aile ilişkilerine olumlu etkilerini bilirim.		
Kendini sevmek ile kendini beğenmenin farklı olduğunu bilirim.		
Kendimle dost olduğumda hayatı daha olumlu algılayacağıma inanırım.		

Sınıf İçi Etkinlik

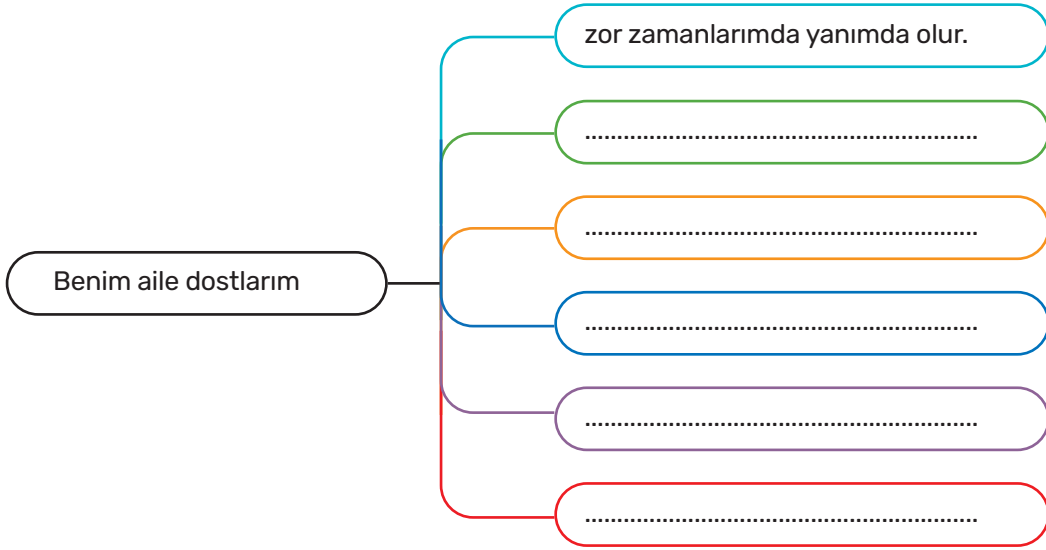
2

AİLE DOSTU

Etkinliğin Amacı	Aile dostluklarının önemini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, metinden ve düşünürlerin görüşlerinden yararlanarak aile dostluklarında bulunması gereken özellikleri fark etmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır ve bilgi grafiği tamamlanır. Görseller yorumlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aile dostlarında gözlemledikleri ortak özellikleri paylaşmalarını isteyiniz. Belirlenen ortak özellikleri bilgi grafiğindeki boşluklara yazınız.

- Öğrencilerden metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

AİLE DOSTUM

İnsan varlığının tamamlayıcı yönlerinden birisi dostluktur. Türk Dil Kurumu dost kelimesine farklı anlamlar yüklemiştir. Bunlar içerisinde en sık kullanılanlar “sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi anlaşılabilir kimse, düşman karşıtı.” ve “iyi geçinen, aralarında iyi ilişki bulunan.” anlamlarıdır. Farsça bir kelime olan dostluk “birbirini karşılıksız ve rıyasız seven.” anlamına gelmektedir (1). Dostluk sevgi içerir ama bir aşk, bir merhamet, bir menfaat veya bir şefkat gibi değildir. Dostluk, sevgi türünün farklı bir yansımasıdır ve Konfüçyüs tarafından insan ilişkilerinin temellerinden biri olarak ifade edilmiştir (2).

İnsan, erken yaşlardan itibaren dostluklar kurmaya başlar. Mahallede, okulda, askerde ve iş hayatında kurulan dostluklar bunlardan bazılarıdır. Bu dostluklar kolay kurulamadığı gibi yıllar geçse de ilk zamanki sıcaklığını korumaktadır. Bazı dostluklar iki aile arasında bağların gelişmesine katkı sağlar. Bu kişiler aile dostu olarak ifade edilir. Türk Dil Kurumu bu dostluğu “ailece tanışılan ve yakın ilişki içinde olunan ahabap.” (1) olarak ifade etmiştir. Aile dostu ailenin bireylerinden biri gibidir. Mutlu günde gözler öncelikle aile dostunu ararken kara günde başın konulduğu omuz o olur. Aile dostu; ailece sevilen, güvenilen ve iyi kötü günlerin paylaşıldığı kişidir. Bayramlarda, düğünlerde, cenazelerde ve hastalıklarda sizinle birliktedir.

Yazar tarafından hazırlanmıştır.
Kaynak 1: Türk Dil Kurumu (2023)
Kaynak 2: Kiriş, (2016)

- Aile dostlukları hakkında düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Aile dostlarınızla dostluğunuzu yansıtan anılarınıza örnekler veriniz.
- Aile dostlarınızın hayatınıza kattığı güzellikleri örnek vererek açıklayınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve aile dostluklarını geliştirmeye yönelik öneriler sunmalarını isteyiniz.

Görsel 2.4.

Görsel 2.5.

Görsel 2.6.

Görsel 2.7.

4. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve aile dostlukları bağlamında yorumlamalarını isteyiniz.

Dostlukta ruhlar o kadar derinden uyuşmuş, karışmış ve kaynaşmıştır ki onları birleştiren dikiş silinmiş, artık görünmez olmuştur.

Montaigne

Gerçek dost; dostuyla tek ruhtur, ruhları eşittir, dostunun çektiği acının aynısını çeker, onun sevincini paylaşır. Âdeta onunla birlikte var olur.

Aristoteles

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aile dostunu arkadaşlardan ayıran özellikleri fark ederim.		
Dostluğun sevgi, saygı ve vefa gerektirdiğini kabul ederim.		
Aile dostluklarının toplum hayatına katkısını açıklarım.		
Aile dostlarının hayatı güzelleştirdiğine inanırım.		
Aile dostlarıma karşı sorumluluklarımı yerine getirmeye çalışırım.		

Etkinliğin Amacı	Baba dostlarının önemini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, baba dostunun aile için önemini fark etmeleri ve baba dostlarına vefa konusunda farkındalık oluşturmaları için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır ve bilgi grafiği tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

MEKTEP ARKADAŞININ ÇOCUKLARI

Baytar mektebindeyken, sınıf arkadaşı Hasan Efendi'yle Âkif o kadar dosttu ki birbirlerine söz veriyorlardı, ileride çocuk sahibi olurlarsa, ölenin çocuklarına kalan bakacaktı. (...)

Beylerbeyi'ndeki evinde kendi yağı ile kavruluyordu. O sırada, ona her cuma sabahtan gidiyordum; kitap okuyorduk. Sabahtan gittiğim için de öğle yemeklerine ondaydım. (...) Bir cuma Âkif'in evinde sekiz çocuk buldum. Teker teker çok sevimli olan çocuklar bir araya gelince ne manzara alırlar, malumdur. Evde sekiz kişilik bir kıyamet kopuyordu. Âkif'in beş çocuğuna katılan bu üç çocuğun komşudan gelmiş ufak misafirler olduğunu zannettim ve ertesi cuma bu çocuk gürültüsüyle artık karşılaşmam sandım. Fakat her cuma sekiz çocukla sofada aynı kıyamet kopuyordu. Âkif de buna katlanıyordu: Bu üç çocuğun gelişi, Âkif'in çocuklarına da fazla hürriyet vermişti. (...) Âkif'e sordum:

– Kim bu yavrular?

Âkif cevap vermedi.

Odaya girince (...) bu misafir çocuklarını Âkif'le takılarak tebrik ettim. Âkif'in yüzü değişti:

– Misafir çocukları değil, benim çocuklarım, dedi.

Üç beş haftada üç çocuğu nasıl olurdu?

– Hasan Efendi öldü de... dedi. Ve çocuklar, kim evvel ölürse hayatta olanın bakacağı çocuklardı, rahmetli Hasan Efendi'nin çocukları. Fakat Âkif bu çocuklardan daha güzeldi: Mektepte verdiği sözü hâlâ unutmayan bir çocuk.

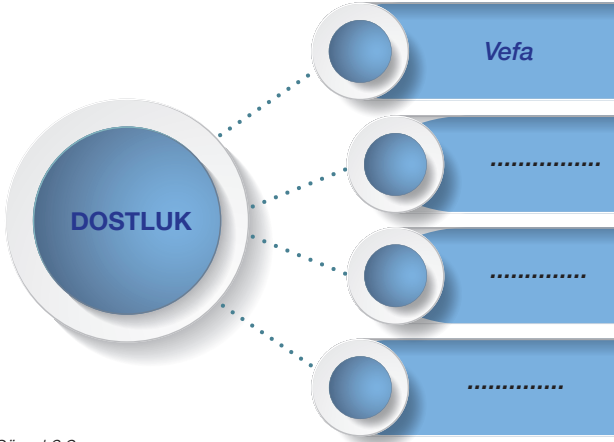
Görsel 2.8.

Kaynak: Kuntay, (2022), (Kısaltılmıştır.)

- "Baba adam" ve "babalık etmek" ifadeleri size neler çağrıştırıyor? Açıklayınız.
- Mehmet Âkif'in anlayışında bir baba dostunuz olsun ister misiniz? Düşüncelerinizi gerekçeleriyle açıklayınız.
- Bir baba dostunuz olsaydı ondan beklentileriniz neler olurdu? Örnek vererek açıklayınız.

- ç) Mehmet Âkif'in, arkadaşının çocuklarıyla bir baba gibi ilgilenmesini sağlayan dostluğa dayalı değerler neler olabilir? Çıkarımlarınızı aşağıdaki bilgi grafiğine ekleyiniz.

Görsel 2.9.

- d) Bir baba dostunun varlığının katkıları neler olabilir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Baba Dostunun Varlığının Katkıları

- Zor günlerimde yardım isteyebileceğim biri olduğu için kendimi güvende hissedirim.
-
-
-
-
-

3. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 2.10.

Adamın birisi, Hz. Muhammed'e (s.a.v.):

"- Ey Allah'ın Resûlü! Ölümülerinden sonra anneme babama ne gibi şeylerle iyilikte bulunabilirim?" diye sorunca Hz. Muhammed (s.a.v.):

"-Onlar için dua etmek, mağrifet dilemek, vasiyetlerini yerine getirmek, onların ahabplarını ziyaret etmek ve arkadaşlarına, dostlarına ikramda bulunmakla..." diye cevap verdi. (Ebu Davud, Edep,129)

En faziletli iyilik, kişinin babasının samimi dostuna ilgiyi ve ihsanı devam ettirmesidir. (Ebu Davud, Edep,119)

Kaynak: Hadislerle Müslümanlık, (t.y.), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

- a) Kendinizi baba dostunuza karşı sorumlu hisseder misiniz? Düşüncelerinizi açıklayınız.
- b) Baba dostlarınıza verdiğiniz değeri hangi davranışlarınızla gösterirsiniz? Açıklayınız.

BABA DOSTU

3

Sınıf İçi Etkinlik

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Baba dostlarının önemli olduğunu bilirim.		
Zor zamanlarında baba dostlarının yanında olmaya özen gösteririm.		
Baba dostlarıyla irtibatı devam ettirmeye çalışırım.		
Baba dostlarına verilen değer babaya verilen değerle ilişkili olduğunu fark ederim.		
Baba dostlarının sahip olması gereken özellikleri bilirim.		

Sınıf İçi Etkinlik

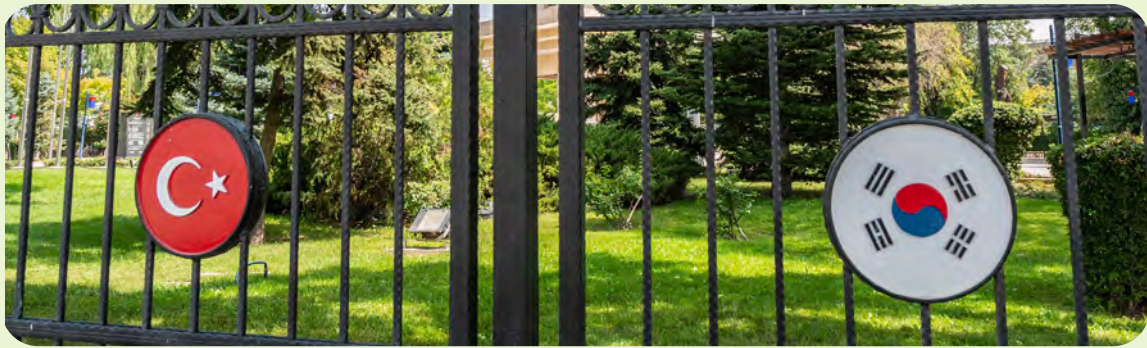
4

CİHANDA DOSTLUK

Etkinliğin Amacı	Toplumlar arası ilişkilerin dünya barışına katkısını fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, ülkeler arası dostluğun ve barışın sağlanmasında devletler arası ilişkilerin önemini fark etmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır ve bilgi grafiği tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 2.11.

YILLARA SIĞMAYAN DOSTLUK

Kore Savaşı'nda Türkiye ile Güney Kore arasında büyük bir dostluğun temelleri atılmıştır. Özgürlükleri için mücadele eden Güney Korelilere destek veren Türkleri, yaptıkları insani yardımlardan ötürü "kan kardeşi" ilan ettiğini ifade eden Türkiye Seul Büyükelçisi, "Savaş sonrası ikili ilişkiler, savaştan doğan kan kardeşliği ve dostluk temelinde ilerledi. 2012'de stratejik ortağımız olan Güney Kore, Asya-Pasifik bölgesinde en büyük ikinci ticaret ortağımız hâline geldi." dedi.

Türk askerî birlikleri cephede savaşmanın yanı sıra "çok zor koşullarda sivil halka tıbbi yardım sağladılar; Koreli yetim çocuklara gıda, giyim ve sığınak temin ettiler. Hatta savaş yetimlerine eğitim vermek için Ankara Okulunu kurdular. Bu okulda eğitim gören 600 öğrenciden hâlen hayatta olanlar, o zor dönemde askerlerimizin sağladığı imkânları hâlâ minnetle anıyor."

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2020), (Düzenlenmiştir.)

Güney Kore ile kurulan kardeşlik bağları sonraki süreçte de devam etmiştir. 17 Ağustos 1999'daki Marmara depremi sonrasında Türkiye için büyük bir yardım seferberliği başlatan Güney Koreli iş insanları, akademisyenler, sanatçılar, yazarlar ve geçmiş dönemlerde Ankara'da görev yapan Güney Kore büyükelçileri tarafından Güney Kore-Türkiye Dostluk Birliği kuruldu. Güney Kore-Türkiye Dostluk Birliği Başkanı Min Nam-gyu konuşmasında, 1950 Kore Savaşı'ndaki kahramanlığı ve verdiği şehitlerle kara gün dostu olduğunu kanıtlayan Türkiye'ye karşı borçlu olduklarını ve faaliyetlerini bu ruhla yoğunlaştıracaklarını belirtti (1).

Ayrıca Güney Koreliler, Tokyo Olimpiyatları'nda Güney Kore-Türkiye kadın voleybol çeyrek finallerinde Türkiye'de çıkan yangın haberini duyduktan sonra Türkiye'ye 150 bin fidan bağışladı. Spor yoluyla kurulan dostluk iki halk arasında çevre koruma iş birliğine kadar uzandı (2).

Kaynak 1: Anadolu Ajansı, (2019), (Düzenlenmiştir.)

Kaynak 2: Anadolu Ajansı, (2022), (Düzenlenmiştir.)

Görsel 2.12.

BİR MİLLET, İKİ DEVLET

Devlet Arşivleri Başkanlığında yapılan araştırmada Azerbaycan halkının Balkan Savaşı sırasında, sonrasında ve Kurtuluş Savaşı'nda her zaman Türk devletinin yanında olup maddi ve manevi yardımlarda bulunduğu tespit edilmiştir. Balkan Savaşı sırasında Azerbaycan'ın önde gelenlerinden Hacı Zeynel Abidin Bey, Hilal-i Ahmer'e (Kızıl Ay) 5 bin ruble yardım göndermiştir. Azerbaycan'dan gelen yardımlar bununla kalmamış, Balkan Savaşı'nda ailesi şehit olan çocuklar için Edirne'de kurulan Darüleytam'ın (yetimhane) yapımı için de 5 bin ruble gönderilmiştir.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2020), (Düzenlenmiştir.)

Türk Kızıl Ay, Dağlık Karabağ bölgesindeki çatışmalardan etkilenen bölge halkına ulaştırılmak üzere Azerbaycan'a acil insani yardım malzemesi gönderdi. Bakü Türkiye Büyükelçisi Erkan Özoral, karşılama töreninde yaptığı konuşmada, Türkiye olarak haklı mücadelesinde Azerbaycan'ın yanında bulunduklarını söyledi. Özoral "Azerbaycan'a her türlü destek vermeye devam edeceğiz. (...) Bu, Türk halkının ve devletinin Azerbaycan'a olan kardeşlik borcunun bir gereğidir. Bunu kardeşlerimize yardım etmek maksadıyla yapıyoruz." dedi.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2020), (Düzenlenmiştir.)

- Ülkeler arası iyi ilişkilerin dünya barışına katkılarıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Ülkeler arası ilişkilerin o ülkelerin insanları arasındaki dostluk bağlarını etkilediğini düşünüyor musunuz? Gerekçeleriyle açıklayınız.
- Türkiye'nin bir devletle olan dostluğu o ülke insanına yönelik algınızı etkiler mi? Tartışınız.

Sınıf İçi Etkinlik

4

CİHANDA DOSTLUK

2. Öğrencilerden toplumlar arası olumlu ilişkilerin geliştirilmesi için aşağıdaki faaliyetler çerçevesinde öneriler sunmalarını isteyiniz.

Görsel 2.13.

Spor Faaliyetleri

-
-
-
-

Turizm Faaliyetleri

-
-
-
-

Eğitim Faaliyetleri

-
-
-
-

Yardım Faaliyetleri

-
-
-
-

3. Öğrencilerden farklı ülkelerle dostluk ilişkilerini geliştirmek için aşağıdaki durumlarda neler yapılabileceğini paylaşmalarını isteyiniz.

Savaş	Doğal Afet	Millî Bayramlar
<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Ülkeler arası dostlukların önemini fark ederim.		
Ülkeler arası dostlukların gelişmesi için neler yapılabileceğini bilirim.		
Ülkeler arası olumlu ilişkilerin toplumlar arası dostluğu geliştirdiğine inanırım.		
Ülkeler arası iyi ilişkilerin dünya barışına katkısının olduğuna inanırım.		
Ülkemize gelen yabancılara dostça davranmaya özen gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Dostluk bağının bireyin kişilik gelişimine etkisini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, kişilik gelişiminde dostluk ilişkilerinin olumlu ya da olumsuz etkilerini ve toplumsal hayata katkılarını fark etmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görsel yorumlanır. Metinler okunur. Bilgi grafiği tamamlanır. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki görseli arkadaşlık ilişkileri açısından yorumlamalarını isteyiniz.

Görsel 2.14.

- Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

ARKADAŞLARINIZ KİŞİLİĞİNİZDİR

Görsel 2.15.

Arkadaşlık iki kişi arasındaki gönüllü bağlılık olarak tanımlanır. Çocukluktan gençliğe ve yetişkinliğe doğru geçişte bireylerin kimliklerini oluşturma ve yaşama süreçleri farklılıklar göstermektedir. Her birey ait olduğu grubun değerleri, ilkeleri ve yaşam biçimlerinden etkilenir. Zaman zaman olumlu, zaman zaman olumsuz davranışlar, akran ve arkadaş grupları etkileşimi sonucunda oluşmaktadır. Birey, başaramayacağını düşündüğü bir durumu akran ve arkadaş grupları içerisinde başarabileceğini görebilir. Bireyin özellikle kendi akran

arkadaşlarından destek görmesi, onun yaşama karşı duruşunu etkileyebilmektedir. Akran arkadaş gruplarında bulunan gençler; birbirlerinin giyim kuşamlarını, davranışlarını benimserler. Olumlu ve olumsuz davranışların oluşumunda arkadaşlık ilişkilerinin etkisinden söz edilebilir (1).

Arkadaşların birbirlerinin gelişimine katkı sağlamaları beklenir. Bazı arkadaşlar birbirlerinden etkilenecek güzel davranışlar kazanabilmektedir. Mustafa Kemal'in arkadaşlıkları bu durumun güzel bir örneğidir. Yakın arkadaşlarından Ömer Naci, Mustafa Kemal'in hitabetinin ve edebiyat sevgisinin gelişmesinde etkin rol oynamıştır. Öyle ki Mustafa Kemal'e Namık Kemal'i ve Tefik Fikret'i tanıtırak sevdiren kişi Ömer Naci olmuştur. Yine idadi sıralarından arkadaşı Ali Fethi (Okyar) aracılığıyla Fransızcasını geliştirmiş ve J. J. Rousseau, Voltaire, Auguste Comte, Montesquieu gibi Fransız düşünürlerin eserleriyle tanışmıştır (2).

Görsel 2.16.

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak 1: Kızıloluk ve Uğurlu, (2017)

Kaynak 2: Anadolu Üni. Yay.

Sınıf İçi Etkinlik

5

MAKBUL DOST

- Dostlarınızın davranışlarınız üzerindeki etkileriyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?
- Arkadaşlarınıza katkısı olduğunu düşündüğünüz olumlu davranışlarınıza örnekler veriniz.
- "İnsan en çok vakit geçirdiği arkadaşlarının ortalamasıdır." düşüncesini yorumlayınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve bilgi grafiğini tamamlamalarını isteyiniz.

Birlikte olduğun iyi arkadaşla kötü arkadaş, güzel koku taşıyanla körükçüye benzer. Güzel koku taşıyan kimse ya sana o kokudan verir ya sen satın alırsın ya da güzel kokusu sana ulaşır. Körükçü ise ya (ateşiyle) elbiseni yakar ya da kötü kokusu seni bulur. (Buhârî, ez-Zebâih, 31)

Yukarıdaki hadisi "dostların birbirine etkisi" açısından yorumlayınız.

Örnek olay:

Utanç verici bir şeyi istememeyi, istendiği zaman da yapmamayı dostluğun kutsal bir yasası olarak kabul ederim. (Çiçero)

Yukarıdaki sözü "arkadaştan olumlu davranışa teşvik etmesini beklemek" açısından yorumlayınız.

Örnek olay:

Mümin müminin aynasıdır. (Ebu Davud, Edeb, 49)

Yukarıdaki hadisi "arkadaşların birbirini temsil etmesi" açısından yorumlayınız.

Örnek olay:

MAKBUL DOST

5

Sınıf İçi Etkinlik

4. Öğrencilerden bir dostun yapması ve yapmaması gereken davranışlara örnekler vermelerini isteyiniz.

Yapması Gereken Davranışlar	Yapmaması Gereken Davranışlar
<ul style="list-style-type: none">■ İyi bir dinleyici olması.■■■■	<ul style="list-style-type: none">■ Arkadaşlarıyla kaba konuşması.■■■■

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Dostların birbirlerinin davranışlarını etkilediğini fark ederim.		
Olumsuz davranışlarda bulunan arkadaşlarımı uyarırım.		
Arkadaşlarımın güzel davranışlarını örnek almaya istekli olurum.		
Dostlarımın kişisel gelişimime katkı sağlayacağını bilirim.		
Arkadaşıma güzel davranışlarımla örnek olmaya çalışırım.		

Etkinliğin Amacı	Ekonomik ilişkilerle başlayan dostluğun aile ve toplumda kurumsallaşan yönlerini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, ekonomik ilişkilerle başlayan dostluğun aile ve toplum hayatındaki olumlu etkilerini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiğindeki görseller yorumlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

ÖRÜDEN TUTMA KARDAŞLIK

Görsel 2.17.

Tipik bir halk ekonomisi örneği olan “örüden tutma kardaşlık” iki kadın arasında ortaya çıkan ekonomik temelli kan bağı olmayan bir akrabalık müessesine karşılık gelmektedir. Mahalli söyleyişle “örüden tutma kardaş” olmak üzere, sözlü olarak yapılan bu ortaklığın neticesinde taraflar ekonomik olarak birleşmekte ve bu anlaşmadan itibaren yaşam boyu birbirlerinin hem nesneler hem de ihtiyaçlar düzeyinde eksikliklerini tamamlamaktadırlar.

“Örü” kelimesinin muhabbet ve sevgi anlamında bir ifade içinde geçmesi de “örüden tutma kardaşlık” adı verilen bu kurumun hem muhabbete hem yardımlaşmaya dayalı bir ortaklık olması göz önüne alındığında daha da anlamlıdır. Sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın bugün de yaşayan bir örneği olarak “örüden tutma kardaşlık” halk ekonomisi bakımından

mübadele ekonomisinin söze dayalı olarak tesis ettiği bir ortaklık türüdür.

Örüden tutma kardaşlık geleneğinde duygusal ve düşünsel uyumun neticesinde hasil olan arkadaşlığın ileri evrelerinde taraflardan biri diğerine “Örüden tutma kardaşım olur musun?” der. Karşısındaki kişi “Olurum.” derse artık ahretlik gibi birbirlerine kardaş olurlar. O öbürünün eksikliğini taşır, öbürü de onun...” şeklinde gerçekleşir. Örüden kardaş olan iki kadın, anlaşmanın ardından-taraflardan birinin yaşamlarının sonuna kadar- söz konusu anlaşmalarına sadık kalmaktadırlar.

Kaynak: Özarslan ve Karataş, (2016), (Düzenlenmiştir.)

- Örüden tutma kardaş olanların birbirlerinin hayatlarına katkıları neler olabilir? Açıklayınız.
- Örüden tutma kardaşlığın, dostluk kuran kadınların aileleri arasındaki ilişkilere katkıları neler olabilir? Örnekler veriniz.
- Bireyler arasında ekonomik ilişkilerde sıkı dostlukların kurulmasının toplumsal huzurun ve refahın gelişmesine katkıları neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- Çevrenizde örüden tutma kardaşlığa benzer uygulamalar var mıdır? Örnek vererek açıklayınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 2.18

1 Ben Fatma'yla yirmi beş yıllık örüden tutma kardaşım. Biz kardaş olduğumuzda şimdiki gelinim beşikteydi. (...) Fatma varımı yoğumu biliyordu. Bizim kardaşlığımız örüden tutma olsa da biz kardaştan öteyiz. O, beni kendi kardaşımdan daha yakın biliyor. Oğlum da Fatma'nın ekmeğiyle büyüdü. Fatma'nın oğlu yoktu, istedim ki bir oğlu olsun. Fatma da evlatlarımız da razı olunca dünür olduk. Benim bir kızım, onun da bir oğlu oldu. Bana bir şey olsa oğlum Fatma'ya bakar. Oğlum Fatma'yı kimseye muhtaç etmez.

2 Örüden kardaş tuttuğum ölesiye kadar ya da ben ölesiye kadar örüden kardaşız. Örüden tuttuktan sonra bir ev, iki ev olur. Neyse eksikliği bizde varsa tamam ederiz. Benim mısır unum yoksa örüden tutma kardaşım bana getirir. Onun neyi yoksa ben de ona götürürüm. Bizden biri ölürse o zaman bozulur. Çocuklarımız veya gelinlerimiz isterse aralarında anlaşır ama bizimki ölünce biter.

Kaynak: Özarslan ve Karataş, (2016), (Düzenlenmiştir.)

- a) "Bizim kardaşlığımız örüden tutma olsa da biz kardaştan öteyiz. O, beni kendi kardaşımdan daha yakın biliyor." sözünü dostluk ve kardeşlik ilişkileri açısından yorumlayınız.
- b) Örüden tutma kardeşlik ilişkilerini "Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir. Ona zulmetmez, haksızlık yapmaz, onu düşmana teslim etmez. Müslüman kardeşinin ihtiyacını gideren kimsenin Allah da ihtiyacını giderir. Kim bir Müslüman'dan bir sıkıntıyı giderirse Allah Teâlâ o kimsenin kıyamet günündeki sıkıntılarından birini giderir. Kim bir Müslüman'ın ayıp ve kusurunu örterse Allah Teâlâ da o kimsenin ayıp ve kusurunu örter." (Buharî, Mezâlim, 3) hadisi ışığında değerlendiriniz.

3. Öğrencilerden bilgi grafiğindeki dayanışma türlerini incelemelerini, bu dayanışma türlerinin aile ve toplum ilişkilerine katkılarıyla ilgili düşüncelerini paylaşmalarını isteyiniz.

Görsel 2.19.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Öründen tutma kardaşlık gibi geleneklerin aileler arası ilişkilere katkısını fark ederim.		
Geleneklerimizde yer alan uygulamaların dostlukların gelişmesine katkısını fark ederim.		
Ekonomik dayanışmanın toplumda dostluğu geliştirdiğine inanırım.		
Ekonomik dayanışmanın aileler arası dostlukları geliştirdiğine inanırım.		
Dostlarımla ekonomik dayanışma içinde olmaya özen gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Sılayırahim geleneğinin aile ve dostluk bağlarına katkısını kavrayabilme.
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, sılayırahim geleneğinin aile ve dostluk bağları açısından önemini kavrayabilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Örnek olaylar yorumlanır. Kontrol listesi doldurulur.
Araç Gereç	Etkileşimli tahta
Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 2.20.

SILAYIRAHİM

Sılayırahim; gerek soy gerekse evlilik vesilesiyle oluşan hısımlara, yakınlarla iyilikte ve yardımda bulunma, onlarla ilgilenme, akrabalık bağlarını güçlendirip koruma şeklinde tanımlanabilir. İnsanın diğer insanlarla olan ilişkileri, yakınları ile olan ilişkilerine göre şekillenmektedir. Toplumdaki sevgi ve dayanışma bağlarının çözülmesi aileden başlar, komşulara ve diğer kesimlere sirayet eder, neticede fert ve toplumsal bazda ahenk bozulur.

Kur'an-ı Kerim'de, "Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşla, yolcuya, idare ve himayeniz altında olanlara iyi davranın. Allah kendini beğenen ve daima böbürlenip duran kimseyi sevmez." (Nisa suresi, 36. ayet) ayeti Müslümanların yapması gerekli görevlerden bir kısmını dile getirmektedir. Allah'a ibadet dışında başta ana-baba olmak üzere toplumun ilgiye muhtaç diğer sınıf ve bireyleri ile iyi ilişkiler kurulması bir görev olarak vurgulanmaktadır. Akabadan muhtaç olanlara yardım etmek sılayırahmin kapsamı içindedir. Zira Peygamberimiz; "Yoksula bir şey vermek sadakadır. Akrabaya bir şey vermenin ise iki sevabı vardır. Birisi sadaka sevabı, diğeri de akrabayı görüp gözetme sevabıdır." (Tirmizî, Zekât, 26) buyuruyor. Sılayırahmin en güzeli akabadan muhtaç olanları ziyaret ederek onlara yardım etmek ve geçim darlıklarını hafifletmektir. Peygamberimiz (s.a.v.), "Akrabadan gelen iyiliğe misliyle karşılık veren kimse tam mânâsıyla akrabasına sıla etmiş değildir. Gerçek sıla, kendisiyle ilgiyi kesenleri görüp gözetmektir." (Buhârî, Edeb, 78/15) buyurmuşlardır. Gerçekten de sılayırahim, insanları boncuk taneleri gibi bir araya getiren ipliğe benzer. Bu bağı koparmak hoş görülmediği gibi, güçlendirmek övülmüştür.

Kaynak: Yiğit, (2004), (Kısaltılmıştır.)

- Sılayırahim kapsamında yapılabilecek faaliyetlere örnek veriniz.
- Sılayırahmi gözetmenin aile ve dostluk ilişkileri açısından ne gibi faydaları olabilir?
- Toplumda sılayırahim erdemini canlı tutmak için neler yapılabilir? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 2.21.

Kapıkule'de gurbetçilerin dönüş yolculuğu sürüyor. Yıllık izinlerini Türkiye'de geçiren gurbetçiler çalıştıkları ülkelere dönüyor. Almanya'ya dönen Yahya Tekgündüz, "Hüzünle gidiyoruz, gelecek seneye kadar bu hüznle yaşayacağız." dedi.

Dönüş yolculuklarının başladığı 28 Temmuz'dan bu yana Kapıkule Sınır Kapısı'ndan 27 bin 892 araç ile 121 bin 957 gurbetçi çıkış yaptı. Bagajlarına memleketlerinden aldıkları yöresel ürünleri yükleyen gurbetçilerin dönüş yolculukları devam ediyor.

Hollanda'ya dönen Kemal Öztürk, tatilin güzel geçtiğini söyledi. Öncelikle Çanakkale Şehitliği'ni ziyaret ettiğini belirten Öztürk, "Sonra memlekete, Kayseri'ye geçtik. Eşi, dostu gördük. Gurbetçi olmak değişik bir duygu." dedi. Ayrıca "Türkiye'min tozuna kurban olayım." diyen Yahya Tekgündüz, yaşadığı Almanya'da memleketin her şeyini özlediklerini ifade etti (1).

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2022), (Düzenlenmiştir.)

- Gurbetçileri memleketlerine çeken en önemli sebepler neler olabilir? Örnek vererek açıklayınız.
- "Gözden ırak olan gönülden de ırak olur." sözünü akrabalık ve dostluk ilişkileri açısından yorumlayınız.

3. Aşağıdaki problem durumlarını öğrencilere okuyunuz. Öğrencilerden metinde bahsi geçen kişilerle empati kurmalarını ve çözüm önerileri sunmalarını isteyiniz.

Durum 1

Ayhan Bey ve eşi Sibel Hanım yorucu bir çalışma döneminin sonunda dört gözle bekledikleri bir haftalık tatile kavuşurlar. Sibel Hanım tatilini uzun süredir yolunu gözleyen uzaktaki yaşlı anne babasını ve dostlarını ziyaret ederek geçirmek ister. Ayhan Bey ise en son tatillerini büyüklerin memleketinde geçirdikleri için bu tatili bir kaplıcada yapmayı düşünür. Ayhan Bey ve Sibel Hanım'ın 16 yaşındaki oğulları Mert ise bu konuda kararsız kalır.

Aile Bireyleri	Nasıl Hissederdiniz?	Ne Yapardınız?
Ayhan Bey		
Sibel Hanım		
Mert		
Ayhan Bey'in Anne ve Babası		

SILADA RAHMET VAR

7

Sınıf İçi Etkinlik

Ailesinden uzakta, üniversite okumakta olan Rıdvan için yoğun bir sınav dönemi başlamak üzeredir. Tam da sınavlardan önce bir haftalık bayram tatili vardır. Düzenli olarak ders çalışan Rıdvan, sınavlardan önceki hafta derslerini son kez tekrar etmesi gerektiğini düşünür. Derslerinin yoğunluğu nedeniyle uzun süredir göremediği ailesi, akrabaları, dostları ve memleketi gözünde tüter. Rıdvan; bayramda büyüklerin elini öpüp dualarını almak, hısım akrabayı ziyaret etmek ve dostlarla hasret gidermek ister. Ancak diğer taraftan da bu memleket ziyareti nedeniyle sınavlarına çalışmak için yeterince vakit bulamayacağından endişelenir.

Durum 2

Aile Bireyleri	Nasıl Hissederdiniz?	Ne Yapardınız?
Rıdvan		
Aile Bireyleri		

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Beni akrabalarıma bağlayan değerleri fark ederim.		
Sılayırahimde bulunmanın aile ve dostluk bağları üzerindeki etkisini fark ederim.		
Uzakta olanların ailelerini ziyaret etmelerinin önemli olduğuna inanırım.		
Sılayırahim geleneğinin toplumsal ilişkilerin gelişmesine katkı sağlayacağına inanırım.		
Sılayırahim geleneğini kendi yaşantımda sürdürmeye istekli olurum.		

Sınıf İçi Etkinlik

8

TASAVVURİ AKRABALIK

Etkinliğin Amacı	Tasavvuri akrabalıkların aile hayatına katkısını fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, Türk geleneklerindeki tasavvuri akrabalıkların aile hayatına katkılarını fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği yorumlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerinden aşağıdaki bilgi grafiğini okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Geleneksel ebeler, köylerde bir saygınlığa sahiptir. Çocuklar zaman zaman ebelerini ziyaret ederler; önemli günlerde, bayramlarda gidip ellerini öper, onlara çeşitli armağanlar verirler. Çocuğun ailesi de aynı biçimde ebeye saygı duyar ve her zaman ona yardımcı olur.

EBE ANNELİĞİ

AD BABALIĞI

Doğan her çocuğun sağ kulağına ad babası olarak seçilen kişi, ezan okuyarak adını üç kez yineler ve "Adını ben verdim, yaşını Allah versin." der. Ad babası yeni akraba gibi sayılır, sevilir, yakın bir dost olur. Aile, çocukla ilgili alacakları kararlarda ad babasıyla istişare eder.

Aynı kadından süt emmiş, kardeş olmayan çocuklar arasındaki ilişkiye süt kardeşi denir. Süt kardeşler, her iki aile için de aileden kabul edilen iki samimi kardeş, iki dost olarak yaşamlarını sürdürürler.

SÜT KARDEŞLİĞİ

KUR'AN KARDEŞLİĞİ

Aynı yaşlardaki iki ya da daha fazla gencin arasında ömür boyu süren bir arkadaşlıktır. Bu arkadaşlık, uzun zaman birlikte Kur'an kursuna gitmekten doğar. Kardeşlik olarak da ifade edilen bu arkadaşlık aile ilişkilerine de yansır. Bu dostlar, ömürleri boyunca Kur'an kardeşi olarak iletişimlerini devam ettirirler.

Birbirleriyle sık görüşen bildik arkadaşlar anlamında kullanılır. Musahip; yol kardeşi, yol arkadaşı, sohbet edilen, danışılan anlamına gelmektedir. İki erkek ve eşleri arasında kurulan bir tür yakınlık ve dostluk bağıdır. Ömür boyu süren bu arkadaşlıkta insanlar zor zamanlarda birbirlerine destek olurlar.

YOL KARDEŞLİĞİ (MUSAHİPLİK)

Görsel 2.22.

- Bilgi grafiğinde verilen tasavvuri akrabalık türlerinden hangilerini çevrenizde gözlemliyorsunuz? Örnek veriniz.
- Bilgi grafiğinde verilenlerden başka çevrenizde ne gibi tasavvuri akrabalıklar görülmektedir? Örnek veriniz.

TASAVVURİ AKRABALIK

8

Sınıf İçi Etkinlik

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

TASAVVURİ AKRABALIK

Tasavvuri akrabalık, kan bağı olmayıp sonradan oluşturulan akrabalık türüdür. Birbirlerini seven, samimi, içten kişilerin bu tür yakınlıklar kurması; onların dostluklarının pekişmesini sağlar. Tasavvuri akrabalık yoluyla akrabalar dışındaki kimselerle de dayanışma ve yardımlaşma gerçekleştirilir. Bu tür akrabalıklarda güçlü ilişkiler söz konusudur. Bu ilişkiler kişilere resmî akrabalık; bağlarından daha fazla maddi ve manevi destek sağlayabilmektedir. Tasavvuri akrabalık, bir yandan bireyler arasındaki gerilimleri ve ortaya çıkabilecek çatışmaları azaltmakta, öte yandan bireyler arası yakın ilişkilerin kurulmasına ve devam ettirilmesine yardım etmektedir.

Yazar tarafından hazırlanmıştır.
Kaynak: Tezcan, (1982), (Düzenlenmiştir.)

- Tasavvuri akrabalıklar hangi ihtiyaçlardan ortaya çıkmış olabilir? Açıklayınız.
- Tasavvuri akrabalık bağı kurmak isteyeceğiniz kişilerin hangi özelliklere sahip olmasını istersiniz?
- Tasavvuri akrabalıkların aile ve toplum hayatına katkıları neler olabilir? Düşüncelerinizi tablodaki ilgili yerlere yazınız.

Aile Hayatına Katkıları

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Toplum Hayatına Katkıları

.....

.....

.....

.....

.....

.....

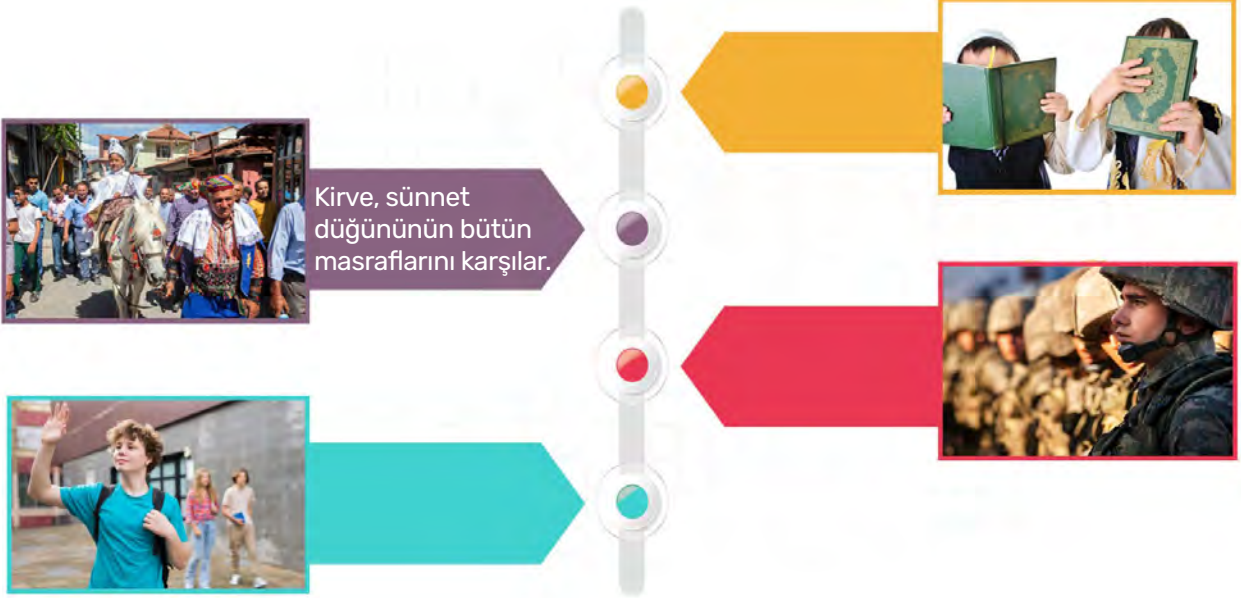
.....

.....

.....

.....

3. Öğrencilerden aşağıda görselleri verilen tasavvuri akrabalık durumlarında beklenen davranışlara örnekler vermelerini isteyiniz.

Görsel 2.23.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet", sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Tasavvuri akrabalıkların aile hayatına katkılarını fark ederim.		
Tasavvuri akrabalıkların toplumsal huzura katkısını açıklarım.		
Tasavvuri akrabalıkların birtakım sorumluluklar gerektirdiğine inanırım.		
Tasavvuri akrabalıkla oluşan dostlukların uzun soluklu olacağına inanırım.		
Tasavvuri akrabalıkların aileler arası iletişimi güçlendirdiğine inanırım.		

Etkinliğin Amacı	Kültürümüzdeki uygulamaların dostlukların gelişmesine katkısını kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, iyi ve kötü günde dostların neler yapmaları gerektiğini kavramaları için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiğindeki görseller yorumlanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 2.24.

REFİK

İnsanlar yakın hissettikleri, her durumda kendilerini yalnız bırakmayan bireyler için samimiyet içeren çeşitli kelimeler kullanmaktadırlar. Bu kelimelerden biri de “refik” kelimesidir. Arapça kökenli olan bu kelimenin Türk Dil Kurumu tarafından “arkadaş, dost.”(1) gibi anlamlarda kullanıldığı görülmektedir.

Hayatın zorlukları karşısında insan bazen çaresiz kalır. İşte o anda yanımızda olmasını istediğimiz kişidir dost. İyi anlaştığımız, vakit geçirip gülüp eğlendiğimiz her kişi dostumuz değildir. Bir insan arkadaşınız olabilir ancak herkes dostunuz olamaz. Dost, kişiyi her yönüyle kabullenen kişidir.

Bir insanı böyle her hâliyle en iyi gününde olduğu gibi en kötü anında da kabul etmek herkesin yapabileceği bir şey değildir. Bunları herkes yapamadığından dostların sayısı da azdır. Dost öyle bir şey ki kan bağıınız olmadığı hâlde onu kardeşiniz yerine koyabiliyorsunuz. Bazen kardeşinizden yakın bile olabiliyor dost. Neden? Çünkü kardeş, genetik olarak zorunludur ama dost seçilmiş kardeşidir. Dost öyle bir dost olmalı ki kötü gün kapımı çaldığında kapıya benimle birlikte bakabilsin.

Günümüzde yaşanan olumsuzluklardan dolayı dost bulmak, dost olmak ve dost kalmak zorlaşmaktadır. Dostluğu zamanla, kar topu misali büyütürüz kalbimizde. Dostu ve dostluğu çelik gibi kopmaz yapan, dostu arkadaştan ayıran temel özellik ise dostluğun bir sürü testten geçmesidir (2).

*Yazar tarafından hazırlanmıştır.
Kaynak 1: Türk Dil Kurumu (2023)
Kaynak 2: Şahin (2019)*

- Refik diyebileceğiniz dostlarınızın iyi ve kötü günde yanınızda olması size neler hissettirir? Açıklayınız.
- “Mutluluklar paylaştıkça artar, üzüntüler paylaşıldıkça azalır.” cümlesini dostluk ilişkileri açısından yorumlayınız.
- “Refik” kabul edebileceğiniz dostlarınızda olmasını istediğiniz özellikler nelerdir? Açıklayınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve görsellerdeki durumlarda dostlardan beklenen davranışlara örnekler vermelerini isteyiniz.

			Düğün hediyesi verilir.	
			"Geçmiş olsun." dileğinde bulunulur.	
			Anne baba tebrik edilir.	
			Sünnet çocuğuna hediyeler verilir.	

Görsel 2.25.

3. Öğrencilerden aşağıda verilen haritayı incelemelerini ve illerimizde dostların birbirlerine, yöreye özgü hitap şekillerini tartışarak haritayı tamamlamalarını isteyiniz.

Görsel 2.26.

4. Öğrencilerden "Geleneklerimizde Dostluk" temalı bir okul gazetesi hazırlamalarını isteyiniz. Bu etkinlik için öğrencilere bir hafta süre veriniz. Hazırlanan gazeteleri okulun genel ağ sayfasında yayımlayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Geleneklerimizin toplumsal dostluğu geliştirdiğini fark ederim.		
Dostlarıma karşı sorumluluklarımı fark ederim.		
Mutluluğun dostlarla paylaşıldıkça çoğalacağına inanırım.		
Dostluğun sadece iyi günle sınırlı olmadığını kabul ederim.		
Dostla arkadaşı ayırt ederim.		

Etkinliğin Amacı	Toplumda dostluk bağlarının geliştirilmesi için öneride bulunabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, değişim programlarının dostluk ilişkilerine ve toplumlar arası barışa katkısını fark etmeleri için geliştirilmiştir. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Örnek durumlar yorumlanır. Görevlendirmeye ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 2.27.

"Biz Bir Takımız" projesi farklı kültürlerden aile ve çocukların dost olmasını sağlıyor.

Gençlik ve Spor Bakanlığının "Biz Bir Takımız" projesi kapsamında Kastamonu ve Şanlıurfa'dan öğrenciler ve bu öğrencilerin aileleri bir araya geliyor, hem birlikte güzel zaman geçiriyor hem de yeni dostluklar kuruyorlar.

Şanlıurfa'dan gelen öğrencilerden Muhammed Murat K. Mersin kampından sonra ayrılırken ağladıklarını dile getirerek "Ailelerimiz birbiriyle tanışıyor, bizler de eğleniyoruz. Bu proje yeni arkadaşlarla tanışmamızı sağladı. Arkadaşlarımızla bağımız arttı. Sosyal olmayan arkadaşlarımız var, onlar da sosyal olmaya başladı." ifadelerini kullandı.

Oğlunun Mersin'deki kampta Kastamonu'dan arkadaşlar edindiğini belirten Yıldırım, "Başta tedirginmiş ama ayrılırken ağlamışlar. Burada da Kastamonu'daki velilerle tanıştık. Çok güzel arkadaş olduk." diye konuştu.

Kastamonulu öğrencilerden Eren Y. ise projenin çok eğlenceli ve heyecan verici olduğunu vurgulayarak, "Şanlıurfa'dan arkadaşlarımızla oyunlar oynadık, sırlarımızı paylaştık. Birbirimize oyunlarımızı öğrettik." diye konuştu.

İmran Ö. de Kastamonu'da Şanlıurfalı aileler ve çocukları ağırladıkları için mutlu olduklarına işaret ederek "Çocukların farklı kültürden farklı insanlarla tanışması, sosyalleşmesi, öz güveninin gelişmesi açısından iyi bir proje. Sadece çocuğum değil, biz de yeni dostluklar edindik." dedi.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2022), (Düzenlenmiştir.)

Dünya çocukları Türk misafirperverliğiyle tanışıyor

Nevşehir'de gerçekleştirilen "39. TRT Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliği" için kente gelen yabancı öğrenciler, evlerine konuk oldukları ailelerin yanında Türk kültürünü öğreniyor.

Berkay T. yaptığı açıklamada, Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesinden gelen Eyüp B. ile bilgisayar oyunları ve satranç oynayarak zaman geçirdiklerini, ailesiyle yabancı bir öğrenciyi ağırlamaktan memnuniyet duyduğunu ifade etti. Misafiri ile birçok ortak noktası bulunduğunu belirten Berkay T. "Aynı oyunlardan hoşlanıyoruz, birlikte bol bol oyun oynayıp sohbet ediyoruz. O bana ülkesini anlatıyor, ben de babamla onu gezintiyeye çıkararak yaşadığımız çevreyi tanıtıyorum." dedi.

Eyüp B. ise Türkiye'de çok güzel vakit geçirdiğini, ileride Türkiye'ye tekrar gelmek istediğini aktararak "Berkay ile birlikte oyunlar oynuyoruz. Yorulduğumuzda onun odasında uyuyoruz. Nevşehir'i çok sevdim. Burada alışveriş merkezine gittik ve Berkay'ın annesi bana hediye aldı. İleride Nevşehir'e tekrar gelmek istiyorum çünkü Nevşehir çok güzel bir yer." diye konuştu.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2017), (Düzenlenmiştir.)

- Ulusal ve uluslararası öğrenci değişim programları aracılığıyla gelişen dostlukların birey, aile ve topluma katkıları neler olabilir? Örnek vererek açıklayınız.
 - Haberde belirtilen değişim programları kapsamında gelişen dostluk ilişkisini Gazi Mustafa Kemal'in "Yurtta barış, dünyada barış." sözü kapsamında değerlendiriniz.
 - Farklı ailelerle ve farklı kültürlerden insanlarla dostluk kurulmasının aileler arası ilişkilere katkısı neler olabilir? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Aşağıda ulusal ve uluslararası değişim programlarına yönelik örnek durumlar verilmiştir. Öğrencilerden örnek durumlardan hareketle dostlukların gelişmesi için neler yapılabileceğini tartışmalarını isteyiniz.

Durum 1

Gençlik ve Spor Bakanlığının "Biz Bir Takımız" projesi kapsamında farklı ildeki bir aileye üç günlüğüne misafir oldunuz. Bu misafirlik sayesinde yeni arkadaş ve dostlar edindiniz. Ayrılırken yeni dostlarınıza neler söylediniz?

Bir öğrenci değişim projesi kapsamında Sudan'dan Ayeh adında bir arkadaşınız size üç hafta misafir oldu. Onunla dostluk kurmak ve ona kültürel değerlerinizi tanıtmak istiyorsunuz. Bunun için neler yapardınız? Bu süreçte kültürünüzün hangi öğelerini yansıttınız?

Durum 2**Durum 3**

Mevlana Değişim Programı kapsamında bir yılığına Malezya'ya gittiniz. Malezyalı biriyle arkadaşlık kurdunuz. Arkadaşınızın ailesi ile tanıştınız. Yabancı dilinizi geliştirmek için onlarda kalmaya karar verdiniz. Onların size içtenlikle yaklaştığını fark ettiniz. Siz bu durumda onlara dostluğunuzu göstermek için neler yaparsınız?

Okul İçi Etkinlik

10

DOSTLUK KÖPRÜSÜ

3. Öğrencilerden dostluk ilişkilerinin gelişmesi ve toplumlar arası kültür paylaşımı amacıyla aşağıdaki şablonu kullanarak bir proje önerisi hazırlamalarını isteyiniz. Bu görev için bir hafta süre veriniz.

Proje Adı ve Sloganı	
Projenin Logosu	
Projenin Amacı	
Hedef Kitlesi	
İş Eylem Planı	<ul style="list-style-type: none">■■■■
Projeden Beklenen Etki	<ul style="list-style-type: none">■■■■

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Öğrenci değişim programlarının yeni dostluklar kurmaya imkân sağlayacağını düşünürüm.		
Öğrenci değişim programlarının farklı kültürlerin yakından tanınmasına fırsat verdiğine inanırım.		
Öğrenci değişim programlarının aileler arası dostlukları geliştirebileceğini kabul ederim.		
Öğrenci değişim programının toplumsal barışa katkı sağlayabileceğine inanırım.		
Öğrenci değişim programlarının kapsamında yeni arkadaşlıklar kurmak için istekli olurum.		

Etkinliğin Amacı	Örnek yaşantılardan yola çıkarak dostluk değerinin farklı yönlerini açıklayabilme.
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, Neşet Ertaş'ın hayatından hareketle dostluğun toplumsal yaşamdaki gerekliliğini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Grafik tamamlanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.
Araç Gereç	Etkileşimli tahta
Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Kızılay Dostluk Kısa Film Festivali Neşet Ertaş anısına düzenlenecek

Anadolu Ajansının Global İletişim Ortağı olduğu "5. Uluslararası Kızılay Dostluk Kısa Film Festivali", 22-25 Aralık'ta sinemaseverlerle buluşacak.

Görsel 2.28.

Görsel 2.29.

Neşet Ertaş toplumumuzla dost olmuş bir ozandır. Türkülerinde Anadolu'nun gönül sesi olmuş, "Bozkır'ın Tezenesi" olarak anılmıştır. Festival sorumlusu Faysal Soysal; dostluk kavramını geliştirmeyi, kısa film diliyle yeniden inşa etmeyi ve bu vesileyle bütün dünyanın kısa filmcileri ve sinemacılarıyla bir dostluk köprüsü kurmayı amaçladıklarını ifade etti. Anadolu'da dostluğa dair var olan tecrübe ve birikimin öne çıkarılmasını hedeflediklerini de vurgulayan Soysal, bu amaçla her yıl festivali Anadolu'nun mütefekkir, ozan ve şairlerinden birinin anısına düzenlediklerini aktardı.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2022). (Kısaltılmıştır.)

- Neşet Ertaş adına posta pulu ve ilk gün zarfı hazırlanmasının sebepleri neler olabilir? Açıklayınız.
- Neşet Ertaş'ın ve eserlerinin dostluğa olan katkılarıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir?
- Toplumda dostluğun gelişmesine sanatın katkısını örnek vererek açıklayınız.
- Neşet Ertaş Kısa Film Festivali'nin ulusal ve uluslararası katılımcılara hitap etmesini dostluğun evrenselliği açısından yorumlayınız.
- Eserlerinde dostluk kavramına vurgu yapan farklı sanatçılara örnek veriniz.

2. Öğrencilerden aşağıdaki sorulardan hareketle grafikleri doldurmalarını isteyiniz.

a) Dostluk bağı kurabileceğiniz kişilerde hangi özelliklerin olmasını istersiniz? Gerekçeleriyle açıklayınız.	b) Hangi özelliklere sahip kişiler toplumun gönlünde yer edinebilir? Gerekçeleriyle açıklayınız.
<div><div>.....</div><div>.....</div><div>.....</div><div>.....</div><div>.....</div><div>.....</div></div>	<div><div>.....</div><div>.....</div><div>.....</div><div>.....</div><div>.....</div><div>.....</div></div>

3. Öğrencileri 3-6 kişilik gruplara ayırınız. Öğrencilerden dostluk değerinin toplumsal ilişkilere katkısını gösteren bir senaryo yazmalarını isteyiniz. Senaryoların kısa filme dönüştürülmesi için öğrencilere iki hafta süre veriniz. Hazırlanan kısa filmleri okulun sosyal medya hesaplarından paylaşınız.

- Grubunuzu kurunuz. (Grubunuz en fazla altı kişiden oluşabilir.)
- Grubuza dostluk temalı bir ad veriniz.
- Görev dağılımı yapınız.
- Senaryonuzu yazınız.
- Senaryonuzun "toplumsal ilişkilerde dostluk" temalı olmasına dikkat ediniz.
- Senaryonuzu kısa filme dönüştürünüz.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Dostluk ilişkilerinin toplumsal açıdan önemini bilirim.		
Toplumda dostluk değerinin gelişmesine sanatçıların katkılarını fark ederim.		
Dostluk değerinin sanatın önemli temalarından biri olduğunu fark ederim.		
Dostluk kurabileceğim kişilerde bulunmasını istediğim özellikleri gerekçeleriyle açıklarım.		
Sanat eserlerindeki dostluk mesajlarını yorumlarım.		

Etkinliğin Amacı	Toplumsal hayatta dostlukların gelişmesi için harekete geçebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, misafirlik geleneğinin toplumdaki dostluk bağlarını geliştirmedeki katkısını fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği ve tablo doldurulur. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

KÖKLERDEN GÖKLERE DOSTLUK

Görsel 2.30.

olan Dede Korkut hikâyelerinde misafirperverlik ve cömertlik övülürken misafiri gelmeyen evler, kara evler olarak nitelendirilmiştir. Bu hikâyelerde Dede Korkut, öğüt niteliğinde şu sözleri söyler: "Ozan, evin dayağı (direği) odur ki kırdan yabandan eve bir misafir gelse, onu yedirir içirir, ağırlar, azizler gönderir." (2)

Dikilen her fidanın toprağın derinliklerine kök salıp dallarının göğe yükselebilmesi için suya, havaya, ışığa ve minerallere ihtiyacı vardır. Tıpkı bir fidan gibi dostluk bağlarının da güçlenip gelişebilmesi için birçok şeye ihtiyaç duyulur. Dostluk bağlarının kurulmasında ve güçlendirilmesinde misafirlik geleneği ve misafirperverlik erdemi Türk-İslam kültüründe büyük önem taşır. Gerek hadislerde gerek eski Türk edebiyatı kaynaklarında misafirperverliğin önemi vurgulanmıştır. Bir hadiste Hz. Muhammed (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Allah'a ve âhiret gününe iman eden kişi misafirine ikram etsin." (Ebû Dâvud, Edeb, 122-123) (1).

Türk edebiyatındaki en eski kaynaklardan biri olan Dede Korkut hikâyelerinde misafirperverlik ve cömertlik övülürken misafiri gelmeyen evler, kara evler olarak nitelendirilmiştir. Bu hikâyelerde Dede Korkut, öğüt niteliğinde şu sözleri söyler: "Ozan, evin dayağı (direği) odur ki kırdan yabandan eve bir misafir gelse, onu yedirir içirir, ağırlar, azizler gönderir." (2)

Yazar tarafından hazırlanmıştır.
Kaynak 1: Hadislerle İslam, (t.y.)
Kaynak 2: Sarıkaya, (2019)

- Dostluk ilişkilerinin gelişmesinde misafirperverliğin etkileri neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- Dede Korkut'un misafiri gelmeyen evleri "kara evler" olarak nitelendirmesinin sebepleri neler olabilir? Tartışınız.
- Dostluk bağlarının gelişebilmesi için misafirlikte ev sahiplerinin ve misafirlerin dikkat etmeleri gereken davranışlar nelerdir?
- Kültürümüzde var olan misafirperverlik anlayışını günümüz ile karşılaştırınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Mihmândâr “misafir ağırlayan kimse” demektir. Osmanlı kültüründe bu tabir, Medine’ye hicretinde Resûl-i Ekrem’i yedi ay kadar evinde misafir eden Ebû Eyyûb el-Ensârî için “mihmândâr-ı nebî” şeklinde bir unvan olarak da kullanılmıştır. Kelime bugün daha çok dışarıdan yurda gelen ziyaretçileri karşılamak ve burada kalacakları süre içinde kendilerine yardımcı olmakla görevli kişileri ifade etmektedir.

Kaynak: Bozkurt, (2020), (Düzenlenmiştir.)

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin "Misafir Ol, Gel Bana" projesi kapsamında yabancı öğrenciler, her hafta Türk misafirperverliğiyle bir aile tarafından ağırlanıyor.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Hizmetleri Daire Başkanı Ali Bilgi, "Yurt dışından kentimize gelen öğrencilerin otogardan karşılanması, yurtlarına ya da evlerine yerleştirilmesi, buradaki kayıt işlemleri ve diğer hukuki işlemleriyle ilgili onlara kılavuzluk ediyoruz. Kılavuz Gençlik Projesi kapsamında, gelen misafirlerimizin bütün işlemlerine yardımcı oluyoruz." dedi.

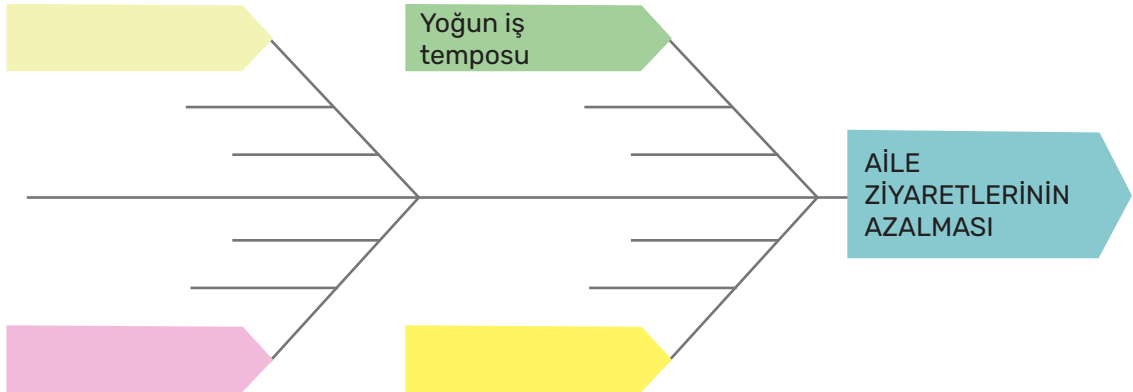
Kaynak: Anadolu Ajansı, (2017), (Kısaltılmıştır.)

Görsel 2.31.

- Mihmandarlık geleneğinin toplumdaki dostluk bağlarının gelişmesine katkıları nelerdir? Örnek vererek açıklayınız.
- Ailece gittiğiniz yerlerde size mihmandarlık yapan kişiler hakkında ne hissedersiniz?

3. Öğrencilerden aşağıda verilen balık kılçığı grafiğindeki boşluklara aile ziyaretinin azalmasının nedenlerini yazmalarını isteyiniz.

- Dostlar arasında aile ziyaretlerinin artırılması için neler yapılabilir? Önerilerinizi açıklayınız.

4. Öğrencilerden tablodaki misafirlik geleneklerini yorumlamalarını ve tabloya bildikleri farklı misafirlik gelenekleri eklemelerini isteyiniz.

GELENEK	VERİLEN MESAJ
Misafirin ayakkabılarını geliş yönüne çevirmek	Tekrar gelmenizi istiyoruz.
Misafiri evden uzaklaşınca kadar uğurlamak
Misafirin arkasından su dökmek
.....

5. Öğrencilerden aşağıdaki iki görevden birini yerine getirmelerini söyleyiniz. Bu görev için öğrencilere iki hafta süre veriniz. Öğrencilerden iki hafta sonra süreci değerlendirmelerini isteyiniz.

TANIŞMA ETKİNLİĞİ GÖREVİ

Etkinlik 1

Yakın arkadaşlarınızdan birinin ailesiyle kendi ailenizi tanıştırınız.
Ailelerin birlikte katılacağı sosyal etkinlikler planlayınız.
Ziyaretler gerçekleştiğinde duygu ve düşüncelerinizi arkadaşınızla paylaşınız.

Etkinlik 2

Ailece görüştüğünüz arkadaşlarınızdan biriyle aile ziyaretlerini sıklaştırmaya yönelik sosyal etkinlikler planlayınız.
Etkinliklerden sonra duygu ve düşüncelerinizi arkadaşınızla paylaşınız.

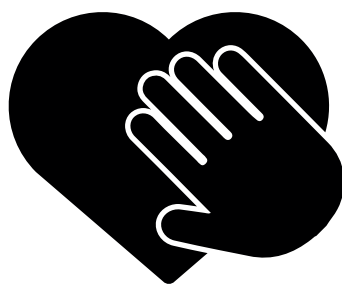
KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

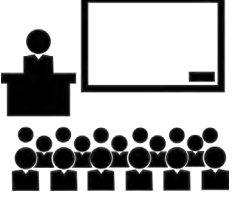
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Misafirlikte dikkat edilmesi gereken incelikleri bilirim.		
Kültürümüzde dostluk değerine verilen önemi kavrarım.		
Misafirlik geleneğinin dostluk bağlarını geliştirdiğine inanırım.		
Dostluk bağlarını güçlendirmek için dostlarımla aile ziyaretleri gerçekleştiririm.		
Dostluk bağlarının geliştirilmesi konusunda fikir üretirim.		

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR.

DÜRÜSTLÜK

Sınıf İçi Etkinlikler

1. Etkinlik-Doğru Dürüst
2. Etkinlik-Ailemle Güçlüyüm
3. Etkinlik-Tutarlıyım
4. Etkinlik-Yalanın İcadı
5. Etkinlik-Ön Yargılardan Uzak

6. Etkinlik-Söz Ağızdan Bir Kere Çıkar

Okul İçi Etkinlikler

7. Etkinlik-Dürüst Olmayı Seç
8. Etkinlik-Ticarette Dürüstlük

Okul Dışı Etkinlikler

9. Etkinlik-Sanal Dünya ve Dürüstlük

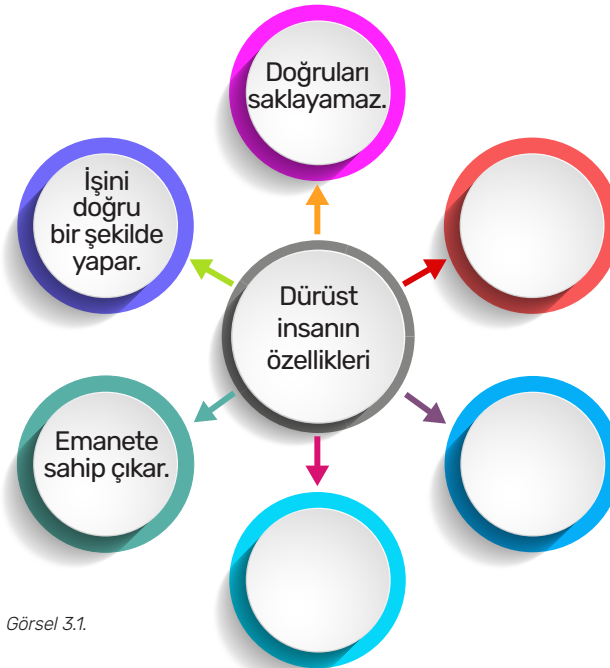
Aile ile İrtibatlı Etkinlikler

10. Etkinlik-Yalanın Büyüğü Küçüğü Olmaz

Etkinliğin Amacı	Davranışlarında doğru ve dürüst olmanın önemini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, doğru ve dürüst olmanın bireye, aileye ve topluma etkilerini fark etmelerini sağlamak için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Bilgi grafiği ve metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Örnek olaylar incelenir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 3.1.

- Dürüst insanın başka ne tür özellikleri olabilir? Tartışarak bilgi grafiğini doldurunuz.
- Bilgi grafiğinde verilen davranışların aile içi ilişkilere etkisini tartışınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

DOĞRULUK VE DÜRÜSTLÜK

Doğruluk, bireyin her yerde ve her durumda doğru olana yakışır şekilde davranmasıdır. Her yerde ve her durumda ifadesi nerede olursak olalım duygu, düşünce ve davranışlarımızda hak ve hakikati gözetmemizi önceler. Buna göre düşüncenin gerçeğe uyuşması, yargı ve iddiaların hakikate uygun olması doğruluk olarak çıkıyor karşımıza.

(...)

Doğruluğun siyam ikizi dürüstlüğü; özü söz bir olmak, olanı olduğu gibi yansıtmak, gerçeği saklamamak; bildiğinden, inandığından ve olduğundan başka türlü görünmeye çalışmamak şeklinde tarif edebiliriz. Buna göre doğruluk, gerçeği söylemekle; dürüstlük içten gelen bir güdülenmeyle gerçekçi ve samimi olmakla ilişkilidir. Bu anlamda doğruluk daha nesnel, dürüstlük daha öznel bir olgu olarak düşünülebilir. Mehmet Âkif'in "Sözüm odun gibi olsun, hakikat olsun tek." dizesi doğruluğa atıf yapmaktadır ilk bakışta. Ancak Mehmet Âkif, söylemlerinde ve yaşayışında samimi bir insan olduğu için onun bu dizesinde doğrulukla dürüstlüğün iç içe girdiğini söyleyebiliriz. Olması beklenen de budur aslında.

Kaynak: Yapıcı, (2022), (Kısaltılmıştır.)

Sınıf İçi Etkinlik

1

DOĞRU DÜRÜST

- Doğrulukla dürüstlük arasındaki farkla ilgili düşünceleriniz nelerdir?
- Zor durumda kalan bireyin gerçekleri saklaması dürüstlüğe aykırı mıdır? Tartışınız.
- Dürüst davranışların aile içi iletişime etkilerini örnek vererek açıklayınız.

3. Öğrencilerden günlük hayatta gerçeği yansıtmadığı hâlde sıkça kullanılan ifadeleri doğruluk ve dürüstlük kapsamında değerlendirmelerini ve bunlara örnekler vermelerini isteyiniz.

Ben asla yalan söylemem.

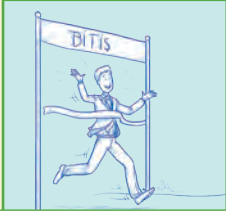
Telefonu değiştirdim, numaran kayıtlı değil.

Kullanım şartlarını okudum, kabul ediyorum.

Telefonum sessizdeydi.

Önemli olan kazanmak değil, yarışmaktı.

Söyle, kızmayacağım.

Üzerimde nakit yok.

Onun da sana selamı var.

Görsel 3.2.

4. Öğrencilerden aşağıdaki örnek olayları okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Örnek Olay 1

Son günlerde Ahmet'in annesi Ayşe Hanım sağlık sorunları yaşamaktadır. Ahmet, bu sorunların nedenini bulmak için annesini birçok doktora götürmüştür. En son gittikleri doktor, Ahmet'e annesinin ciddi bir hastalığının olduğunu ve tedavi sürecinde üzülmemesinin önemli olduğunu söylemiştir. Ayşe Hanım, oğlu Ahmet'e doktorun ne söylediğini sormuştur.

- Ahmet'in yerinde olsanız annenize ne söylediniz?
- Ahmet, annesine gerçekleri söylemezse dürüst davranmış olur mu? Tartışınız.

Örnek Olay 2

Ayşe ile Fatma çok iyi iki arkadaştır. Lise mezuniyet törenine katılmak için hazırlık yapmaktadırlar. Ayşe kendisine bir elbise satın almış ve bu elbisenin nasıl olduğunu Fatma'ya sormuştur. Fatma; elbisenin renklerinin soluk olduğunu, Ayşe'ye yakışmadığını fark etmiştir. Bu durumu Ayşe'ye söylemiştir. Bu konuşmalara şahit olan Şerife; Fatma'ya Ayşe'nin üzüldüğünü, bu şekilde davranmasının doğru olmadığını ifade etmiştir.

- Fatma ve Şerife'nin davranışlarını dürüstlük açısından değerlendiriniz.
- Her doğru her yerde konuşulur mu? Tartışınız.
- Doğru olmakla nazik olmak arasında ne gibi farklar vardır? Örnekler veriniz.

DOĞRU DÜRÜST

1

Sınıf İçi Etkinlik

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Dürüst olmanın aile içi iletişime katkılarını fark ederim.		
Dürüstlüğün aile içi güven ilişkisi açısından önemini bilirim.		
Dürüstlüğün olumlu ve olumsuz sonuçlarını kabullenirim.		
Çevrenin tutum ve davranışlarına bakmayarak dürüst olmaya istekli olurum.		
Aile ilişkilerimde dürüst olmaya özen gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Aile bağlarını dürüstlikle güçlendirebilmek için kararlar alabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, aile içindeki dürüstlüğün önemini fark edebilmeleri, aile içi bağları dürüstlük aracılığıyla güçlendirebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular, sözlü olarak cevaplanır. Metin tamamlanır. Altı şapka tekniği uygulanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Ailede öğrenilen ve ahlaka dönüşen davranışlar bireyler tarafından topluma da yansıtılır. Annesine yalan söylemeyen bir çocuk arkadaşına, öğretmenine de yalan söylemez. Güven duygusuyla ailede tanışmış olan birey, çevresindeki insanlara güven duyar.

Kaynak: Tuncel, (2022), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

Güveni korumanın en kolay yolu, bireyin kendine ve diğer insanlara karşı dürüst davranmasıdır. Güven üzerine inşa edilmeyen hiçbir ilişki uzun ömürlü olmaz. Bireylerin birbirine güvenmediği toplumda huzur ve mutluluk olmaz.

Kaynak: Tuncel, (2022), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

- Güven duygusunun ailede oluşmasını sağlayan etkenler neler olabilir? Açıklayınız.
- Hangi davranışların ailede dürüstlüğün pekişmesine katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz? Örnekler veriniz.

2. Öğrencilerden birey ve aile arasındaki dürüstlük ilişkisine yönelik bilgi grafiğini örnek cümlelerdeki gibi tamamlamalarını isteyiniz.

Ben aileme karşı dürüst olursam...

ailemle aramdaki güven bağları güçlenir.

.....

.....

.....

.....

daha açık bir iletişimimiz olur.

Sınıf İçi Etkinlik

2

AİLEMLE GÜÇLÜYÜM

4. Öğrencileri altı gruba ayırınız. Gruplardan “Kaşağı” metnindeki dürüstlikle ilgili sorunu altı şapkalı düşünme tekniğiyle çözümlemelerini isteyiniz. Seçilen sözcüler aracılığıyla grup fikirlerinin sınıfla paylaşılmasını sağlayınız.

ALTI ŞAPKALI DÜŞÜNME TEKNİĞİ

KARARLAR ALARAK SÜRECİ
YÖNETEN

SÜREÇ, KURAL VE PLAN ODAKLI

NESNEL TARAFSIZ

TARAFSIZ BİLGİLERE ODAKLI

YARATICI

YENİ DÜŞÜNCE VE ÇÖZÜMLERE
ODAKLI

KARAMSAR

SORUN, RİSK VE TEHDİTLERE
ODAKLI

İYİMSER

KAZANIMLARA ODAKLI

DUYGUSAL

DUYGULAR, ÖNSEZİLER VE
SEZGİLERE ODAKLI

Görsel 3.3.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet", sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Dürüst olmamın aileme karşı bir sorumluluk olduğunu fark ederim.		
Aileme karşı dürüst olmamın kişiliğime katkılarını bilirim.		
Sorunlar karşısında dürüst kalmaya istekli olurum.		
Dürüstlüğümler örnek bir birey olmak için çabalarım.		
Aile içi bağları güçlendirebilmek için olumlu kararlar alırım.		

Etkinliğin Amacı	Tutarlı davranışların dürüstlüğü gereği olduğunu kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, aile içindeki dürüstlüğü önemini fark edebilmeleri, aile içi bağları dürüstlük aracılığıyla güçlendirebilmeleri için geliştirilmiştir. Geniş, boş bir alana bir metre aralıkla iki çizgi çizilir. Örnek olay ve verilen sözler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Eğitsel oyun oynanır. Bilgi grafikleri yorumlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Tebeşir veya siyah bant, etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Bu etkinlik için geniş, boş bir alan oluşturunuz. Birbirine paralel, ortası bir metrelik boşluk kalacak şekilde iki çizgi çiziniz. Öğrencilere verilen örnek olayı okuyunuz. Öğrencilerden soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 3.4.

Tunç ve Kazım, babalarından arkadaşları Hilal'in doğum gününe gitmek için izin almışlardır. Hilal'in doğum gününe giderken arkadaşları Faruk'la karşılaşmış, sohbet etmeye dalarak zamanın nasıl geçtiğini anlamamışlardır. Doğum gününe gidemeyen kardeşler eve de geç kaldıklarını fark etmişlerdir. Kazım annelerinin kızacağını düşünerek kardeşi Tunç'a eve dönmeleri gerektiğini söylemiştir. Ayrıca Kazım, kardeşi Tunç'tan evdekilere doğum gününde olduklarını söylemesini istemiştir. Kazım'ın isteğini kabul eden Tunç, annesini görür görmez doğum gününe gitmediklerini söylemiştir.

- a) Tunç'un davranışının dürüstçe olduğunu düşünüyor musunuz? Seçiminizin gerekçesini açıklayınız.

"Hayır" diyenler sola geçmeli.	Kararsız kalanlar ortada durmalı.	"Evet" diyenler sağa geçmeli.
Benzer bir durumla karşılaştığınızda dürüst olduğunu düşündüğünüz tepkiniz ne olurdu?		Tunç'u dürüst davranmaya yönelten etkenler neler olabilir? Açıklayınız.

- b) Böyle bir durumla karşılaşırsaydınız Tunç gibi davranır mıydınız?

"Hayır" diyenler sola geçmeli.	Kararsız kalanlar ortada durmalı.	"Evet" diyenler sağa geçmeli.
Taraf değiştirdiyseniz düşünceniz ve tercihinizin arasındaki farklılığın nedeni nedir? Açıklayınız.		

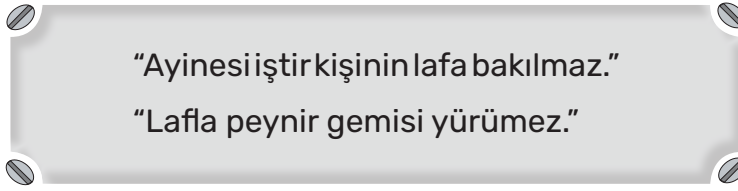

Sınıf İçi Etkinlik

3

TUTARLIYIM

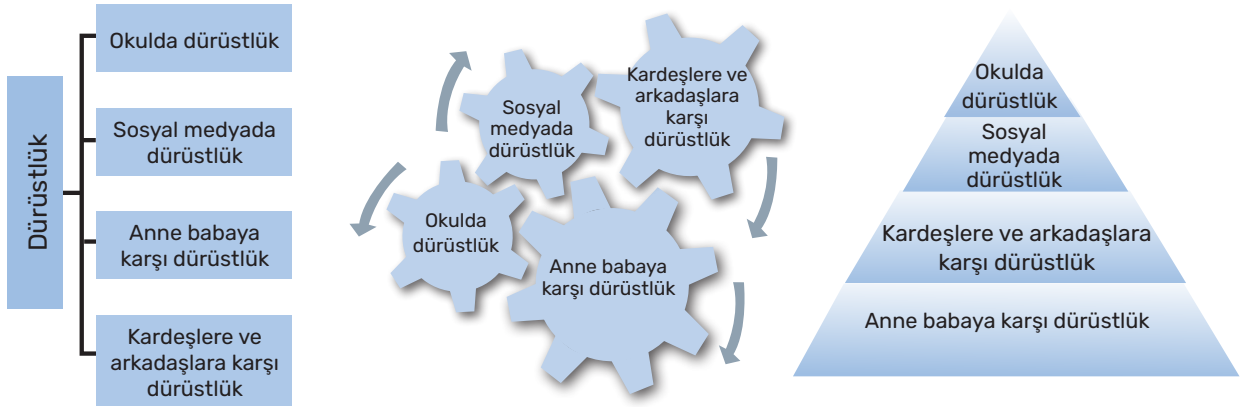
2. Öğrencilerden aşağıdaki sözleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 3.5.

- Günlük yaşamda duyduğunuz bu sözlerin ne anlama geldiğini tutarlılık kavramıyla ilişkilendirerek açıklayınız.
- Bu sözlerin karşıtı olabilecek ifadelere örnekler veriniz.
- Bireylerin tutarlı davranışlarını günlük yaşamınızdaki gözlemlerinizi yararlanarak paylaşınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiklerini incelemelerini ve soruyu cevaplamalarını isteyiniz.

- Dürüstlük ve tutarlılık ilişkisini bilgi grafiklerinden hangisi daha iyi yansıtmaktadır? Düşüncelerinizi gerekçelendirerek açıklayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet", sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

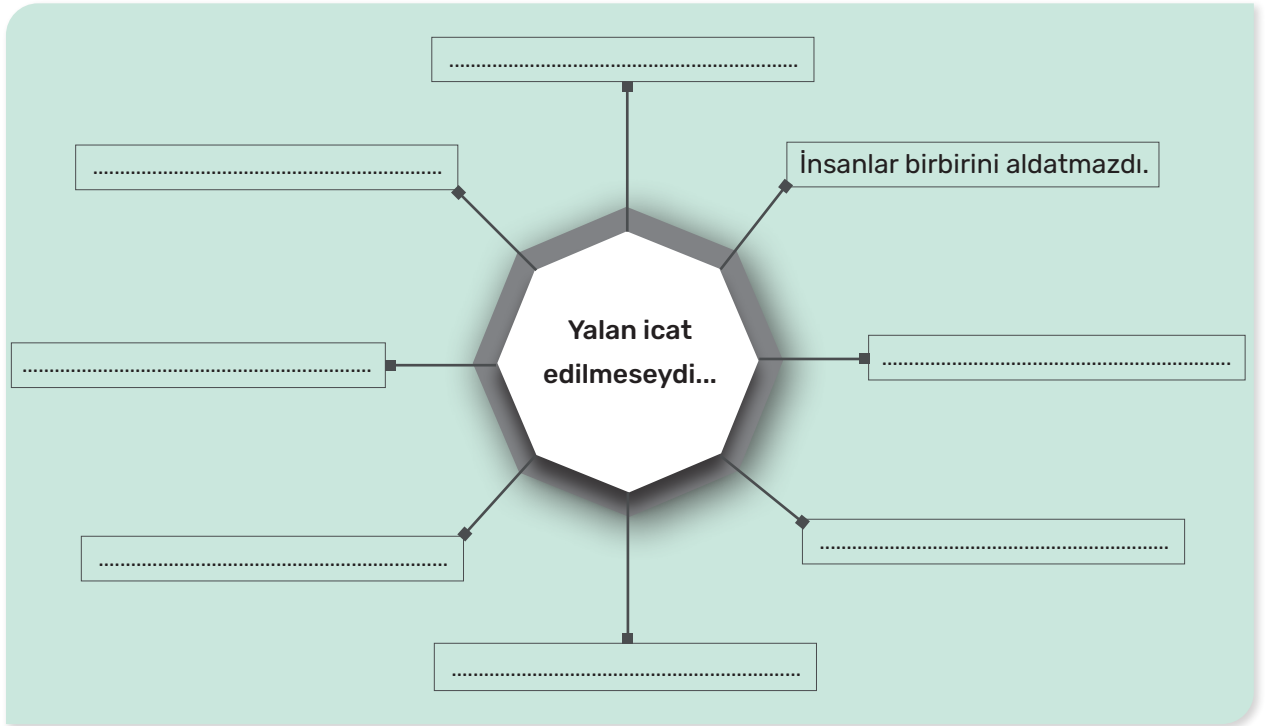
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Dürüst davranmadığımda ortaya çıkabilecek sonuçları fark ederim.		
Dürüst bir insanın davranışlarında tutarlı olması gerektiğini kabul ederim.		
Söylediklerimle yaptıklarımın tutarlı olmasını önemserim.		
Dürüst davranmaya istekli olurum.		
Sonucunun aleyhime olacağını bilsem bile dürüst davranırım.		

Etkinliğin Amacı	Doğruyu söylemenin bireyin aile ilişkilerine ve yakın çevresine katkılarını fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, doğru ve yalan arasında kararsız kalan bireyin dürüstlüğü uygun olanı seçebilmesi için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Tablo tamamlanır. Video izletilir ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Örnek olaylar incelenir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilere insanlık tarihinde yalanın ne zaman ve niçin icat edilmiş olabileceğini sorunuz. Eğer yalan icat edilmeseydi dünyanın 21. yüzyılda ne durumda olabileceğiyle ilgili beyin fırtınası yapmalarına rehberlik ediniz.

- Öğrencilerden karekodu verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- Makinelere kullanmadan insanların yalan söylediğini anlamanın yolları neler olabilir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.
- Yalan söyleyen bireyin ailesiyle ilişkilerinde oluşacak sorunlar neler olabilir? Örnek vererek açıklayınız.
- Bir insanın size yalan söylediğini fark etmeniz onunla olan ilişkinizi ne şekilde etkiler?
- Dürüst bir bireyin insanların gözündeki yerini betimleyiniz.

Sınıf İçi Etkinlik

4

YALANIN İCADI

3. Öğrencilerden aşağıdaki tabloyu doldurmalarını isteyiniz.

Dürüst olmayan insanların özellikleri neler olabilir?	Dürüst olmamanın yol açabileceği psikolojik ve sosyolojik sorunlar nelerdir?
<ul style="list-style-type: none"> ■ Yalan söyler. ■ Çıkarları uğruna doğrulardan vazgeçebilir. ■ ■ ■ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Güvenilmez bir insan olur. ■ Değersizleşir. ■ ■ ■

4. Öğrencilerden örnek olayları okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Aileniz, cüzdanınızı olur olmaz yerlerde bırakmanız konusunda sizi sık sık uyarıyor. Siz bu uyarılara kulak asıyorsunuz. Bir gün cüzdanınızı bulamadınız. Kaybettiğinizi ya da çaldığınızı düşünmeye başladınız.

a) Dürüst bir birey olarak cüzdanı kaybettiğinizi ailenize söylemeyi mi yoksa gerçeği onlardan gizlemeyi mi tercih edersiniz? Nedenleriyle açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ebeveynleriniz her sanal uygulamanın güvenilir olmadığını hatırlatarak kişisel bilgilerinizi emin olmadan paylaşmanız konusunda sizi uyardı. Bu uyarıları yeterince dikkate almadınız ve kullanıcı kaydı için kişisel bilgilerinizi verdiğiniz bir uygulamanın sosyal medya hesaplarınızı ele geçirdiğini gördünüz.

b) Bu durumda hatanızı kabullenip ailenizden yardım ister misiniz? Nedenleriyle açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ebeveynleriniz, kardeşinizin bilgisayar oyunlarına olan alışkanlığını kırabilmek için bilgisayarın şarj kablosunu sakladı. Kardeşiniz kabloyu sorduğunda anneniz kablonun yerini bilmediğini söyledi. Ancak siz, ebeveynlerinizin kabloyu nereye sakladığını biliyorsunuz.

c) Ebeveynlerinizin davranışı karşısında dürüstlük açısından ne yapmanız gerekir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Görsel 3.6.

YALANIN İCADI

4

Sınıf İçi Etkinlik

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Yalanın dürüstlüğü zarar verdiğini bilirim.		
Dürüst bir çevrede yaşamamın beni mutlu edeceğine inanırım.		
Çevremdeki herkesin bana karşı dürüst olmasını isterim.		
Hiçbir çıkar gözetmeksizin doğruyu söylemeye istekli olurum.		
Dürüstlüğün gereği olarak yalan söylememeye özen gösteririm.		

Sınıf İçi Etkinlik

5

ÖN YARGILARDAN UZAK

Etkinliğin Amacı	Aile ilişkilerinde ön yargının dürüstlüğü etkilerini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, ön yargılardan etkilenecek karar almanın dürüst davranmayı engelleyebileceğini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Örnek olay ve karar ağacı incelenir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 3.7.

Bir kadın havaalanında bekliyordu. Uçağının kalkmasına daha epeyce zaman vardı. Havaalanındaki dükkândan bir kitap ve bir paket kurabiye alıp kendisine oturacak bir yer buldu. Kendisini kitabına kaptırmış olmasına rağmen yanında oturan paspal adamın olabildiğince cüretkâr bir şekilde aralarında duran paketten birer birer kurabiye aldığını fark etti, ne kadar görmezden gelse de... Bir taraftan kitabını okuyup kurabiyesini yerken bir taraftan da gözü saatteydi. Kurabiye hırsız kurabiyeleri yavaşça tüketirken kadının kulağı da saat tik taklarındaydı ama tik taklar sinirlenmesini yine de engellemedi. Kendi kendine düşünüyordu, "Kibar bir insan olmasaydım şu adama sert birkaç cümle ederdim!" Her kurabiye uzandığında adam da elini uzatıyordu. Sonunda pakette tek bir kurabiye kalınca "Bakalım şimdi ne yapacak?" dedi kendi kendine.

Adam, yüzünde asabi bir gülümsemeyle son kurabiye uzandı ve kurabiyeyi ikiye böldü. Kadın kurabiyeyi adamın elinden kapar gibi aldı ve "Aman Tanrım, ne cüretkâr ve ne kaba adam; üstelik bir teşekkür bile etmiyor." diye düşündü. Hayatında bu kadar sinirlendiğini anımsamıyordu. Uçağın kalkacağı anons edilince derin bir nefes aldı ve rahatladı. Eşyalarını topladı ve çıkış kapısına yürüdü. Kurabiye hırsızına dönüp bakmadı bile. Uçağa bindi ve rahat koltuğuna oturdu. Daha sonra kitabını almak üzere çantasına uzandı.

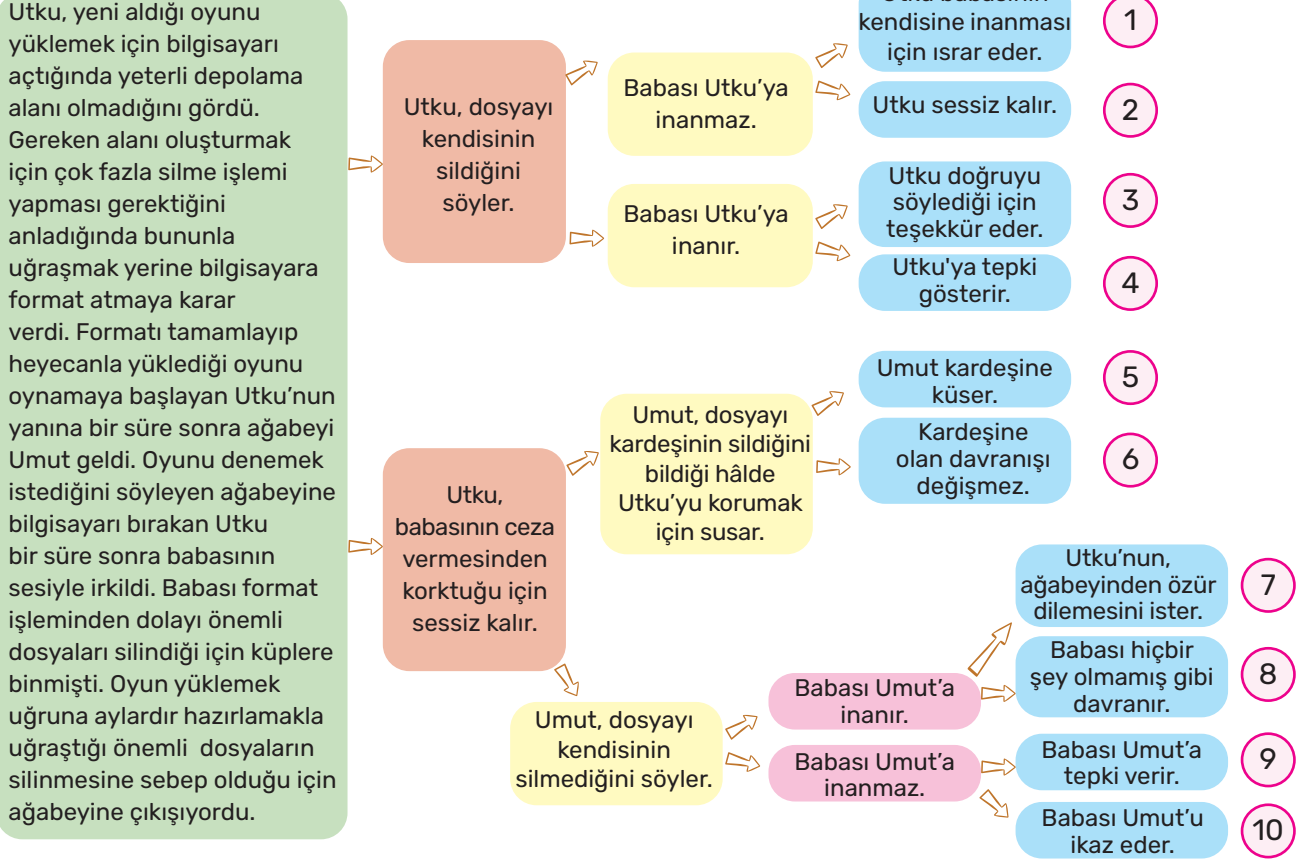
Birden gözleri şaşkınlıkla açıldı. Gözlerinin önünde bir paket kurabiye duruyordu!

Kaynak: Cihirlioğlu, (t.y.), (Düzenlenmiştir.)

- Hikâyenin devamında kadının dürüst bir insan olduğunu gösterebilmesi için ne şekilde davranmasını beklersiniz? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Ön yargıların karar alırken dürüst davranmayı etkilediğini düşünüyor musunuz? Örnekler veriniz.

2. Öğrencilerden aşağıdaki karar ağacını incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- 1 ve 2. çıkışlarda babanın ön yargılı davrandığı söylenebilir mi? Açıklayınız.
- 3 ve 4. çıkışları bireyde dürüstlüğü gelişimine etkileri açısından değerlendiriniz.
- 5 ve 6. çıkışlardan hareketle Umut'un davranışlarını dürüstlük açısından değerlendiriniz.
- 7, 8, 9 ve 10. çıkışlarından birinin gerçekleşmesi durumunda babanın hisleri ne olabilir? Örnek vererek açıklayınız.
- Umut'un dürüstçe yanıt verdiği inancı durumunda hangi çıkışlara ulaşmamız beklenir?
- Bu karar ağacına göre aile bireylerinin birbirlerine karşı ön yargılarının aile içi dürüstliğe etkileri neler olabilir? Örnekler veriniz.
- Bireylerin, kendilerine inanmayacağını düşünmelerine karşın yine de ebeveynlerine doğruyu söyleyeceğini düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Ön yargıların aile içi güveni sarsabileceğini fark ederim.		
Ön yargılarla yapılan eylemlerin dürüstlüğü aykırı olduğunu kabul ederim.		
Ön yargıların aile fertlerinin birbirine karşı dürüst olmasını zorlaştırdığına inanırım.		
Dürüst bir insan olarak ön yargılardan etkilenmemeye özen gösteririm.		
Ailemi ve etkileşimde olduğum insanları değerlendirirken ön yargılardan etkilenmemeye dikkat ederim.		

Sınıf İçi Etkinlik

6

SÖZ AĞIZDAN BİR KERE ÇIKAR

DÜRÜSTLÜK

Etkinliğin Amacı	Verilen sözü yerine getirmenin önemini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, verdiği sözleri yerine getirerek dürüst davranmalarının önemini fark etmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur, sorular sözlü olarak cevaplanır. Örnek olay incelenir. Tablo tamamlanır. Kontrol listesi doldurtulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Yalan konusunda çok hassas davranan Allah Resûlü, (sav) insanları yalandan ve ona götürebilecek her türlü davranıştan sakındırmıştır. (...) Nitekim bir defasında Resûlullah (sav), bir annenin çocuğunu çağırıp, “Gel sana bir şey vereceğim.” dediğini işitince kadına, “Ona ne vereceksin?” diye sormuş, “Kuru hurma.” cevabını alınca da şöyle buyurmuştur: “Dikkatli ol, ona bir şey vermemiş olsaydın, bu senin için bir yalan olarak yazılacaktı.” (Ebû Dâvud, Edeb, 80).

Kaynak: Hadislerle İslam, (t.y.), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

- Hız. Muhammed’in (s.a.v.) anneyi uyarmasının nedenleri neler olabilir?*
- Sözünde durmanın aile içi ilişkilere katkısı ne olabilir?*
- Ebeveynin verdiği sözde durmaması çocukla olan ilişkisini hangi yönlerden etkileyebilir?*

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

İnsan ağaca benzer, kökü, ahde vefadır. Gayretle bakıp korumak lâzım kökü.

Çürük ahit, çürümüş köktür; meyveden, güzellikten kesilmiştir.

Ağacın dalları, yaprakları yeşil olsa da kök çürümüşse yeşilliğin yararı yoktur. (1165-1167. beyitler)

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, (2015), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

- “İnsan ağaca benzer, kökü, ahde vefadır. Gayretle bakıp korumak lazım kökü.” dizelerinden hareketle sizce sözünde durmak fedakârlık gerektirir mi? Tartışınız.*
- Söz verirken nelere dikkat edilmelidir? Örnek vererek açıklayınız.*

3. Öğrencilerden aşağıdaki örnek olayı okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 3.8.

Başarılı bir eğitim dönemi geçiyordunuz. Arkadaşlarınız aracılığıyla bilgisayar oyunlarına ilginiz arttı. Belli bir zaman sonra planlı ders çalışmayı bıraktınız. Dolayısıyla notlarınızda düşüş gözlemlenmeye başlandı. Bu durumu aile bireyleriniz de fark etti. Birlikte durum değerlendirmesi yaptınız. Notlarınızdaki düşüşün nedeni, bilgisayar oyunlarında çok fazla zaman geçirmeniz olarak görüldü. Sonrasında notlarınızı düzeltmek için hafta içinde bilgisayarı açmayacağınıza dair ailenize söz verdiniz.

- Arkadaşınız aradı, bilgisayar oyunu oynamak için sizi evine davet etti. Sözünüzü tutmayı ne kolaylaştırabilir?
- Sözünüzü tutmanızda etkili olan içsel nedenler nelerdir?
- Kendinize verdiğiniz sözü mü, başkasına verdiğiniz sözü mü tutmak daha kolaydır? Tartışınız.

Asaf üniversite sınavına hazırlanmaktadır. Ailesi, Asaf'ın sınavda iyi bir sonuç alması durumunda ona bilgisayar alacağını söyler. Bunun üzerine Asaf, derslerine daha çok motive olur. Üniversite sınavından herkesi memnun edecek bir sonuç alınca ailesine verdikleri sözü hatırlatır.

Görsel 3.9.

- Ailesinin sözünü tutmaması Asaf üzerinde ne gibi etkiler oluşturur?
- Verilen sözlerin yerine getirilmesinin ya da getirilmemesinin aile içi ilişkilere yansımaları ne şekilde olur? Örnek vererek açıklayınız.

Sınıf İçi Etkinlik

6

SÖZ AĞIZDAN BİR KERE ÇIKAR

DURUM	Siz söz verirken nelere dikkat edersiniz?	Size söz verildiğinde ne yapılmasını beklersiniz?	Size verilen söz tutulduğunda ne hissedersiniz?	Size verilen söz tutulmadığında ne hissedersiniz?
Borç almak veya vermek				
Sözleşip buluşmak				
Alışveriş yapmak				
Emanet almak veya vermek				

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

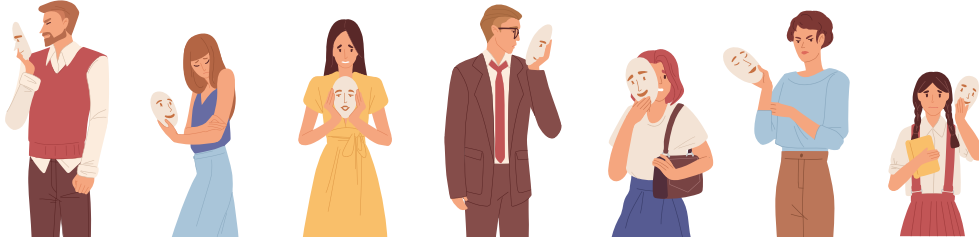
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sözünü tutmanın aile içi ilişkileri etkilediğini fark ederim.		
Sözünü tutmanın çaba gerektirdiğini bilirim.		
Sözünde durmanın dürüst insanların bir özelliği olduğunu kabul ederim.		
Sözleri ve davranışları arasında tutarlılık sergileyen kişilere değer veririm.		
Verdiğim sözü yerine getirmeye özen gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Ailesine karşı dürüst olmanın katkılarını fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, bireyin ailesine her koşulda dürüst davranmasının gerekliliğini fark ettirmeye yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görsel yorumlanır. Örnek olay okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Metin yazılır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden görseli incelemelerini ve soruyu cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 3.10.

- Görselde dürüstlükle ilgili anlatılmak istenen ne olabilir?
- Ailenize karşı dürüst davrandığınız bir anıyı paylaşınız ve bu olayın ailenizle iletişiminize etkisini yorumlayınız.
- Bireyleri dürüst davranmaya yönlendiren içsel ve dışsal faktörler neler olabilir?
- Dürüst davranırken alacağınız tepkinin olumlu ya da olumsuz olmasından etkilenir misiniz? Düşüncelerinizi gerekçelendirerek açıklayınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki örnek olayı okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Örnek Olay

Aslı, arkadaşları ile buluşmak için dışarı çıkarken annesinin kulaklığını alır. Buluşmadan sonra birkaç yere uğrar ve eve döner. Annesine kulaklığı vermek için çantasını kontrol ettiğinde kulaklığı düşürdüğünü fark eder. Bu sırada annesi iş yerindeki arkadaşına telefonda şu soruyu sormaktadır:

Beyza Hanım, kulaklığım masanın üzerinde mi kalmış, bakabilir misiniz?

1. Durum

Annesinin telefon konuşmasını duyan Aslı ne yapacağı konusunda kararsız kaldı. Annesine gerçekleri anlatmayı düşündü ama annesinin kızmasından çekindiği için sessiz kalmayı tercih etti. Bir müddet sonra içinden bir ses annesine doğruları anlatması gerektiğini söyledi. Bu sese kulak veren Aslı annesine gerçekleri açıklamaya karar verdi.

2. Durum

Annesinin telefon konuşmasını duyan Aslı büyük bir panik yaşadı. Annesi kulaklığın olmadığını fark etmişti. Gerçeği söylerse annesi kızabilir, kızmasa bile çok üzülürdü. Aslı, gerçeği söylememesinin daha doğru olduğuna karar verdi.

Okul İçi Etkinlik

7

DÜRÜST OLMAYI SEÇ

- Aslı'nın yerinde olsaydınız hangi durumdaki gibi davranırdınız? Gerekçeleriyle açıklayınız.
- Birinci ve ikinci durumda Aslı'nın annesi gerçeği öğrendiğinde tepkisi ne olabilir?
- İkinci durumda Aslı'nın var olan probleminden kurtulmak için ürettiği çözümün maddi ve manevi sıkıntıları neler olabilir? Tartışınız.
- Annesi hangi davranışları gösterirse Aslı'nın dürüst bir birey olmasına katkı sağlar? Tartışınız.
- Aile dışından biriyle aileden birinin size karşı dürüst davranmamasının sizde yaratacağı duygusal durum farklılıkları nelerdir?

3. Aşağıdaki basamakları uygulayarak öğrencilerin münazara etkinliğini yürütmelerine rehberlik ediniz.

- Öğrencileri iki gruba ayırınız.
- Konuları kura ile gruplara dağıtınız.
- Hazırlık için bir hafta süre veriniz.
- Dürüstlük ile ilgili verilen konular dikkate alınarak öğrencilerin münazara etkinliği yürütmelerine rehberlik ediniz.

TARTIŞMA KONUSU

Dürüstlük birey içindir.

Dürüstlük toplum içindir.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Dürüst olmanın aile içi iletişime katkılarını fark ederim.		
Dürüstlüğün aile içi güven ilişkisi açısından önemini bilirim.		
Dürüstlüğün olumlu ve olumsuz sonuçlarını kabullenirim.		
Çevrenin tutum ve davranışlarına bakmayarak dürüst olmaya istekli olurum.		
Aile ilişkilerimde dürüst olmaya özen gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Ticari hayatta dürüst olmanın topluma yansımalarını kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, toplumsal hayatta ticaret uygulamalarının dürüstlük ilkeleri kapsamında yürütülmesinin önemini kavramaları için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Video izlenir. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Ölçü ve tartıda hile yapanlara yazıklar olsun. Onlar, insanlardan bir şey aldıklarında tam ölçüp tartarlar. Kendileri başkalarına vermek için ölçtüklerinde ise eksik tartarlar. <i>(Mutaffifin suresi, 1-3. ayetler)</i>	a) <i>Günümüzde alışveriş sürecinde yaşanan hangi tür durumlar bu ayetle ilişkilendirilebilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.</i>
Hz. Muhammed (s.a.v): “Güvenilir, dürüst tacir, peygamberler, sıddıklar ve şehitlerle beraber olacaktır.” <i>(Tirmizi, Büyü, 4)</i>	b) <i>Bu hadise göre dürüst esnafların ne tür özellikler taşımasını beklersiniz? Örnekler veriniz.</i>
Hz. Muhammed (s.a.v), bir gün pazar yerinde dolaşırken bir buğday satıcısı dikkatini çekti. Kuru görünen buğday yığınının elini daldırdı. Ancak çuvalın altı görüldüğü gibi değildi. Parmakları ıslanan Peygamberimiz, satıcıya bu ıslaklığın sebebini sordu. Adam buğdayların yağmurdan ıslandığını söyledi. Bunun üzerine Hz. Muhammed (s.a.v) “Öyleyse insanların görmeleri için ıslak olan kısmı üste koyman gerekmez miydi?” buyurdu ve şöyle uyardı: “Bizi aldatan, bizden değildir!” <i>(Müslim, İman, 164)</i>	c) <i>Bu hadise göre ticarete dürüstlüğü toplumsal ilişkilere yansımalarıyla ilgili düşüncelerinizi paylaşınız.</i>

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Fütüvvet ve Ahilik teşkilatları, birliklerine mensup olanların üretim ve pazarlama sırasında gözetmeleri gereken bazı yasaklar ortaya koymuştur. Bu yasaklara dikkat etmeyenler veya bu hususta, hakkında şikâyet gelen mensuplarını teşkilattan çıkarmışlardır. Ticaret ahlakında kesinlikle kaçınılması gereken söz konusu hususlar şunlardır:

- Noksan tartmayacaksın ve bozuk terazi kullanmayacaksın.
- Sahte ve kalitesiz mal üretmeyeceksin.
- Hileli ve çürük mal satmayacaksın.
- Müşteriden fazla para almayacaksın.
- Bir başkasının malını taklit etmeyeceksin.

Kaynak: Yüksel, (2017), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

Görsel 3.11.

Okul İçi Etkinlik

8

TİCARETTE DÜRÜSTLÜK

- Fütüvvetnamede verilen ilkelerin ticari hayata etkilerini dürüstlük bağlamında tartışınız.*
- Ticari ilişkilerde satıcı ve alıcının dürüstlüğünün toplumsal hayata katkısı neler olabilir? Arkadaşlarınızla paylaşınız.*
- Alışveriş yaptığınız kişilerin hangi tutum ve davranışları onu dürüst kılar? Örnek vererek açıklayınız.*

3. Öğrencilerden karekodu verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- İzlediğiniz videoyu dürüstlük açısından değerlendiriniz.*
- Günlük yaşamda izlediğiniz videodaki duruma benzer hangi sorunlarla karşılaşılabilir? Örnekler veriniz.*
- Satın alınan ürünle ilgili çıkan sorunlarda hangi çözüm yolları izlenebilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.*

4. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve görsellerdeki başlıklara göre karşılaşılabilecekleri problem durumlarında neler yapabileceklerini tartışmalarını isteyiniz.

ALDATICI REKLAM	ÜRÜN GÜVENLİĞİ	ABONELİK
CAYMA HAKKI	AYIPLI MAL VE HİZMET	MESAFELİ SÖZLEŞMELER

Görsel 3.12.

5. Öğrencileri 3-6 kişilik gruplara ayırınız. Öğrencilere aşağıdaki şablonu dikkate alarak e-ticaret fütüvvetnamesi hazırlamaları için bir hafta süre veriniz. Sürenin sonunda grupların hazırladıkları fütüvvetnameleri sınıfla paylaşmalarını isteyiniz. Hazırlanan fütüvvetnamelerden seçtiklerinizi okulun genel ağ sayfasında paylaşınız.

ELEKTRONİK TİCARET FÜTÜVVETNAMESİ	
Satıcı Olarak	Tüketici Olarak
<ul style="list-style-type: none">Yanılıcı görseller kullanarak müşteriye aldatmayacağım.	<ul style="list-style-type: none">İadesini düşündüğüm ayıplı mal için doğru gerekçe bildireceğim.
<ul style="list-style-type: none">	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none">	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none">	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none">	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none">	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none">	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none">	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none">	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none">	<ul style="list-style-type: none">

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Ürünün kusurunu saklamanın dürüstlüğe aykırı olduğunu fark ederim.		
E-ticaret uygulamalarında dikkat edilmesi gereken dürüstlük ilkelerini bilirim.		
Ticari hayattaki dürüstlüğün toplumsal hayata katkılarını bilirim.		
Tüketici olarak haklarımı aramaya istekli olurum.		
Ticarete dürüst olmaya özen gösteririm.		

Okul Dışı Etkinlik

9

SANAL DÜNYA
VE DÜRÜSTLÜK

Etkinliğin Amacı	Sosyal medyanın dürüstlük bağlamında birey ve aileye etkisini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, gerçeği yansıtmayan sosyal medya paylaşımlarının birey ve aileye etkilerini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Metin okunur. Sosyal medya kullanıcısının özellikleri listelenir. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- a) Sosyal medyada gördüğünüz aile tabloları ile günlük hayatta gözlemlediğiniz aile tabloları arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir? Düşüncelerinizi aşağıdaki bilgi grafiğine yazınız.

Benzerlikler	Farklılıklar
<ul style="list-style-type: none">...............	<ul style="list-style-type: none">...............

- b) Sosyal medyada paylaşılan gerçeklikten uzak aile tablolarının günümüz aile yaşantılarına etkileri neler olabilir? Örnekler veriniz.
- c) İnsanlar, kendileriyle birlikte ailelerini sosyal medyada neden olduğundan farklı gösterme çabasına giriyor olabilir?
- ç) Sosyal medyadaki beğeni ve yorumların ne kadar dürüst ve samimi olduğunu düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi nedenleriyle açıklayınız.
- d) Birey, sosyal medyadaki paylaşımlarla kendisini veya çevresini yanıltıyor olabilir mi? Tartışınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

SANAL KİMLİK

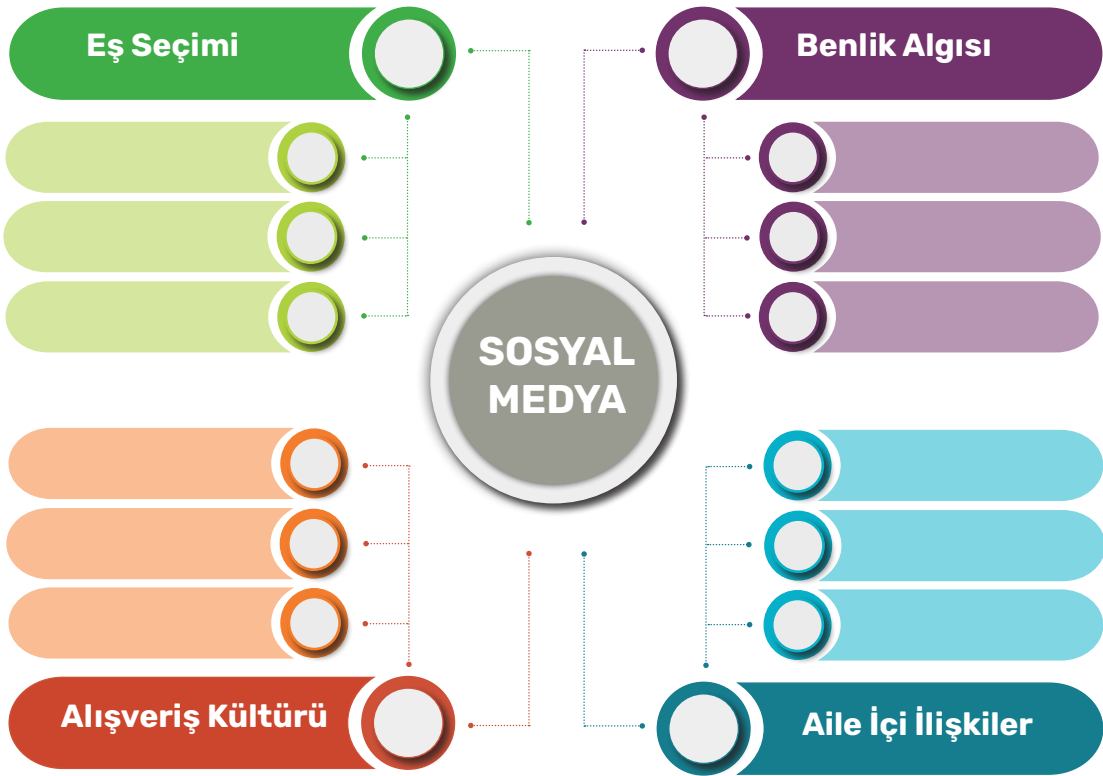
Görsel 3.13.

Sanal kimliğimiz, çoğu kez gerçek hayatta sahip olamayacağımız özgürlüğü bize sunar. Diğer bir deyişle, sosyal becerilerimiz üzerinde doping etkisi yaratır. Gerçek hayattakinden daha belirgin, daha güçlü ve daha etkin olan bu kimliğimizle kendimizi daha muktedir ve daha yararlı hissederiz. Kendimizle ilgili abartılı algılarımız, gerçek olmayan, sağlıklı hedefler peşinde koşmamıza neden olabilir; bizi bencil ve sorumsuzca davranmaya eğilimli kılabilir. Sanal kimlik, kişinin mutlu olmadığı özelliklerini değiştirip tekrar inşa etmesine veya normal hayatta kontrol altında tuttuğu davranışları değiştirip daha kontrolsüz hareket etmesine yol açar. Kim olduğumuzla kim olmak istediğimiz arasında kurulan bir köprü gibi... Bu aynı zamanda bir kaçıştır. Teknoloji, kim olduğumuzu anlatmamıza yardım etmeli ama gerçek kimliğimizi çarpıtıp gölgelememeli.

Kaynak: TRT Haber, (2020), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

- a) Sanal kimliklerimizle gerçek kişiliğimiz arasındaki tutarlılığı dürüstlük açısından değerlendiriniz.
- b) Sanal kimliklerin gerçeği yansıtmamasının bireyin güvenilirliğine etkileri neler olabilir? Tartışınız.
- c) Sosyal medyada takip ettiğiniz paylaşımların sizi ya da ailenizi etkilediğini düşünüyor musunuz? Düşüncelerinizi paylaşınız.
3. Öğrencilerden zihin haritasını “sosyal medyanın birey ve ailelerin dürüstlük algısına etkileri” açısından yorumlamalarını isteyiniz. Öğrencilerin görüşlerini zihin haritasına yazınız.

Görsel 3.14.

4. Öğrencilerden “Dürüst bir sosyal medya kullanıcısının hangi özelliklere sahip olmasını beklersiniz?” sorusunun cevabına yönelik bir liste oluşturmalarını isteyiniz.

- Teyit etmeden bilgi paylaşımı yapmaz.

-
-
-
-
-
-
-

SANAL DÜNYA VE DÜRÜSTLÜK

9

Okul Dışı Etkinlik

5. Öğrencilerden 3-6 kişilik gruplara ayrılmasını isteyiniz. Gruplara aşağıdaki iletişim araçlarından birini seçmelerini söyleyiniz. Her gruba "sosyal medyada dürüstlüğün birey ve aileye kazandırdıkları" ile ilgili bir ürün hazırlaması gerektiğini belirterek bir hafta süre veriniz. Hazırlanan ürünlerin sınıf içinde sunulmasını sağlayınız. Ürünleri okulun sosyal medya hesaplarında paylaşınız.

☐	Kamu spotu	☐	Müzik
☐	İlan panosu	☐	Dergi kapağı tasarımı
☐	Sosyal medya karikatürleri	☐	Kısa video

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sosyal medyadaki gerçek dışı paylaşımların birey ve aileye etkisini fark ederim.		
Sosyal medyadaki paylaşımların yanıltıcı olabileceğini bilirim.		
Sosyal medyanın birey ve ailenin dürüstlük algısını etkilediğine inanırım.		
Sosyal medyada dürüst davranmaya özen gösteririm.		
Sosyal medyada dürüst davranma konusunda çevreme örnek olurum.		

Etkinliğin Amacı	Masum görünen yalanların bireyin dürüstlüğüne zarar verdiğini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, yalanın bahanesinin olmadığını, yalanın her türlüşünün söyleyen ve söylenene zarar verdiğini, dürüst olmanın faydalarını fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği incelenir. Canlandırma yapılır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 3.15.

Yalan söylemenin tekrarlanan bir davranış hâline getirilmesi durumunda, beynin bu davranışa verdiği tepkinin zayıfladığı yani beynin yalan söylemeye alıştığı anlaşıldı. (...) Yalancılık insan ilişkilerinde farklı seviyelerde de olsa karşı karşıya kalabildiğimiz bir olgu. Normal bir insan yalan söylediğinde bunun etik bir davranış olmadığını bilir ve huzursuzluk hisseder. Ancak bazı insanlar kendi çıkarları için başkalarına zarar vermeyen küçük yalanlar söylemenin bir sakıncası olmadığını düşünebilir. Londra ve Duke Üniversitelerinden bilim insanları yalan söylemenin ve bu davranışı tekrar etmenin beyindeki etkilerini inceledi. Beyin görüntüleme yöntemlerinin

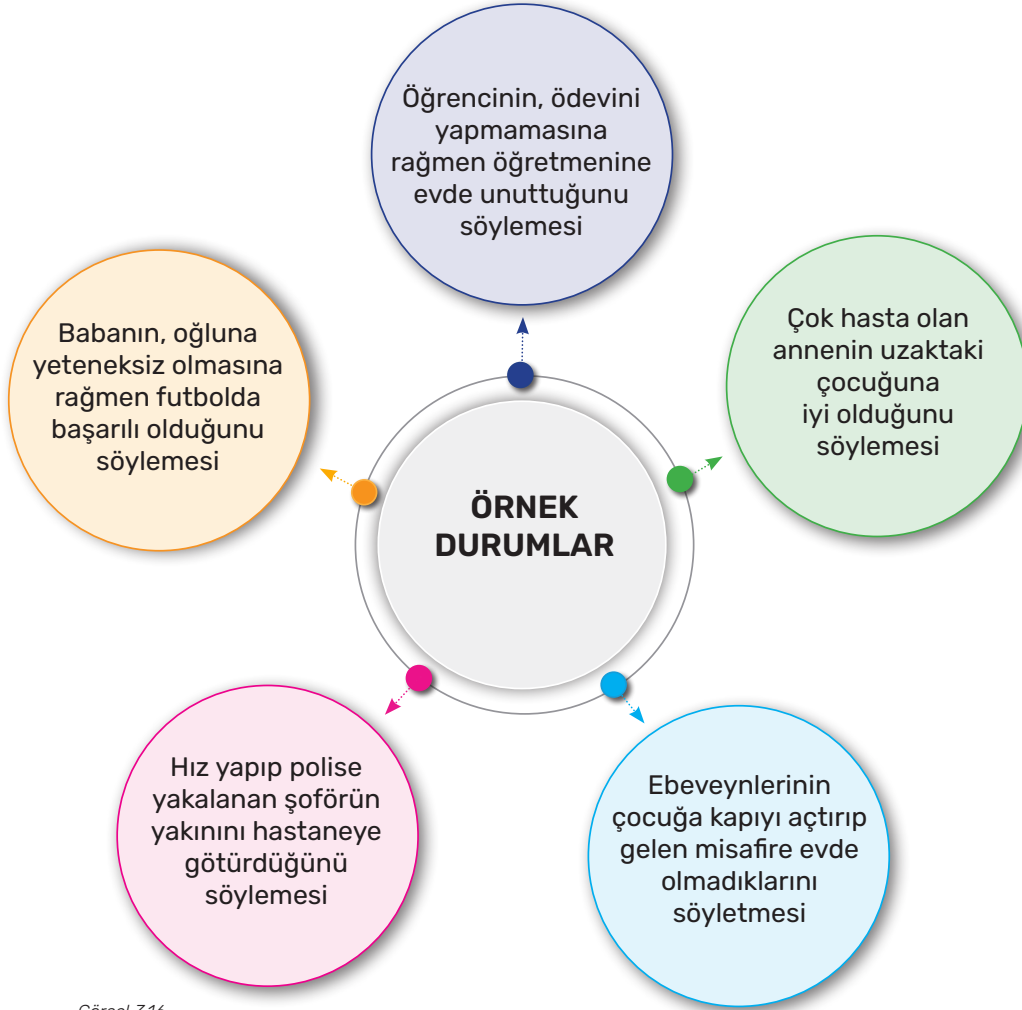
kullanıldığı araştırmada, beyinde duyguların ortaya çıkmasından sorumlu bölge olan amigdalanın etkinliği incelendi. (...) Sonuçlar insanların kendilerine fayda sağlayacak bir yalan söylediklerinde amigdalanın etkinliğinin yüksek olduğunu, bu davranış tekrarlandıkça amigdaladaki etkinliğin giderek zayıfladığını gösteriyor. Daha büyük yalanlar söylemek ise beynin yalan söyleme davranışına verdiği tepkide belirgin bir düşüşe neden oluyor. Araştırma, etkileri açısından önemsiz görülen “küçük” yalanların tekrarlanması ve alışkanlık hâline getirilmesi durumunda büyük davranışsal problemlere neden olabileceğini gösteriyor.

Kaynak: Sangül, (2016), (Kısaltılmıştır.)

- Yalanın büyük-küçük olarak gruplandırılmasına katılıyor musunuz? Gerekçeleriyle açıklayınız.
- Kendi çıkarları için dürüst davranmayıp yalan söylemenin bireye ne gibi zararları olabilir?
- Günlük yaşamdaki gözlemlerinizi yararlanarak yalan söyleyen bireylerin mantıksal gerekçelerine örnekler veriniz.
- Masumca söylenen yalanların bireyin kişiliğine zararları neler olabilir? Tartışınız.
- Zorluklar karşısında doğru söylemekten vazgeçmeyen bireyin ailesinde ve toplumda bıraktığı izlenim nasıl olabilir? Açıklayınız.
- Ailenizden birinin sizi üzecek, kızdıracak bir gerçeği söylemesini mi yoksa saklamasını mı tercih edersiniz? Tartışınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 3.16.

3. Öğrenciler arasında görev dağılımını yaparak bir mahkeme ortamı oluşturunuz. Öğrencileri bir hâkim, savcı, avukat, tanıklar, raportör olarak görevlendiriniz. Öğrencilerin aşağıdaki örnek olayı okuyarak süreci yürütmelerine rehberlik ediniz.

Görsel 3.17.

ÖRNEK OLAY

Asiye, akşam ödevlerini yaparken annesi görmüş ve kızını tebrik etmiştir. Asiye'yle aynı sınıfta okuyan kardeşi Tuna ise ödevlerini "Sonra yaparım." diyerek ertelemiş ve sonrasında ödevlerini yapamadan uyuyakalmıştır. Ders başlamadan önce ödevini yapmadığını hatırlayan Tuna, kardeşinin defterini aceleyle almış ve ödevi kendi defterine yazmaya başlamıştır. Bu sırada öğretmen sınıfa girmiş, Tuna defteri kardeşine iade edemeden ödev kontrolü başlamıştır. Asiye'nin defterini Tuna'nın zanneden öğretmen defteri imzalamıştır. Kontrol sırası kendisine gelen Asiye ise kardeşini ele vermemek için öğretmenine defterini evde unuttuğunu söylemiştir.

Savcının iddiası	Masum yalanların dürüstlüğü aykırı olduğunu iddia eder.
Tanıkların savunması	Kanıtlarını sunar.
Avukatların savunmalarını yapması	Masum yalanların dürüstlüğü aykırı olmadığını savunur.
Tuna ve Asiye'nin savunması	Kendi durumlarını savunurlar.
Hâkim	Hâkim açıklamaları dinledikten sonra kararını verir.
Raportör: Masum yalanların dürüstlüğü aykırılığı konusunda sonuç raporunu hazırlar.	

4. Öğrencilerden aile bireyleriyle bir toplantı düzenleyerek dürüstlük ilkelerini belirlemelerini ve uygulamalarını isteyiniz. Bu görev için bir hafta veriniz. Sürenin sonunda öğrencilerden dürüstlüğü aile içi ilişkilere ne tür katkılarının olduğunu sınıf içinde paylaşmalarını sağlayınız.

AİLEMİZİN DÜRÜSTLÜK İLKELERİ

-
-
-
-
-
-

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

10

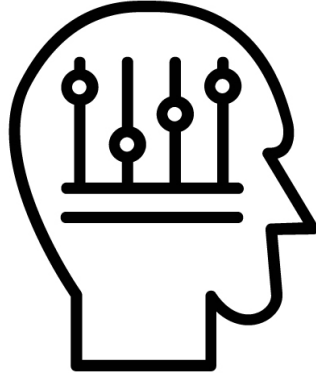
YALANIN BÜYÜĞÜ
KÜÇÜĞÜ OLMAZ

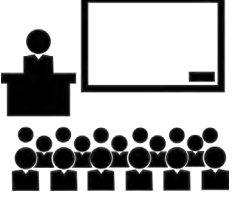
KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Yalan söylemenin geçerli bir bahanesi olmayacağını fark ederim.		
Yalanların masum gösterilmesinin dürüstlük ilkesine aykırı olduğunu bilirim.		
Yalanın her türlüşünün zararlı olduğunu kabul ederim.		
Doğruları söylemenin aile ilişkilerine katkısına inanırım.		
Sonucu olumsuz olsa bile doğruları söylemeye özen gösteririm.		

ÖZ DENETİM

Sınıf İçi Etkinlikler

1. Etkinlik-Riskten Fırsata
2. Etkinlik-Zihnimde Egemenlik Kurarken
3. Etkinlik-Rol Modelim
4. Etkinlik-Öfkem Beni Yenemez

Okul İçi Etkinlikler

5. Etkinlik-Fazlası Zarar

Okul Dışı Etkinlikler

6. Etkinlik-Öz Denetim Günlüğüm
7. Etkinlik-Bağlan ama Bağımlı Olma
8. Etkinlik-Duygularda Denge

Aile ile İrtibatlı Etkinlikler

9. Etkinlik-Başarının Sırrı

Etkinliğin Amacı	Riskli davranışları önleme ve fırsatları değerlendirme konusunda öz denetim ve aile denetiminin etkisini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, riskli davranışlardan korunma ve fırsatları değerlendirmeleri, öz denetimin ve aile denetiminin etkisini fark etmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafikleri tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 4.1.

beyindeki sinir sinyallerini taşıyan kimyasal maddelerle (nörotransmitterlerle) etkileşime girer ve sonuçta bahsedilen duygu değişimleri ortaya çıkar.

İnsan beynini diğer memelilerinkinden ayıran en önemli bölgelerden biri alınımızın hemen arkasında yer alan "frontal korteks" dediğimiz ön beyin bölgesi. Beyindeki bağlantıların en son tamamlandığı kısım ön beyin. Ergenlerin beyni yaklaşık %80 oranında gelişimini tamamlasa da tamamlanmayan %20'lik kısım beyin ön bölgesi. Bu nedenle sonunu düşünmeden hareket etme ve risk alma davranışları ergenlik döneminde daha sık ve şiddetli gerçekleşiyor.

Kaynak: Çolak Sivri, (2021), (Düzenlenmiştir.)

Gençler için genellikle "delikanlı" terimi kullanılır. "Kanı deli olan", "kanı hızlı akan" gibi birçok anlamı içinde barındıran bu kelimenin gençler için kullanılması aslında tesadüf değil. Çünkü ergenlik döneminde sonunu düşünmeden hareket etmeye ve risk almaya daha yatkın olabilirsiniz. Öfke kontrolüyle ilgili güçlükler ve duygusal dalgalanmalar yaşayabilirsiniz.

Bebeklik ve çocukluk yıllarını hormonal açıdan "sakin" geçiren beyin, ergenlik döneminde ilk defa bu denli yüksek bir uyarıya maruz kalır. Bu hormonların kandaki seviyesi hızlı ve ani bir şekilde arttığında beyin ruh hâlini yöneten,

a) Riskli davranışların neler olabileceğini tartışınız ve düşüncelerinizi aşağıdaki listeye yazınız.

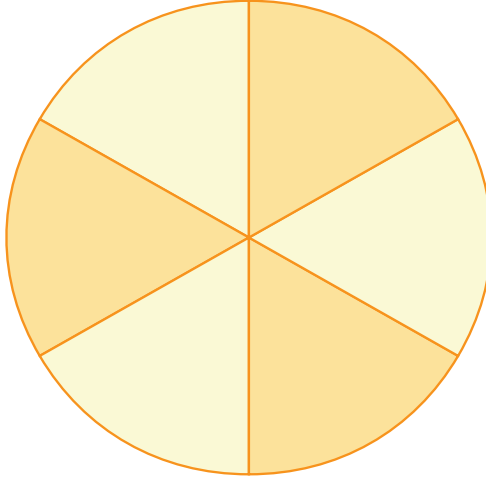
- Dengesiz beslenme
-
-
-

b) Sağlıklı bir gençlik dönemi açısından riskli davranışlarla öz denetim arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

c) Riskli davranışları önlemek için aile denetimi ve öz denetim açısından neler yapılabileceğini tartışarak aşağıdaki listelere yazınız. Listelere göre aile denetiminin ve öz denetimin paylarını daire grafiğinde gösteriniz.

Sınıf İçi Etkinlik**1****RİSKTEN FIRSATA**

Aile Denetimi
Eve giriş saatini belirlemek

Öz Denetim
"Hayır" diyebilmek

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

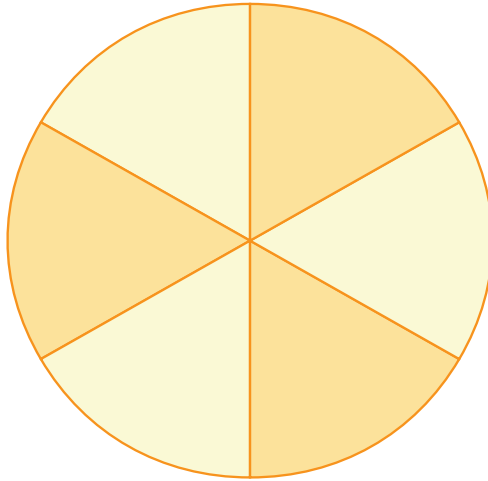
Ergen beyni, olgunlaşmasını henüz tamamlamamış olsa da ergenlik dönemi insan beyninin en güçlü, en esnek ve potansiyelinin en yüksek olduğu dönemlerinden biri. Bu dönemde beyin esnekliği (Beynin değişen koşullara ve çevreden gelen tepkilere uyum sağlaması olarak tanımlanabilir.) özelliği en yüksek seviyededir. Böylece beyin çevreden aldığı uyarıları en yüksek performansla işler. Dolayısıyla ergenlik döneminde bilgiler çok hızlı öğrenilir ve bu bilgiler de beyin yapısındaki değişimi tetikler. Yani yaşanan deneyimler genç beyinleri şekillendirir ve bu dönemi eşsiz kılar.

Ergenlik çağı insanların güçlü yönlerini keşfetmeleri ve ortaya çıkan becerilerine yatırım yapmaları gereken bir dönem. Siz de ömrünüzde bir kere elinize geçecek bu fırsatı iyi değerlendirmeyi unutmayın!

Kaynak: Çolak Sivri, (2021), (Düzenlenmiştir.)

- a) Gençlik dönemine ait fırsatların neler olabileceğini tartışınız ve düşüncelerinizi aşağıdaki listeye yazınız.
- Farklı ilgi alanları keşfetmek
 -
 -
 -
- b) Karşılaşılan fırsatları değerlendirebilmek açısından öz denetimin önemi ne olabilir? Örnek vererek açıklayınız.
- c) Bireyin fırsatları değerlendirebilmesi ve öz denetimini geliştirebilmesi için kendisinin ve ailesinin neler yapabileceğini tartışarak listeleyiniz. Listeye göre birey ve ailenin katkısını daire grafiğinde gösteriniz.

Aile Desteği
Çocuğunun ilgi ve yeteneklerini keşfetmesi için uygun ortamlar oluşturmak

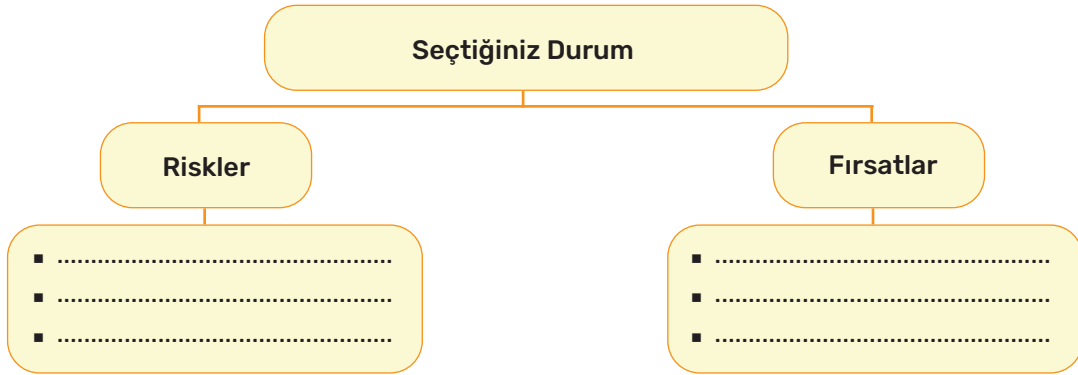

Öz Denetim Desteği
Zamanı verimli kullanmak

3. Öğrencilerden aşağıdaki soruları cevaplamalarını isteyiniz.

a) Aşağıdaki durumlardan birini seçerek risk ve fırsat boyutlarının neler olabileceğini listeleyiniz.

Örnek Durumlar	
▪ Evlilik	▪ Farklı arkadaş gruplarına dâhil olmak
▪ Meslek seçimi	▪ Farklı şehre taşınmak
▪ Ekonomik yatırımlar	▪ Teknolojik bir ürün satın almak

b) Seçtiğiniz duruma ilişkin öz denetim becerileri ve aile desteğinin katkılarının neler olabileceğini açıklayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet", sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Öz denetim ve aile denetiminin hedeflere ulaşma konusundaki katkısını fark ederim.		
Fırsatları değerlendirmek için kendimin ve ailemin yapabileceklerini bilirim.		
Riskli davranışlara karşı kendimin ve ailemin yapabileceklerini bilirim.		
Fırsatları değerlendirmek için aile desteğinin gerekliliğine inanırım.		
Riskli davranışlara karşı öz denetim ve aile denetiminin gerekliliğine inanırım.		

Sınıf İçi Etkinlik

2

ZİHNİMDE EGEMENLİK
KURARKEN

Etkinliğin Amacı	Öz denetimi güçlendirmede birey ve ailenin görevlerini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, öz denetim becerilerinin gelişiminde ailelerin etkisini fark edebilmeleri için geliştirilmiştir. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafikleri tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Başkasının yönlendirmesi ve denetimiyle hareket etmeyen, kendi kendini yöneten insanın özellikleri şunlardır:

- Gönülünün muradını keşfetmiştir.
- Diğerlerinin danışmanlığından yararlanmak ister ama sonunda kendisi karar verir ve verdiği karardan sorumluluk alır.
- İnançları, arzuları ve eylemleri birbiriyle tutarlı bir bütünlük içindedir.
- İnsanları davranışlarından sorumlu tutar ama kendi işlediği hataların suçunu onlara atmaz.
- Başkalarının yaptığı hataların kendisine yüklenmesine izin vermez.
- Başkalarının eleştirilerini dinler ama bu eleştirileri son hakikat olarak hemen kabul etmez.
- Kendini korur, kollar ve aynı zamanda gerekirse başkalarına da yardıma hazır olur.

Ebeveynlerin, bireyin kendi içinde bu özellikleri geliştirmesi için bireye özgürlük tanıması gerekir. Bu da ailede sevgi ve güven ortamı oluşturmakla, bireyin özgürce seçimler yapmasıyla ve bu seçimlerin sonuçlarını yaşayıp içine sindirerek öğrenmesiyle oluşur.

Kaynak: Cüceloğlu, (2021), (Düzenlenmiştir.)

- Bireyin öz denetim kazanmasında ailenin işlevi neler olabilir? Örnek vererek açıklayınız.
- Küçük yaşlarda kazandırılan öz denetim ilerleyen yaşlarda sekteye uğrayabilir mi? Tartışınız.
- Ailenizdeki hangi uygulamaların öz denetimli olmanıza katkı sağladığını düşünüyorsunuz? Örnekler veriniz.

2. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini öz denetim açısından tamamlamalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 4.2.

ZİHNİMDE EGEMENLİK KURARKEN

2

Sınıf İçi Etkinlik

- a) “Çalışmanın her saniyesinden nefret ediyordum ama kendime hep ‘Dayan!’ diyordum. Bugün çalışacağım ve ömrümün sonuna dek şampiyon olarak kalacağım.” Ünlü boksör Muhammed Ali’nin bu sözü bilgi grafiğindeki hangi maddelerle ilişkilendirilebilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- b) Bilgi grafiğindeki maddeleri göz önünde bulundurduğunuzda bireylerin hangi durumlarda ailelerinden destek almalarını önerirsiniz? Düşüncelerinizi açıklayınız.
3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve sorulara göre numaralandırılmış boşlukları tamamlamalarını isteyiniz.

ÖZ DENETİM KAZANIRSAM

BİREYSEL YAŞAMIMDA NELER DEĞİŞİR?

1

Hedeflerimi gerçekleştirerek iç huzurumu sağlarım.

2

3

4

Dış etkenlerin üzerimdeki olumsuz etkilerini azaltabilirim.

5

ÖZ DENETİM KAZANIRSAM

AİLE İÇİ İLİŞKİLERİMDE NELER DEĞİŞİR?

1

Ailemle ilişkilerim güçlenir.

2

3

4

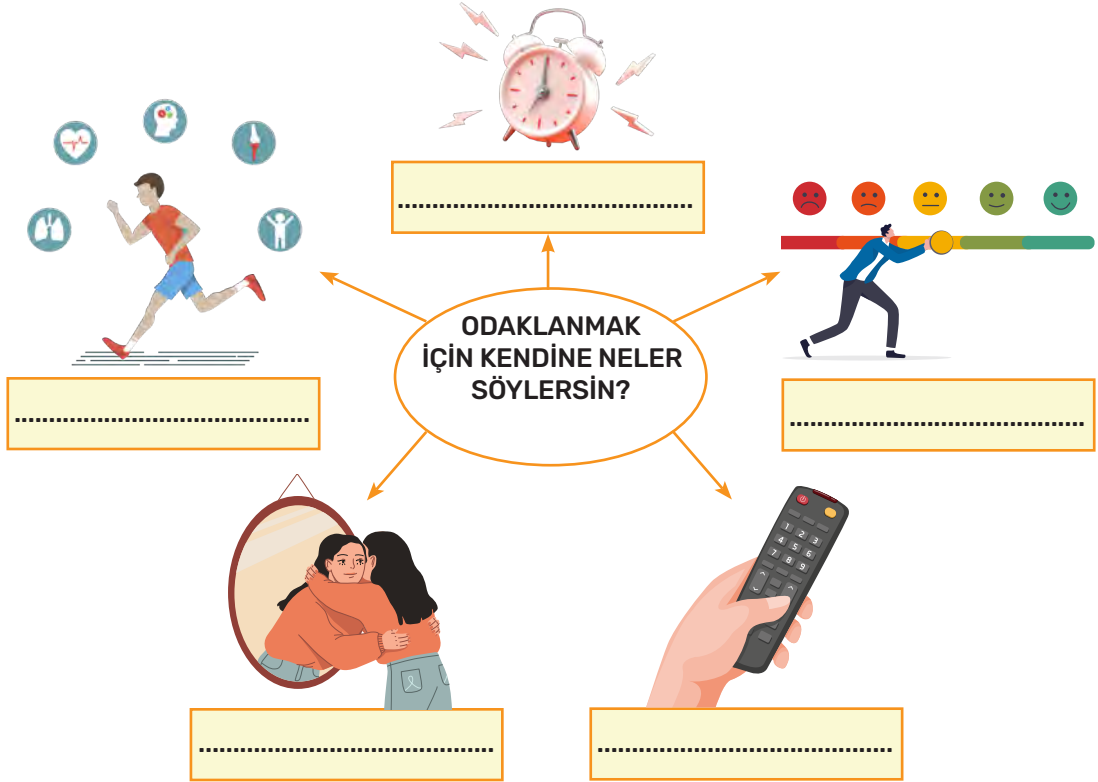
Onların saygısını kazanmış olurum.

5

Görsel 4.3.

4. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini tamamlamalarını isteyiniz.

Görsel 4.4.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Kararlarımı alırken ailemin desteğini fark ederim.		
Öz denetimli olmanın bireysel ve ailevi yaşamıma etkilerini fark ederim.		
Öz denetimi güçlü bireylerin özelliklerini bilirim.		
Öz denetim gelişiminde kararlı davranmanın önemine inanırım.		
Öz denetimimi geliştirmek için istekli olurum.		

Etkinliğin Amacı	Aile ve toplumun öz denetim becerilerine etkisini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, öz denetim becerilerini geliştirme sürecinde örnek alabilecekleri kişilerin etkilerini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Kişisel gelişim planı hazırlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 4.5.

“Eğitimimin ilk yıllarında bende en büyük iz bırakan üç kişi, Mustafa Kemal Atatürk’e ek olarak, annem Meryem, babam Abdülgani ve en büyük abim Kenan’dı. Annem, Savur’un yanındaki küçük bir köyün imamının okuma yazması olmayan bir kızıydı. Buna rağmen annem tanıdığım en zeki kadındı, ileri düşünceliydi. Bütün çocukları onun ısrarları sayesinde eğitimlerinde başarılı oldu. Babam, bildiğim en çalışkan insandı. Benim idolümdü ve hâlâ da öyle... En büyük ağabeyim Kenan, bana okuma yazmayı beş yaşımdayken öğretti ve bu sayede okula, sınıf arkadaşlarımdan daha önde başladım. Ayrıca ağabeyim, disiplinli çalışmasıyla hep daha iyiyi arayan biri olarak benim için bir rol modeldi. Ağabeyim, Harp Okuluna girerek ailemizde yükseköğrenime giren ilk kişi oldu. Kariyeri boyunca kendi arkadaşları ve iş arkadaşları arasında adilliği, sıkı çalışması ve kararlılığı ile çok saygı gördü. Türk Silahlı Kuvvetlerinde tuğgenerallik rütbesine kadar yükseldi.”

Kaynak: Akkaş Şahin, (2018), (Düzenlenmiştir.)

- Aziz Sançar’ın bu ifadelerini öz denetim bağlamında değerlendiriniz.
- Aziz Sançar’ın başarılı bir bilim insanı olmasında ailesinin payı ne olabilir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.
- Rol model aldığınız aile bireyleri kimlerdir? Nedenlerini açıklayınız.
- Aileniz, topluma mâl olmuş kişilerden kimleri örnek almanızı ister? Örnek vererek açıklayınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini tamamlamalarını isteyiniz.

Görsel 4.6.

3. Öğrencilerden aşağıdaki tabloyu dikkate alarak kendi hedefleri doğrultusunda kişisel gelişim planı oluşturmalarını ve bu planı arkadaşlarıyla paylaşmalarını isteyiniz.

KİŞİSEL GELİŞİM PLANIM

Hedefim	Engel ne?	Bu engeli aşmak için ne yapabilirim?	Ailem bu konuda bana destek olmak için ne yapabilir?
Zamanımı daha verimli kullanmak istiyorum.	Sosyal medyaya fazla zaman ayırıyorum.	Telefonumun zaman kısıtlayıcısını kullanabilirim.	Zaman kısıtlamasına uymazsam ailem beni uyarabilir.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Öz denetim geliştirme sürecinde ailenin önemini fark ederim.		
Öz denetimi güçlü kişilerin özelliklerini bilirim.		
Öz denetimin geliştirilebilir bir yetenek olduğunu bilirim.		
Bireyin öz denetim gelişiminde ailesinden destek alması gerektiğine inanırım.		
Öz denetimimi geliştirmek için planlama yaparım.		

Sınıf İçi Etkinlik

4

ÖFKEM BENİ YENEMEZ

Etkinliğin Amacı	Öfke kontrolünün günlük yaşamdaki katkılarını fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, öfke kontrolünü sağlamanın bireyin kendisini ve çevresini olumlu etkilediğini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller yorumlanır, video izlenir, metin okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Tablo tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri öfke yönetimi açısından yorumlamalarını isteyiniz.

Görsel 4.7.

Görsel 4.8.

Görsel 4.9.

2. Öğrencilerden karekoda verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- Günlük yaşamınızda videoda sözü edilen öfke kontrol yöntemlerini uyguladınız mı? Deneyimlerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Öz denetimi güçlü bireylerin öfke yönetimi konusunda daha başarılı olduğu söylenebilir mi? Düşüncelerinizi açıklayınız.
- Aile içi çatışmalarda öfke kontrolünün sağlanabilmesi için aile bireylerine düşen görevler hakkında neler söyleyebilirsiniz?

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 4.10.

Kaynak: Soykan, (2003), (Düzenlenmiştir.)

- Öfke kontrolünü sağlamak için bilgi grafiğindeki önerilerden hangilerini daha sık tercih ediyorsunuz? Gerekçeleriyle açıklayınız.
- Öfke kontrolünü sağlamak için bilgi grafiğindeki önerilere ek olarak ne tür yöntemler kullanılabilir?
- Öfke kontrolünü sağlayamayan bireylerle bir arada olmak kendinizi nasıl hissettirirdi? Açıklayınız.
- Öfke kontrolünü sağlayamayan bireyler çevresiyle ilişkilerinde ne tür sorunlar yaşayabilir? Açıklayınız.

4. Öğrencilerden aşağıdaki tabloyu tamamlamalarını isteyiniz.

ÖFKE KONTROLÜNÜN KAZANIMLARI

Bireysel Kazanımlar

■ Daha mutlu bir birey olurum.

-
-
-
-

Ailevi Kazanımlar

■ Ailemde kimseyi incitmemiş olurum.

-
-
-
-

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Öz denetimi güçlendirerek öfke kontrolü sağlamanın kazanımlarını bilirim.		
Olumlu bir kişilik oluşturabilmek için öfke kontrolünün sağlanması gerektiğine inanırım.		
Sağlıklı sosyal ilişkiler için öfke yönetiminin gerekliliğini kabul ederim.		
Öfkemi kontrol edebilmek için gereken yöntemleri uygulayım.		
Öfkelendiğimde harekete geçmeden önce sakinleşmeye özen gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Amaca ulaşmada hırsın öz denetim sürecine etkisini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, hedefe ulaşma sürecinde hırsın olumsuz etkilerini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görsel incelenir, metinler okunur, sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki görseli incelemelerini ve öz denetim açısından yorumlamalarını isteyiniz.

Görsel 4.11.

- Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 4.12.

Harese nedir bilir misin, oğlum? Bildiğin o “hırs, haris, ihtiras, muhteris” sözleri buradan türemiştir. Harese şudur evladım: Develere çöl gemileri derler bilirsın, bu mübarek hayvan üç hafta yemeden içmeden, aç susuz çölde yürür de yürür; o kadar dayanıklıdır yani. Ama bunların çölde çok sevdikleri bir diken vardır. Gördükleri yerde o diken koparır, çiğnemeye başlarlar. Keskin diken devenin ağzında yaralar açar, o yaralardan kan akmaya başlar. Böylece yedikçe kanar, kanadıkça yer ve engel olunmazsa kan kaybından ölür. Bunun adı haresedir. Demin de söyledim; hırs, ihtiras, haris gibi kelimeler buradan gelir.

Kaynak: Livaneli, (2017). (Düzenlenmiştir.)

Okul İçi Etkinlik

5

FAZLASI ZARAR

- Hırs duygusunun öz denetime olumsuz etkileri neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.*
- Hedeflerinden başka hiçbir şeye zaman ayırmayan bireylerin aile ilişkileri ne şekilde etkilenebilir? Tartışınız.*
- Bireylere ne kadar başarılı olursa o kadar ilerleyeceğini ve mutlu olacağını düşündüren ne olabilir? Açıklayınız.*
- “Âdemoğlu için iki vâdi dolusu mal olsaydı, mutlaka bir üçüncüyü isterdi. Âdemoğlunun iç boşluğunu ancak toprak doldurur. Allah tevbe edenleri affeder.” (Buhârî, Rikâk 10). Bu hadisten istek ve arzulara öz denetimli olma açısından hangi dersleri çıkarabilirsiniz?*

3. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Eğer başarılı bile olsan hâlâ eksik bir şeyler var gibi hissediyorsan sen de hırs tuzağının içindesin demektir. Ancak sonuca ulaştıktan sonra ruhunu bir huzur kaplıyorsa ve bu durum uzun bir süre devam ediyorsa azimlisin diyebiliriz.

Kaynak: Budak, (2019), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

Hırs alevin odunu yiyip bitirdiği gibi insanı yiyip bitirir. Hırs, üç köşeli bir dikendir, cebine nasıl koyarsan koy, sana batar!

Kaynak: Pala, (2019), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

- Hırs ve azim arasındaki farkı gösteren örnekler veriniz.*
- Bireylerin diğer insanlarla yarış hâlinde gibi hissetmesinin sebepleri neler olabilir?*
- Öz denetimi güçlü bireyleri hırs açısından değerlendiriniz.*

4. Öğrencilerden aşağıdaki örnek olayları okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 4.13.

Ahmet'in ailesi, oğullarının çok başarılı bir birey olmasını ister. Bunun için Ahmet, ailesinin ısrarıyla ilkokuldan lise son sınıfa kadar birtakım kurslara gider. Arkadaşlarıyla eğlenmeye gitmek istediğinde ailesi, onun ders çalışması gerektiğini hatırlatarak çoğu zaman Ahmet'e izin vermez. Bu durumdan rahatsız olan Ahmet ailesine itiraz etse de onları ikna edemez. Büyük beklentilerle girmiş olduğu üniversite sınavında ilk on binde yer almasına rağmen ailesi onun daha iyisini yapacağını düşünür ve Ahmet'e tercih yaptırmaz. Üniversiteye gitmek yerine bir yıl daha sınava hazırlanmak zorunda kalan Ahmet, iyi bir sıralamaya sahip olsa da bundan memnun olmayan aile sonucu herkesten saklar.

- Ahmet'in yaşadığı durumda siz ne hissederdiniz?*
- Ahmet'in yaşadığı durumda ailenizi ikna etmek için neler yapardınız?*
- Ahmet'in öz denetimi güçlü olsaydı bu örnek olayda neler değişirdi?*

Görsel 4.14.

Ayça, öğretmenleri tarafından başarılı görülen bir öğrencidir. Sınavlarda yüksek puanlar alsa da kimi zaman tam puan alamaz. Tam puan alamadığında rahatsız olur ve bu nedenle çok istediği başarı duygusunu yaşayamaz. Herkesin doğal karşıladığı küçük puan kayıplarına Ayça tahammül edemez. Daha iyisini yapması gerektiğini düşünerek puan kayıplarından dolayı kendini suçlar. Bu durumun yanlış olduğunu ifade eden aile ve çevresine kendisini anlamadıklarını ifade ederek tepki gösterir. Eğlenme ve dinlenmeye zaman ayırmadan sürekli ders çalışarak başarı duygusunu tadacağına inanır.

- Ayça'nın yaşadığı durumda siz ne hissederdiniz?
- Hırslı olmanın zararları konusunda Ayça'yla bir konuşma yapacak olsaydınız ona neler söylemek isterdiniz?
- Ayça'yı öz denetimli bir birey olarak görüyor musunuz? Tartışınız.

- Öğrencilerden hırslı olmanın aile ilişkilerine ve bireye zararları konusundaki düşüncelerini paylaşmalarını isteyiniz. Paylaşılan düşünceleri aşağıdaki bilgi grafiğine yazınız.

Bireye Zararları

-
-
-
-
-

Ailesiyle İlişkilerine Zararları

-
-
-
-
-

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Hırs ve azim arasındaki ayrımı fark ederim.		
Hırsın olumsuz bir duygu olduğunu fark ederim.		
Öz denetimi güçlü bireylerin azimli olduğunu bilirim.		
Hırslı olmanın aile ilişkilerine zarar vereceğini öngörürüm.		
Hırsın başarı duygusunu olumsuz etkilediğine inanırım.		

Okul Dışı Etkinlik

6

ÖZ DENETİM GÜNLÜĞÜM

Etkinliğin Amacı	Bireyin öz denetim gelişiminde aile ve toplumun katkılarını fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, aile içindeki doğru tutum ve davranışlar sayesinde öz denetim becerisinin güçlendirilebilir olduğunu fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller incelenir. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafikleri tamamlanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki ifadeleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

DOĞRU AİLESİ

Her pazartesi diyetle başlıyorum, iki gün sonra diyeti bozuyorum.

Cevriye Hanım

İşim çok yoğun ve stresli olduğu için kitap okumaya zaman ayıramıyorum.

Kadir Bey

Zeki olduğumun farkındayım ama çevrim içi oyunlarda harcadığım zaman sınav başarıımı olumsuz etkiliyor.

Efekan

Para biriktirip dil eğitimi için yurt dışına gitmek istiyorum. Ancak giyime çok para harcamaktan da vazgeçmiyorum.

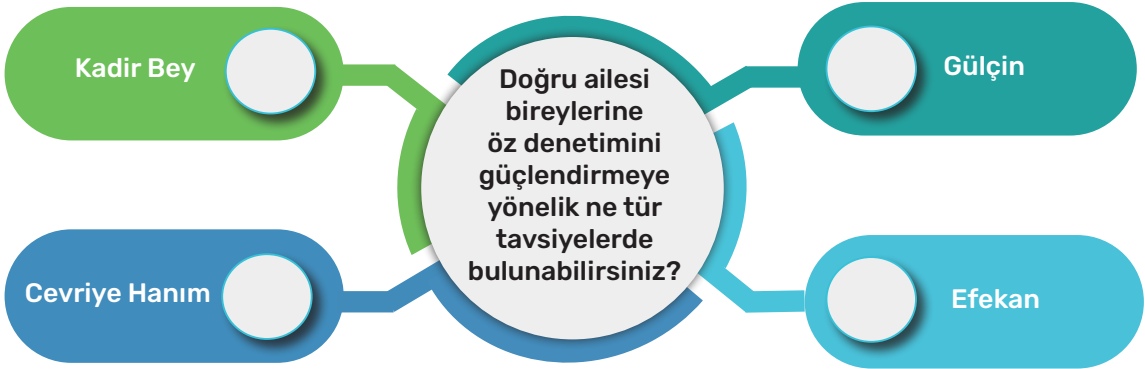

Gülçin

Görsel 4.15.

- Görseldeki aile üyelerinin sorunlarını ele aldığınızda günlük hayatta karşılaştığınız öz denetim eksikliği durumlarının kişisel gelişime etkisini yorumlayınız.
- Cevriye Hanım ve Kadir Bey, çocuklarının öz denetimi yüksek bireyler olması için neler yapabilir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

c) Bilgi grafiğindeki soruyu bireylere göre cevaplayınız.

Görsel 4.16.

2. Öğrencilerden aşağıdaki durumları incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 4.17.

- Görsellerdeki durumlardan hangilerinin öğrencilerde öz denetim gelişimini olumsuz etkileyeceği söylenebilir? Düşüncelerinizi gerekçeleriyle açıklayınız.
- Görseldeki durumlardan hangilerinin öğrencilerde öz denetimi güçlendireceği söylenebilir? Düşüncelerinizi açıklayınız.

Okul Dışı Etkinlik

6

ÖZ DENETİM GÜNLÜĞÜM

- c) Aile içi etkileşimin öz denetim becerisini geliştirmeye katkı sağlayabilmesi için aile üyelerinin tutum ve davranışları hangi özellikleri taşımalıdır? Düşüncelerinizi aşağıdaki bilgi grafiğine yazınız.

Görsel 4.18.

3. Öğrencilerden aşağıdaki soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- a) Öz denetiminizi güçlendirmek için neler yapabilirsiniz? Önerilerinizi aşağıdaki bilgi grafiğine listeleyiniz.

☒	Hedeflerime ulaşmak için zamanımı planlarım.
☒	Öz eleştiri yaparak güçlü ve zayıf yönlerimi tanırım.
☒
☒

- b) Öz denetimi yüksek bireylerden oluşan aile ve toplumların ortak özellikleri neler olabilir?

Öz Denetimi Yüksek Ailelerin Özellikleri	Öz Denetimi Yüksek Toplamların Özellikleri
<ul style="list-style-type: none">....................	<ul style="list-style-type: none">....................

4. Öğrencilerden öz denetim açısından kendilerini güçlendirmek istedikleri hedefler belirlemelerini ve bu hedefler doğrultusunda bir planlama yapmalarını isteyiniz. Planlarını iki hafta süreyle uygulamalarını ve kısa video günlükleri oluşturmalarını söyleyiniz. Sürenin sonunda gönüllü öğrencilerden hazırladıkları video günlüklerini sınıf arkadaşlarıyla paylaşarak değerlendirme yapmalarını sağlayınız.

Bilgi Köşesi

Öğrencilere örnek olarak şu seçenekleri sunabilirsiniz:

- Uyku düzeni
- Kitap okuma alışkanlığı kazanma
- Sağlıklı beslenme
- Ders çalışma alışkanlığı kazanma
- Günlük egzersiz yapma
- Sosyal medyada geçirilen zamanı kontrol altına alma

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet", sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Öz denetimin olumlu davranışlara süreklilik kazandırmadaki katkısını fark ederim.		
Çocuklarda öz denetim gelişiminde aile tutumunun önemini kavrarım.		
Okul başarısında öz denetimin önemli bir etken olduğuna inanırım.		
Tutarlı ebeveyn davranışlarının çocuklarda öz denetimi güçlendirdiğine inanırım.		
Öz denetim becerisinin öncelikle aile içinde öğrenilebilecek bir değer olduğunu kabul ederim.		

Okul Dışı Etkinlik

7

BAĞLAN AMA BAĞIMLI OLMA

Etkinliğin Amacı	Öz denetim zayıflığından kaynaklanan teknoloji bağımlılığının birey ve aileye olan etkilerini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, teknoloji bağımlılığının birey ve aileye olan etkilerini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Video izlenir, bilgi grafikleri tamamlanır. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden karekodu verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- İzlediğiniz videodan hareketle “teknoloji bağımlılığı” ve “öz denetim” arasındaki ilişkiyi örnek vererek açıklayınız.
- Çevrenizde teknoloji bağımlısı olarak nitelendirdiğiniz kişilerle ilgili gözlemlerinizi nelerdir? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Teknoloji bağımlılığının bireyin hayatında ne gibi sorunlara yol açabileceğini tartışınız ve cevaplarınızı bilgi grafiğinde ilgili alanlara yazınız.

Görsel 4.19.

2. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve boşlukları tamamlamalarını isteyiniz.

TEKNOLOJİ KULLANIMIYLA İLGİLİ DOĞRU BİLİNERN YANLIŞLAR

YANLIŞ	DOĞRU
Sadece bildirimlerime bakıp telefonu kapatacağım.	Bildirimleri kontrol etmek sanılanın aksine uzun zaman gerektirir.
Herkesle takipleşebilirim, önemli olan takipçi sayısı.	
Sanal arkadaşlarım da gerçek arkadaşlarım gibidir.	
Şiddet içerikli oyunlardan etkilenmem, sonuçta oyun olduğunu biliyorum.	
Sosyal medya son derece özgür bir platformdur.	

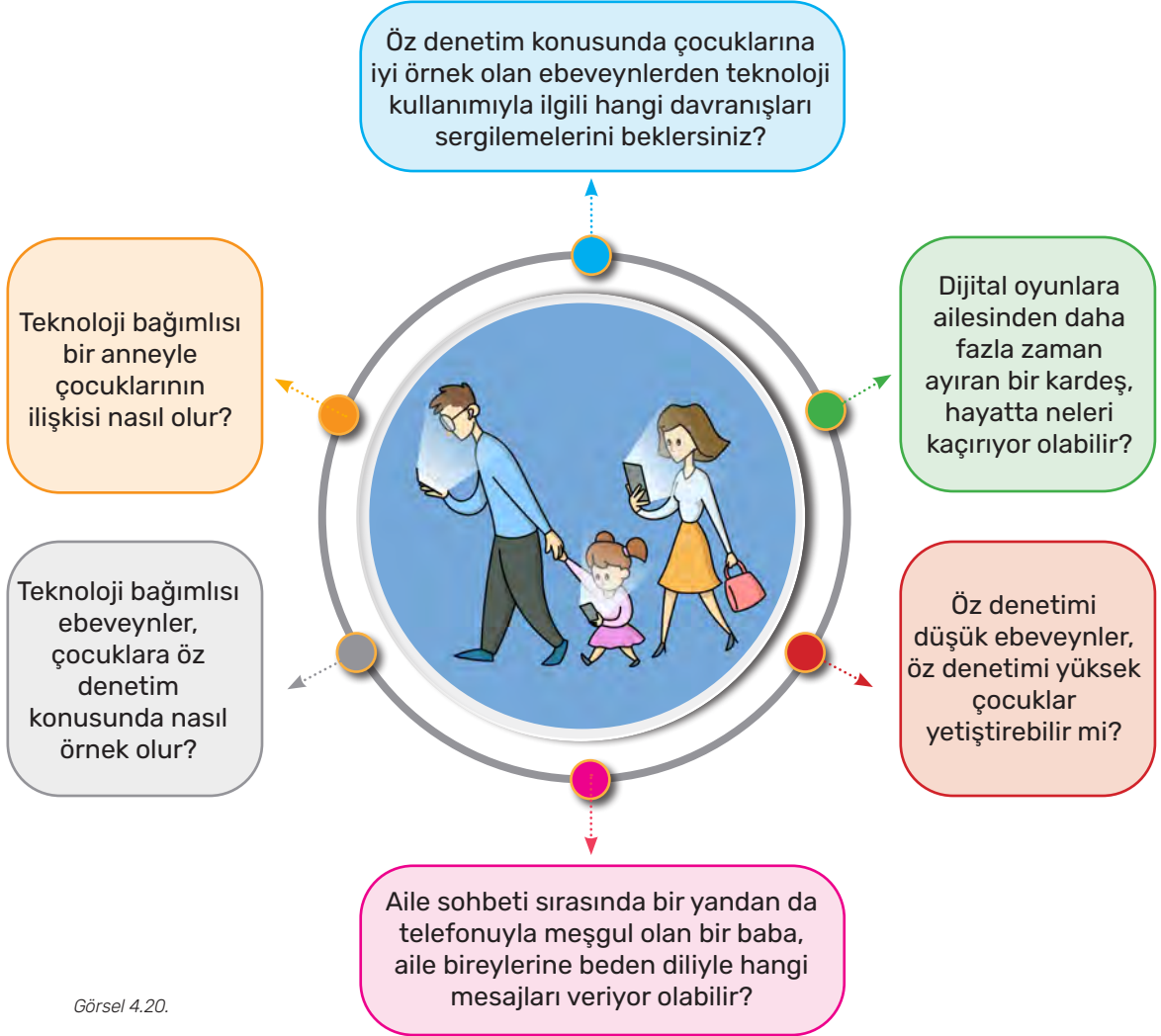

Okul Dışı Etkinlik

7

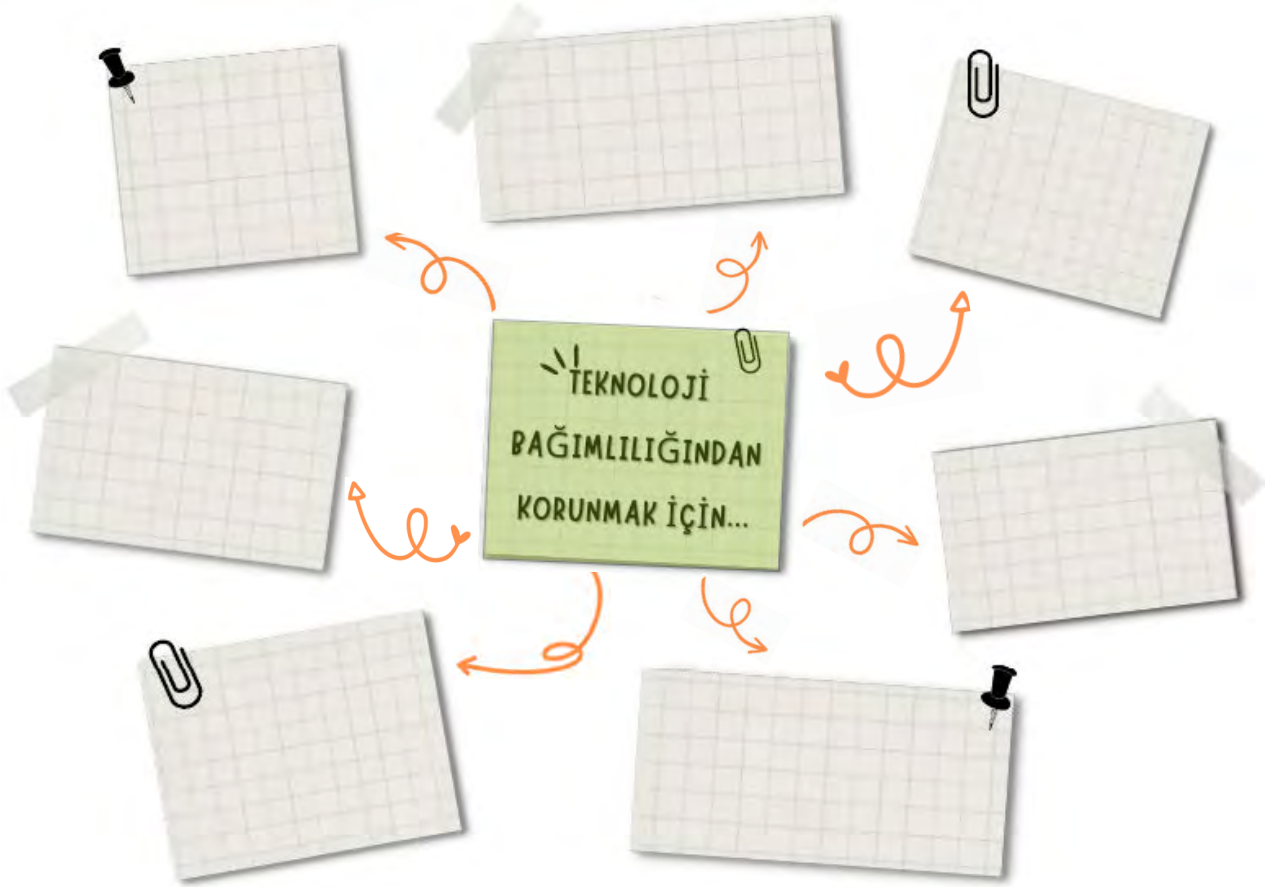
BAĞLAN AMA
BAĞIMLI OLMA

3. Öğrencilerden bilgi grafiğindeki soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 4.20.

4. Öğrencilerin “Teknoloji bağımlılığı karşısında öz denetimi güçlendirmek için ne gibi önlemler alınabilir?” sorusuna yönelik beyin fırtınası yapmalarına rehberlik ediniz.

Görsel 4.21.

5. Öğrencilerden “Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı” kapsamında lise modülünde yer alan “Teknoloji Bağımlısı Olabilir misin?” testini çözmelerini, test sonunda sunulan önerileri uygulamalarını ve bu konuda bilgilendirici bir video hazırlamalarını isteyiniz. Öğrencilerin hazırladığı videoyu #teknolojibağımlılığınahayır etiketiyle okulun sosyal medya hesaplarında paylaşmalarını sağlayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Teknolojinin yanlış kullanımının bağımlılık riski oluşturabileceğini fark ederim.		
Teknoloji bağımlılığı riski karşısında öz denetimin önemini bilirim.		
Öz denetim eksikliğinin teknoloji bağımlılığının sebeplerinden biri olduğunu kabul ederim.		
Öz denetimi güçlü bireylerin teknolojinin olumsuz etkilerinden korunabileceğine inanırım.		
Teknoloji bağımlılığından korunmak ve öz denetimi artırmak için çözüm önerileri sunarım.		

Okul Dışı Etkinlik

8

DUYGULARDA DENGİ

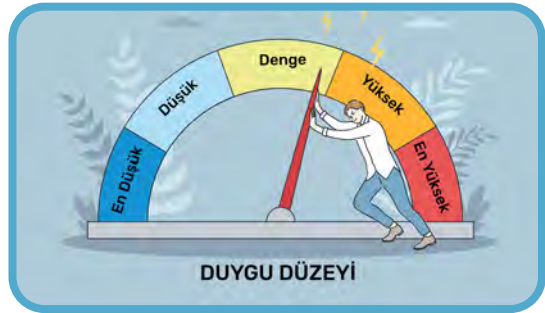
Etkinliğin Amacı	Duygularda dengeli olmanın önemini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, duygularda aşırıktan kaçınmanın ve dengeli olmanın önemini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Video izlenir, metin okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 4.22.

Görsel 4.23

- Görsellerde öz denetim açısından anlatılmak istenen ne olabilir? Yorumlayınız.
- Duygularda dengeli olmanın öz denetim açısından önemi nedir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- Aile bireylerinin duygularını dengeli bir şekilde yaşamasının aile içi ilişkilere kazanımları neler olabilir? Açıklayınız.

2. Öğrencilerden metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

İTİDAL VE AŞIRILIK

Aşırı olmama, ne çok fazla ne çok az tam gerektiği kadar olma, orta hâlde bulunma, ölçülü, dengeli ve soğukkanlı olma anlamlarını ifade etmek için "itidal" kelimesi kullanılır. Şiddet ve heyecandan uzak, davranışlarında dengeli olan kişi de "mutedil" olarak isimlendirilir. Yeme, içme, giyim, kuşam ile duygu, düşünce, inanç, ibadet ve davranış gibi insanın bireysel ve toplumsal tüm hayatını ilgilendiren hususlarda dengeli ve ölçülü davranması da itidal kelimesi ile ifade edilir. İtidal kelimesi; ahlak ve psikoloji terimi olarak da mizaç, karakter ve ahlakta aşırılıklardan uzaklık, ılımlı, denge gibi anlamlarda kullanılmıştır.

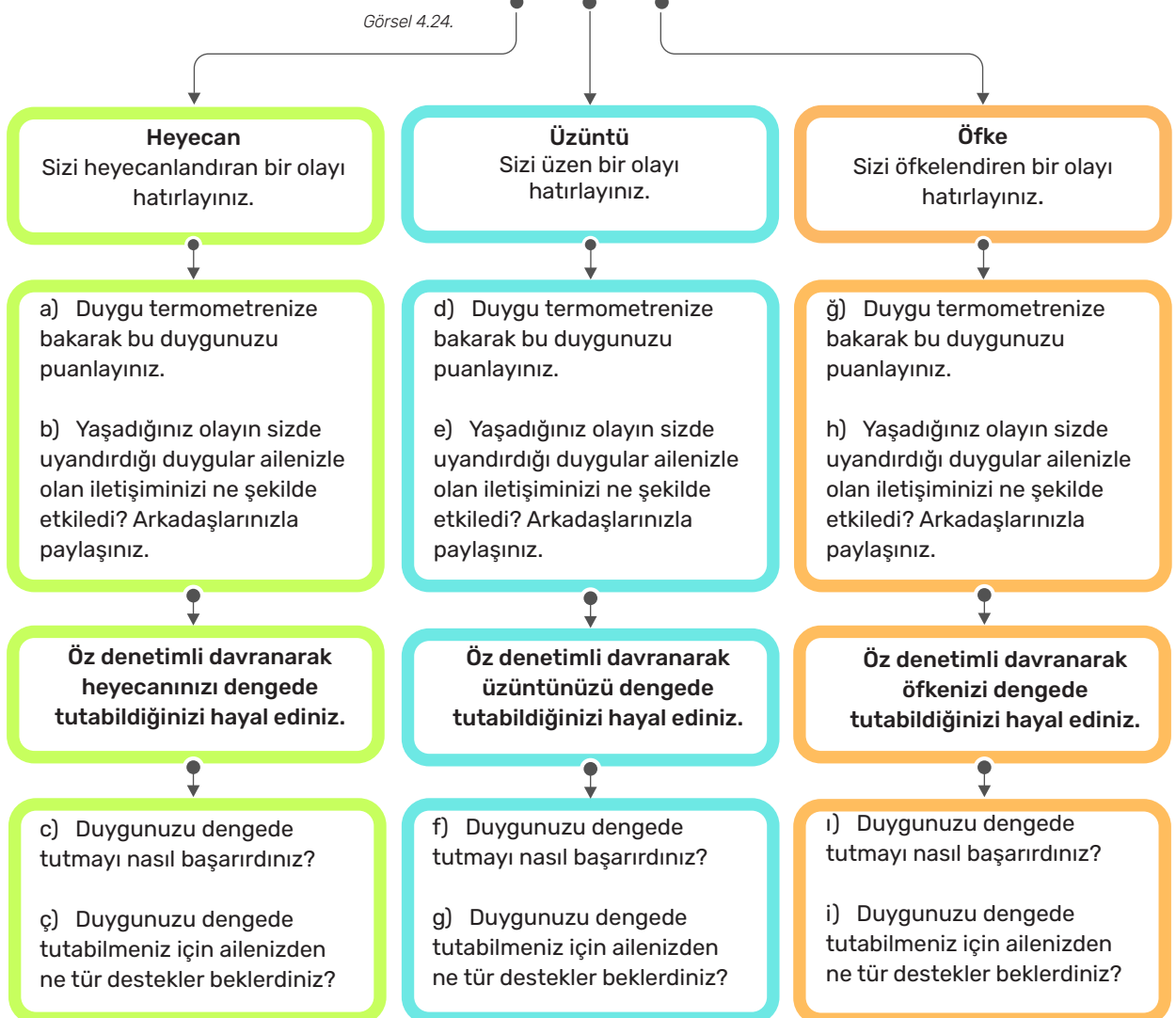
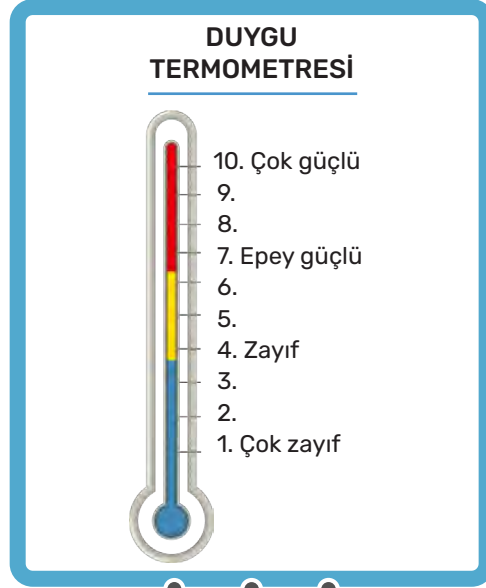
Aşırılık kelimesi; alışlagelen ölçü ve düzenin dışına çıkma, toplumca benimsenen değer ölçülerine aykırı davranma, söz ve davranışlarda ölçüyü kaçırma, itidali elden bırakma ve abartma anlamlarında kullanılır. Beklenen davranıştan daha fazlasını göstermek, usandırmak, ölçüyü kaçırmak, aşırı gitmektir. Aşırılığın her türlü hem insanı hem de toplumu olumsuz etkileyen etkenlerin başında gelir. Sevgi ve öfkede itidali korumak sosyal hayatın düzeni açısından önemlidir.

Kaynak: Yıldırım, (2022), (Düzenlenmiştir.)

- Duygularda dengeli olmanın bireye ve topluma sağladığı katkılar nelerdir?
- Olaylara aşırı tepki veren bireyler, aile yaşantılarında ne gibi olumsuzluklarla karşılaşabilirler? Düşüncelerinizi açıklayınız.
- Kendinizi duygusal olarak dengede hissetmediğiniz durumlarda öz denetiminizi sağlamak için neler yapabilirsiniz? Örnekler veriniz.
- Duygularda denge sağlamayı zorlaştıran nedenler neler olabilir?

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiklerini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Okul Dışı Etkinlik

8

DUYGULARDA DENGELİ

4. Öğrencilere aşağıdaki görevi yerine getirmeleri için bir hafta süre veriniz. Öğrencilerin deneyimlerini arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlayınız.

GÖREV

- Günlük yaşamınızda duygularınızı dengede tutabildiğiniz bir olayı aşağıdaki tabloya işleyiniz.

	Yaşadığım olay neydi?	Yaşadığım olayda hangi duygumu dengede tutabildim?	Duygularımı dengede tutabilmem beni ve çevremi nasıl etkiledi?

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Duygularda dengenin öz denetim açısından önemini fark ederim.		
Duyguları yoğun yaşamının bireyi olumsuz etkileyebileceğini bilirim.		
Duygularda dengeli olmanın birey ve toplumu olumlu etkilediğine inanırım.		
Öz denetimi güçlendirmek için duyguların dengeli olması gerektiğini kabul ederim.		
Aşırı duygulardan kaçınmaya gayret ederim.		

Etkinliğin Amacı	Öz denetim geliştirme sürecinde belirlenen hedef doğrultusunda planlı çalışmanın önemini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, hedeflerine ulaşmalarında öz denetim doğrultusunda planlı çalışmalarını gerektirdiğini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Bilgi grafiği incelenir. Metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

ÖZ DENETİM BECERİLERİ

Görsel 4.25.

- Bilgi grafiğindeki öz denetim becerilerine yönelik günlük hayatınızdan örnekler veriniz.
- Bilgi grafiğindeki öz denetim becerilerini geliştirmeye yönelik neler yapılabilir? Önerilerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Öz denetim geliştirme sürecine ailenin katkıları nelerdir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 4.26.

İlk yayını üç yaşındayken eline alan, ilk okunu da henüz beş yaşındayken atan Mete Gazoz, babası eski milli sporcu Metin Gazoz 'un desteğiyle küçük yaşlarda başladığı sporda 2013'ten itibaren "Olimpiyatın Gençleri" adlı gelişim programı kapsamında hayatının büyük bir bölümünü kamlarda geçiriyor. Yılın 260 günü milli takımla kamp yapan Mete Gazoz; beslenmesinden sosyal hayatına, antrenmanlarından eğitimine kadar belirli bir düzen içerisinde yaşıyor. Günde sekiz saat ok attıktan sonra iki saat de kuvvet ve dayanıklılığı artırma amacıyla güç ve koşu antrenmanı gerçekleştiren olimpiyat şampiyonu milli sporcu; ardından bir saat havuz, masaj gibi toparlanma aktiviteleri yapıyor. Yabancı dil eğitimi alan ve boş zamanlarını da kitap okuyarak değerlendiren Mete Gazoz, kendisinin kamptaki bir gününe eşlik eden AA muhabirine, küçük yaşlardan itibaren Türkiye rekorları kırdığını, şampiyonluklar elde ettiğini söyledi. "Olimpiyatın Gençleri" adlı projeye dâhil olduktan sonra uluslararası turnuvalarda madalya alabileceğini öngördüğünü aktaran Mete Gazoz, **"2013'te ciddi şekilde başarı odaklı antrenmanlar yapmaya başladık. Başarımanın sırrını disiplinli ve çok fazla antrenman yapmaya bağlıyorum. Çok küçük yaşlarda kamp hayatım başladı. Bu süreçte ailemin büyük desteğini aldım."** diye konuştu. Mete Gazoz, hedefleriyle ilgili açıklamalarda da bulunarak şunları kaydetti: **"Kariyerimde dört olimpiyat şampiyonluğu hedefim var, umarım bunu başarırım. Kariyerim bittikten sonra da okçuluk sporunun içinde kalmayı hedefliyorum. Olimpiyat şampiyonlukları mutlu ediyor ama çocuklara rol model olmak beni daha da sevindiriyor. Çocukların sabahın erken saatlerinde kalkıp olimpiyatları izlemesi beni çok mutlu etmişti. Belki de beni izleyerek spora başlayan çocuklardan ileride olimpiyat şampiyonları çıkacak. O çocukların 'Bu spora Mete Gazoz'u izleyip başladım.' demesi benim için olimpiyat şampiyonluğundan daha mutluluk ve gurur verici bir durum olur."**

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2021), (Düzenlenmiştir.)

- Mete Gazoz'un hedeflerine ulaşmasını sağlayan kişilik özellikleriyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?
- Mete Gazoz, başarıya giden yolda öz denetimini güçlendirmek için neler yapmış olabilir? Düşüncelerinizi açıklayınız.
- Hedeflere ulaşabilmek için yetenekler mi yoksa disiplinli çalışma mı daha önemlidir? Tartışınız.
- Disiplinli çalışma sonucunda hedeflerinize ulaştığınız bir anınızı öz denetim açısından değerlendirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. Öğrencilere aşağıdaki görevi tamamlamaları için iki hafta süre veriniz. Süreçle ilgili duygu ve düşüncelerini sınıf arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlayınız.

01

Kendinize kısa vadeli bazı hedefler belirleyiniz.

Görsel 4.27.

02

Bu hedeflere ulaşabilmek için geliştirmeniz gerektiğine inandığınız yönlerinizi tespit ediniz.

03

Öz denetiminizi geliştirmek için neler yapabileceğinizi düşünerek bir plan hazırlayınız.

04

Hedeflerinize ulaşmak için ailenizin size nasıl yardımcı olabileceğini düşünerek onlardan beklentilerinizi belirleyiniz.

05

Ailenizden beklentilerinizi onlarla paylaşınız ve planınızı uygulayınız.

ÖZ DENETİM GÜÇLENDİRME PLANI

1. Hedefler:

2. Hedeflere ulaşmak için geliştirmeniz gereken yönleriniz:

4. Hedeflerinize ulaşmak için ailenizden beklentileriniz:

-
-
-

3. Öz denetiminizi geliştirmek için yapacaklarınız:

-
-
-
-
-

5. Süreçle ilgili düşünceleriniz:

-
-
-

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

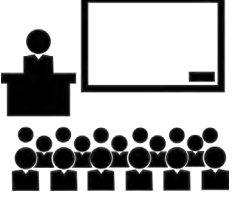
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Hedeflere ulaşmada disiplinli çalışmanın öz denetim açısından önemini fark ederim.		
Öz denetim açısından geliştirmem gereken yönlerimi fark ederim.		
Öz denetim geliştirmede aile desteğinin önemli olduğunu bilirim		
Bireyde olması gereken öz denetim becerilerini bilirim.		
Hedeflerim doğrultusunda disiplinli çalışmaya gayret ederim.		

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR.

SABIR

Sınıf İçi Etkinlikler

1. Etkinlik-Sabırın Yansımaları
2. Etkinlik-Çözüm Çemberim
3. Etkinlik-Sabır Ağacı

4. Etkinlik-Buz Dağının Öteki Yüzü
5. Etkinlik-Onlar Bizim Büyüklerimiz
6. Etkinlik-Sakin Ol

Okul İçi Etkinlikler

Okul Dışı Etkinlikler

7. Etkinlik-Aileyi Birleştiren Güç: Sabır

Aile ile İrtibatlı Etkinlikler

8. Etkinlik-Sabır Toplantısı
9. Etkinlik-Sabır Bağı
10. Etkinlik-Neden Bekliyorum?

SABRIN YANSIMALARI

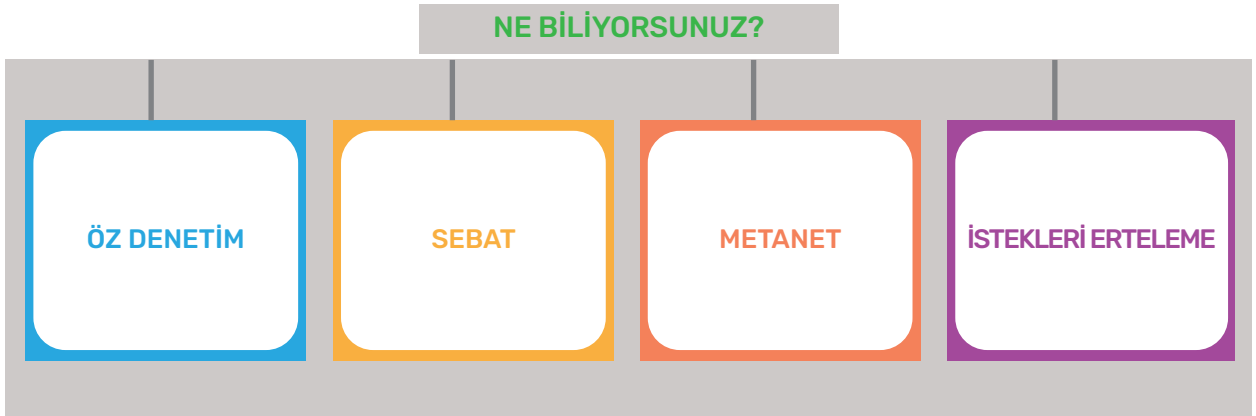
1

Sınıf İçi Etkinlik

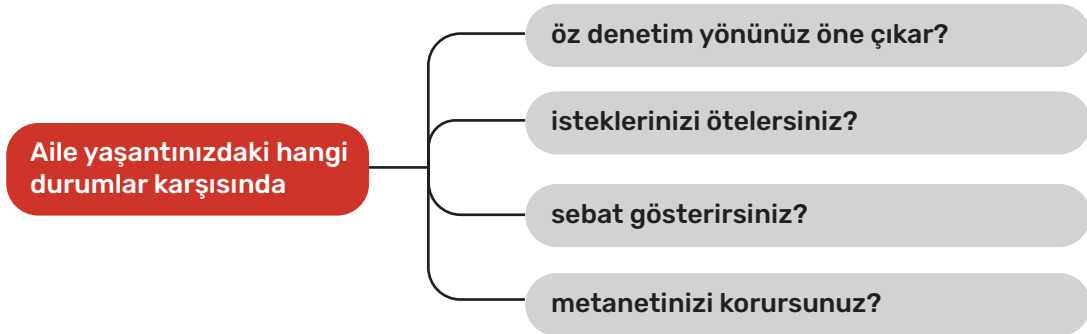
Etkinliğin Amacı	Metanet, istekleri erteleme, öz denetim, sabır ve sebat kavramlarını günlük yaşamdan örneklerle açıklayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin farklı durumlarda gösterilen sabır ile ilişkili kavramları örneklendirebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Öz denetim, haz öteleme, sebat, metanet kavramlarının anlamları konuşulur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Hikâye yazılır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğinde verilen kavramlarla ilgili düşüncelerini paylaşmalarını isteyiniz. Kavramların tanımları için kitabın sonunda yer alan sözlükçeye bakınız.

- Öğrencilerden aşağıdaki soruları örnekler vererek cevaplamalarını isteyiniz.

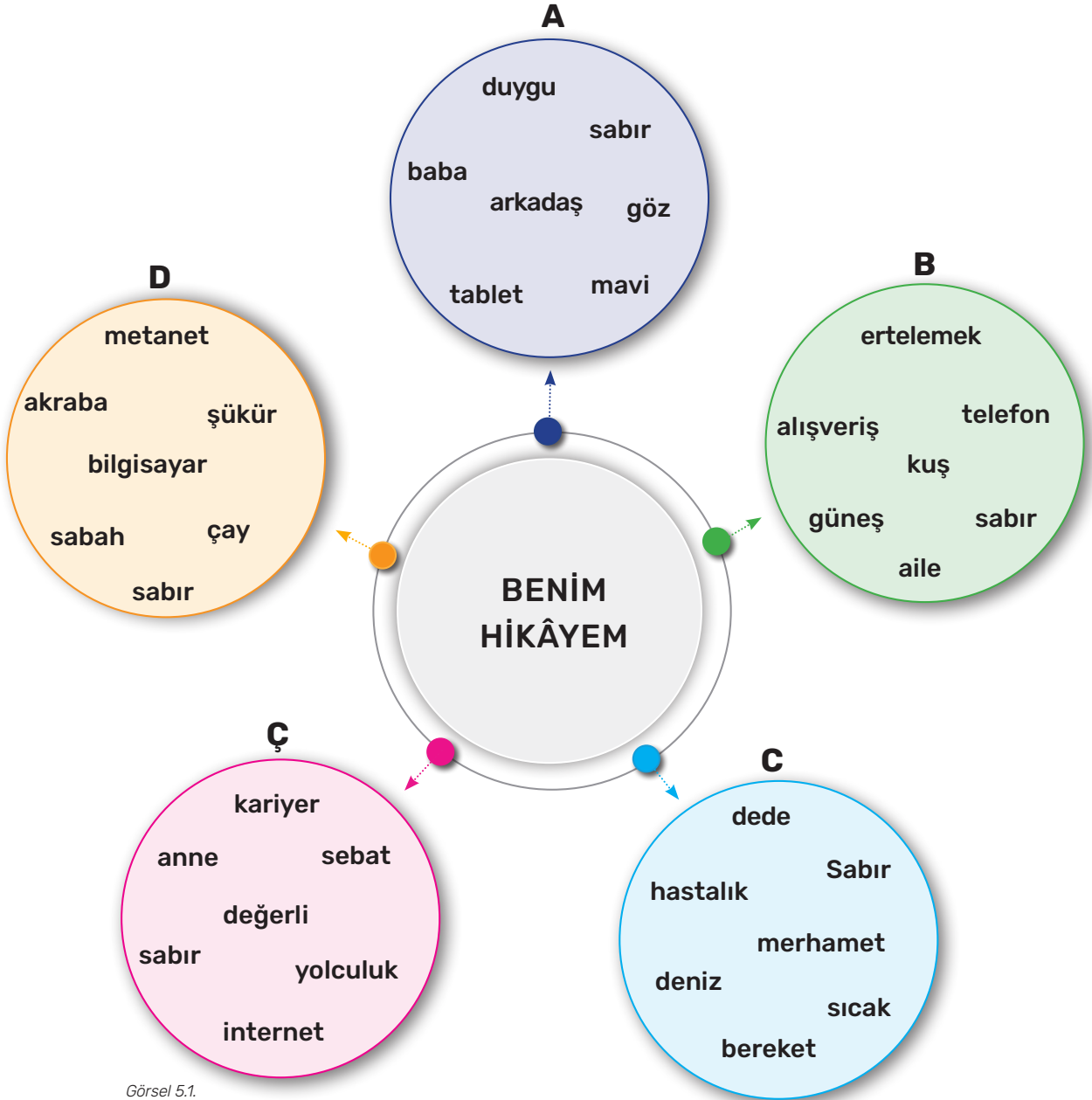

Sınıf İçi Etkinlik

1

SABRIN YANSIMALARI

3. Öğrencileri 3-6 kişilik gruplara ayırınız. Grupları sırasıyla A, B, C, Ç ve D harfiyle isimlendiriniz. Grup sayısınca harfleri tekrarlayabilirsiniz. Kelime gruplarını öğrenci gruplarına dağıtınız. Öğrencilerden kendi gruplarına verilen kelimelerin içinde geçtiği "aile ve sabır" temalı bir hikâye yazmalarını isteyiniz. Hikâye için 10 dakika süre veriniz. Sabrı en iyi anlatan ifadenin paylaşılmasını sağlayınız.

Görsel 5.1.

SABIR

SABRIN YANSIMALARI

1

Sınıf İçi Etkinlik

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için, "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aile ve toplum yaşamında zorluklarla karşılaşabileceğimi fark ederim.		
Aile ve toplum yaşamında sabrın önemini bilirim.		
Sebat, metanet, öz denetim ve istekleri erteleme kavramlarının sabırla ilişkisine inanırım.		
Aile içinde sabrın önemli olduğunu kabul ederim.		
Aile içi iletişimde sabır göstermeye gayret ederim.		

Sınıf İçi Etkinlik

2

ÇÖZÜM ÇEMBERİM

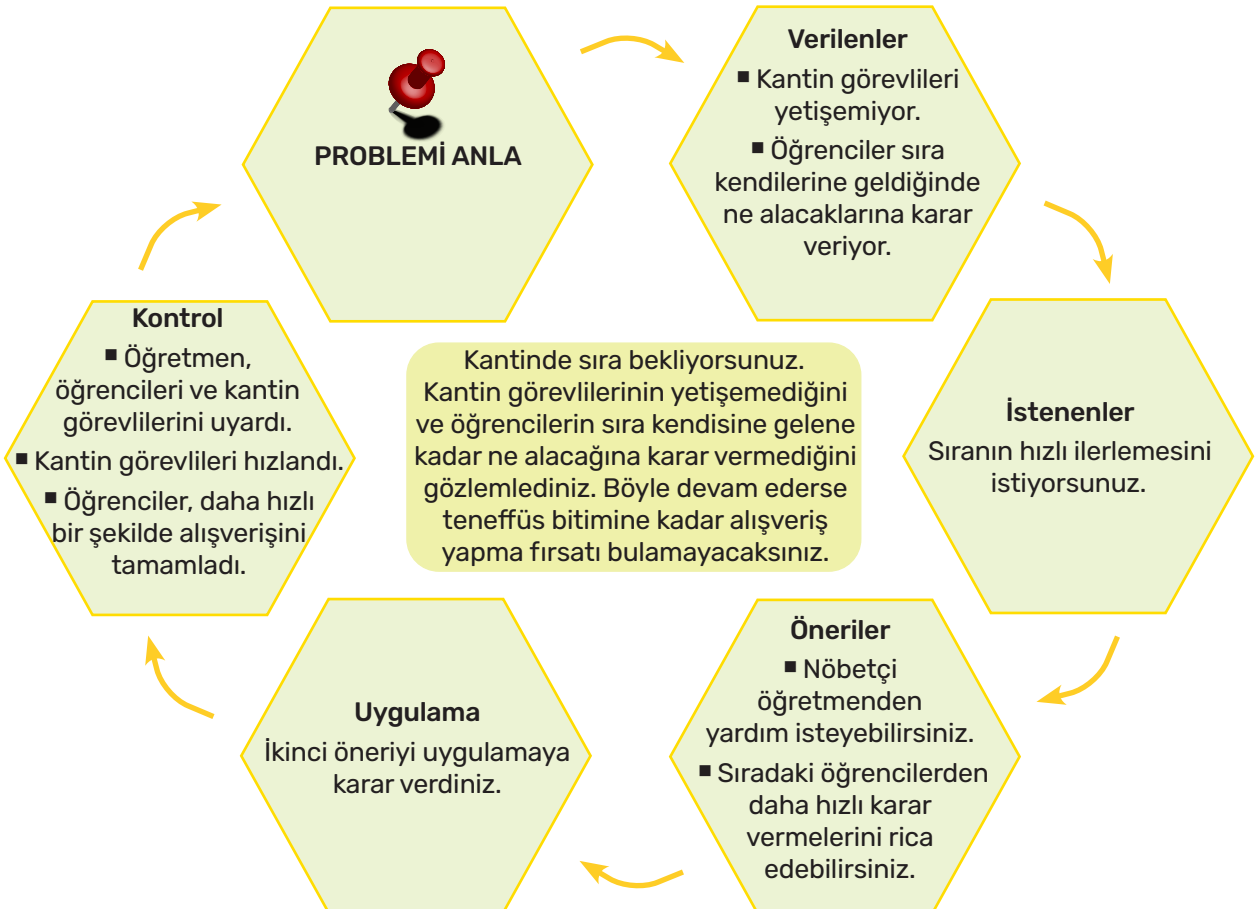
Etkinliğin Amacı	Aile ve toplumdaki istenmeyen davranışlara sabırla yaklaşarak çözüm üretebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin aile ve toplumda istenmeyen davranışlarla karşılaştıklarında sabır göstererek çözüm odaklı düşünme basamaklarını uygulayabilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metin okunur, bilgi grafiği incelenir ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Çözüm odaklı düşünme yöntemi uygulanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve bilgi grafiğini incelemelerini isteyiniz.

Hayatın her anında istenmeyen durumlarla karşılaşılabilir. Anlık tepkiler verilmeyip çözüm odaklı düşünülürse hem istenen yerine getirilir hem de insanlarla olumlu iletişim kurulur. Bunu kolaylaştırmak için çözüm odaklı düşünmenin adımları uygulanabilir:

- **Problemi anla:** Karşılaşılan problemi etraflıca anlama
- **Verilenler:** Karşılaşılan problemle ilgili eldeki durumlar
- **İstenenler:** Problemin çözümüyle ulaşılmak istenen sonuç
- **Önerilenler:** Problemi çözmek için kullanılabilecek stratejiler
- **Uygulama:** Önerilenlerden birini veya birkaçını uygulama
- **Kontrol:** Problemin çözülüp çözülmediğini kontrol etme, problem çözülmediyse çözüm odaklı düşünme basamaklarını tekrar uygulama

2. Öğrencileri sınıf mevcuduna göre altı gruba ayırınız. Her gruba aşağıdaki örnek olaylardan birini veriniz. Öğrencilerden çözüm odaklı düşünme basamaklarını uygulamak için tablo hazırlamalarını ve en az üç çözüm önerisi bulmalarını isteyiniz.

1

Kardeşinizle aynı odayı paylaşıyorsunuz. Bazı günler siz ders çalışırken kardeşiniz de sesli olarak müzik dinliyor. Uyarmanıza rağmen sizi umursamıyor.

2

Acıkmış bir şekilde okuldan eve geliyorsunuz ancak akşam yemeğinin hazırlanmasına daha çok var.

3

Bilgisayarda oyun oynadığınız zamanlarda altı yaşındaki kardeşiniz de sizinle oyun oynamak istiyor ancak bu durum sizi rahatsız ediyor. Çünkü oynadığınız oyun onun yaşına uygun değil.

4

Bir ödev için arkadaşlarınızla grup çalışması yapmanız gerekiyor. Grup üyelerinden biri ödevi hiç umursamıyor.

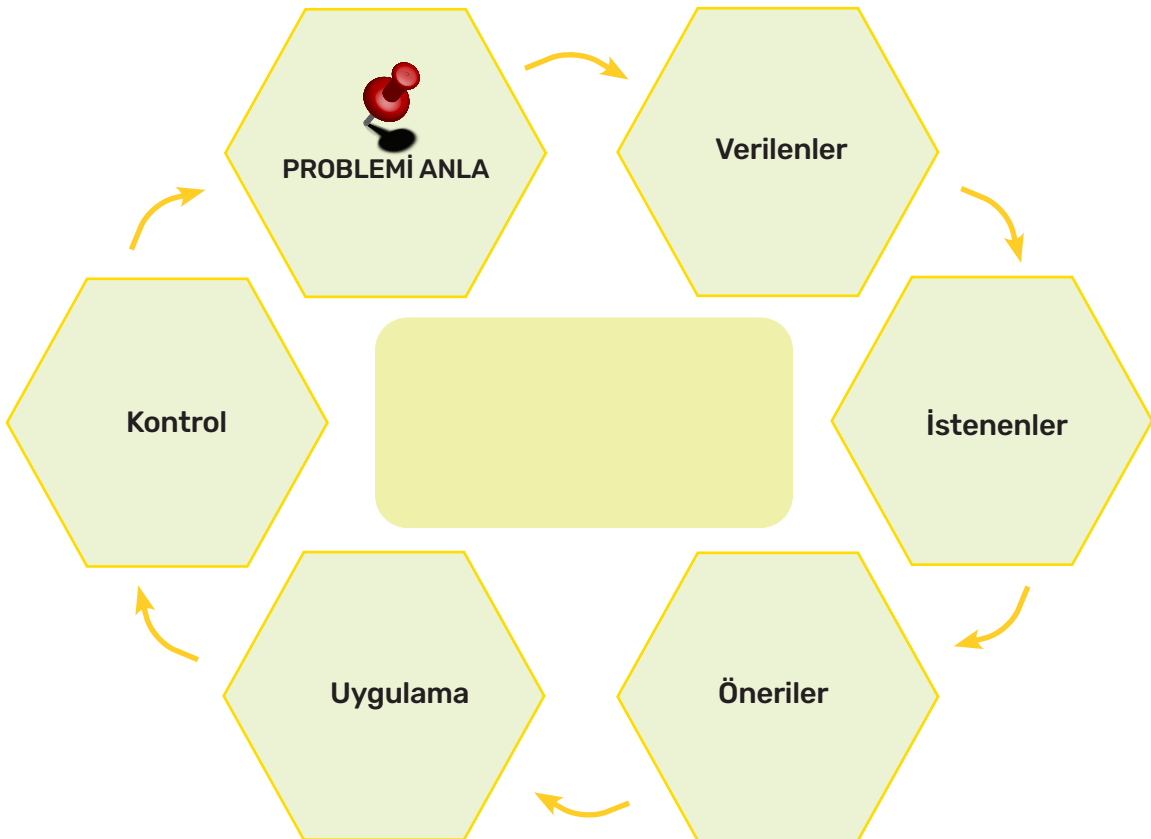
5

Ailenizle gezmeye gitmek istiyorsunuz ancak babanız, yanlış park edilmiş araçlardan dolayı arabayı çıkaramıyor.

6

Üst kat komşunuz yatma saatinizde sürekli olarak yüksek sesle müzik dinliyor. Bir kez uyarmanıza rağmen sorun devam ediyor.

Görsel 5.2.

3. Her grubun bir sözcü seçmesini ve sözcünün hazırlanan tabloyu sınıf arkadaşlarıyla paylaşmasını sağlayınız. Öğrencilerden aşağıdaki soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- Sabırsız davranmanız hâlinde incelediğiniz örnek olaylarda ne gibi değişiklikler olabilirdi? Açıklayınız.*
- Toplum yaşamında karşılaşılan problemlerde sabırlı ve çözüm odaklı davranışların yaygınlaşması için neler yapılabilir? Önerilerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.*

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için, "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sabırlı davranmak için çözüm odaklı düşünme basamaklarını kullanabileceğimi fark ederim.		
Sabırın, yaşanan problemlerin çözümüne katkı sağlayabileceğini bilirim.		
Sabırsız davranışlarımın olumsuz sonuçlar doğurabileceğini kabul ederim.		
Sabırlı ve çözüm odaklı davranışlarımın ailemle ilişkimi güçlendireceğine inanırım.		
Toplumsal problemleri sabırla karşılayarak çözüm üretmeye gayret ederim.		

SABİR

SABİR AĞACI

3

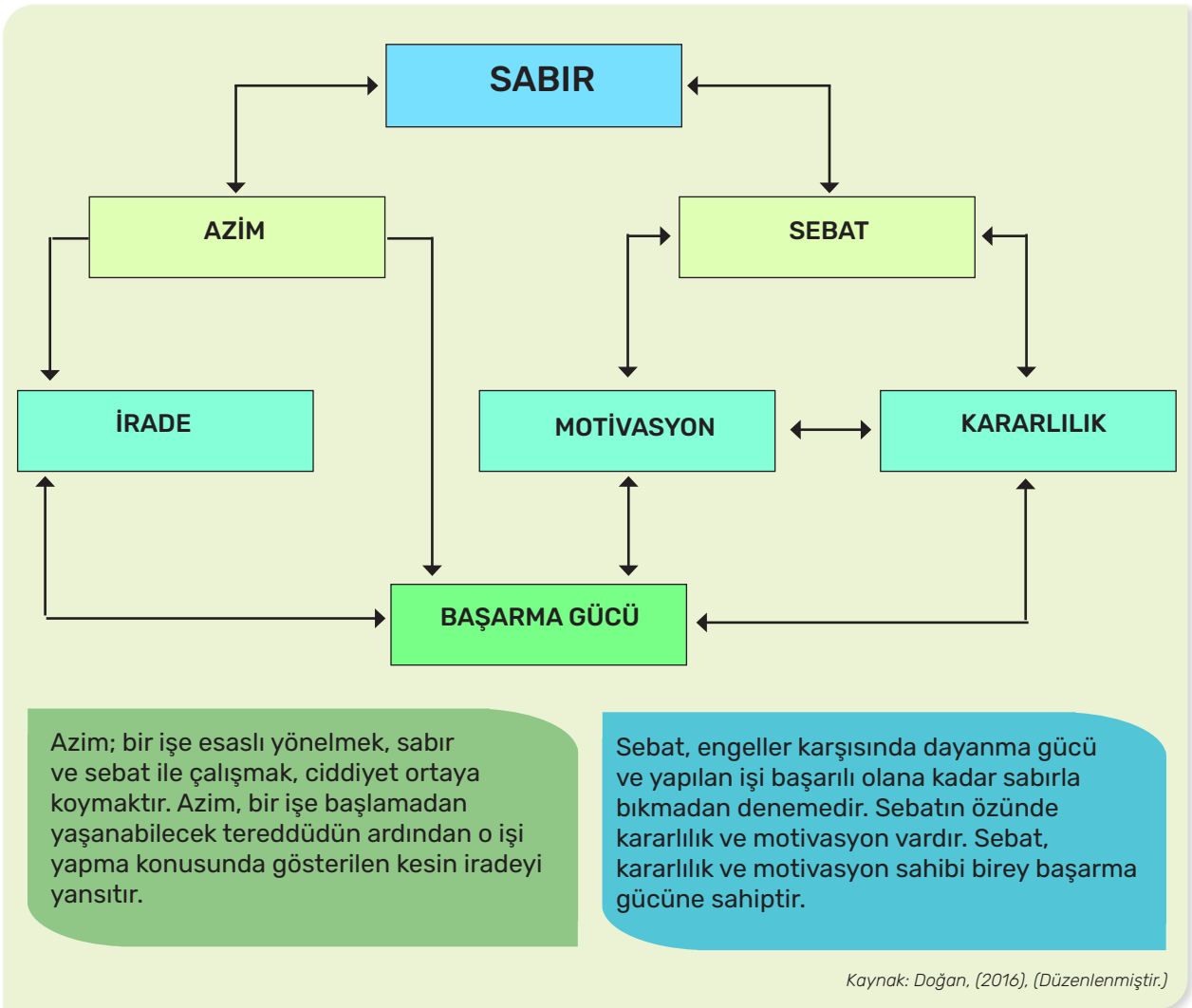
Sınıf İçi Etkinlik

Etkinliğin Amacı	Ailevi ve çevresel faktörlerin azim, sebat ve sabır göstermeye katkısını fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin hedeflerini gerçekleştirebilmeleri için azimli, sebatkâr ve sabırlı olmalarında ailevi ve çevresel faktörlerin etkisini fark etmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metin okunur. Sabır ağacının bölümleri çizilir ve kısa cevaplarla tamamlanır. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta, A4 kâğıt veya resim kâğıdı, renkli kalem	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki kavram haritasını incelemelerini, metni okumalarını ve soruyu cevaplamalarını isteyiniz.

- Başarıyla tamamladığınız bir işin sabır, sebat ve azimle ilişkisini kavram haritasına göre değerlendiriniz.

Sınıf İçi Etkinlik

3

SABIR AĞACI

2. Öğrencilerden sabır göstererek sebat etmeye çalıştıkları olayları analiz etmeleri için sırasıyla kökü, toprağı, gövdesi, dalları, meyveleri, zarar verici ve destekleyici unsurları olan bir ağaç çizmelerini isteyiniz. Öğrencilere ağaçlarını çizerken aşağıdaki yönergeyi takip etmeleri için rehberlik ediniz.

01

Ağacınızın köklerine;

- zorluklarla baş etmenize yardımcı olan ailevi özelliklerinizi,
- azim ve sabırla size ilham veren kişileri yazınız.

02

Ağacınızın toprağına;

- günlük hayatınızda yapmaktan zevk aldığınız etkinlikleri,
- şu ana kadar sebat ederek devam ettiğiniz durumları yazınız.

03

Ağacınızın gövdesine;

- yakınlarınızın sizi takdir ettiği yönleri,
- azimli ve sabırlı duruşunuzu destekleyici değerleri yazınız.

04

Ağacın dallarına;

- sebatkâr olduğunuzda elde edeceğiniz başarılarınızı, hayallerinizi, beklentilerinizi yazınız.

05

Ağacın yapraklarına,

- hayalleriniz gerçekleştiğinde ailenizin yaşayacağı ve sizin yaşayacağınız olumlu duygu ve düşünceleri yazınız.

06

Ağacın meyvelerine;

- sabırlı ve azimli olduğunuzda kendinize, ailenize ve topluma sağlayacağınız katkıları yazınız.

07

Ağaca zarar veren unsurlara (böcek, fırtına, kuraklık vb.),

- hedeflerinize ulaşmak için çabalarken azimli ve sabırlı duruşunuzu engelleyeceğini düşündüğünüz durumları yazınız.

08

Ağaca destek olan yağmur ve güneş ışığına;

- vazgeçmeyi düşündüğünüz zamanlarda sizi yeniden motive edecek kişi, değer, amaçlarınızı,
- size sabırlı ve azimli olmayı hatırlatan özlü sözleri yazınız.

SABIR AĞACI

3

Sınıf İçi Etkinlik

3. Öğrencilerden sabir ağaçlarını incelemelerini ve aşağıdaki soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- Bir metafor olarak sabir ağacının bölümlerini (kök, gövde, yaprak vb.) günlük yaşamınızla ilişkilendiriniz.*
- Hedeflerinize ulaşırken sabretmenin geçmiş, şimdi ve gelecekle bağlantısı ne olabilir? Yorumlayınız.*
- Hedeflerinize ulaşırken yakın çevrenizin sebat ve azminiz üzerindeki etkisi ne olabilir? Yorumlayınız.*
- Sabir ağacınızı güçlendirmek için yaşamınızda ne tür değişiklikler yapabilirsiniz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.*

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Ailevi değerlerin sabırlı ve azimli olmaya katkısını fark ederim.		
Hedeflerime ulaşma sürecinde sebat etmeme yardımcı olan kişisel özelliklerimi fark ederim.		
Hedeflere ulaşmada sabır ve azmin katkısını bilirim.		
Hedeflerime ulaşmak için gayret gösterirken engellerle karşılaşabileceğimi bilirim.		
Karşılaşılan engelleri aşarken sabır, sebat ve azmin gerekliliğine inanırım.		

Sınıf İçi Etkinlik

4

BUZ DAĞININ ÖTEKİ YÜZÜ

Etkinliğin Amacı	Zorluklar karşısında azimli ve kararlı olmanın bireye, aile ve topluma katkılarını fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin hedefe ulaşmanın sadece başarıdan ibaret olmadığını, zorluklar karşısında yılmadan mücadele etmenin katkılarını fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Video izlenir. Metin okunur. Bilgi grafiği incelenir ve tamamlanır. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden karekoda verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 5.3.

- Prof. Dr. Aziz Sancar'a göre başarının sırrı nedir? Açıklayınız.
- Prof. Dr. Aziz Sancar'ın görüşleri doğrultusunda kendinizi sabırlı görüyor musunuz? Düşüncelerinizi sınıfla paylaşınız.
- Hedeflerine ulaşmak için çalışan bazı insanların hedeflerinden vazgeçmesinin nedenleri neler olabilir? Tartışınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

HAVUÇ, YUMURTA, KAHVE

Bir babayla kızı dertleşiyorlarmış. Kızı, hayatında çok sıkıntı yaşadığından ve bunlarla nasıl baş edeceğini bilemediğinden bahsetmiş. Baba, kızını dinlemiş ve "Gel sana bir şey göstereceğim!" diye kızını mutfağa götürmüştü. Ocağa üç tane eşit büyüklükte kap yerleştirmiş, üçüne de eşit miktarda su koyup altlarını eşit derecede yakmış. Birinci kaba bir havuç, diğerine bir adet yumurta, ötekine bir avuç çekilmemiş kahve çekirdeği koymuş. Üçünü de tam yirmi dakika pişirdikten sonra ocağı kapatmış. Masaya iki tabak ve bir boş bardak koymuş. Önce haşlanmış havucu, sonra artık epey pişmiş olan yumurtayı alıp bir tabağa koymuş. En sonunda suya iyice sinen tam kıvamındaki kahveyi alıp bir bardağa boşaltmış.

"Kızım ne görüyorsun?"

"Havuç, yumurta ve kahve..."

Daha yakından bakmasını istemiş.

"Ne görüyorum? Haşlanmış yumuşak bir havuç (Bunu yaparken çatalı havuca batırmış ve yumuşaklığını hissetmiş.), artık pişmekten içi katılaşmış bir yumurta (Yumurtayı eline almış hatta bir tarafından masaya vurup çatlatmış ve içini görmüş.), bir bardak kahve (Biraz içmiş.) hatta tadı oldukça iyi. Baba, bunu niçin bana gösteriyorsun?"

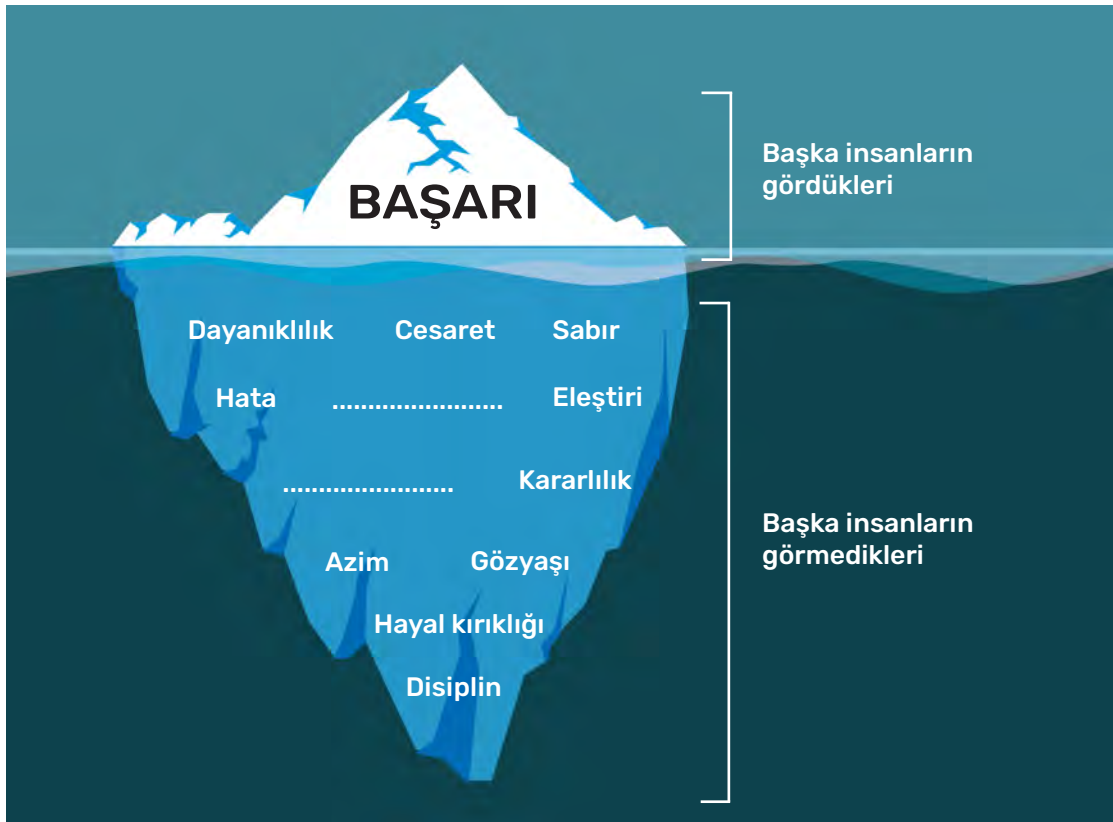
Görsel 5.4.

"Bak, hepsi aynı şekil kaptı, aynı sıcaklıkta, aynı dakikada pişti fakat hepsi bu etkiye farklı tepkiler verdi. Havuç ilk başta sertti, güçlüydü ama kaynatılınca yumuşadı hatta güçsüzleşti. Yumurta çok kırılgandır, hafifçe dokunsan çatlayabilir ama kaynatılınca katılaştı. Bir avuç çekilmiş kahveyse yine sertti ama ısıtılınca ne oldu? Bu kahve çekirdekleri ısındı, gevşedi ve içinde olduğu suya yayıldı. Koku ve tat verdi. Suyu eşsiz tatta bir kahveye çevirdi. Kızım sen hangisisin? Zorluklarla karşılaştığın zaman nasıl tepki gösteriyorsun? Sen havuç mu, yumurta mısın yoksa kahve misin?" diye sordu. Peki siz?..

Kaynak: İzgören, (2004), (Düzenlenmiştir.)

- Zorluklarla mücadeleyle sabır arasında ne gibi bir ilişki vardır? Tartışınız.
- Günlük yaşantınızda karşılaştığınız zorluklarda kendinizi havuç, yumurta ve kahve metaforlarından hangisiyle eşleştirirsiniz? Nedenleriyle açıklayınız.
- Zorluklar karşısında sabretmenin kişisel gelişime etkilerini örnekler vererek açıklayınız.
- Aileniz, zorluklar karşısında sabır göstermenizi kolaylaştırmak için size neler önermektedir? Örnek veriniz.

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 5.5.

- Bilgi grafiğinde verilen başarıyla buz dağı arasındaki metafor ilişkisine günlük hayattan örnekler veriniz.
- Başarıya ulaşmak için sabırla ilgili hangi kavramları bilgi grafiğine eklemek istersiniz? Açıklayınız.
- Engeller olmasına karşın ulaştığınız hedefler size neler hissettirir? Örnek vererek açıklayınız.
- Zorluklar karşısında sergilenen azim ve kararlılığa rağmen istenmeyen sonuçla karşılaşılması kaybetmek olarak değerlendirilebilir mi? Tartışınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Azimli ve kararlı olmanın başarıyla ilişkisini fark ederim.		
Bir işe başladığımda vazgeçmeden o işi bitirmem gerektiğini bilirim.		
Hedeflere ulaşmamda zorluklara ve engellere sabrederek onlarla mücadele etmem gerektiğine inanırım.		
Zorluklarla mücadele ederken azimli ve kararlı bir tutum sergilemenin sabrın gereği olduğuna inanırım.		
Sonuç istediğim gibi olmasa da sürecin öğretici olduğunu savunurum.		

Etkinliğin Amacı	Yaşlılara sabırlı ve anlayışlı davranmanın gerekliliğini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, yaşlılara karşı sabır ve anlayış duygusunun önemini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Video izlenir. Metinler okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden karekodu verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- İzlediğiniz videonun sizde uyandırdığı duygu ve düşünceler nelerdir? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Videodan hareketle yaşlı insanların gençlerden sabır ve anlayış konusundaki beklentilerine örnekler veriniz.
- Sabır ve anlayış arasında ne tür bir ilişki vardır? Örneklendirerek açıklayınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 5.6.

Yaşlılık; çocukluk, gençlik, orta yaşlılık gibi hayatın bir devresidir. İnsanın doğumdan itibaren geçirdiği bu devrelerde fonksiyonları, metabolizması, psikolojisi ve sosyal ilişkileri de değişmektedir. Bu nedenle yaşlılık bir hastalık değil, kendine özgü özellikleri olan fizyolojik bir süreçtir. Yaşlılıkta kişilerin fiziksel ve ruhsal durumlarının bir daha yerine gelmeyecek şekilde yavaş yavaş değiştiği görülür.

Kaynak: Yertutan, (1991), (Düzenlenmiştir.)

Haz ve çıkar ilişkilerinin şekillendirdiği ve bireyin öncelendiği modern yaşam tarzı, aile sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Bireyin kendini otoriteden bağımsız görmesi, kendi başına yeteceği ve ben merkezli bir dünya inşa etme düşüncesi ailenin diğer bireylerle olan ilişkisini zayıflatmış, yaşlıların fazlalık olarak algılanmasına ve dışarıda tutulmasına neden olmuştur.

Kaynak: Ünal, (2019), (Düzenlenmiştir.)

- Modernleşmeyle birlikte aile büyüklerine ihtiyaç duydukları ilgi ve özenin gösterilmemesinin nedenleri neler olabilir? Tartışınız.
- Yaşlılığın getirdiği fizyolojik ve duygusal ihtiyaçlar nelerdir? Açıklayınız.
- İhtiyaçlarını karşılayabilmeleri için yaşlı insanlara ne tür yardımlarda bulunabilirsiniz? Örnekler veriniz.
- Ailenizdeki yaşlılara karşı sabırlı ve anlayışlı olmak, aile ilişkilerine ve topluma ne gibi katkılar sağlar? Düşüncelerinizi paylaşınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki yönergeleri takip etmelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

1. Yönerge

Gözlerinizi kapatın. Yaşlandığınızı hayal edin. Çocuklarınızın ve torunlarınızın size hangi durumlarda sabır ve anlayışla yaklaşmasını beklerdiniz?

2. Yönerge

Gözlerinizi kapatın. Hastalandığınızda, bayramlarda, sizin için anlamlı olan günlerde çocuklarınızın ve torunlarınızın yanınızda olmadığını hayal edin. Böyle günlerde çocuklarınıza karşı sabır ve anlayışla yaklaşmak sizin için kolay olur muydu? Gerekçeleriyle açıklayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Yaşlılara karşı sabırlı ve anlayışlı olmak gerektiğini fark ederim.		
Aile büyüklerini önemli zamanlarda yalnız bırakmamak gerektiğine inanırım.		
Yaşlıların fizyolojik ve duygusal ihtiyaçları olduğunu kabul ederim.		
Yaşlılara karşı sabırlı ve anlayışlı davranmada istekli olurum.		
Yaşlılara karşı empati kurabilmek için gayret ederim.		

Etkinliğin Amacı	Sabırsız olmanın trafikte acı sonuçlar ortaya çıkarabileceğini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, trafikte sabırlı olmanın topluma katkılarını fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Tablo incelenir. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Slogan hazırlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 5.7.

TRAFİKTE SABIR

Sabır, kültürümüzde değerli bir meziyettir. Günümüz dünyasında yaşadığımız olayların birçoğu kontrolümüz dışında gelişir. Bu anlamda birçok etken hayatımızı yönlendirebilir. Bu olumsuzlukları ortadan kaldırmanın yollarından biri, gördüğümüz ve yaşadığımız olumsuz davranışlara karşı sabırlı olmaktır.

Trafik, hayatımızın bir parçası hâline gelmiştir. Trafikten kaçmak veya onu umursamamak mümkün olmadığı için trafikte

yaşadığımız olumsuzlukları sabırla hafifletebiliriz. Sabretmek ve anlayışlı olmak hem trafiği katlanabilir hâle getirir hem de duygularımızın yıpranmasını engeller. Günümüzde trafik, işin içinden çıkılmaz bir hâledir. Birçok insan, zamanının bir kısmını trafikte harcamak zorunda kalıyor. Trafikteki karmaşanın sıkıntı ve stresinden kurtulmanın yolu sabırlı olmaktır. Hız kurallarına uymadan araç kullanmanın insana birkaç dakika kazandırabilmesine karşın çok şey kaybettirebileceğini de akıldan çıkarmamak gerekir. Sabır, trafikte sakin kalmayı kolaylaştıran bir zırh gibidir. Bu zırhı giyen kimse, olabilecek birçok kaza ve tehlikeyi baştan engellemiş olacaktır.

Kaynak: Alpay vd. (2018). (Düzenlenmiştir.)

- Sabırlı olmanın trafik kültürüne etkileri nelerdir? Örneklerle açıklayınız.
- Sabırsız insanlar trafikte ne gibi sorunlar yaşayabilir? Örneklerle açıklayınız.
- Sabırlı bir bireyin trafikte göstermesi gereken davranışları neler olabilir? Açıklayınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

SÜRÜCÜ KUSURLARINDAN KAYNAKLANAN KAZA NEDENLERİ	Aralık 2022'de Gerçekleşen Kazalar	2022 Yılında Gerçekleşen Kazalar
Araç hızını yol, hava ve trafiğin gerektirdiği şartlara uydurmamak	6.033	75.167
Kavşak, geçit ve kaplamanın dar olduğu yerlerde geçiş önceliğine uymamak	2.410	30.100
Kırmızı ışık veya görevlinin "Dur!" işaretinde durmamak	497	5.691
Yaya ve okul geçitlerinde yavaşlamamak, yayalara geçiş hakkı vermemek	277	2.724

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Başkanlığı, (2022)

Sınıf İçi Etkinlik

6

SAKİN OL

- Tablodaki trafik kazalarının nedenlerinden hareketle sabrın önemini açıklayınız.
- Sürücünün sabırlı olması, trafikte hangi sorunların azalmasını sağlar? Örnek vererek açıklayınız.
- Yayaların sabırsız davranışlar göstermesi, trafiği ne şekilde etkiler? Açıklayınız.
- Yayaların sabırlı olduğunu gösteren davranışlar neler olabilir? Örnekler veriniz.

3. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini, metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 5.8.

Görsel 5.9.

PANDOMİM SANATÇILARINDAN TRAFİK BİLİNCİ ÇALIŞMASI

Mersin'de dört pandomim sanatçısı; taşıdıkları dövizlerle, sürücüleri trafikte uymaları gereken kurallar konusunda uyardı. Trafikte farkındalığın artırılmasının amaçlandığı çalışma kapsamında sanatçılar, "Az daha sabır!", "1 dakika çok şey değiştirir.", "Sevdiğin kişi de yolları kullanıyor.", "Yayaya yol ver.", "Hatalı sollama, diğer dünyaya yollama!" yazılı dövizler taşıdı.

Kaynak: TRT Haber, (2016), (Düzenlenmiştir.)

- Pandomim sanatçılarından dövizlere yazdığı sloganları trafikte sabırsızlığın riskleri açısından yorumlayınız.
- Pandomim sanatçılarından biri olsaydınız "Trafikte Sabır" konulu ne tür sloganlar üretirdiniz? Aşağıdaki boşluklara yazınız.

Trafikte Sabır Sloganları

-
-
-
-
-

- Trafikte bireylerin sabırlı olması konusunda farkındalık oluşturmak için ne tür çalışmalar yapılabilir? Önerilerinizi paylaşınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sabırlı davranıldığında trafikte sorunların azalacağını fark ederim.		
Trafikte sabırsız olmanın risklerini bilirim.		
Trafikte dikkatli ve sabırlı olmanın birçok kazanın önlenmesine katkı sağlayacağını bilirim.		
Trafik kurallarına sabırla uymanın gerekliliğine inanırım.		
Trafikte sabırlı davranmaya özen gösteririm.		

Okul Dışı Etkinlik

7

AİLEYİ BİRLEŞTİREN GÜÇ: SABIR

SABIR

Etkinliğin Amacı	Aile bireylerinin birbirlerini sabırla dinlemelerinin aile içi iletişime katkılarını kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin sabretmenin aile içi bağları güçlendirmedeki işlevini anlayabilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Diyalog gerçekleştirilir. Metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki yönergeye uygun bir diyalog gerçekleştirmelerini ve değerlendirme sorularını cevaplamalarını isteyiniz.

ÖĞRETMENE YÖNERGE

- Biri konuşmacı, diğeri dinleyici olmak üzere gönüllü iki öğrenciyi tahtaya çıkarınız. Öğrencilerden karşı karşıya durmalarını isteyiniz.
- Diyalog sırasında konuşmacı öğrencinin sırtının, dinleyici öğrencininse yüzünün tahtaya dönük olmasına dikkat ediniz.
- "Dinleyici Öğrenciye Yönerge"nin dinleyici öğrencinin okuyabileceği puntoda olmasına dikkat ediniz.
- Diyalog başlamadan önce dinleyici öğrenciden aşağıda verilen kendisine ait yönergeyi takip etmesi gerektiğini bildiriniz.
- Diyalog bittikten sonra diyalogu yineleyiniz. İkinci diyalog sürecinde dinleyici öğrenciden yönergesini takip etmemesini, olumlu bir iletişim için konuşmacıyı sabırla dinlemesini isteyiniz.

DİNLEYİCİ ÖĞRENCİYE YÖNERGE

- Konuşmacıdan herhangi bir konu hakkında konuşmasını isteyiniz. Örneğin "Son zamanlarda yaşadığın eğlenceli bir olayı anlatır mısın?"
- Konuşmacının konuşurken dikkatini dağıtınız. Örneğin "Saat kaç?" diye sorunuz ya da başka bir yere bakarak onu rahatsız ediniz.

DEĞERLENDİRME SORULARI

- Dinleyicinin sabırsızlığını göstermesi konuşmacıyı ne şekilde etkilemiş olabilir? Açıklayınız.
- Diyalog sürecindekilerin dışında dinleyicinin sabırsızlandığını gösteren beden dili ifadeleri neler olabilir? Örnek vererek açıklayınız.
- İletişim sırasında sabırsızlık göstermenin kişiler arasındaki ilişkiye yansımaları neler olabilir?
- Sabırla dinlemek ve konuşma sırasının kendisine gelmesini beklemek aynı durumu ifade eder mi? Tartışınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

DİNLEMEDE SABIR

Dinleme, söylenenlere dikkatini tam vermeyi ve onları anlamayı gerektirir. Bir kişiyi ve onun dış çevreyi nasıl algıladığını anlamak için o kişiyi dinlemek gerekir. Bir başkasını dinlemek, dinleyebilmek zor bir iştir. Bu iş; karşıdaki insana ilgi ve saygı duymayı, sabırlı ve rahat olmayı gerektirir. İyi bir dinleyici, aynı zamanda karşı tarafa saygı gösteren, onun sözünü kesmeyen, onu anlamaya çalışan kişidir.

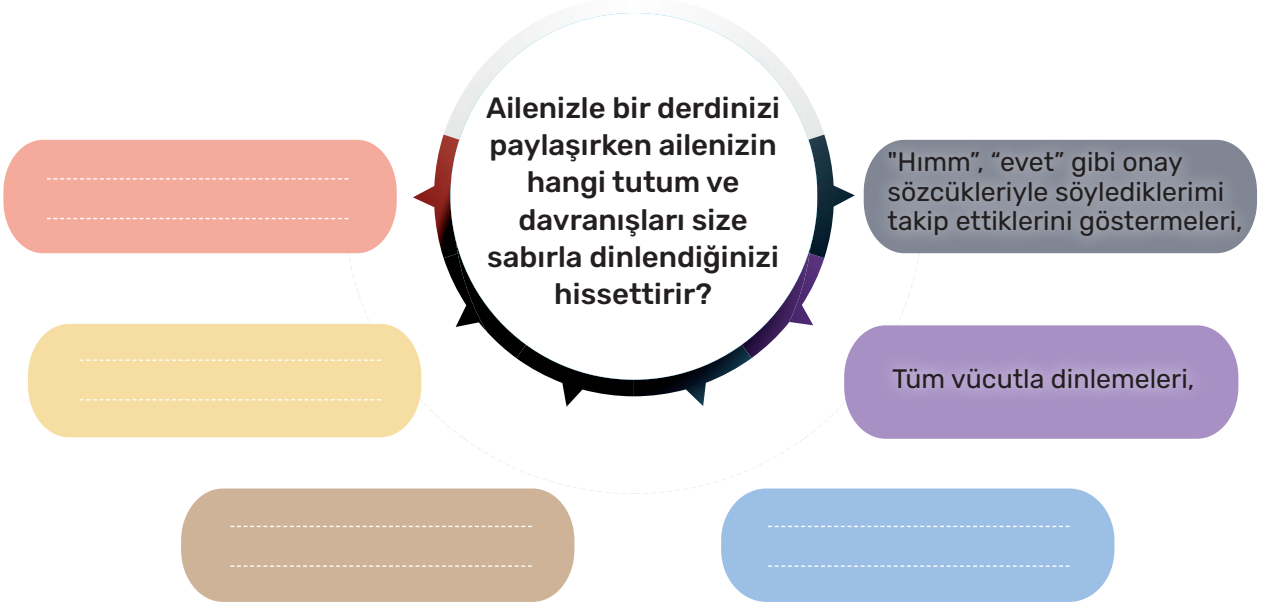
Kaynak: Melanlıoğlu, (2012), (Düzenlenmiştir.)

- a) Sabırlı bir dinleyici olmanız, ailenizle kurduğunuz iletişime ne gibi katkılar sağlayabilir? Açıklayınız.
- b) Sabırlı bir dinleyicide bulunması gereken özellikler neler olabilir? Beyin fırtınası yapınız.

Görsel 5.10.

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini tamamlamalarını isteyiniz.

Görsel 5.11.

4. Öğrencilerden, uzun süredir evli olan bir çiftle röportaj yapmalarını isteyiniz. Öğrencilerin röportaj için aşağıdaki sorulardan yararlanabileceğini belirtiniz. Yapılan röportajı "etkili dinleme sürecinde sabırlı olma" temalı bir ürüne (afiş, sunum, video vb.) dönüştürerek sınıfta sunmalarını sağlayınız.

Görsel 5.12.

RÖPORTAJ SORULARI

- Aile birliğinizin devamlılığında sabrın önemine inanıyor musunuz? Neden?
- Eşler birbirini hangi şekilde dinlerse sabırla dinlemiş olur?
- Sabırla dinlemenin aile içi iletişiminize katkısı ne oldu?
- Eşinizi sabırla dinlediğiniz bir olayı anlatır mısınız?
- Gençlere iletişim sırasında sabırlı olmalarına yönelik tavsiyeleriniz nelerdir?

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Etkin dinlemede sabırlı olmanın önemini fark ederim.		
Sabırla dinlemenin sözel ve bedensel olduğunu bilirim.		
Sabırla dinlemenin aile içi iletişime katkılarını kabul ederim.		
Aileyi bir arada tutan değerlerden birinin sabır olduğuna inanırım.		
Aile içi iletişimde sabırla dinlemeye özen gösteririm.		

SABIR TOPLANTISI

8

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

Etkinliğin Amacı	Çocukların ebeveynlerine sabır gösterdiği durumlar için çözüm yolları üretebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin ebeveynlerine sabrettiği durumlara çözümler üretmelerini kolaylaştırmak için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Video izlenir, metin okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden karekodu verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- İzlediğiniz videoda sabır bağlamında dikkatinizi çeken durum neydi?*
- Ebeveynlerinize karşı sabır gösterirken hâl ve hareketlerinizde nelere dikkat edersiniz? Örnekler veriniz.*
- Aile toplantısı uygulamasının çocukların ebeveynlerine sabrettiği durumların çözümünde ne gibi katkıları olabilir?*
- Çocukların ebeveynlerinin davranışlarına sabrettiği durumların çözümü için aile toplantısı dışında ne tür uygulamalar geliştirilebilir? Önerilerinizi açıklayınız.*

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Evlatlar; anne ve babalarının hataları nedeniyle onlarla iletişimlerini koparmamalı, sabredip bu hataları düzeltmeye çalışmalıdır. Ailede barış ve huzur ortamı, bireylerin karşılıklı iletişimine dayanmaktadır. Bu iletişimin sağlıklı olması; karşındakini dinlemeye, anlamaya ve kavramaya bağlıdır. Daha açık bir ifadeyle bu iletişimin sağlanması için bireylerin birbirlerine sabırlı tutum ve davranış içinde hareket etmeleri gerekir. Böylece aile içinde yakalanan huzur, topluma da yansımaktadır.

Kaynak: Ateş, (2019), (Düzenlenmiştir.)

- Ebeveynlerle kurulan iletişimde yaygın olarak karşılaşılan olumsuz durumlar neler olabilir? Örnek vererek açıklayınız.*
- Ebeveynlerle kurulan iletişimde karşılaşılan olumsuz durumlara karşı verilebilecek sabırlı ve yapıcı tepkiler neler olabilir? Örnekler veriniz.*
- Sabırlı ve yapıcı tepkilerin ilkeleri neler olmalıdır? Tartışınız.*

3. Öğrencilere bir aile toplantısı planlayarak uygulamaları için bir hafta süre veriniz. Aşağıdaki sorular doğrultusunda toplantı sürecine ilişkin değerlendirmelerini sınıf arkadaşlarıyla paylaşmaları için rehberlik ediniz.

AİLE TOPLANTIMIZ

Yer:

Zaman:

Gündem Maddeler:

-
-

Alınan Kararlar:

-
-

TOPLANTININ DEĞERLENDİRİLMESİ

- Toplantıya katılan aile bireylerinin toplantı ile ilgili duygu ve düşünceleri nelerdir?
- Aile bireylerinin bu toplantıların devamı için istekli olacağını düşünüyor musunuz? Nedenlerini açıklayınız.
- Aile toplantısının sabrettiğiniz durumları kolaylaştırdığına inanıyor musunuz?
- Aile toplantısı sırasında sabır gösterilen durumların çözümüne yönelik farklı öneriler sunuldu mu? Sunulduysa sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için, "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aile toplantılarının sabrı kolaylaştırıcı etkisini fark ederim.		
Ebeveynlerle kurulan iletişimde yaygın olarak karşılaşılan olumsuz durumlara sabırla yaklaşmam gerektiğini bilirim.		
Sabrettiğim konuları aile toplantısında uygun bir dille ifade etmem gerektiğini kabul ederim.		
Ebeveynlerime sabrettiğim durumlarda hâl ve hareketlerime dikkat ederim.		
Aile içi problemlerde sabır göstererek çözüm yolları üretirim.		

Etkinliğin Amacı	Sabrın aile içi bağlara katkısını fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin yaşanan sorunlar karşısında gösterilen sabrın aile içi ilişkilere olumlu etkisini kavramaları için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metin okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta, “Kimdir bu?” etkinlik kâğıdı	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

SABRIN TÜRLERİ

Sabır, hayatın her alanında ihtiyaç duyulan bir değerdir. Sadece olumsuz durumlarda değil bazı güzelliklerin gerçekleşmesini umduğumuzda da sabra ihtiyaç duyarız (1). Pozitif psikolojide sabır hem duygusal hem de bilişsel açılarından değerlendirilmiştir. Buradan hareketle psikolojide sabır, sabır duygusu ve sabır davranışı şeklinde iki alt grupta incelenmiştir. Sabır duygusu, sabrın duyuşsal yönünü ifade eder ve içsel bir durum olarak görülür. Sabır davranışı ise güçlük ve zorluk içeren olaylara karşı verilen tepkiyi ifade eder ve daha çok dışa dönüktür (2).

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak 1: Doğan, (2017)

Kaynak 2: Doğan ve Gülmez, (2019)

MAKUL ÇÖZÜM

Görsel 5.13.

İnsan, ailesinde her şey güzel gitsin diye bekler ama bu, işin doğasına aykırıdır. İnsan ve toplum hayatında olduğu gibi aile hayatında da bunalım dönemleri vardır ve bu dönemlerde kaçınılmaz olarak kriz yaşanır. Daima krizi kazanıma dönüştürme yönünde gayret sarf edebilmek gerekir. İçgüdüsel ve duygusal tepkiler sorunu sadece büyütür. Yanlış tepkiler, üstesinden gelinebilir sorunları çözümsüzleştirerek aile birliğini kopma noktasına götürebilir. Böyle durumlarda sabırsız ve duygusal davranmak yerine mücadele etmek gerekir. “Bir işin çabuk olmasını istiyorsan sabırlı ol.” diye güzel bir söz vardır. İnsan, hayatının bazı dönemlerinde birtakım sorunlara sabretmek zorunda kalabilir. Ama aile bireyleri bu sorunlara doğru çözümler bulabildikleri takdirde aralarındaki ilişkinin daha da güçleneceğini göreceklerdir. Önemli olan bu gibi imtihanlardan başarıyla çıkabilmektir. Açık iletişim yöntemleriyle her aile kendi içinde farklı çözümler geliştirebilir.

Kaynak: Tarhan, (2009), (Düzenlenmiştir.)

- “Bir işin çabuk olmasını istiyorsan sabırlı ol.” sözü sizler için ne ifade ediyor?
- Aile içi çatışmaların çözümünde sabrın işlevi ne olabilir?
- Aile içi bağları güçlendiren sabrın özellikleri neler olabilir? Düşüncelerinizi açıklayınız.
- Bireyleri sabırlı davranmaya özen gösteren ailelerin özellikleri neler olabilir?

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

9

SABIR BAĞI

2. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve görsellerdeki durumlara benzer olaylarda aile içi iletişimi güçlendiren sabır içerikli davranışları listelemelerini isteyiniz.

Örnek Durumlar	Aile İçi İletişimi Güçlendiren Sabır İçerikli Davranışlar
 <p>Görsel 5.14.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Pahalı isteklerden kaçınmak ■ ■ ■
 <p>Görsel 5.15.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ev işlerinde sorumluluk almak ■ ■ ■
 <p>Görsel 5.16.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ebeveynleri dinleyerek anlamaya çalışmak ■ ■ ■

3. Öğrencilerden aşağıda numaralandırılarak verilen sabır durumlarını kendilerine göre kolaydan zora doğru sıralamalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

 <p>Görsel 5.17.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kardeşlerimin bana çıkardığı zorluklara sabredebilirim. 2. Ailece maddi sıkıntılar yaşadığımız dönemlere sabredebilirim. 3. Hedefime ulaşana kadar zorluklara sabredebilirim. 4. Aile bireylerimin hastalık sürecine sabredebilirim. 5. Düşüncelerimin ailem tarafından önemsenmediğini hissettiğimde bu duruma sabredebilirim.
---	--

- a) Sıralamanızı yaparken neyi ölçüt aldığınızı açıklayınız.
- b) Karar verme sürecinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- c) Sabredilen durumların zorlaşması aile içi bağların güçlenmesine katkı sağlar mı? Tartışınız.

SABIR BAĞI

9

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

4. Öğrencilere “Kimdir bu?” etkinlik kâğıdını dağıtarak ve aile bireyleriyle doldurmalarını söyleyiniz. Öğrencilerden etkinlik kâğıdındaki cevaplara göre en sabırlı aile bireyini belirlemelerini isteyiniz. Belirlenen kişinin diğer aile bireylerine sabırla ilgili önerilerde bulunmasını isteyiniz.

	DURUMLAR	KİMDİR BU?
1	Yemek hazır olmadığında sabırla bekleyen kimdir?	
2	Yeni bir şey öğrenmeye çalışan, birine kızmadan yardım eden kimdir?	
3	Alışveriş veya başka nedenlerle sırada beklenmesi gereken yerlere giden kimdir?	
4	Hastalık veya zor koşullar karşısında sabreden kimdir?	
5	Yanlış bir şey yapıldığında ani ve şiddetli tepki vermeden konuşan kimdir?	
6	Başladığı işi mutlaka tamamlayan kimdir?	
7	Zorluklardan kaçmayan, zorlukların üstesinden gelmek için en çok çaba sarf eden kimdir?	
8	Hedeflerine ulaşma konusunda en kararlı kimdir?	

Görsel 5.18.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sabrın aile içi bağları etkilediğini fark ederim.		
Zor durumlara sabretmenin aile bağlarını güçlendirdiğine inanırım.		
Aile içi sorunların çözümünde sabırlı olmak gerektiğini kabul ederim.		
Aile ilişkilerinde gereken durumlarda sabredebilenleri takdir ederim.		
Zorlukların üstesinden gelmek için çaba sarf ederim.		

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

10

NEDEN BEKLİYORUM?

Etkinliğin Amacı	Etkin bir süreç olan sabrın bireye, aileye ve topluma katkılarını fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin bekleme, sabretme ve toplumsal düzen arasındaki ilişkinin önemini kavrayabilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Eğitsel oyun oynanır. Video izlenir. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Tablo tamamlanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Sınıftan üç öğrenci seçiniz ve sınıfta saklamak için küçük bir eşya (tahta silgisi gibi) belirleyiniz. Öğrencilere “Ara-Bekle” isimli oyunun oynanacağını söyleyiniz. Aşağıdaki yönergeleri sırasıyla takip ediniz.

ARA-BEKLE OYUNU YÖNERGESİ

- a) Seçilen öğrencileri kısa bir süreliğine dışarı çıkarınız. Belirlediğiniz eşyayı sınıfın ortak alanlarından birine sakladıktan sonra öğrencileri içeri davet ediniz.
- b) Oyunun kuralının öğretmen “Ara!” dediğinde eşyayı aramaları, “Bekle!” dediğinde ise hareketsiz bir şekilde beklemeleri olduğunu söyleyiniz.
- c) Oyunu başlatınız. Rastgele aralıklarla ve eşya bulunana kadar ara-bekle yönergelerini veriniz.
- ç) Oyunun sonunda şu soruları öğrencilere sorunuz:
 - Bekleme aralarının, eşyanın nerede olabileceğini düşünmede veya bir plan oluşturmadaki katkısı ne oldu?
 - Bekleme aralarının başka ne tür yararları oldu?

2. Öğrencilerden karekodu verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- a) Videodaki “Sabır ile dut yaprağı atlardan kumaşa döner.” sözünden yararlanarak sabrın kişisel gelişime katkısını açıklayınız.
- b) “Yağmurlardan sonra büyümüş başak / Meyvalar sabırla olgunlaşmış.” (Sezai Karakoç) dizesini sabır ve zaman ilişkisi açısından yorumlayınız.
- c) Sonucu sabırla beklenen bir süreci verimli hâle getirmek için neler yapılabilir? Önerilerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

NEDEN BEKLİYORUM?

10

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

3. Öğrencilerden aşağıdaki soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- a) Verilen rollerden hareketle süreçte yaşananları sabırlı ve verimli olmak açısından belirtiniz.
- b) Verilen rollerde sabırlı olmanın kişisel ve toplumsal gelişime katkılarını belirtiniz.

ROL	SÜREÇ	KİŞİSEL-TOPLUMSAL GELİŞİME KATKISI
 Görsel 5.19.	<ul style="list-style-type: none">İş öğrenmek.....	<ul style="list-style-type: none">Meslek sahibi olmak.....
 Görsel 5.20.	<ul style="list-style-type: none">Eğitim-öğretim hayatını tamamlamak.....	<ul style="list-style-type: none">..........
 Görsel 5.21.	<ul style="list-style-type: none">..........	<ul style="list-style-type: none">Ülkeye yarar sağlayacak gençler yetiştirmek.....
 Görsel 5.22.	<ul style="list-style-type: none">Çocukla ilgilenmek.....	<ul style="list-style-type: none">..........
 Görsel 5.23.	<ul style="list-style-type: none">..........	<ul style="list-style-type: none">..........

- c) Tabloya göre süreçte yeterince sabır gösteremeyen bireylerin karşılaşılabileceği olumsuz durumlar neler olabilir? Tartışınız.

4. Öğrencilere ebeveynleriyle röportaj görevini tamamlamaları için bir hafta süre veriniz. Sürenin sonunda öğrencilerin görevle ilgili düşüncelerini sınıf arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlayınız.

Görev

Çocuk yetiştirme sürecinde ebeveynlerinizin sabrettiği durumlar ve sabır sürecinin onlara kazandırdıkları üzerine bir röportaj yapınız. Ebeveynlerinizin cevapları doğrultusunda aşağıdaki tabloyu tamamlayınız.

	Dönemler	Sabrettiğin durumlar nelerdi?	Sabır süreci sana ve ailemize neler kazandırdı?
HAMİLELİK	 Görsel 5.24.	<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none">
BEBEKLİK	 Görsel 5.25.	<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none">
ÇOCUKLUK	 Görsel 5.26.	<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none">
OKUL ÇAĞI	 Görsel 5.27.	<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none">

NEDEN BEKLİYORUM?

10

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

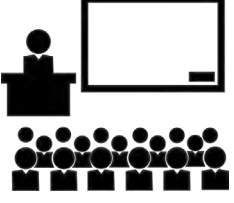
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sabrın bilinçli bir bekleyiş süreci olduğunu fark ederim.		
Sabretmenin toplumsal düzene katkısını bilirim.		
Sabrın kişisel gelişime katkısını kabul ederim.		
Yeterince sabır göstermemenin hedeflere ulaşmaya engel olabileceğine inanırım.		
Sabır sürecini verimli geçirmeye istekli olurum.		

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR.

SAYGI

Sınıf İçi Etkinlikler

1. Etkinlik-Özümde Saygı
2. Etkinlik-Akrabaya Saygı
3. Etkinlik-Saygılı Beden Dili
4. Etkinlik-Özgürlük ve Saygı Dengesi

5. Etkinlik-Ailede Saygı Dili
6. Etkinlik-Toplu Yaşam Alanlarında Saygı
7. Etkinlik-Görgülü İnsan

Okul İçi Etkinlikler

8. Etkinlik-Saygın Kadın, Mutlu Toplum

Okul Dışı Etkinlikler

9. Etkinlik-Söyleyecek Sözüm Var

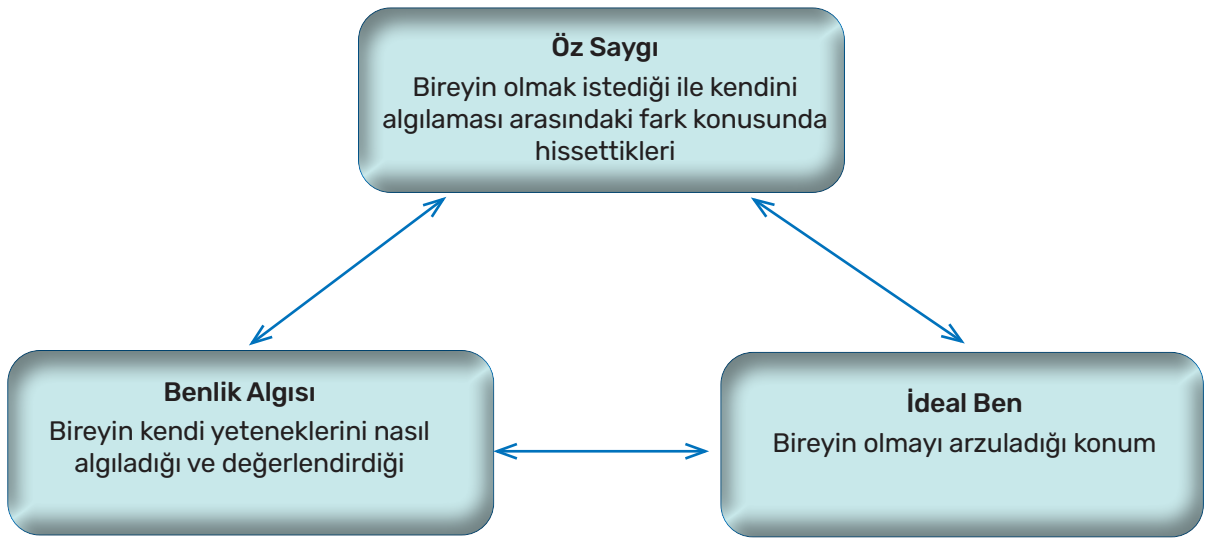
Aile ile İrtibatlı Etkinlikler

10. Etkinlik-Hayatıma Saygı

Etkinliğin Amacı	Bireyin varlığı itibarıyla saygıdeğer olduğunu fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin öz saygılarının farkına varmaları ve öz güvenlerini geliştirmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Bilgi grafikleri ve görseller incelenir. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Öz saygıyla ilgili günlük hayattan örnekler verilir. Kutu etkinliği uygulanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta, kutu	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- İdeal ben, benlik algısı ve öz saygı arasındaki ilişkiyi örnek vererek açıklayınız.
- Benlik algısı ile ideal ben arasındaki farkın az ya da çok olması durumunun öz saygıya etkisini tartışınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 6.1.

- Görsellerde öz saygı ile ilgili anlatılmak istenen ne olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- "Ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol." sözünü görsellerden hareketle öz saygı açısından değerlendiriniz. Bu duruma yönelik günlük hayattan örnekler veriniz.

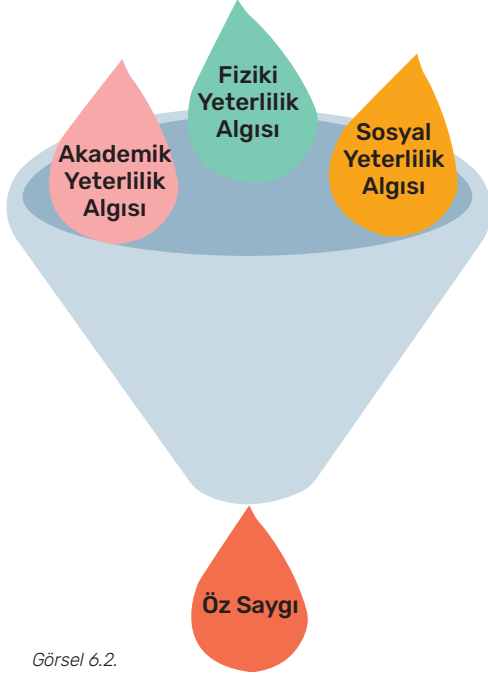

Sınıf İçi Etkinlik

1

ÖZÜMDE SAYGI

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 6.2.

- Bilgi grafiğinde anlatılmak isteneni öz saygı açısından yorumlayınız.
- Öz saygısı yüksek ve düşük olan bireylerin kendilerine, ailelerine ve ait oldukları kültüre yönelik algıları ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? Açıklayınız.

4. Öğrencilerden öz saygısı yüksek olan bireylerin kendilerine, ailelerine, yaşadıkları toplum ve ülkeye yönelik tutumlarını ifade eden davranış örnekleri vermelerini isteyiniz.

Görsel 6.3.

Kendilerine

Kişisel değerlerini başkalarının düşüncelerine göre değiştirmeden öğrenme ve kendilerini geliştirme çabası içindedirler.

-
-
-

Görsel 6.4.

Ailelerine

Ailelerini oldukları gibi kabul ederler.

-
-
-

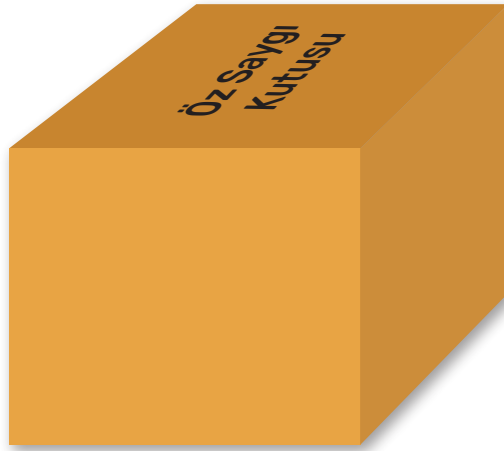
Görsel 6.5.

Toplum ve Ülkelerine

Ülkesinin tarihini ve kültürel değerlerini benimserler.

-
-
-

5. Öğrencilerden güçlü olduklarını düşündükleri özelliklerini bir kâğıda yazmalarını ve sınıfa getirdiğiniz kutunun içerisine atmalarını isteyiniz. Daha sonra kâğıtları kutudan çıkararak sınıfta okuyunuz. Öğrencilerden kâğıtlardaki cümleleri öz saygı açısından değerlendirmelerini isteyiniz.

Görsel 6.6.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Öz saygının gelişmesinde ailenin etkisini fark ederim.		
Öz saygının birey için önemine inanırım.		
Öz saygılı bireylerin mutlu olacağına inanırım.		
Kendimi sahip olduğum özelliklerimle kabul etmenin öz saygıyı geliştirdiğini kabul ederim.		
Öz saygımı yüksek tutmak için gayret gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Akrabaya saygılı olma konusunda düşüncelerini ifade edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin akrabaya saygı göstermenin önemini fark etmelerini ve bu konuda duyarlı olmalarını sağlamak için tasarlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Bilgi grafikleri incelenir. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Örnek durumlara yönelik değerlendirme yapılır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Resûl-i Ekrem (s.a.v.) kızı Fâtıma'yı görünce sevinir, kendisini ayakta karşılar, elini tutarak yanaklarından öper, ona iltifat edip yanına veya kendi yerine oturturdu. Babası kendi evine gelince Fâtıma da onu aynı şekilde karşılayıp ağırlardı. (Müslim, Feza'ilü's-şahane, 98)
Kaynak: Kandemir, (1995), (Düzenlenmiştir.)

Hz. Peygamber (s.a.v.) küçükken kendisine hizmeti geçen amcası Ebu Talip'in eşi Fatma bint Esed'e ömrü boyunca iyi davranmış, hürmette kusur etmemiştir. Çeşitli vesilelerle onu sık sık ziyaret etmiş, hâlini hatırlını sormuştur. Fatma Hatun öldüğünde Hz. Peygamber (s.a.v.) "Annem öldü." ifadesini kullanarak gözyaşı dökmüştür.
Kaynak: Sabuncu, (2007), (Düzenlenmiştir.)

Abdülmuttalib yemek esnasında torununu çoğu defa yanına veya dizine oturtmuş, ona en güzel yemekleri yedirmiştir. Ona çok ilgili ve saygılı davranmıştır. Hz. Peygamber (s.a.v.) evde bulunmadığı zaman sofra kurulursa o gelinceye kadar yemeğe dokunmamıştır.
Kaynak: Yavuz, (2019), (Düzenlenmiştir.)

Görsel 6.7.

- Akrabalara yönelik saygının güçlenmesini destekleyen duygu ve değerler neler olabilir? Açıklayınız.
- Saygılı davranmanın akrabalık ilişkilerine katkıları neler olabilir? Gerekçelendirerek açıklayınız.

2. Öğrencilerden aile bireylerinden bekledikleri saygı davranışlarına ve kendilerinin saygılarını ifade ediş biçimlerine örnekler vermelerini isteyiniz.

Saygı Konusunda Beklentim	Aile Bireyi	Saygımı İfade Ediş Şeklim
<ul style="list-style-type: none"> Düşüncelerimi dikkate almaları . . 	Anne Baba	<ul style="list-style-type: none"> Düşünce ve tavsiyelerini dikkate alırım. . .
<ul style="list-style-type: none"> . . . 	Dede Nine	<ul style="list-style-type: none"> . . .
<ul style="list-style-type: none"> . . . 	Kardeş	<ul style="list-style-type: none"> . . .
<ul style="list-style-type: none"> . . . 	Amca, Hala, Dayı, Teyze	<ul style="list-style-type: none"> . . .

Görsel 6.8.

Sınıf İçi Etkinlik

2

AKRABAYA SAYGI

4. Öğrencilerden aşağıdaki örnek durumları okumalarını ve bu durumlara yönelik tepkilerini paylaşmalarını isteyiniz.

Örnek Durum	Ne hissedersiniz?	Tepkiniz ne olur?
Pazar günü kalktığınızda çok güzel bir sofranın hazırlanmış olduğunu gördünüz. Babanız kahvaltı için yeterli ekmek olmadığını söyleyerek sizden ekmek almanızı istedi. Herkes sofraya otururken siz fırından ekmek almaya gittiniz. Ekmeği alıp geldiğinizde evde ekmek olmasına rağmen herkesin başlamak için sizi beklediğini gördünüz.		
Amcanıza bir şey sormak için seslendiniz. Amcanız yaptığı işi bırakarak size döndü. Yüzünüze bakarak göz teması kurdu ve sorunuza cevap verdi.		
Ebeveynleriniz, farklı bir semtte daha büyük bir eve taşınmayı düşünüyor. Bu durumda okulunuzun da değişmesi gerekeceği için karar verme sürecine sizin ve kardeşlerinizin de katılmanızı istediler. Sizin görüşünüz doğrultusunda karar alındı.		
Oturma odasına girdiniz. Anneanneniz ayaklarını uzatmış kanepede oturuyor. Sizin girdiğinizi fark edince oturma odası için ayaklarını topladı ve size yer verdi. Siz rahatsız olmamasını istediniz ama o problem olmadığını söyleyerek oturma odasını rica etti.		

KONTROL LİSTESİ

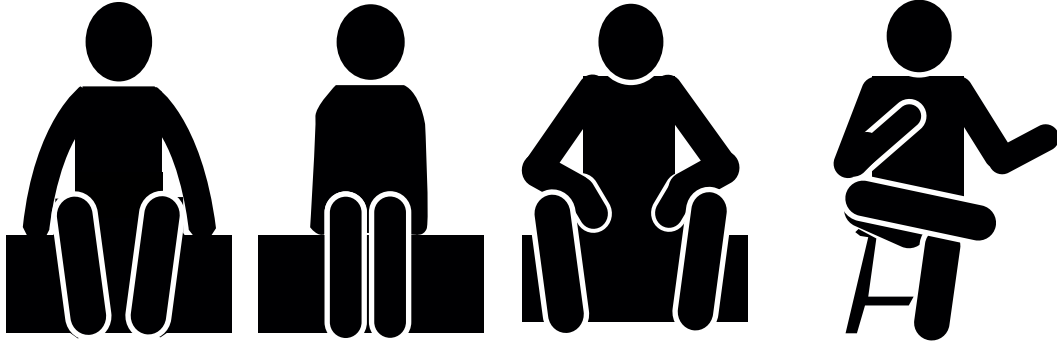
Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için “Evet”i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için “Hayır”ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Saygı değerinin aile ilişkilerindeki önemini fark ederim.		
Sağlıklı aile ilişkileri kurabilmek için karşılıklı saygının gerekliliğine inanırım.		
Saygı değerinin akrabalar arasındaki iletişimi güçlendirdiğine inanırım.		
Aile ve akraba ilişkilerinde saygılı davranmaya özen gösteririm.		
Karar ve eylemlerimde etkileşimde olduğum bireylerin ilgi ve tutumlarını dikkate alırım.		

Etkinliğin Amacı	Aile içi ilişkilerde saygılı beden dilinin önemini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin aile içi iletişim sürecinde sözsüz iletişim kurarken saygılı olmanın önemini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller incelenir. Metin okunur. Bilgi grafiği tamamlanır. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden görseli incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 6.9.

- Görselleri incelediğinizde hangi bireyin aile büyüklerinin yanında daha saygılı olduğunu düşündünüz? Düşüncelerinizi ifade ediniz.
- Her bir görseli aile ortamında, arkadaş ortamında ve toplum içinde saygı bağlamında değerlendiriniz.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

BEDEN DİLİ

İletişim, sadece sözel dilden ibaret değildir. İnsanlar tek başına sözcüklerle değil tüm bedenleri ile iletişim kurar, söze dökemedikleri duygu, düşünce ve isteklerini çoğu zaman beden dili ile anlatırlar. Bedenin diline ters düşen sözcükler pek az dikkate alınır. Konuşan kişi yüzünü ve bedenini kullanarak sözlü anlatımını destekler. Dinleyen ise sergilediği yüz ve beden ifadeleri ile konuşana geri bildirim verir. Jestler, mimikler, yüz ifadeleri, baş hareketleri, el kol hareketleri, pozisyon ve vücut duruşu, ayakta durma ve oturma, bacaklar ve ayakların kullanımı, ses tonu, giyim, mesafe ve bedensel temas unsurları çok önemli sinyaller içerir. İyi bir iletişimin yolu, doğru zamanda doğru beden dilini kullanmaktan geçmektedir.

Beden dilinin kullanımı hem ailede hem de toplumsal ilişkilerde hayat boyu devam eder. Çocukluktan itibaren öğrenilen teşekkür amaçlı gülümsemek, büyüklerin olduğu yerde oturmasını değiştirmek veya büyüklerle yer vermek için ayağa kalkmak, konuşanın gözlerinin içine bakıp onu önemseydiğini göstermek, aileye ve topluma saygılı olduğumuzu gösteren sözsüz mesajlardır. Özellikle aile bireylerinin beden dili ile konuşma dilinin aynı olması, güven ve saygıya dayalı aile ilişkilerinin sağlıklı yürümesinde çok büyük önem taşır.

Kaynak: Meydan ve Yıldız, (2018), (Düzenlenmiştir.)

Sınıf İçi Etkinlik

3

SAYGILI BEDEN DİLİ

- Günlük hayatta en sık karşılaştığınız ve kullandığınız beden dili hareketleri hangileridir? Örnekler veriniz.
- Beden dili ve saygı arasındaki ilişkiyi örnek vererek açıklayınız.
- Beden dili hareketleri ile gösterilen saygı ve saygısızlık ifadeleri nelerdir?
- Beden diline göre saygılı ya da saygısız anlamları verdiğimiz durumlar zamana ve bulunulan ortama göre değişir mi? Örnek vererek açıklayınız.

3. Öğrencilerden bilgi grafiğini incelemelerini ve tamamlamalarını isteyiniz.

Durum	
 <p>Görsel 6.10.</p>	<p>BIKKIN BİR DURUŞ</p> <p>Sıkıldığınızı ve bulunduğunuz ortamda olmak istemediğinizi gösterir. Karşınızdakine "Anlattıklarımı önemsemiyorum, seninle ilgilenmiyorum." mesajı verir. Bu sebeple bu duruş karşınızdaki kişiye saygısızlık anlamı taşımaktadır.</p>
 <p>Görsel 6.11.</p>	<p>BİRİYLE KONUŞURKEN SAATE BAKMAK</p> <p>Biriyle konuşurken sürekli saate bakmak, o kişiye daha önemli bir işiniz olduğu ve onunla zaman geçirmekten memnun olmadığınız mesajını içerir. Bu nedenle karşınızdaki kişiyi önemsemediğiniz mesajını vermekte ve saygısızlık olarak algılanmaktadır.</p>
 <p>Görsel 6.12.</p>	<p>SERT BAKMAK</p> <p>Sert bakmak, şiddet içerikli mesajlar taşımaktadır. Karşınızdaki kişiyi tehdit etmek veya kızgınlığınızı belirtmek anlamına geldiği için iletişime engel olabilmektedir. Çatık kaşlı, karşısındaki kişiye onu yargıladıkları mesajını verebilmektedir. Bu durum da saygısızlığa neden olmaktadır.</p> <p>Kaş çatmak gibi gereksiz gülmek de karşıdaki kişinin rahatsız olmasına ve saygısızlık olarak algılanmasına neden olmaktadır.</p>

Durum	
 <p>Görsel 6.13.</p>	<p>BİRİ KONUŞURKEN BAŞKA TARAFA BAKMAK</p> <p>Konuşma esnasında konuşan kişiden başka tarafa bakmanız onunla ve anlatıklarıyla ilgilenmediğinizi gösterir. Dönen sandelyelerde sağa sola rastgele dönmek de bu durumu ifade etmektedir. Bu durum, konuşmadan rahatsızlık duyduğunuzu veya karşınızdaki kişiyi dikkate almadığınızı göstermektedir. Bu sebeple bu duruş saygısızlık olarak kabul edilmektedir.</p>
 <p>Görsel 6.14.</p>	<p>KOLLARI ÇAPRAZ BAĞLAMAK</p> <p>Yaygın bir kanıya göre iletişim sırasında kolları bağlamak, karşıdaki kişinin söylediklerine kendinizi kapattığınız anlamı taşır. Bu nedenle bu duruş saygısızlık olarak algılanabilir.</p>
 <p>Görsel 6.15.</p>	<p>GÖZLERİ DEVİRMEK</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

- a) Bilgi grafiğindeki durumlardan hangileriyle daha sık karşılaşıyorsunuz? Açıklayınız.
- b) Bunların dışında hangi davranışlar saygısızlık olarak değerlendirilmektedir? Örnek vererek açıklayınız.

4. Öğrencilerden aşağıdaki soruyu cevaplamalarını ve bilgi grafiğini doldurmalarını isteyiniz.

a) Aile ve toplum hayatında saygısızlık ifade eden beden dilleriyle en çok hangi durumlarda karşılaşıyorsunuz?

Davranış	Toplumda Karşılaşıldığı Durum
Sık sık saate bakmak
Misafirin uzun süre oturması
Konuşurken uzun süre göz teması kurmak
Konuşma esnasında kalemle oynamak
Parmaklarla oynamak

Görsel 6.16.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Beden dilinin saygıyı ifade ettiğini bilirim.		
Saygı ifade eden beden dilinin toplum ilişkilerine katkısını fark ederim.		
Beden dili ile saygı arasındaki ilişkiyi fark ederim.		
Aile içi ilişkilerde beden dilinin saygılı kullanılması gerektiğine inanırım.		
Beden dilinde saygılı olmak için özen gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Aile yaşamında özgürlük ve saygı dengesini ifade edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin ailede saygı ve özgürlük dengesini kurabilmelerini sağlamak için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Tablodaki boşluklar tamamlanır. Verilen gelenekler saygı ve özgürlük açısından yorumlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

AİLEDE ÖZGÜRLÜK VE SAYGI

Görsel 6.17.

Özgürlük bireyin doğuştan sahip olduğu bir haktır. Zira her çocuk annesinden hür olarak doğar. Ancak insan doğuştan sahip olduğu bu hakkın sınırlarının farkında olmalıdır. Ayrıca hiç kimse, bir başkasını özgürlüğünden yoksun kılma gibi bir hakka sahip de değildir (1). Bu durum toplumsal ilişkilerde olduğu gibi ailede de geçerlidir.

Sağlıklı bir aile ortamının oluşabilmesi için ailede özgürlük ve saygı dengesinin kurulması büyük önem taşır. Aile bireyleri özgürlük haklarını kullanırken diğer aile bireylerinin hak ve hürriyetlerini ihlal etmemeye son derece özen göstermelidir. Her aile bireyi saygı görme hakkına sahiptir. Sınırsız özgürlük anlayışı ile hareket edilen bir ailede saygı ortamının sağlanabilmesi mümkün değildir. Diğer taraftan saygı kuralları adı altında aile bireylerinin temel hak ve hürriyetlerinin hiçe sayıldığı ve kişiliklerin baskılandığı aile ortamlarında ise bireylerin kendi kişiliklerine ve diğer aile bireylerine karşı gerçek bir saygı geliştirmeleri mümkün olmayabilir.

*Yazar tarafından hazırlanmıştır.
Kaynak 1: Yakıt, (t.y.). (Düzenlenmiştir.)*

- Aile yaşamında özgürlük ve kişilik haklarına saygı ilişkisini örnek vererek açıklayınız.
- Sınırsız özgürlüğe sahip olma anlayışının aile hayatındaki saygı ortamına etkileri neler olabilir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.

Görsel 6.18.

"İnsana da, anne babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi onu her gün biraz daha güçsüz düşerek karnında taşımıştır. Onun sütten kesilmesi de iki yıl içinde olur. (İşte onun için) insana şöyle emrettik: 'Bana ve anne babama şükret. Dönüş banadır.' Eğer, hakkında hiçbir bilgi sahibi olmadığın bir şeyi bana ortak koşman için seninle uğraşırlarsa, onlara itaat etme. Fakat dünyada onlarla iyi geçin. Bana yönelenlerin yoluna uy. Sonra dönüşünüz ancak banadır. Ben de size yapmakta olduğunuz şeyleri haber vereceğim." (Lokman suresi, 14-15. ayet)

Kaynak: T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı, (t.y.). (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

- Ayetten hareketle aile üyelerine saygının sınırları hakkındaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki tabloyu incelemelerini ve eksik kısımları tamamlamalarını isteyiniz.

Özgürlük Alanı	Aile Bireylerime Karşı Saygı Ölçülerim	Özgürlük Alanı İhlalinde Yaşanabilecek Sorunlar
Düşüncesini ifade edebilme özgürlüğü	<ul style="list-style-type: none">- Fikirlerimi doğru zamanda, doğru yerde ve doğru üslupla dile getirmeliyim.- Aile bireylerinin farklı fikirlerine saygı duymalıyım.	<ul style="list-style-type: none">- Fikirlerim sürekli baskılandığında aile ortamında kendimi değersiz hissedebilirim.- Farklı görüşleri dinlemediğimde kendime yeni şeyler katamam.
Seçeceği mesleğe karar verme
Arkadaş edinme
Seyahat etme veya gezme
Evde ortak yaşam alanlarını kullanma
Gelecekte evleneceği kişiyi seçme
.....

ÖZGÜRLÜK VE SAYGI DENGESİ

4

Sınıf İçi Etkinlik

3. Öğrencilerden aşağıdaki gelenekleri ailede özgürlük ve saygı dengesi bağlamında değerlendirmelerini isteyiniz. Bir örnek de öğrencilerin eklemelerini söyleyiniz.

Görsel 6.19

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aile içerisinde özgürlüğün sınırsız olmadığını fark ederim.		
Özgürlük ve saygı dengesinin aile huzuru açısından önemini bilirim.		
Aile bireylerine karşı özgürlük ve saygı dengesini kurmaya çalışırım.		
Aile içerisinde saygı çerçevesinde özgürlüklerimi kullanırım.		
Aile içi davranışları özgürlük ve saygı dengesi açısından değerlendiririm.		

Etkinliğin Amacı	Aile içi iletişimde saygı dilini örneklendirebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin aile içinde saygı dilini geliştirmeleri ve saygı dili kullanmalarına yönelik dikkat çekmek için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Tablodaki boşluklar tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

 Görsel 6.20.	<p>Kişi bile söz demini, Demeye sözün kemini. Bu cihân cehennemini, Sekiz uçmağ ede bir söz.</p> <p>Kaynak: Yunus Emre, (2004), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.) kem: Kötü uçmağ: Cennet</p>	a) <i>Yunus Emre'nin dördlüğünü "aile içi iletişimde saygı dili kullanma" bağlamında yorumlayınız.</i>
 Görsel 6.21	<p>Kendinden büyüklerin sözüne karşı gelme; Cevap vermek icap ettiği zaman, kaba söz söyleme (4303. beyit). Büyüklerle saygı göster, hürmette kusur etme; Böylece sen de yükselirsin, onların saadeti sana da bulaşır (4304. beyit).</p> <p>Yusuf Has Hacib</p>	b) <i>Aile büyüklerine saygılı konuşma ve aile mutluluğu arasındaki ilişkiyi örneklerle açıklayınız.</i>

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

 Görsel 6.22.	<p>ÇATIŞMALARI ÖNLEYEN FORMÜL: BEN DİLİ</p> <p>Güçlü ve sağlıklı ailelerin en önemli özelliklerinden biri, sağlıklı iletişim konusundaki yetenekleridir. Sağlıklı aileler birbirleriyle daha açık, daha net, daha sık ve doğrudan iletişime geçerler. Birbirlerinin söylemeye çalıştıklarını dinlerler ve birbirlerini doğru olarak anlarlar. İmalarda bulunmaz, birbirlerine kötü söz sarf etmezler. Birbirlerine saygılı davranırlar. (...)</p>
---	--

Görsel 6.23.

Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır. “Ben dili” de öyle. Peki “ben dili” nedir? Ailenizin üyelerinden herhangi birisiyle tartışmadan konuşmayı başaramıyor musunuz? Tartışmak istemiyorsunuz ama aranızdaki konuşma önünde sonunda tartışmayla mı sonuçlanıyor? Bir de bakıyorsunuz öfkelenmişsiniz ya da karşınızdakini öfkelenmişsiniz. Üstelik nasıl bu noktaya geliverdiğinizi anlayamıyorsunuz bile. O zaman ya iletişim engelleriniz var ya da ben dili kullanmayı bilmiyorsunuz (1). Ben dili karşı tarafı suçlamadan kendi duygu düşüncelerimizi karşımızdakine aktarmak ve yaşanan durumun bizde tam olarak ne hissettirdiğini ona hissettirmektir.

Görsel 6.24.

Özellikle bireyler öfkeli anlarda direkt sen dilini kullanmayı tercih ederler. Sen dili kullanıldığında ise karşıdaki kişi bireyi anlamak yerine kendini savunmaya geçer. Sen dili genellikle karşı tarafı suçlayıcı bir konuşma tarzıdır. Sen dilini kullanan kişiler genellikle karşı tarafı eleştiren bir söylemde bulunurlar. Bu konuşma tarzı, kişinin hissettiklerinden çok kişiliğe yöneliktir.

Görsel 6.25.

Sen dili ve ben diline örnek verecek olursak

- Her akşam telefonla oynuyorsun. Bırak şu telefonu, sana kaç defa söylemem gerekiyor yeter artık (sen dili).
- Telefonla oynayan, kendimi yalnız hissetmeme neden oluyor. Bu durum da beni çok üzüyor (ben dili) (2).

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak 1: Canel, (2011), (Düzenlenmiştir.)

Kaynak 2: Kılınçel Morali, (2020), (Düzenlenmiştir.)

a) Aşağıdaki diyaloglarda geçen altı çizili ifadeleri “ben dili” kullanarak yeniden ifade ediniz.

Kardeş: Bu elbise bana yakıştı değil mi abla? Alalım mı bunu?	•
Abla: <u>O kadar elbiseden bula bula bunu mu buldun?</u>	
Anne: <u>Sürekli odanı dağınık bırakarak sinirlerimi bozuyorsun.</u>	•
Çocuk: <u>Okula geç kalmamak için aceleyle çıkmıştım evden.</u>	
Çocuk: <u>Akşamları arkadaşlarımla gezmeme izin vermeyerek beni küçük düşürüyorsun.</u>	•
Baba: <u>Akşam vakti gezmeni güvenli bulmadığım için seni korumaya çalışıyorum.</u>	
Dede: <u>Evladım marketten iki ekmek aliver.</u>	•
Torun: <u>Sınava çalışırken her defasında beni bir yerlere göndererek dikkatimi dağıtıyorsun.</u>	
Baba: <u>Kitaplarımı yine aldığın yere koymamışsın. Bu şekilde vakit kaybettiriyorsun bana.</u>	•
Anne: <u>Aniden bir misafirim gelince unutmuşum.</u>	

Sınıf İçi Etkinlik

5

AİLEDE SAYGI DİLİ

- b) Ailede “ben dili” ve “sen dili” kullanımını saygı bağlamında açıklayınız.
- c) “Ben dili” kullanımının aile bireylerinin duyguları üzerindeki etkileri neler olabilir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Ailede saygı dili geliştirme yöntemlerini fark ederim.		
Saygı dili kullanmanın aile huzuruna katkısına inanırım.		
Ailede saygı çerçevesinde iletişim kurmaya dikkat ederim.		
Sözlerimi hitap ettiğim aile bireyine göre özenle seçerim.		
Aile içi iletişimde ben dili kullanmaya çalışırım.		

TOPLU YAŞAM ALANLARINDA SAYGI

6

Sınıf İçi Etkinlik

Etkinliğin Amacı	Toplu yaşam alanlarında saygının gerekliliğini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin toplu yaşam veya etkinlik alanlarında birbirlerine karşı neden saygılı olmaları gerektiğini kavrayabilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Görseller yorumlanarak boşluklar tamamlanır. Örnek durumlar değerlendirilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Saygı sözcüğü Türk Dil Kurumu tarafından “Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet, ihtiram.” ve “Başkalarını rahatsız etmekten çekinme duygusu.” (1) ifadeleriyle tanımlanmaktadır. İnsan olmanın özelliklerinden biri olan saygı, aileden topluma birlikte yaşama kültürünün en önemli temel taşlarından biridir. Saygı ve sevgiyle sıcak bir aile ortamında yetişen bireyler, huzurlu bir toplumun şekillenmesinde önemli rol üstleneceklerdir. Aile içinde saygı kavramını özümseyen ve yaşamında en güzel şekilde örnekleyen bireyler, saygının toplum içinde kök salmasını sağlayacaklardır. Saygı ve sevgi tohumlarının kök saldığı toplumlarda da insanlar daha mutlu daha huzurlu olacaktır. Büyükler küçüklere sevgi ve saygıyla yaklaşırken küçükler de büyüklere aynı şekilde karşılık verecektir. Herkesin, birbirinin maddi ve manevi değerlerine saygı duyduğu bir ortamda insanların barış ve huzur içinde yaşamaları mümkün olacaktır. Saygının olmadığı bir yerde huzurlu bir ortamın oluşması mümkün değildir. Bu nedenle toplu yaşam alanlarında insanların uyması gereken birtakım adabımuaşeret kuralları vardır. Bu kurallara özellikle insanların yoğun olarak bulunduğu kamu kurumları, ibadethaneler, toplu taşıma araçları, sinema vb. toplu yaşam alanlarında uyulması gerekmektedir.

Yazar tarafından yazılmıştır.

Kaynak 1: Türkçe Sözlük, (2011), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

- Toplumsal saygılı bireylerden oluşmasının birey ve topluma katkıları nelerdir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.*
- Toplumsal alanlarda karşılaştığınız hangi davranışları saygısızlık olarak nitelendirirsiniz? Örnekler veriniz.*
- Karşılaştığınız saygısız davranışları önlemek için çözüm önerileriniz nelerdir?*
- Toplumda saygısızlık kabul edilen ancak sizin saygısızlık olarak görmediğiniz durumlar nelerdir? Anlatınız.*

Sınıf İçi Etkinlik

6

TOPLU YAŞAM ALANLARINDA SAYGI

2. Öğrencilerden aşağıdaki toplumsal alanlarda sergilenmesi beklenen saygı davranışlarına yönelik öneriler sunmalarını isteyiniz.

Görsel 6.26.

- İbadet eden insanlar rahatsız edilmemelidir.

-
-
-

Görsel 6.27.

- Sırayla hareket edilmelidir.

-
-
-

Görsel 6.28.

- Lokma ses çıkartılmadan çiğnenmelidir.

-
-
-

Görsel 6.29.

- Satılacak ürünlere zarar verilmemelidir.

-
-
-

Görsel 6.30.

- Yüksek sesle konuşulmamalıdır.

-
-
-

3. Öğrencilerden aşağıdaki örnek durumları incelemelerini ve bu durumlara yönelik çözüm önerileri sunmalarını isteyiniz.

Örnek Durum	Siz Olsaydınız Ne Hissederdiniz?	Çözüm Önerileriniz Nelerdir?
Ailesiyle pikniğe giden Ahmet, piknik masalarının kirli olduğunu görür ve temiz bir yer bulamaz. Temizlemeye başladığı masanın üzerinde argo sözcükler yazılı olduğunu fark eder.		
Hemşire Zeynep Hanım, ertesi gün yoğun geçeceği için işlerini bitirip yatmaya gider. Tam uyumak üzereyken iki yaşındaki çocuğunun ağlamasıyla uyanır. Zeynep Hanım uzun uğraşlar sonucu çocuğunu sakinleştirip tekrar uyutur. Kendisi de uykuya dalmak üzeredir. Sokaklarındaki düğünde atılan havai fişek sesleriyle yerinden fırlar. Çocuğu da korkarak uyanır ve tekrar ağlamaya başlar.		
Mert ve eşi merakla bekledikleri filmi izlemek için sinemaya giderler. Film başladıktan sonra arkalarındaki çift kendi aralarında yüksek sesle konuşur, sahneleri yorumlayıp gelecek sahnelere yönelik tahminde bulunurlar.		

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Huzurlu bir toplum hayatı için ortak yaşam alanlarında saygılı olunması gerektiğini fark ederim.		
Toplu yaşam alanlarında hoşgörülü olmanın önemini bilirim.		
Toplu yaşam alanlarında saygı kurallarının evrensel olduğunu kabul ederim.		
Toplu yaşam alanlarında insanların birbirlerine saygı çerçevesinde yaklaşmasının işleri daha da kolaylaştıracağına inanırım.		
Toplu yaşam alanlarında kurallara uymayanları nazik bir dille uyarırım.		

Etkinliğin Amacı	Toplumsal ilişkileri düzenleyen görgü kurallarını saygı bağlamında değerlendirebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin görgü kurallarının saygı temelli olduğunu ve toplumsal hayata katkılarını fark etmelerini sağlamak için geliştirilmiştir. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği yorumlanarak boşluklar tamamlanır. Dijital ortamda uyulması gereken görgü kuralları değerlendirilerek örnekler verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

SAYGIYA GİDEN YOL

Görgü kuralları aile ve toplum ilişkilerinde saygının gösterilme şekillerinden biri olarak kabul edilmektedir. Görgü kuralları; toplumsal hayatı düzenleyici, güzelleştirici özellikler taşıyan ve toplum için önemli olan kuralların bütünüdür (1). Sevgi, saygı, birlik ve beraberlik içinde kişinin, ailenin ve toplumun huzurunu sağlar (2). Toplum içinde yaşamanın bir gerekliliği olarak kişi, insani ilişkilerde ölçülü davranır ve saygınlığını kazanarak toplumun kalitesini artırır (3). Dolayısıyla görgü kuralları, toplumsallaşmanın bir boyutunu teşkil eder (4).

Görgü kuralları, toplumsal yaşam alanında çeşitli durumlarda uyulması gereken ayrıntılı kurallardır. Bu kurallar; yaşamı kolaylaştırmaya ve ilişkileri düzenlemeye yardımcı olur, nerede ve nasıl davranılması gerektiğini belirler. Bireylerin davranışlarına düzen ve istikrar getirir, bireyleri hata yapmaktan korur. Kişinin görgüsü; tavırlarına, hareketlerine ve konuşmalarına yansır. Görgü kurallarına uymamanın yasal herhangi bir yaptırımı, cezası yoktur; bu kurallara hukuken uyma zorunluluğu da yoktur. Ancak bu kurallara uymak, başkalarına saygı göstermektir; medeniliktir, inceliklidir (5).

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak 1: Atmaca, (2017)

Kaynak 2: Durkheim, (2014)

Kaynak 3: Duman, (2019)

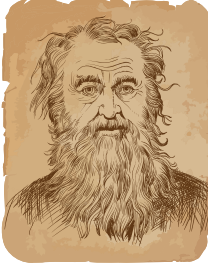
Kaynak 4: Karaduman ve Şimşek, (2022).

Kaynak 5: Kınkkale MEM, (t.y.)

- Görgü kurallarını aile içi ve toplumsal ilişkileri geliştirmesi bağlamında yorumlayınız.*
- Görgü kurallarına uymayan biriyle iletişime geçtiğinizde hoşunuza gitmeyen davranışlar neler olabilir? Örnekler veriniz.*

2. Öğrencilerden aşağıdaki görgü kurallarına ilişkin örnek olayları okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

1

Görsel 6.31.

Ünlü filozof Diogenes (Diyojen), dar bir sokaktan geçerken zengin olduğu her hâlden belli olan biri ile karşılaştı. Sokaktan geçebilmeleri için ikisinden birinin kenara çekilip yol vermesi gerekiyordu. Zengin olduğu kadar kibirli de görünen adam, "Ben bir serserinin önünden çekilmem." dedi. Diogenes bu sözlerle umursamaz bir tavırla şöyle cevap verdi: "Fakat ben çekilirim."

Kaynak: Alıcı, (2012), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

a) Toplumsal hayatta uyulması gereken görgü kurallarını toplumsal saygı açısından yorumlayınız.

2

Görsel 6.32.

Ahmet Haşim çok hastalanmıştı. Onu ziyarete gelen uzaktan bir tanıdığı hem uzun süre oturmuş hem de çok konuşarak ünlü şairin canını fazlasıyla sıkıyordu. Adam susmak ve gitmek bilmiyordu. Bir de damdan düşer gibi sordu: "Eee dostum, bir vasiyetin var mı?" Ahmet Haşim, "Var." dedi, "Eğer bir hastanın yanına gidersen bu kadar fazla oturma, bu kadar çok konuşma!"

Kaynak: Alıcı, (2012), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

b) Ahmet Haşim'in cevabını görgü kuralları açısından yorumlayınız.

3

Görsel 6.33.

Bernard Shaw (Bernird Şov) yolda rastladığı bir tanıdığına hatırlarını sordu: "Nasılsınız?" Gevezeliğiyle tanınan adam başladı anlatmaya: "Hiç iyi değilim Azizim; geçenlerde romatizmam azdı yine, kaplıcalara gitmek zorunda kaldık. Fakat benim iyileşmem için gittiğimiz kaplıcalarda karım hastalandı. Doktorlar zatürre teşhisi koydu. Sonra hastalığı iyice ilerledi, zatülcenbe (akciğer rahatsızlığı) çevirdi. Biz eşimin hastalığıyla uğraşırken çocuğu ihmal ettik, ayağını kırdı yavrucağ. Tüm bunların üzüntüsüyle altı-yedi kilo verdim. Bu arada onlar iyileşirken zayıfladığımdan ben yataklara düştüm. Derken Azizim..." Adamın daha fazla sözü uzatmasına dayanamayan ünlü yazar araya girerek "Dostum, ben size sadece 'Nasılsınız?' diye sordum. Konuşma kurallarına göre bu sorunun cevabı 'Teşekkür ederim, siz nasılsınız?' şeklindedir." dedi.

Kaynak: Alıcı, (2012), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

c) Bernard Shaw'un yaşadığı durumu siz yaşamış olsaydınız kendinize saygısızlık yapıldığını düşünür müydünüz? Tartışınız.

ç) Bernard Shaw'un cevabını görgü kuralları ve saygı açısından yorumlayınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki durumlarda uyulması gereken görgü kurallarını tabloya yazmalarını isteyiniz.

Selamlaşma ve Tokalaşma

- Kadın elini uzatmadan erkek el uzatmaz.
- Verilen selam uygun bir şekilde alınır.
-
-

Telefonla İletişim

- Uygun zaman aralığında mesaj gönderilir.
- Görüntülü konuşmadan önce aranılacak kişinin müsait olup olmadığı sorulur.
-
-

Misafirlikte

- Kapı çalındıktan sonra birkaç adım geride beklenir.
- Gerekli durumlar dışında cep telefonuyla ilgilenilmez.
-
-

Konuşma

- Konuşan kişinin sözü kesilmez.
- Dinlerken konuşan kişiye dönülür.
-
-

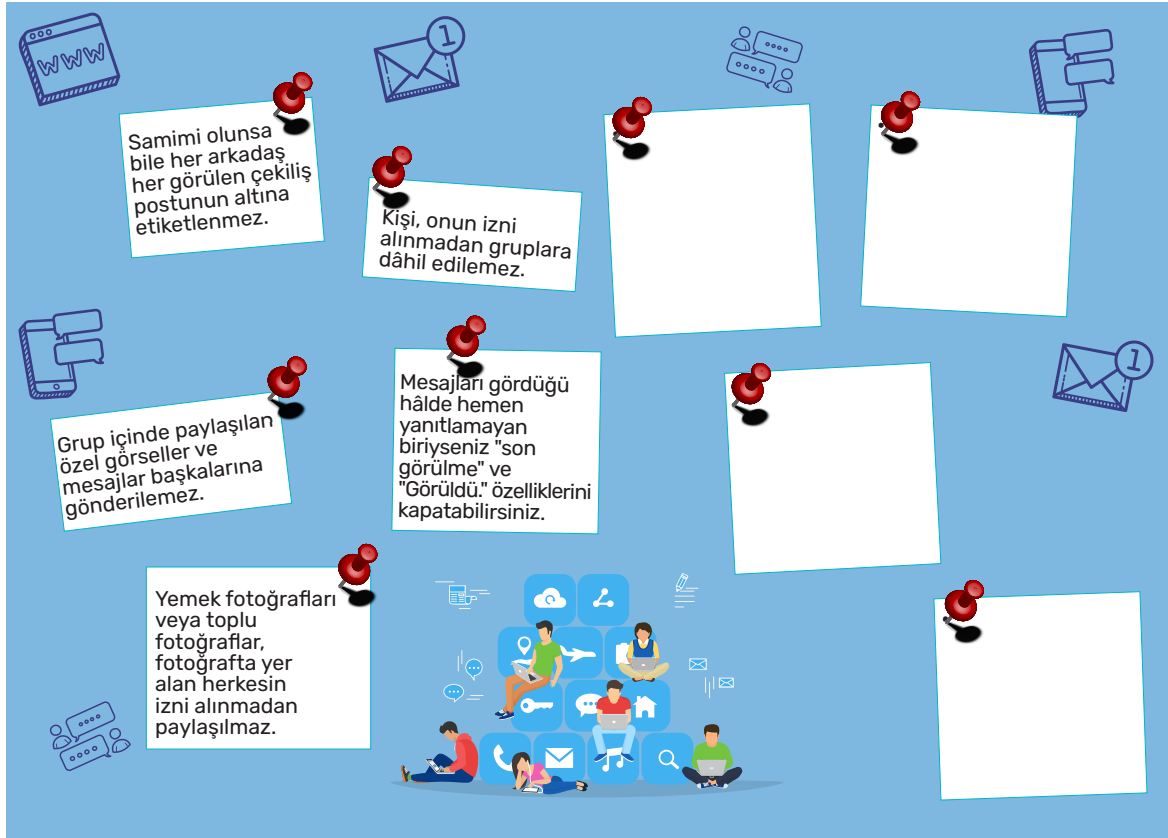
Yemekte

- Ağızda yemek varken konuşulmaz.
-
-

Görsel 6.34.

4. Öğrencilerden bilgi kutusundaki dijital ortamda uyulması gereken görgü kurallarını incelemelerini ve bu kurallara benzer örnekler vermelerini isteyiniz.

Görsel 6.35.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet", sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

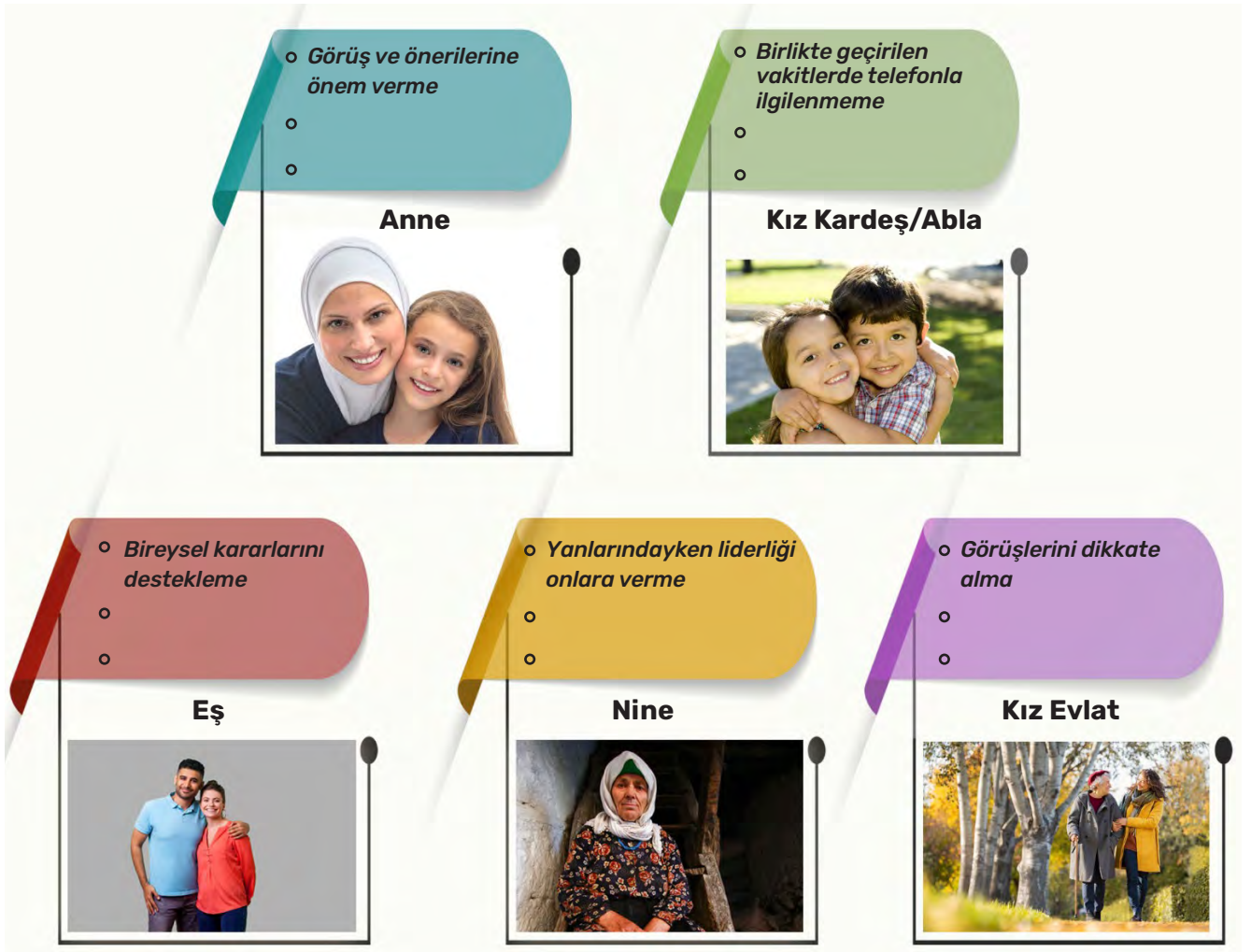
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Görgü kurallarının toplumsal düzeni sağlamada etkili olduğunu bilirim.		
Görgü kurallarının bir saygı gösterme şekli olduğuna inanırım.		
Katıldığım farklı ortamlarda görgü kurallarını uygulamaya dikkat ederim.		
Görgü kurallarına uygun davranışlar göstermeye istekli olurum.		
İnsanların görgü kurallarına uymasının gerekli olduğunu savunurum.		

Etkinliğin Amacı	Türk toplumunda kadının saygın yerini tarihî süreç içerisinde değerlendirebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin Türk tarihinde kadının yerini ve önemini vurgulayan uygulamaları inceleyerek kadın haklarına saygının önemini fark edebilmeleri için tasarlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiğindeki ve tablodaki boşluklar tamamlanır. Görevlendirme ile ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve ailedeki kadınlara saygıyı ifade ediş biçimlerine örnekler vermelerini isteyiniz.

Görsel 6.36.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Orta Asya

İlk Türk devletlerinde kadınlar; ata binip ok atmış, güreş gibi ağır sporlar yapmış ve savaşlara katılmıştır (1). Hun Türklerinde fermanlar ve buyruklar Han ve Hatun adıyla birlikte çıkarılmış, yalnız Han adıyla yazılanlara itibar edilmemiştir. Elçilerin kabulüne Kağanlarla birlikte Hatunların da katıldığı görülmüştür. Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerinde kadın ve erkek eşit haklara sahip olmuştur. Ziya Gökalp, eski Türk toplumlarında kadının durumunu "Eski kavimler arasında hiçbir kavim kadın haklarına Türkler kadar önem vermemiş ve saygı göstermemiştir." şeklinde ifade etmiştir (2).

İslamiyet Dönemi

Veda Hutbesi'nde (632) kadınların haklarının gözetilmesi tavsiye edilmiştir. Ayrıca erkeklerle kadınların ailede birbirleri üzerinde bazı haklarının bulunduğu, bu hakların karşılıklı yerine getirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Türk kadınları İslamiyet'le birlikte devlet ve millet için görev ve sorumluluklarını ilk Türk devletlerindeki gibi devam ettirmişlerdir.

Osmanlı Dönemi

Orhan Bey'in karısı Nilüfer Hatun'un huzuruna kabul edilen İbni Batuta "Bu ülkede gördüğüm ve beni epeyce şaşırtan tutumlardan biri de erkeklerin kadınlara gösterdikleri aşırı saygıdır. Bu memlekette kadınlar erkeklerden daha üstün sayılırlar." demiştir (2). II. Mehmet ve Kanuni devrinde çıkartılan Kanunnamelerde kadın-erkek ayrımı yapılmaksızın belirli şartlarda herkesin yaşama, inanç, güvenlik, yargılama ve seyahat hakkı güvence altına alınmıştır. Bu güvenceler kadın haklarının da o zamanın önemli yasal hükümleri arasında yer aldığını göstermektedir (3).

Cumhuriyet Dönemi

Türk kadını Kurtuluş Savaşı'nda cephede yer alarak toplumsal hayatta var olduğunu fiilen ispatlamıştır. Cumhuriyet Dönemi'nde sosyal ve siyasi hayatta kadın haklarına yönelik birçok reform gerçekleştirilmiştir. Türk kadını 1930'da belediye, 1933'te muhtarlık seçimlerine katılma hakkı; 1934'te ise Avrupa ülkelerinin birçoğundan önce milletvekili seçme ve seçilme hakkını elde etmiştir.

Günümüz Türk Kadını

Türk kadını 21. yüzyılla birlikte toplum hayatı içerisinde daha fazla sorumluluk alarak her zamankinden daha aktif roller üstlenmiştir. Böylece günlük hayatta kadınlar dolmuş şoförlüğünden mimarlığa, meteoroloji uzmanlığından siyasete, savaş pilotluğundan mülki amirliğe farklı görevleri icra ederek toplumun gelişimine katkı sağlamaktadır.

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak 1: Erbay, (2019)

Kaynak 2: Konan, (2011)

Kaynak 3: Irmak, (2010)

Görsel 6.37.

- Türk aile ve toplum yapısında kadının önemini tarihî süreç içerisinde değerlendiriniz.
- Günümüzde kadınlara aile ve toplumda gereken saygının gösterildiğini düşünüyor musunuz? Düşüncelerinizi açıklayınız.

Okul İçi Etkinlik

8

SAYGIN KADIN, MUTLU TOPLUM

- c) Hz. Muhammed'in (s.a.v.) "Sizin kadınlar üzerinde haklarınız olduğu gibi onların da sizin üzerinizde hakları vardır." (Tirmizi, Ridâ, 11) sözünden hareketle aile hayatı içerisinde kadın haklarına saygı ile ilgili düşüncelerinizi paylaşınız.
- ç) Mustafa Kemal Atatürk'ün "Kadınlar sosyal yaşamda erkeklerle beraber yürüyerek birbirinin yardımcısı ve koruyucusu olacaklardır." sözünü, toplum hayatında kadına saygı açısından değerlendiriniz.

3. Öğrencilerden kadına daha saygılı bir toplum için yapılması gerekenlerle ilgili öneriler sunmalarını isteyiniz.

Aileye Yönelik Öneriler

-
-
-
-
-

Topluma Yönelik Öneriler

-
-
-
-
-

4. Gönüllü öğrencilerden aşağıdaki konu kapsamında hazırlıklı bir konuşma yapmalarını isteyiniz. Sürenin beş dakika ile sınırlı olduğunu belirtiniz. Belirlediğiniz birkaç konuşmanın cuma günü bayrak töreninde yapılmasını sağlayınız.

"Aile ve Toplum İçerisinde Kadına Saygı"

Görsel 6.38.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Türk toplumunda kadının yerini fark ederim.		
Çevremdeki kadınlara nasıl saygı göstereceğimi bilirim.		
Ailede ve toplumda kadınlara saygı gösterilmesi gerektiğini kabul ederim.		
Toplumsal hayatta kadına gösterilen saygının toplumsal huzura katkısına inanırım.		
Toplumda kadına saygılı bir ortam sağlanması için öneriler sunarım.		

Etkinliğin Amacı	Farklı görüşlere saygılı olmanın aile bireyleri arasındaki iletişime katkısını anlayabilme.
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin aileleriyle fikir alışverişinde bulunmanın ve farklı görüşlere saygılı olmanın önemini kavrayabilmeleri için tasarlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Örnek durumlar dikkate alınarak tablo tamamlanır. Kontrol listesi tamamlanır.
Araç Gereç	Etkileşimli tahta
Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

DUYGU VE DÜŞÜNCELERE SAYGI

Saygı değerine ait alt kavramlardan birini “duygu ve düşüncelere saygı” oluşturur. İnsanların birlikte huzur ve barış içinde yaşamaları, farklı görüşlerin rahat ve objektif bir biçimde ifade edilebilmesi, duygulara ve düşüncelere saygı duyabilen insanların olduğu ortamlarda var olabilir (1). Başkalarının görüşlerine saygı göstermekle beraber onların görüşlerini zenginlik olarak kabul eden atalarımız sürekli görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Bu durum yüzlerce yıllık Türk ve İslam geleneğinde kurultay ve şûra şeklinde uygulanmıştır.

Görsel 6.39.

Kurultay

İlk Türk devletlerinde önemli meseleler kurultayda (kengeş, toy) görüşülürdü. Kurultay bir danışma meclisiydi. Kurultaya hakanla beraber hatun da katılırdı. Hakanın yanında oturur, hakan olmadığı zaman kurultaya başkanlık ederdi. Kurultay yılın belli günlerinde hakanın aile bireyleri, devletin ileri gelenleri ve halkın katılımıyla gerçekleştirildi. Kurultay, devlet işlerinin görüşülüp kararlaştırıldığı toplantılardı. Bu toplantılarda savaş, barış, göç gibi kararlar alınırdı.

Görsel 6.40.

İstişare-Şûra

Şûra “danışma, görüş alışverişinde bulunma, danışan kimseye fikrini söyleyip onu yönlendirme” anlamına gelmektedir. Şûrâ kelimesinden türetilen istişare ise karşılıklı fikir alışverişinde bulunmak şeklinde ifade edilebilir. İslam dini aile içi meselelerde bütün fertlerin ortak bir karara varmalarını istemektedir. İstişare sonucunda alınan karara aile üyelerinin uyması beklenmektedir. Ailevi işlerde ortak sorumluluk gerektiren konularda tek taraflı iradeye dayalı uygulama uygun görülmemektedir (2).

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak 1: Balcı ve Yelken, (2013), (Düzenlenmiştir.)

Kaynak 2: Türcan, (2010), (Düzenlenmiştir.)

Okul Dışı Etkinlik

9

SÖYLEYECEK SÖZÜM VAR

- Kurultay ve istişare uygulamalarını duygu ve düşüncelere saygı kapsamında değerlendiriniz.
- Ailevi bir meselenin istişare edilip eşlerin karara eşit düzeyde katılmasını, aile içinde görüşlere saygı açısından değerlendiriniz.
- Aile içi işlerinizde aile bireylerinizle görüş alışverişinde bulunuyor musunuz? Örnek vererek açıklayınız.
- Bir konuda görüşlerinizin alınması size neler hissettirir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve aile içinde görüşlere saygılı olma bağlamında yorumlamalarını isteyiniz.

Rablerinin çağrısına uyarlar, namazı özenle kırlar. İşleri de aralarındaki danışma ile yürür.

(Şûrâ suresi, 38. ayet)

Hız. Peygamber (s.a.v.) "Sizden biriniz kardeşiyle istişare etmek isterse kardeşi görüşünü söyleyerek ona yol göstere." buyurmuştur.

(İbn Mâce, Edeb, 37)

Her birey istediğini düşünmek, istediğine inanmak, kendine göre siyasi bir fikre sahip olmak (...) hak ve hürriyetine sahiptir. Kimsenin fikrine, vicdanına egemen olunamaz.

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK

Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.

T.C. Anayasası 25. Madde

Bir kimsenin düşüncesini açıklayamaması köleliktir.

(Euripides – Oripides)

Görsel 6.41.

3. Aile bireyleri ve bu aile bireyelerine ait bazı özelliklerin verildiği aşağıdaki metni öğrencilerin okumalarını sağlayınız. Bu durumlarda öğrencilerin ailenin her bireyi için düşüncelerini saygı çerçevesinde ifade etmeye yönelik önerilerini ve aile bireyelerinden beklentilerini ifade etmelerini isteyiniz. Uygun bulduğunuz ifadeleri tablodaki ilgili sütunlara yazınız.

Salih Bey: 42 yaşında, mühendis. Farklı bir ilde güzel bir iş teklifi aldı. Bu teklife olumlu yanıt verirse ailesi ile birlikte o şehre taşınması ve yerleşmesi gerekecek.

Seval Hanım: 40 yaşında, ev hanımı. Doktora eğitimini tamamlamak istiyor.

Nazif Bey: 72 yaşında, emekli. Memleketi de olan yaşadığı şehirde kalmak, torunlarıyla ve çocuklarıyla daha çok vakit geçirmek istiyor.

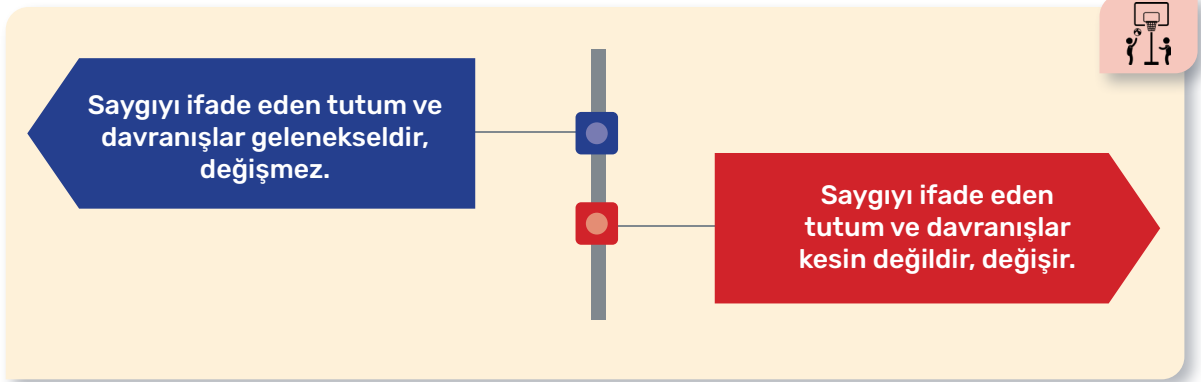
Alp: 17 yaşında, yazar olmak istiyor. Ailesi onun tıp veya mühendislik fakültesinde okumasını istiyor.

Sema: 12 yaşında, ailesinin isteği üzerine piyano eğitimi alıyor. Ancak telli çalgılara ilgisi var. Saz çalmak istiyor.

Görsel 6.42.

Aile Bireyi	Önerileriniz	Beklentileriniz
Alp		
Salih Bey		
Seval Hanım		
Nazif Bey (Dede)		
Sema		

4. Münazara etkinliği için gönüllü öğrencileri iki gruba ayırınız. Oluşturduğunuz gruplara aşağıdaki konuları veriniz. Öğrencilerden bir haftalık sürede hazırlanmalarını isteyiniz. Bir haftanın sonunda öğrencilerin münazarayı gerçekleştirmesine rehberlik ediniz. Ardından öğrencilerle yapılan etkinliği farklı görüşlere saygı açısından değerlendiriniz.

Görsel 6.43.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet", sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aile içinde görüş alışverişinde bulunmanın önemine inanırım.		
Görüşlerimi ifade ederken saygılı olmaya dikkat ederim.		
Karar verme süreçlerinde aile bireylerinin görüşlerini almaya istekli olurum.		
Aileyle alınan ortak kararlara uymaya özen gösteririm.		
Aile bireylerinin görüşlerine saygı duyarım.		

Etkinliğin Amacı	Özel hayata ve aile hayatına saygı göstermenin önemini açıklayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin özel hayata ve aile hayatına saygı göstermenin önemini fark etmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Örnek durumlar yorumlanır. Görevlendirme ile ilgili bilgi verilir.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 6.44.

Geleneksel Türk mimarisinde Isparta evlerinin sokağa bakan cephelerinde dışarıdan görülebilecek biçimde büyük pencereler açılmaz, pencereler çoğunlukla bahçeye dönük olarak yapılırdı (1). Komşu arsalara bitişik olanlarda, komşuya bakan cephelerde pencere konulmaması bir gelenektir (2). Pencereler diğer evin penceresine bakacak şekilde yapılmazdı. Böylece aile mahremiyetine ve özel hayat saygı gösterilmiş olurdu.

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak 1: Boccuzade, (2012)

Kaynak 2: Demirci, (2011)

Görsel 6.45.

Türk geleneklerinde çiçeklerin bir anlamı vardır. Mesela pencere önüne konan sarı renkli çiçek *"Bu evde hasta var, evin önünde hatta bu sokakta gürültü yapmayın."* anlamı taşır, o mahalleden geçenler buna göre davranırdı. Pencere önüne konulan kırmızı çiçek ise *"Bu evde genç kız var, evin önünden geçerken konuşmalarına dikkat et."* manası içerirdi.

Kaynak: T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, (t.y.), (Düzenlenmiştir.)

Görsel 6.46.

Osmanlı mahallesinde evin kutsallığı anlayışıyla şekillenen, mimariye ve mahalle kimliğine etki eden dikkat çekici uygulamalardan biri de kapı tokmaklarıdır. Klasik dönem Türk evlerinde biri kalın ve tok ses çıkaran, diğeri daha ince ve tiz bir ses çıkaran iki kapı tokmağı bulunmaktadır. Eve gelen erkek misafir kalın kapı tokmağını kadın misafir ise ince tokmağı kullanmaktadır. Böylece ev sahipleri kapıdaki misafirin kadın mı erkek mi olduğunu anlamaktadır. Ev sahibi duruma göre misafirini karşılamak için hazırlık yapmaktadır. Bu uygulama mahalle halkının, komşularının mahremiyetine ve ev yaşantısına duyduğu saygının bir göstergesidir.

Kaynak: Bulut ve Yavuzçehre, (2022), (Düzenlenmiştir.)

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

10

HAYATIMA SAYGI

- Aile hayatında saygı neden önemlidir? Düşüncelerinizi gerekçelendirerek açıklayınız.*
- Metindeki uygulamaları aile hayatına ve özel hayata saygı kapsamında değerlendiriniz.*
- Aile hayatına saygının dikkate alınmadığı durumlara örnek vererek düşüncelerinizi paylaşınız.*
- Toplumsal ilişkilerde saygının ihlal edildiğini düşündüğünüz hususlar nelerdir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.*

2. Öğrencilerden aşağıdaki durumları aile hayatına ve özel hayata saygı kapsamında değerlendirmelerini isteyiniz.

Durumlar

1

Fatih, üniversite sınavına hazırlanmakta ve programlı bir şekilde ders çalışmaktadır. Fakat oturdukları dairenin üst katında sürekli gürültü yapan, yan dairede de yüksek sesle müzik dinlemeyi seven bir komşusu bulunmaktadır. Fatih bunun kendisine, ailesine ve diğer komşulara saygısızlık olduğunu düşünmektedir.

2

Esra Hanım ve Ali Bey yeni evlidir. Büyük bir mutlulukla başlayan evliliklerinde bir süre sonra problemler yaşanmaya başlar. Esra Hanım, bu durumunun yakınlarının evlilik hayatlarına müdahalelerinden kaynaklandığını fark etmiştir.

3

Memleketinden uzak bir şehirde yaşayan Yunus Bey son günlerde baba olmanın mutluluğunu yaşamaktadır. İşten eve geldiğinde vaktinin çoğunu yeni doğan bebeğiyle geçirmek istemektedir. Yunus Bey'in bu isteği bebeği görmek isteyen yakınlarının görüntülü telefon araması ile sık sık kesilmekte, bu görüşmeler uzun sürmektedir. Bu durum Yunus Bey'i rahatsız etmektedir.

4

Ahmet arkadaşı Hasan'a ziyarete gider. Ahmet'le Hasan sohbet ederken Hasan su içmek için odadan çıkar. Bir müddet gelmez. Arkadaşına bakmak isteyen Ahmet, Hasan'ı diğer odada sohbet eden ailesinin konuşmalarını gizlice dinlerken görür.

5

Çocuklarını büyütebilmek için iş hayatına bir süre ara veren Büşra Hanım'ın mutlu bir evliliği ve aynı cinsiyette üç çocuğu vardır. Ancak Büşra Hanım son zamanlarda çevresindeki kişiler tarafından çocuklarının sayısı ve cinsiyeti, kariyer hayatı, geliri ile ilgili yapılan yorumlardan rahatsız olmaktadır.

HAYATIMA SAYGI

10

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

3. Öğrencilerden aile hayatına ve özel hayata saygı konusunda yapılabileceklerle ilgili bir bildiri hazırlamalarını isteyiniz. Bildirideki maddeleri tüm öğrencilerin katılımıyla yazınız. Listenin son hâlini fotokopi çekerek öğrencilere dağıtınız. Öğrencilerden bu maddeleri bir hafta süreyle uygulamalarını isteyiniz. Sürenin sonunda uygulamaya yönelik değerlendirme yapınız.

Aile Hayatına Saygı

-
-
-
-
-
-
-
-

KONTROL LİSTESİ

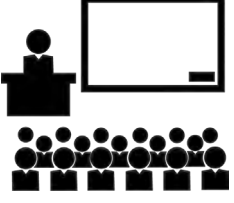
Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aile hayatına saygılı olunması gerektiğini fark ederim.		
Aile hayatına saygı kapsamında yapmam gerekenleri bilirim.		
Toplumsal huzur için aile hayatına saygının önemine inanırım.		
Arkadaşlarıma aile hayatına saygı göstermeleri gerektiğini tavsiye ederim.		
Aile hayatına saygıyla ilgili günlük hayattan örnekler veririm.		

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR.

Sınıf İçi Etkinlikler

1. Etkinlik-Hayat Sevince Güzel
2. Etkinlik-Yaraya Merhem: Sevgi
3. Etkinlik-Sevgiyle Gelen Mutluluk
4. Etkinlik-Ölçülü Olmak
5. Etkinlik-Kardeşim Desteğim

6. Etkinlik-Öz Şefkat
7. Etkinlik-Kalbin de Burada mı?

Okul İçi Etkinlikler

8. Etkinlik-Sevgi Emek İster

Okul Dışı Etkinlikler

9. Etkinlik-Sevgi Diliyle Konuşalım

Aile ile İrtibatlı Etkinlikler

10. Etkinlik-Sevginin Verdiği Huzur
11. Etkinlik-Sevgimi Gösteriyorum

Etkinliğin Amacı	İnsan sevgisinin aile ve toplumdaki huzurla barışa etkisini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin insan sevgisine sahip bireylerin yetişmesinde ailenin önemini ve bu bireylerin toplumdaki huzur ve barışa katkılarını fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görsel incelenir. Metin okunur, sorular sözlü olarak cevaplanır. Tablolar tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki görseli incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.1.

- Görselin sizlerde uyandırdığı duygu ve düşünceleri arkadaşlarınızla paylaşınız.
- İnsan sevgisini içselleştirmiş bireylerin toplumsal barış ve huzura katkısını açıklayınız.
- İnsan sevgisini besleyen etkenlerin neler olabileceğini arkadaşlarınızla tartışınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.2.

Barışçıl nesillerin yetiştirilmesi, temeli insan sevgisine dayalı aile eğitimiyle bunun çevre ve örgün eğitim kurumlarıyla desteklenmesi şartına bağlıdır.

Aile büyüklerinin çocuklarını uyarırken diğer ırk, mezhep, kültür ve inançtan insanların adı veya kimliğini sıfat yaparak söylediği sözler; bunları duyan çocuğun bilinçaltını olumsuz etkiler. Bu durum çocuğun daha sonraki yaşantısında farklı insanlara karşı olumsuz duygu ve düşüncelerle yaklaşmasına neden olur. Bu şekilde bilinçsizce yetiştirilen bir çocuğun, büyüdüğünde tüm insanları bir görmesi ve barışsever bir kişilik kazanması oldukça zordur.

Kaynak: Yılmaz, (2001), (Düzenlenmiştir.)

Sınıf İçi Etkinlik

1

HAYAT SEVİNCE GÜZEL

- İnsan sevgisiyle dolu barışçıl nesillerin yetişmesinde ailenin ve toplumun rolünü tartışınız.
- Toplumda insan sevgisinin yaygınlaşmasını engelleyen durumlar neler olabilir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.
- "Ey insanlar! Şunu iyi bilin ki Rabbiniz birdir, babanız da birdir. Arap'ın Arap olmayana, Arap olmayanın Arap'a, beyaz tenlinin siyaha, siyah tenlinin de beyaza bir üstünlüğü yoktur (İbn Hanbel, V, 411)." hadisini insanlar arasında sevginin yayılması açısından değerlendiriniz.

3. Öğrencilerden insan sevgisinin bireye, aileye ve topluma katkılarıyla ilgili aşağıdaki tabloyu doldurmalarını isteyiniz.

Bireye Katkıları	Aileye Katkıları	Topluma Katkıları
■ Daha mutlu ve enerjik olur.	■ Güven duygusu güçlenir.	■ Bütünleştiricidir.
■	■	■
■	■	■
■	■	■

4. Öğrencilerin "insanlar arasında sevginin yayılması için yapılabilecekler" konusuyla ilgili beyin fırtınası yapmalarına rehberlik ediniz.

Bireyler neler yapabilir?	Aileler neler yapabilir?	Toplum neler yapabilir?
■	■	■
■	■	■
■	■	■
■	■	■
■	■	■
■	■	■
■	■	■
■	■	■

HAYAT SEVİNCE GÜZEL

1

Sınıf İçi Etkinlik

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
İnsan sevgisinin toplumsal huzura katkısını fark ederim.		
Barışçıl nesillerin yetişmesinde ailenin rolünü bilirim.		
İnsan sevgisinin dil, din, ırk ayrımı yapmadan olması gerektiğini kabul ederim.		
Daha yaşanılır bir toplum için insanların birbirini sevmesi gerektiğini kabul ederim.		
Sevgiyi temel almanın toplumsal huzur ve barışa katkı sağlayacağına inanırım.		

Etkinliğin Amacı	Zor zamanların aşılmasında sevginin iyileştirici etkisini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin olumsuz durumlarda sevginin olumlu etkisini kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği yorumlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.3.

Psikolojide sevginin motive edici bir yönü olduğu belirtilmiştir. Nesnesi farklı bile olsa insanı olumlu davranışa yönelten her etkenin ardında sevgi kaynaklı gizli ya da açık bir güç söz konusudur. Bu güç, bireyin zor zamanlarında mücadele gücünü desteklemekte ve ona zorluklarla başa çıkma için bir destek sunmaktadır. Birçok hastalığın tedavisinde sevginin iyileştirici ve hızlandırıcı etkisi söz konusudur. Ağır hastaların sevgi dolu bir ortamda bulunmasının hastalıklarıyla başa çıkmalarında çok önemli bir etken olduğu bilinmektedir.

Kaynak: Can, 2016, (Düzenlenmiştir.)

Görsel 7.4.

GAZİ EŞİNİ SEVGİSİYLE HAYATA BAĞLIYOR

Giresun'da askerî helikopterin düşmesi sonucu yatağa bağımlı hâle gelen Jandarma Üstçavuş Cemalettin Çoban'ın sağlık durumu, 13 yıllık hayat arkadaşı Maksude Çoban'ın fedakârlıkla dolu mücadelesi ve sevgisi sayesinde her geçen gün daha iyiye gidiyor.

Maksude Çoban, hastanede yatan eşi Cemalettin'in bilincinin şimdi 11 yaşında olan oğlu ile kendisinin sesini duyduğunda açılabilirceğini düşündü. Doktorlar, o günden sonra Çoban'a düzenli olarak eşinin ve oğlunun ses kaydını dinletmeye başladı.

Yoğun bakım servisindeyken bir ay boyunca sürekli ses kaydı dinletilen, eşi Maksude'nin elini tuttuğu gün uyanan Çoban yoğun bakımda mutluluk gözyaşları döktü. Maksude Çoban, taburcu edildiği günden bu yana eşine âdeta bebek gibi bakıyor.

Çoban; kazanın olduğu ilk günden itibaren umudunu hiç yitirmediğini, 13 yıllık hayat arkadaşının her nefes alıp verişine şükrettiğini söyledi.

Yoğun bakımda gözlerini açtığı gün âdeta mutluluktan uçtuğunu aktaran Çoban, "O gün öyle bir çığlık atmışım ki yoğun bakımda bile olduğumu unutmuşum. Eşimle ilgilenen doktor da 'Bunu bekliyordum, eşinizi ancak sizin sevginiz uyandırabilirdi.' diyerek durumu sevinçle karşıladı." dedi.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2022), (Düzenlenmiştir.)

- Aile bireylerinizden gördüğünüz sevginin olumsuz durumlarla baş etmenize katkısıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir? Paylaşınız.
- Aile içi ilişkilerdeki sevginin ruh ve beden sağlığı açısından bireye etkileri neler olabilir? Günlük yaşamınızdan örneklerle açıklayınız.
- Zor zamanlar geçiren aile bireylerine verilebilecek sevgi temelli destekler neler olabilir? Örnekler veriniz.

Görsel 7.5.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Sevgiden acılar tatlılaşır, sevgiyle bakır altın olur
Sevgiden bulanıklıklar durulur, sevgiyle dertler şifa bulur
Sevgiden ölü bile dirilir, sevgiyle padişah köle olur
Sevgiden zindan gül bahçesi olur, sevgiyle karanlık evler aydınlanır
Sevgiden nâr nur olur, sevgiyle demir mum gibi erir
Sevgiden hastalık şifa bulur, sevgiyle kahr rahmet olur.

(Mesnevi, Cilt II s. 1529-1537)

- Sevginin işleviyle ilgili olarak Mevlâna'nın dizelerinden ne tür çıkarımlarda bulunabilirsiniz? Açıklayınız.
- "Sevginin karanlık evleri aydınlatması" ifadesinden ne anlıyorsunuz? Günlük hayattan örneklerle açıklayınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.6.

- Bilgi grafiğindeki durumlara yönelik sevginin olumlu etkileri neler olabilir? Günlük hayattan örnekler vererek açıklayınız.
- Zor durumlara başa çıkmada sevginin iyileştirici etkisini hissettirme yolları neler olabilir? Önerilerinizi paylaşınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Zor zamanlarda sevginin iyileştirici etkisi olabileceğini fark ederim.		
Aileme ve yakınlarıma zor zamanlarda destek olmanın önemini bilirim.		
Sevginin güven, sadakat ve vefa gerektirdiğini bilirim.		
Sevginin zorlukları kolaylaştıran bir değer olduğunu savunurum.		
Sevdiklerimin sağlıklı, başarılı ve mutlu olması için emek veririm.		

SEVGİYLE GELEN MUTLULUK

3

Sınıf İçi Etkinlik

Etkinliğin Amacı	Aile bireyleri arasındaki sevginin mutlulukla ilişkisini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin mutluluk kaynaklarından biri olan ailedeki güçlü sevgi bağlarının etkisini fark etmelerine yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görsel incelenir. Metinler okunur, sorular sözlü olarak cevaplanır. Tartışma yapılır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

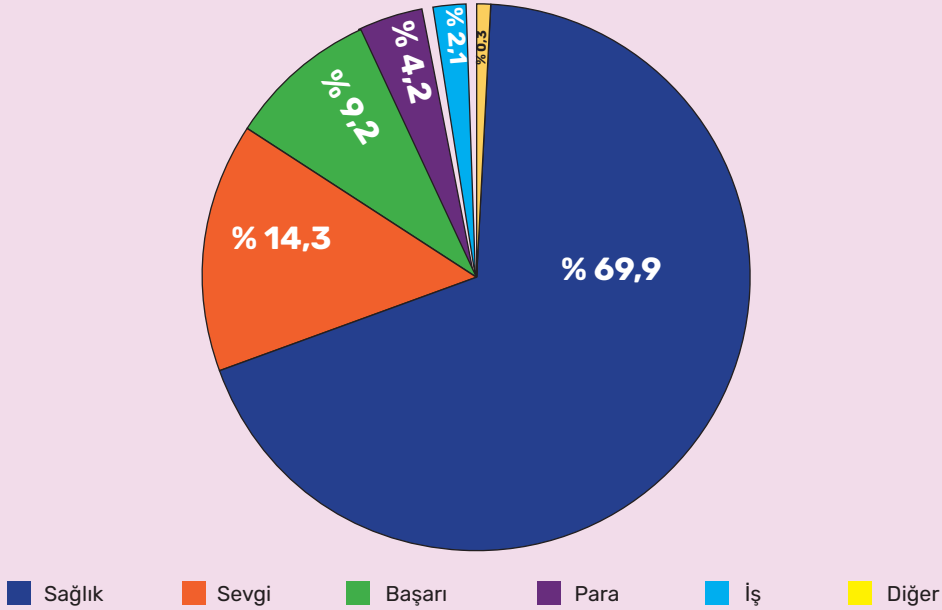
- Öğrencilerden aşağıdaki görseli incelemelerini ve soruyu cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.7.

- Bilgi grafiğindeki kavramlarla mutluluk anlayışınız arasındaki ilişkiyi açıklayınız.
- Mutlulukla ilişkili yukarıdaki kavramlardan hangileri aileniz için daha önceliklidir?

2. Öğrencilerden aşağıdaki grafiği incelemelerini, metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

MUTLULUĞUN YOLU AİLE VE SAĞLIKTAN GEÇİYOR

AA muhabirinin Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden derlediği bilgiye göre bireylerin yüzde 69,9'u mutlu olmak için öncelikle sağlıklı olmak gerektiğini belirtti. Bunu sırasıyla yüzde 14,3'ü sevginin, yüzde 9,2'si başarının, yüzde 4,2'si paranın, yüzde 2,1'i işin ve yüzde 0,3'ü diğer kaynakların mutluluk getirdiğini belirtti.

Kaynak: Anadolu Ajansı, 2020a (Kısaltılmıştır.)

MUTLULUĞUN YOLU AİLEDEN GEÇİYOR

Türkiye'de mutluluğun yolunun aile ve sağlıktan geçtiğini düşünenlerin oranı 2015-2019 döneminde istikrarını korudu.

AA muhabirinin Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden derlediği bilgiye göre son 5 yılda kişilerin mutluluk kaynağında en yüksek oranı "tüm aile" aldı. Mutluluk kaynağı olarak ailelerini gösterenlerin oranı 2015'te yüzde 72,3 iken 2019'da yüzde 74,1'e ulaştı.

Kaynak: Anadolu Ajansı, 2020b (Kısaltılmıştır.)

- a) Sevginin grafikte ikinci sırada yer almasının nedenleri neler olabilir? Tartışınız.
- b) Ailenin mutluluk kaynağı olarak gösterilmesinde sevginin rolü ne olabilir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.

3. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.8.

Ankara Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi Geriatri Bilim Dalının 100 yaşını aşmış 13 hastasından biri olan Leyla Düzgün için hastane personeline kutlama yapıldı.

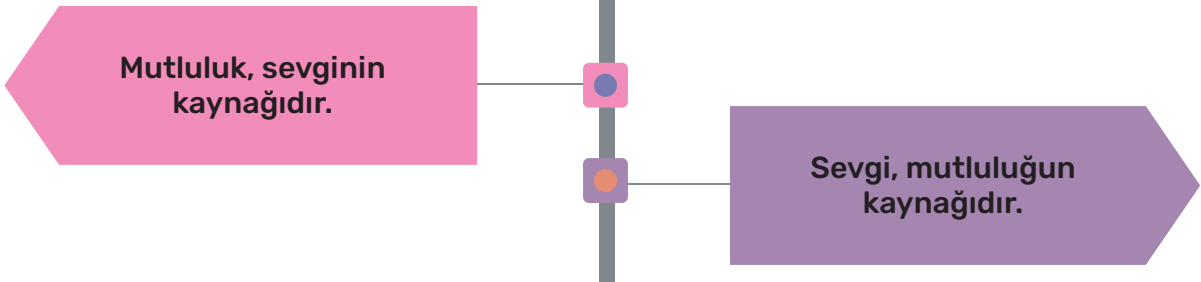
1921 doğumlu Leyla Düzgün, uzun ve sağlıklı yaşamın sırlarını anlattı. "Aile bağlarımız hep kuvvetli oldu, sevdiklerimle yaşadım." Sağlık için önce mutlu olmak gerektiğini vurgulayan Düzgün, "Ben, çocukluk ve erişkinlik döneminde de mutlu ve huzurlu oldum. Köy hayatı yaşadım; tarlada, bağda, bahçede çalıştım. Aile bağlarımız hep kuvvetli oldu ve bugüne dek hep sevdiklerimle yaşadım." dedi.

Prof. Dr. Naharcı; Leyla ninenin yaşitlarıyla kıyaslandığında genel sağlık durumunun iyi olduğunu, kan değerlerinin olumlu seyrettiğini, psikolojik ve nörolojik açıdan da bir sıkıntısının olmadığını bildirdi. Yaşına bağlı kas ve eklem sorunlarının da yaşitlarından çok iyi seviyede olduğunu altını çizen Naharcı, "Elbette genetik miras bunda önemli bir etken ancak bilim insanı olarak hep vurguladığımız stresten uzak yaşam, dengeli ve sağlıklı beslenme, yeterli fiziksel aktivite, huzur ve mutluluk, uzun ve sağlıklı yaşamın anahtarı. Leyla nine, bunun en güzel örneği." değerlendirmesinde bulundu.

Kaynak: Anadolu Ajansı, 2022, (Düzenlenmiştir.)

- Mutluluğun, Leyla ninenin uzun ve sağlıklı yaşamına katkıları neler olabilir? Açıklayınız.
- Güçlü aile bağlarının ve sevdikleriyle bir arada yaşamının sağlık ve mutluluğa etkilerini değerlendiriniz.
- Sağlık, huzur ve mutluluk gibi önceliklerin sevgiyle ilişkisini göz önüne alarak sevginin aile ve toplum hayatındaki önemini tartışınız.

4. Öğrencilere aşağıdaki konuda tartışmaları için rehberlik ediniz. Tartışma sonucunu sınıfta değerlendiriniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet", sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sevginin ailedeki mutluluğa katkı sağlayacağını bilirim.		
Mutluluğun önemli ölçüde sevgiye bağlı olduğunu kabul ederim.		
Sevdiklerimizle bir arada olmanın mutluluk kaynağı olduğuna inanırım.		
Aile mutluluğu için sevginin gerekliliğini kabul ederim.		
Sağlık, mutluluk ve huzurun temelinde sevginin olduğunu kabul ederim.		

Etkinliğin Amacı	Sevgisini gösterirken ölçülü olması gerektiğini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin sevgi gösterirken ölçülü davranmanın önemini fark etmelerini sağlamak için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller yorumlanır. Metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafikleri incelenir ve tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve yorumlamalarını isteyiniz.

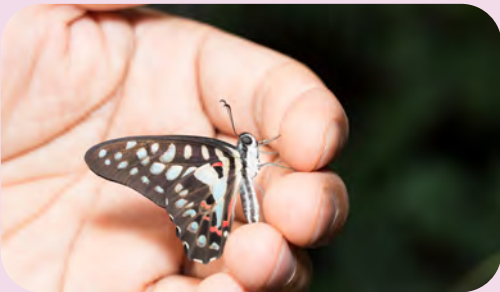

Görsel 7.9.

Görsel 7.10.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.11.

SEVGİDE DENGİ

Sevgi bir kelebeği elde tutmak gibidir. Çok sıkıldığı zaman kelebek zarar görebilir ve tamamen bırakıldığında da uçup gidebilir. Bu durum aile içinde gösterilen sevgi için de geçerlidir. Sevgi, aile üyeleri için besleyici bir atmosfer sağlar. Aile mutluluğu güçlü bir sevgi bağıyla tanımlanır. Eşler arasındaki sevgi ve anlayış diğer aile üyelerine de dağılır (1).

Evlilikte eşe ve çocuklara karşı sevgi ve saygı esastır ancak bunun sınırlarını da bilmek gerekir (2). Her şeyin ifratı gibi tefriti de zararlıdır. İlaç ölçülü içilirse şifa verir, çok fazla kullanılırsa zehirler. Aile çocuğu aşırı sevgiye boğmamalıdır. Aşırı sevgiyle yetişen çocuk bağımlı, edilgen, her türlü sorununu anne babasına bırakan, kendi ayağının üstüne duramayan güvensiz çocuktur. Ailede çocuğa verilen değere göre çocuk girişken, becerikli, bağımsız, tepkici, içe kapalı, dışa dönük olur. (...) Çocuk öz kimliğini dengeli sevgi, değer anlayışıyla elde edebilir. Ebeveyn sevgide bu dengeyi sağlayarak aileyi sıcak bir yuvaya ve sevgi yumağına dönüştürür (3). Benzer şekilde eşler arasında da sevgi dengesine dikkat edilmelidir. Kısırılık, aşırı koruma ve gereğinden fazla endişelenme; fazla sevgi göstergesi gibi algılanmakla birlikte eşlerin aile hayatından sıkılmasına da neden olabilmektedir. (...) Gerçek sevgide güven, hoşgörü, karşısındakinin ihtiyaçlarına karşı hassasiyet ve denge vardır (4).

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak 1: Hallaç ve Öz, (2012)

Kaynak 2: Tarhan, (2021)

Kaynak 3: Kır, (2006)

Kaynak 4: Canel, (2012)

İfrat: Herhangi bir konuda çok ileri gitme, ölçüyü aşma.

Tefrit: Herhangi bir konuda geride kalma, yeterli ölçüde olmama.

- a) "Sevgide ölçülü olmak" ifadesinden ne anladığınızı açıklayınız.
- b) Ailelerde aşırı koruyucu davranışların sonuçları neler olabilir?
- c) Aile içi ilişkilerde aşırıya giden sevgi ifade ve davranışları karşı tarafta ne tür hisler uyandırabilir?
- ç) Hz. Muhammed'in (s.a.v.) "Sevdiğin kimseyi ölçülü sev..." (Tirmizî, Birr, 60) hadisini dikkate alarak sevgide ölçülü olmanın önemini örnek vererek açıklayınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve boşlukları tamamlamalarını isteyiniz.

Sevgide Ne Olmalı?

- Olduğu gibi kabul etmek
- Birey olma cesaretini ona vermek

Sevgide Ne Olmamalı?

- Kendini feda etmek
- Aşırı özveride bulunmak

Sınıf İçi Etkinlik

4

ÖLÇÜLÜ OLMAK

4. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve boşlukları uygun ifadelerle doldurmalarını isteyiniz.

İhmalkâr Davranışlar

.....

.....

.....

Aile bireylerini arayıp sormamak

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Değer verdiğini gösteren ifadeleri kullanmaktan kaçınmak

Dengeli Davranışlar

Bireyin arkadaşlarıyla kaliteli vakit geçirmesine fırsat vermek

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Herhangi bir problem veya güçlük karşısında aile bireylerinin yanında olmak, onlara destek vermek

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Aşırıya Kaçan Davranışlar

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Aile bireylerinin bütün işlerini üstlenmek

.....

.....

.....

Aile bireylerini kontrol altında tutmak

.....

.....

.....

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sevgi göstergesi olduğu sanılan yanlış davranışları fark ederim.		
Sevgi gösterirken aşırıya gitmenin aile ilişkilerine zarar verebileceğini bilirim.		
Ölçülü sevginin aile huzuruna katkı sağlayacağına inanırım.		
Aile içinde sevgimi gösterirken ölçülü davranmaya istekli olurum.		
Sevgi ifadelerinde ölçülü olmaya özen gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Kardeş sevgisinin önemini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin sevgi temelli kardeşlik bağı kurmanın önemini kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görsel incelenir. Metinler okunur, sorular sözlü olarak cevaplanır. Cümleler tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki atasözleriyle görseli incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.12.

“Kardeş kardeşten ümitlidir.”

“Yoldan ileri yoldaş, evden ileri kardeş”

*Kaynak: Musaoğlu ve Gümüş, (1995),
(Metnin aslına sadık kalınmıştır.)*

- Görseldeki kardeşlerin arasındaki sevgi bağıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?
 - Atasözlerinde anlatılmak istenen ne olabilir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.
- Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Bilgi Köşesi

116 yıl hakanlık yapan Oğuz Han kılıç çaldı, yurtlar aldı. En sonunda aldığı ülkeleri sizin elinize verdi. Siz altı kardeş ve sizden türeyecek olan çocuklar hep bir ağız olur aranızda iyi geçinecek olursanız bu ülkelerin hepsi sizin elinizde kalır. Eğer aranızda anlaşmazlık çıkarsa atanızdan kalan yurtlar bile elinizden çıkar, malınız gibi canınız da elinizden gider.

Kaynak: Kabaklı Çimen, (2018), (Düzenlenmiştir.)

- Metinden yararlanarak kardeşlik bağıyla ilgili günümüze yönelik hangi dersler çıkarılabilir? Açıklayınız.
- Kardeşler arasındaki birlik ve beraberliğin, aile ve topluma faydaları neler olabilir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

ÜÇÜZ NİNELERDEN İKİSİ TESELLİYİ BİRBİRİNDE BULDU

Görsel 7.13.

Ordu'da birbirlerine bağlılıklarıyla tanınan üçüz ninelerden hayatta olan Hacer ve Emriye Sarı, kardeşlerinin vefatının ardından birbirlerine daha sıkı sarılıyor.

Dünyaya 89 yıl önce gelen üçüzler Hacer, Emriye ve Hayriye Sarı acısı ve tatlısıyla tüm yaşamlarını paylaştı. Sempatik tavırları ve birbirlerine bağlılıklarıyla bilinen üçüz ninelerden Hayriye Sarı, Kasım 2016'da hayatını kaybetti. Ölümüne çok üzüldükleri kardeşlerini unutamayan Hacer ve Emriye Sarı, anılarını birbirlerine anlatarak acılarını bir nebze olsun dindirmeye çalışıyor. Kardeşleriyle birbirlerini çok sevdiklerini ve her şeyi beraber yaptıklarını belirten Emriye Sarı, şöyle konuştu:

"Birbirimize hiç kötülük yapmazdık. Hep bir yoldan, bir izden, bir işten... Hiçbir zaman birbirimize kötü söz söylemezdik. Böyle her zaman öper severdik.

Biz bacıyız, öz bacı." Annemin altı kızı vardı, üçü öldü. Geride üç kişi kaldık. Vefat eden kardeşini çok özlediğini ifade eden Sarı, kardeşinin fotoğraflarına bakarak hasret giderdiklerini söyledi.

"Birbirimizden ayrılmayız"

Hacer Sarı ise yaşamını, her işini kardeşleriyle yaparak geçirdiğini belirterek "Ne görsek beraber gördük, nereye gitsek beraber gittik. Birimizin yaptığı diğerimizle aynı, hiç fark etmez." diye konuştu. "Biz birbirimizden ayrılmayız." diyen Sarı, vefat eden kardeşinin arkasından çok ağladığını anlattı. Sarı, şimdi kardeşi Emriye ile birbirlerine tutunduklarını vurgulayarak "Birbirimize sahip çıkmadan duramayız. Bir gün görmesem 'Acaba nerede?' diyorum. Sürekli birbirimizi arıyoruz." ifadelerini kullandı.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2019), (Düzenlenmiştir.)

- Metindeki kardeşler neden sık sık iletişim kurma ihtiyacı hissediyor olabilir?
- Zorlukların üstesinden gelmede kardeşlerin rolüyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?
- Kardeşlerin birbirlerine olan sevgilerini ifade eden davranışlar neler olabilir? Örnekler veriniz.

4. Öğrencilerden aşağıdaki haber metnini okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

KALABALIK AİLE ÖZLEMİNİ “KORUYUCU AİLE” OLARAK GİDERDİLER

Görsel 7.14.

Taflan çifti, tanıdıklarının vasıtasıyla iki yıl önce Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne giderek koruyucu aile olmak için başvuru yaptı.

“İlk ‘anne’ dediklerinde çok mutlu oldum.”

Koruyucu anne Hülya Taflan, uzun yıllar ikinci çocuklarının olması için beklediklerini ancak olmayınca koruyucu aile olmaya karar verdiklerini söyledi. Taflan, çocukların kardeş olduğunu öğrendiklerinde bakımları konusunda ilk başta bir tedirginlik yaşadıklarını ancak ikisini de birbirinden ayırmadan koruyucu aile olmaya karar verdiklerini ifade etti.

Küçük olanın geldiği ilk gün, büyük olanın ise birkaç gün sonra “anne” dediğini belirten Taflan, şöyle devam etti: “İlk ‘anne’ dediklerinde çok mutlu oldum. Birdenbire üç çocuğum oldu. Kendi çocuğumdan farkı yok. Bunlar küçük olduğu için daha çok koruyorum. Yemelerine, içmelerine dikkat ediyorum.” Taflan çiftinin oğlu Umutcan ise 17 sene sonra evde çocuk olmasının ayrı bir neşe olduğunu söyledi. Dışarıda kardeşi olan arkadaşlarına özendiğini belirten Taflan, sonunda kendisinin de kardeşleri olduğunu ifade etti. Ağabeyliğin çok güzel bir duygu olduğunu vurgulayan Taflan, artık iki kardeşi olduğunu ve yalnızlıktan kurtulduğunu belirtti.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2018), (Düzenlenmiştir.)

- Metindeki genç neden kardeşi olsun istemiş olabilir?
- Bir kardeş sahibi olmanın bireyin yaşamına katacağı güzellikler neler olabilir? Örnekler veriniz.
- “Bazen kardeş doğulur, bazen paylaşılan zorluklar ve tüm yaşananlarla kardeş olunur.” (Nacar ve İzgören, 2011, s. 11) cümlesiyle ilgili düşüncelerinizi açıklayınız.

Sınıf İçi Etkinlik

5

KARDEŞİM DESTEĞİM

5. Öğrencilerden aşağıdaki cümleyi kardeş sevgisiyle ilgili ifadelerle tamamlamalarını isteyiniz.

Kardeş denince

.....

.....

.....

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Kardeşlerin birlik ve beraberliğinin aile ve topluma yarar sağlayacağını bilirim.		
Kardeş sevgisinin fedakârlık gerektirdiğine inanırım.		
Kardeşlerin birbirlerini desteklemeleri gerektiğini kabul ederim.		
Kardeş ilişkilerinin sevgi temelli olması gerektiğine inanırım.		
Kardeş sevgisinin aileye mutluluk katacağını kabul ederim.		

Etkinliğin Amacı	Bireyin kendine karşı şefkatli olması gerektiğini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin öz şefkatin önemini fark etmeleri, kendi tutum ve davranışlarını kabul ederek anlayışla karşılamaları gerektiğini kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur, sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği incelenir ve öneriler sunulur. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

ÖZÜME ŞEFKAT

Görsel 7.15.

Öz şefkat; kişinin şefkatli tutum ve davranışlarını kendine yöneltmesi; acı, ızdırap, başarısızlık ve yetersizlik duyduğu anlarda kendine karşı sevecen ve nazik olması, olumsuz duygularının farkına varıp bunları kabul etmesi ve yaşanabilecek her türlü zorlayıcı yaşantıların insan olmakla ilgili olduğunu bilmesi olarak tanımlanmaktadır. Öz şefkat, bilgece yaşamının yollarını aramak ve bunu yaparken sevgiyi, şefkati, empatiyi, sükûneti ve ağırbaşlılığı esas almaktadır. Acılar, başarısızlıklar ve güç yaşantılar insan hayatının bir parçasıdır. Önemli olan şey acı veren zor yaşantılarla uygun şekilde baş edebilmektir (1).

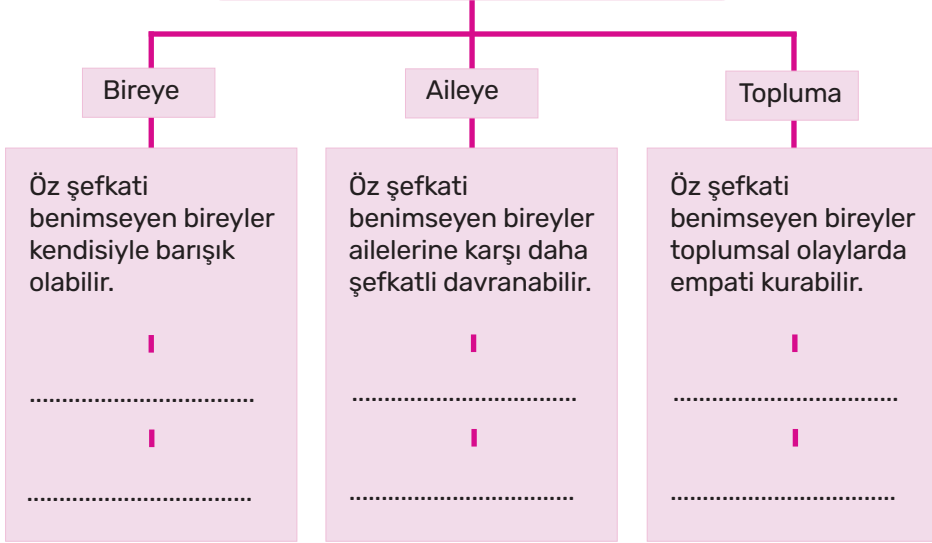
Öz şefkat, zaman içinde insanların kişiliklerine ve değerlerine uygun bir hayat yaşamasını sağlar. Kişi; kendisi için uygun olan, gelişimini devam ettirebileceği ve mutlu olabileceği yerlerde bulunmak ister. İş hayatını ve özel yaşamını buna göre düzenlemeye başlar. Gerçekten sevdiği ve ait olduğu yerde çalışan, kendisine iyi gelenlerle iletişim kuran kişiler; zaman içinde kendi dengesini de kurar. Öz şefkat sahibi bireyler kendini severek içinde bulunduğu aileyi, çevreyi ve toplumu da sever ve kabul eder.

Yazar tarafından hazırlanmıştır.
Kaynak 1: Yıldırım ve Sarı, (2018)

- Metinden yararlanarak öz şefkat sahibi bireylerin özelliklerine çevrenizden örnekler veriniz.
- Bireyde öz şefkat gelişimini engelleyen durumlar neler olabilir? Düşüncelerinizi nedenleriyle açıklayınız.
- Bireylerin öz şefkati benimsemesi kendilerine, ailelerine ve topluma ne tür katkılar sağlayabilir? Örnekler veriniz.

Öz Şefkati Benimsememenin Katkıları

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.16.

Aykut ve Sinan, uzun zamandır üzerinde çalıştıkları projenin başarılı bulunmaması üzerine büyük bir hayal kırıklığına uğrar. Aykut, proje başarısız olduğu için kendini suçlar. Günler geçmesine rağmen üzüntüsü artarak devam eder. Yaşadığı olumsuz duygular nedeniyle bu tür çalışmalara bir daha katılmamaya karar verir. Sinan ise sonuç açıklandığında üzüntü yaşar ama çok geçmeden kendini toplar. Başarmak için ellerinden geleni yaptıklarına inanır ve bu başarısızlığı gelecekte hazırlayacakları projeler için büyük bir tecrübe olarak görür.

- Yaşanan başarısızlık karşısında Aykut'un ve Sinan'ın tutumunu öz şefkat açısından değerlendiriniz.
- Aykut'a öz şefkatini geliştirmesine yönelik neler söylemek istersiniz?
- Aykut'un yaşamış olduğu bu duygular, aile ilişkilerine ne şekilde yansımış olabilir? Tartışınız.
- Benzer bir durumu siz yaşasaydınız kendinize karşı tutumunuz ne olurdu? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

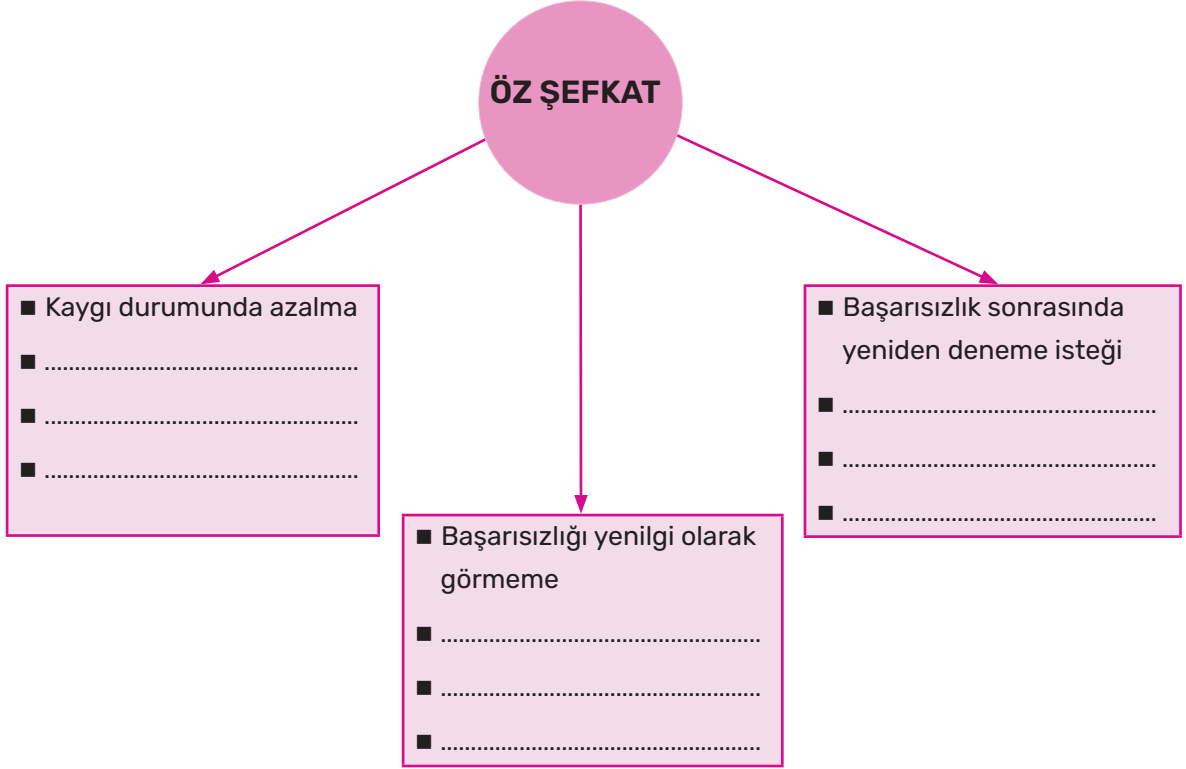

Görsel 7.17.

Babası Elif'e hediye olarak içi birbirinden güzel balıklarla dolu büyük bir akvaryum alır. Balıkları çok seven Elif, her gün onları uzun uzun izlemekte ve zamanı geldiğinde balıkların yemlerini vermektedir. Bir akşam akvaryum suyunun çok kirlendiğini fark eden Elif, akvaryumun suyunu değiştirir. Sabahleyin balıkların yemini vermek için geldiğinde bütün balıkların ölmüş olduğunu görür ve büyük bir şok yaşar. Elif, bu duruma kendisinin neden olduğunu düşünür. Günler geçse de Elif sürekli kendini suçlamaya ve ağlamaya devam eder.

- a) Elif öz şefkat hissi yüksek bir kişi olsaydı yaşadığı olumsuzluk karşısında ne düşünürdü?
b) Elif'in yerinde siz olsaydınız yaşanan olumsuz durum karşısında kendinize karşı tutumunuz ne olurdu? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve öz şefkatlerini geliştirmek için kendilerine yönelik bakış açıları önermelerini isteyiniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Öz şefkatin bireyin mutluluğu için önemini fark ederim.		
Öz şefkatin aile hayatına yansımalarını fark ederim.		
Öz şefkati gelişmiş bireylerin daha başarılı olacağına inanırım.		
Öz şefkatin aileyle ilişkilere katkısı olacağını kabul ederim.		
Öz şefkati geliştirecek bakış açıları öneririm.		

Sınıf İçi Etkinlik

7

KALBİN DE BURADA MI?

Etkinliğin Amacı	Sevdikleriyle verimli vakit geçirmenin önemini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin sevdikleriyle kaliteli vakit geçirmenin önemini kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller incelenir, sorular sözlü olarak cevaplanır. Metinler okunur. Bilgi grafiği ve balık kılçığı tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.18.

Görsel 7.19.

Görsel 7.20.

Görsel 7.21.

- Görsellerden hangilerinin verimli zaman geçirme anlayışınızla uyumlu olduğunu düşünüyorsunuz? Açıklayınız.
- Aile bireyleriyle verimli zaman geçirmenin aile içi sevgi bağına etkisiyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?

2. Öğrencilerden metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.**KALİTELİ VE VERİMLİ ZAMAN GEÇİRMEK AİLE İLİŞKİLERİNİ GÜÇLENDİRİYOR**

Ailede sevgi bağlarının gelişebilmesi için aile bireylerinin birbirleriyle verimli vakit geçirmesi büyük önem taşır. Verimli ve kaliteli vakit geçirmek; birlikte televizyon izlemek, fiziksel olarak aynı ortamda bulunup farklı uğraşlarla meşgul olmak demek değildir. Verimli ve kaliteli vakit geçirmek, ebeveynlerin çocuklarıyla karşılıklı veya iş birliğine dayalı etkileşimde bulunması anlamına gelmektedir. Bir başka deyişle verimli ve kaliteli vakit geçirmek; çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal gelişimine katkı sağlayacak eğitici, öğretici, eğlendirici faaliyetleri içerir. Ebeveynlerin çocuklarıyla kaliteli ve verimli vakit geçirmeleri; aile ilişkilerinin güçlenmesine, ebeveynlerin çocuklarını daha iyi tanımasına, onları doğru yönlendirmesine, çocuğun ebeveynlerini model almasına ve çocuğun özellikle duygusal, sosyal gelişiminin desteklenmesine katkı sağlar. Ayrıca kendisine vakit ayrılan çocuk; sevildiğini, kendisine değer verildiğini hisseder. Bu durum da çocuğun güven duygusunun artmasına yardımcı olur (1). Çocukların da akranları ve aile bireyleriyle verimli vakit geçirme konusunda dengeyi gözetmesi gerekir. Çocuğun aileyle yapılan etkinliklere katılması ve verimli vakit geçirmesi, ailedeki sevgi bağlarının güçlenmesi için önemlidir. Aile bireylerini ihmal ederek vaktinin büyük kısmını aile dışı ortamlarda geçiren çocuklar aile bireyleriyle sağlıklı ilişkiler kurmakta zorlanır. Bu durum da ailedeki sevgi bağlarını olumsuz etkiler.

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak 1: Saygılı, (2016)

- "Aile bireyleriyle verimli vakit geçirmek" ifadesinden ne anladığınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.*
- Ailenizle verimli vakit geçirdiğiniz anları düşündüğünüzde neler hissediyorsunuz?*
- Planlı yaşamamanın aileniz ve sevdiğiniz kişilerle verimli vakit geçirmeye etkisi ne olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.*

3. Öğrencilerden bilgi grafiğini incelemelerini ve eksik maddeleri tamamlamalarını isteyiniz.

**Verimli zaman geçirme
fırsatı sunan aile faaliyetleri
neler olabilir?**

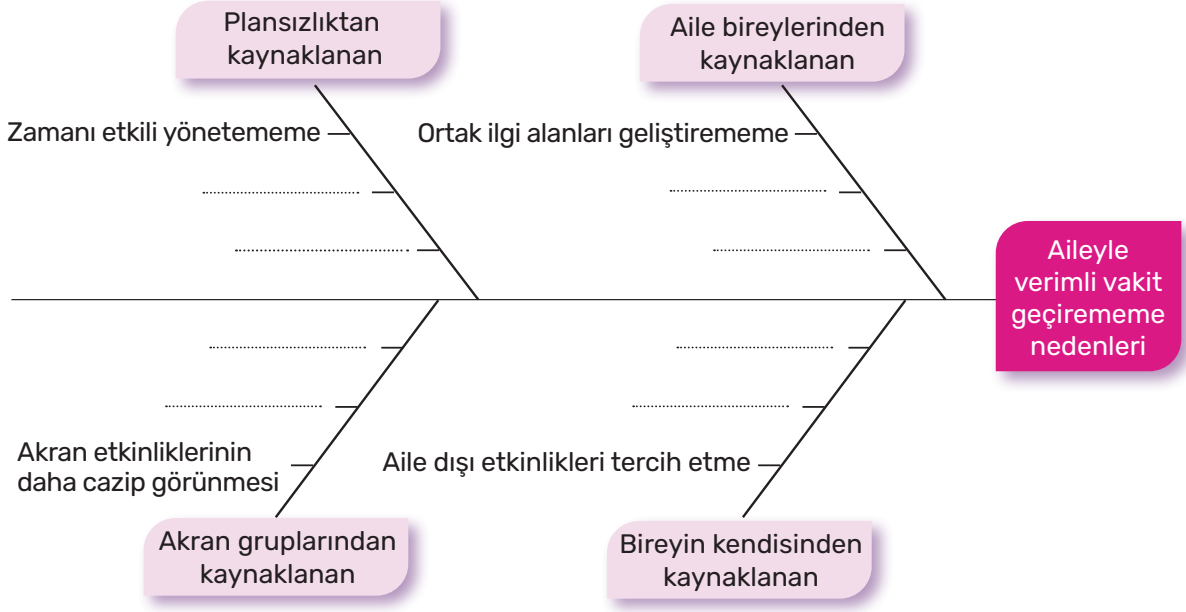
Aile bireyleriyle

- kitap okumak
- yemek hazırlamak
-
-
-

4. Öğrencilerden balık kılıçı diyagramını incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

a) Bireylerin aileleriyle verimli vakit geçirememesinin nedenleri neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.

b) Aileyle verimli vakit geçirememenin nedenlerini ortadan kaldırmaya yönelik neler yapılabilir? Önerilerinizi listeleyiniz.

Çözüm önerileriniz	■
	■
	■
	■
	■

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır" ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sevdiklerime zaman ayırmanın önemini fark ederim.		
Sevdiklerimle verimli zaman geçirmek için yapabileceğim faaliyetleri bilirim.		
Sevdiklerimle verimli zaman geçirmenin ailedeki sevgi bağlarına katkı sağladığına inanırım.		
Verimli zaman geçirebilmek için zamanımı planlı kullanmaya istekli olurum.		
Sevdiklerimle verimli vakit geçirmemi engelleyen nedenlere çözüm önerileri sunarım.		

Etkinliğin Amacı	Aile bağlarının güçlenmesi için emek vermenin önemini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin aile bağlarının güçlenmesi ve aile birlikteliğinin korunması için emek harcamak gerektiğini kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği incelenir ve tamamlanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.22.

SEVGİ EMEK İSTER

Sevgiyi hissetmek yetmez. Onu göstermek, ona emek vermek gerekir. Sevgi, insanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygudur. Kişinin aile bireylerine karşı hissettiği koruma, acıma, merhamet, şefkat, saygı gibi olumlu duygularla ailede sevgi ortamı sağlanabilir.

Evinize kıymetli bir çiçek getirip koyduğunuzda onun ilk günkü gibi güzel ve hoş kokulu kalmasını istiyorsanız ona bakmanız, özen göstermeniz, özveriyle zaman ayırmanız gerektiğini bilirsiniz. Aksi takdirde dünyanın en güzel çiçeği bile olsa zamanla solup gidecektir (1). Aile içi sevgi tıpkı bir çiçeğin bakımı gibi özen ve süreklilik istemektedir. Aile bireyleri birbirlerine karşı sevgilerini özenle göstermek için emek vermektedirler.

*Yazar tarafından hazırlanmıştır.
Kaynak 1: Canel, (2012)*

- "Sevgi emek ister." sözünden ne anlıyorsunuz? Düşüncelerinizi ifade ediniz.
- Sevgi ve fedakârlık arasında bir ilişki var mıdır? Gerekçeleriyle açıklayınız.
- Aile bireylerine sevginizi göstermek için neler yaparsınız? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

Okul İçi Etkinlik

8

SEVGİ EMEK İSTER

2. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve “Sevgi emek ister.” cümlesinin davranışlara yansımalarıyla ilgili düşüncelerini paylaşmalarını isteyiniz. Öğrencilerin düşüncelerini bilgi grafiğindeki boşluklara yazınız.

Görsel 7.23.

3. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.24.

HASTALIKTA VE SAĞLIKTA GEÇEN BİR ÖMÜR

Zonguldak'ta yaşayan Veysel ve Fatma Yavuzylmaz çifti, sevgi ve saygı çerçevesinde 61 yıldır sürdürdükleri evlilikleriyle genç çiftlere örnek oluyor.

Bir dönem felç geçirmesi nedeniyle 79 yaşındaki eşinin yaşadığı sağlık sorunlarını aşmasına destek olan 81 yaşındaki Veysel Yavuzylmaz, evlenirken birbirlerine verdikleri “hastalık ve sağlıkta birlikte olma” sözünü tutarak eşine sevgisini ilk günkü gibi hissettiriyor.

Eşinin üşümemesi için sabahları ilk iş olarak kaloriferi yakan Veysel Yavuzylmaz, hazırladığı kahvaltı sofrasında eşiyile sohbet ederek güne başlıyor. Kahvaltının ardından eşinin tansiyonunu ölçen Yavuzylmaz, ilerlemiş yaşına rağmen gün boyu eşinin her ihtiyacında yanında olmaya çalışıyor.

Fatma Yavuzylmaz, sağlam temelle kurulan evlilikleri hiçbir zorluğun yıkamayacağını söyledi. Büyüklerinden gördüklerini uygulamaya çalıştıklarını aktaran Yavuzylmaz, “Evlilik bana göre bir gemidir, bataabilir de çıkabilir de... O da kaptanın elindedir. Kaptan da evvela evin hanımıdır. Eşler anlaştı mı o gemiye bir şey olmaz, öyle gider.” diye konuştu.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2019), (Düzenlenmiştir.)

- “Evlilikte iyisi, kötüsü, yoksulluğu, varlığı, darlığı her şey olur. Ona göğüs gereceksin.” ifadelerini sevgi ve emek bağlamında yorumlayınız.
- Aile bireylerinin hangi tür davranışları sevginin devamı için emek ve fedakârlık olarak düşünülebilir? Düşüncelerinizi örnek vererek açıklayınız.
- Ailedeki sevgi bağlarının emek ve fedakârlıkla ilişkisini bir metaforla belirtiniz.

SEVGİ EMEK İSTER

8

Okul İçi Etkinlik

4. Öğrencilere aşağıdaki yönergeler doğrultusunda münazara hazırlıkları için bir hafta süre veriniz. Süre sonunda öğrencilerin münazara yapmalarına rehberlik ediniz.

GÖREV

- Dört kişilik iki grup oluşturunuz.
- "Emek, sevgi ve fedakârlık ailede sorunları çözmek için yeterlidir." ile "Emek, sevgi ve fedakârlık ailede sorunları çözmek için yeterli değildir." konularından birini seçiniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Ailede sevgi ortamı oluşturmak için emek harcamak gerektiğini bilirim.		
Aile bireylerinin emekleriyle olumsuzlukların üstesinden gelinebileceğini bilirim.		
Sevgi için verilen emeği ifade eden davranışları bilirim.		
Aile bireylerine emek vermenin çeşitli yolları olduğunu kabul ederim.		
Sevgi için emek vermenin ailenin devamlılığına katkı sağlayacağına inanırım.		

Etkinliğin Amacı	Aile içinde ve kişiler arası ilişkilerde sevgi dili kullanmanın önemini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin aile içinde ve kişiler arası ilişkilerde sevgi dilini kullanmanın önemini anlamaları ve olumlu etkilerini kavrayabilmeleri için düzenlenmiştir. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği incelenir, tablo tamamlanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

BEŞ SEVGİ DİLİ

Görsel 7.25.

Bir istekte bulunurken rica etmek, teşekkür etmek, onay cümlelerini daha çok kullanmak sevgi dilinin oluşmasına katkı sağlar. Takdir ifadeleri, iltifatlar sevgiyi ileten köprü görevini üstlenir. Sevgi dilini öğrenmek ve kendi sevgi dilinizi keşfetmek ailede, kişiler arası ilişkilerde çok önemlidir. Ailenizin size zaman ayırması, arkadaşlarınızın ve ailenizin onlar için yaptığınız şeylerde size teşekkür etmeleri, zorlandığınız bir işte size yardım etmeyi teklif etmeleri, önemli kararları alırken sizin de fikrinizi almaları sevildiğinizi ve değer gördüğünüzü hissettiren davranışlardır. Sevgi dilleriyle ilgili Amerikalı yazar Chapman'ın (Çepmın) şu şekilde sınıflandırması kabul görmektedir (1):

1. Onay sözleri: Bu sevgi dilini kullanan kişiler; sözlü iltifatlar, takdir edici ifadeler, cesaret verici, sevecen, alçakgönüllü sözler vb. kullanır.
2. Nitelikli beraberlik: Bu sevgi dilini kullanan kişiler; kaliteli sohbetlere, birlikte yapılan etkinliklere vb. önem verirler.
3. Hediyeleşme: Bu sevgi dilini kullanan kişiler, hediye olarak ya da vererek mutlu olurlar. Hediyeler sevginin görsel sembolleridir. Hediyein pahalı olması gerekmez.
4. Yardım davranışları: Bu sevgi dilini kullanan kişiler, çevresindeki insanların yükünü hafifletmeye ve böylece onlara sevgisini göstermeye çalışır. Yemek pişirmek, masayı hazırlamak, bulaşıkları yıkamak, evi süpürmek, çöpleri dökmek vb. eylemler yardım davranışlarına örnektir.
5. Fiziksel temas: Bu sevgi dilini kullanan kişiler için fiziksel temas, sevgiyi ileten çok güçlü bir kanaldır.

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak 1: Chapman, (2012), (Düzenlenmiştir.)

SEVGİ DİLİYLE KONUŞALIM

9

Okul Dışı Etkinlik

- Ailenize sevginizi gösterirken daha çok hangi sevgi dilini tercih edersiniz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Aile bireylerinizin hangi sevgi dilini kullanması size sevildiğinizi daha çok hissettirir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.
- Beş sevgi dilinden sadece birinin kullanılması sevgiyi ifade etmede yeterli olur mu? Tartışınız.
- Tartışma sırasında kullanılan sevgi dili tartışmanın gidişatını ne şekilde etkileyebilir? Örnekler veriniz.
- Sevgi dilinin hâkim olduğu bir ailede iletişim nasıl olur? Betimleyiniz.

2. Öğrencilerden aşağıdaki tabloyu incelemelerini ve tamamlamalarını isteyiniz.

Sevgi Dili	En çok hangi zamanlarda ihtiyaç duyarım?	Çevremdeki insanlara en çok hangi zamanlarda kullanırım?
Onay Sözleri		
Nitelikli Beraberlik		
Hediyeleşme		
Yardım Davranışları		
Fiziksel Temas		

Okul Dışı Etkinlik

9

SEVGİ DİLİYLE KONUŞALIM

3. Öğrencilerden aşağıdaki örnek durumları okumalarını, bu durumlardaki kişilere yönelik duygu ve düşüncelerini sevgi diliyle ifade etmelerini isteyiniz.

ÖRNEK DURUMLAR

SEVGİ DİLİNİZ

Çok acıkmış bir şekilde okuldan eve geldiniz. Annenizin sevmediğiniz bir yemeği yaptığını gördünüz.

Ablanız, çalışma masanızı düzenlerken proje ödevinizi gereksiz kâğıt zannedip çöpe attığını söyledi.

Daha önce uyarmanıza rağmen kardeşiniz okul servisini kaçırdı ve derse yetişmek için yardımınızı istedi.

Kardeşiniz doğum gününüzde size taraftarı olduğunuz futbol takımının formasını aldı.

Kuzeninizin hastanede yattığını öğrendiniz.

Komşunuz yaptığı kurabiyeden size de getirdi.

Arkadaşınız, deneme sınavında birinci olduğu için mutluluğunu sizinle paylaştı.

4. Öğrencilerden yakın çevrelerindeki bireylerle (aile, arkadaş, akraba, komşu) iletişimlerinde sevgi dillerini kullanmalarını isteyiniz. Görevi tamamlamaları için bir hafta süre veriniz. Öğrencilerin, ilişkilerinde sevgi dilinin etkisiyle ilgili gözlemlerini sınıfta paylaşmalarını sağlayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aile içi ve kişiler arası ilişkilerde sevgi dilinin önemli olduğunu bilirim.		
Sevginin farklı ifade biçimlerinin olduğunu bilirim.		
Sevgi dilinin aile ve toplumda yaygınlaşması gerektiğine inanırım.		
Sevgi dilinin aile ilişkilerine ve kişiler arası ilişkilere katkı sağlayacağını kabul ederim.		
Yakın çevremle ilişkilerimde sevgi dili türlerini kullanmaya istekli olurum.		

SEVGİNİN VERDİĞİ HUZUR

10

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

Etkinliğin Amacı	Sevginin aile bireyleri arasındaki huzura katkısını kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin sevginin ailedeki huzura sağladığı etkiyi fark edebilmelerine yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Tablo tamamlanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.26.

SEVGİYLE GELEN HUZUR

Aile içi huzuru sağlamada karşılıklı anlayış, sevgi ve saygı ortamı çok önemlidir. Ailede samimi ilişkiler bireyler arasındaki sevgiyi artırır, gerilimi yumuşatır, dayanışma oluşturur. Aile üyelerinin birbirini kollamalarını, karşılıklı sevgi ortamı oluşturarak huzurlu ve güvenli yaşamalarını sağlar (1). Sevgi, aile içi huzurun artmasını sağlayarak aile bireylerinin mutlu ve birbiriyle uyumlu şekilde yaşamasına olanak verir. Doğal olarak her birey sevgiyle yoğrulmuş davranışların bulunduğu bir ailede yaşamak ister.

Kaynak: Kır, (2006), (Düzenlenmiştir.)

- Sevginin aile huzuruna katkılarıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir? Örnek vererek açıklayınız.
- Huzurlu bir aile ortamı için aile bireylerinin sevgiyi ifade eden hangi tutum ve davranışları göstermesini beklersiniz? Düşüncelerinizi ifade ediniz.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

AİLE

Sağ çıkıp günlük savaştan,
Evin yolunu tutmuşum.
Yemek yedik, çocuklarım uyudu.
İniyor üstüme yavaştan
Allah'ın beyaz bulutu,
Kederlerimi unuttuğum.

Hayatta olduğuma
Seviniyorum şimdi:
Kavuştum çoluk çocuğuma,
Koltuğuma uzandım, rahatım.
Kahvem içime sindi,
Başladı gecelik saltanatım.

Behçet Necatigil, (2017), (Düzenlenmiştir.)

- Şiirin son dört mısrasından yararlanarak huzurun hâkim olduğu bir aile ortamını betimleyiniz.

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

10

SEVGİNİN VERDİĞİ HUZUR

- b) Aile bireylerinin huzurlu bir aile ortamından beklentileri neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.

Ebeveynler	Kardeşler	Aile Büyükleri
<ul style="list-style-type: none">■ Çocuklarının sağlıklı olması■■■■	<ul style="list-style-type: none">■ Paylaşım yapılabilmesi■■■■	<ul style="list-style-type: none">■ Ailenin bir arada olması■■■■

3. Öğrencilerden huzurlu bir aile ortamına katkı sağlayacak tutum ve davranışlarla ilgili düşüncelerini paylaşmalarını isteyiniz.

4. Öğrencilerden aşağıdaki tabloyu incelemelerini, “Aile Huzurunu Koruma Sözleşmesi” kapsamında beyin fırtınası tekniğiyle temel ilkeler belirlemelerini ve bu ilkeleri bir hafta süreyle uygulamalarını isteyiniz. Süre sonunda bu uygulamayla ilgili duygu ve düşüncelerin sınıfta paylaşılmasına rehberlik ediniz.

Aile Huzurunu Koruma Sözleşmesi
Amaç: Toplumun devamlılığı aileyle ailenin devamlılığı da sevgiyle mümkündür. Bu sözleşmeyle aile ve toplumda huzurun korunması esas alınmıştır.
Kapsam: Ailede aslanan sevgidir. Sevgiyi koruma bağlamında aile üyelerinin dikkat etmesi gereken temel ilkeler:
1. Eşler birbirine karşı sevgiyle davranmalı; saygılı, nazik ve adil olmalıdır.
2. Ailenin “iletişim saati” olmalı, aile bireyleri her akşam teknolojik iletişim araçlarını kapatarak en az bir saat aile içi iletişime yönelmelidir.
3. Aile bireyleri her gün birbirine sevgi dili kullanmaya özen göstermelidir.
4.
5.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sevginin ailede huzurlu bir ortam oluşturmaya katkısını fark ederim.		
Sevginin ailede huzuru sağlayan önemli bir öge olduğunu bilirim.		
Aile huzuru için aile bireylerinin yapması gereken tutum ve davranışlar olduğuna inanırım.		
Huzurlu aile ortamı için uygun tutum ve davranış göstermeye istekli olurum.		
Ailede huzurun korunmasına yönelik öneriler sunarım.		

Etkinliğin Amacı	Ailede sevgiyi ifade etmenin aile bireyleri üzerindeki etkisini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin ailede sevgi ifadeleri kullanmanın aile içi ilişkilere olumlu etkisini kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller incelenir, metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Altı şapkalı düşünme tekniği uygulanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.27.

Görsel 7.28.

Görsel 7.29.

Görsel 7.30.

- Görselleri sevgi ifade tarzları bakımından değerlendiriniz.
- Sevgiyi ifade etme biçimi muhatabına göre değişen bir özellik midir? Tartışınız.
- Sevgi temelli aile bağlarının kurulabilmesi için ailedeki iletişimin nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi açıklayınız.

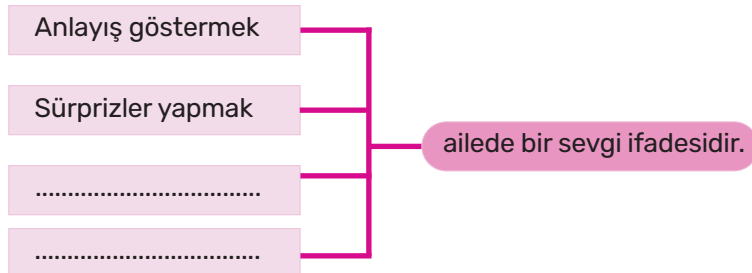
2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

AİLEDE SEVGİ İFADESİ

Ailede sevgiyi göstermenin pek çok bileşeni bulunduğu söylenebilir. Sevgi, anlam bakımından oldukça geniş ve çok boyutlu olup aynı zamanda karmaşık bir yapıya sahip görünmektedir. Sevgi, ailede iki şekilde algılanmaktadır: Birincisi hissi anlamda aileye ve ailenin kutsallığına duyulan sevgi, ikincisiyse bu sevginin eyleme dönüşmüş hâlidir. Sevgi eylemleri ailede değişik şekillerde ifade edilebilir: fedakârlık, sadakat, değer, saygı, ilgi, tebessüm, nezaket, paylaşım, anlayış, dinlemek, hâl hatır sormak...

Kaynak: Gül, (2019), (Düzenlenmiştir.)

- Ailede sevgiyi hissetme ve eyleme dönüştürme arasındaki farkı açıklayınız.
- Aile bireylerine duyulan sevginin emek, fedakârlık ve vefayla ilişkisini açıklayınız.
- Aile bireyleri arasında sevgi hangi şekillerde ifade edilebilir? Örnekler veriniz

3. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 7.31

Burdur'da yaşayan Rukiye ve Yusuf Baş çifti ilk günkü gibi birbirlerine büyük sevgi ve saygı duyuyor.

Rukiye (94) ve Yusuf Baş (105) çiftinin tüm sıkıntılarının ilacı bugüne kadar hep sevgileri oldu.

(...)

Rukiye Baş eşiyle birbirlerine her zaman sevgi ve muhabbetle

yaklaştıklarını, iyi ve kötü günlerinin de olduğunu belirterek sözlerine şu şekilde devam etti: "(...) Eşim bana kızdığında bir şey demem, ben de ona kızdığımda o seslenmez. Yusuf'umu çok seviyorum. Evlilikte şakalaşma, tartışma, iyi gün de kötü gün de olur. Ben hasta olunca o bana bakar, o hastalandığında ben ona bakarım."

Yusuf Baş da eşiyle arasındaki muhabbetin güzel olduğunu dile getirdi.

Eşiyle sürdürdükleri mutlu evliliğin çevrelerinde örnek gösterilmesinin kendilerini sevindirdiğini vurgulayan Baş, "Çok güzel günlerimiz geçti. Hiç ayrımız, gayrımız yok. Onu çok seviyorum. Sevmezsen ömür geçer mi? Çocuklarımızı da çok seviyoruz." diye konuştu.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2020), (Kısaltılmıştır.)

- Metindeki çiftin uzun yıllar mutlu bir evlilik sürdürerek örnek bir çift olarak gösterilmesinin nedenleri neler olabilir?
- Aile bireylerine duyulan sevgiyi çeşitli yollarla göstermek ailedeki birlik ve beraberliği nasıl etkiler? Düşüncelerinizi örnek vererek açıklayınız.

4. Aşağıdaki şemada altı şapkalı düşünme tekniğiyle ilgili bilgiler verilmiştir. Öğrencilerden “sevgiyi ifade etmenin aile bireylerinin davranışlarına etkisi” hakkındaki düşüncelerini altı şapkalı düşünme tekniğini kullanarak açıklamalarını isteyiniz.

ALTI ŞAPKALI DÜŞÜNME TEKNİĞİ

KARARLAR ALARAK SÜRECİ
YÖNETEN

SÜREÇ, KURAL VE PLAN ODAKLI

NESNEL, TARAFSIZ

TARAFSIZ BİLGİLER VE
VERİLERE ODAKLI

YARATICI

YENİ FİKİRLER VE ALTERNATİF
ÇÖZÜMLERE ODAKLI

KARAMSAR

SORUN, RİSK VE TEHDİTLERE
ODAKLI

İYİMSER

KAZANÇ VE AVANTAJLARA
ODAKLI

DUYGUSAL

DUYGULARA, ÖNSEZİLERE VE
SEZGİLERE ODAKLI

Görsel 7.32.

5. Öğrencilerden aşağıdaki görevlendirmeyi bir hafta boyunca uygulamalarını, süre bitiminde duygu ve düşüncelerini sınıf arkadaşlarıyla paylaşmalarını isteyiniz.

GÖREV

a) “Aileme sevgimi ifade ediyorum.” etkinliğini bir hafta içinde gerçekleştiriniz.

Aşağıdaki sevgi ifadelerini aile bireylerinize her gün uygulayınız:

- Nezaket kelimeleri kullanınız.
- Kendilerini nasıl hissettiklerini sorunuz.
- Bir problemleri olup olmadığını sorunuz.
- Sevginizi fiziksel olarak gösteriniz.
- Duygularınızı sözlü olarak ifade ediniz.
- Onlar için yapmanızı istedikleri bir şey olup olmadığını sorunuz.
- Sizin için önemli ve değerli olduklarını ifade ediniz.

SEVGİMİ GÖSTERİYORUM

11

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

b) "Aşağıdaki değerlendirmeyi tamamlayınız ve bir hafta sonra sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

- Sevgi ifadelerini uygulama sürecini tamamlayıp tamamlayamadığınızı gerekçeleriyle açıklayınız.
- Görev süresince kullandığınız sevgi ifadeleri, aile bireylerini ne şekilde etkilemiştir? Gözlemlerinizi paylaşınız.
- Görev sürecinde neler hissettiniz? Açıklayınız.
- "Sevgi ifadelerinin kullanımı ailemde değiştirdi." cümlesini tamamlayınız.

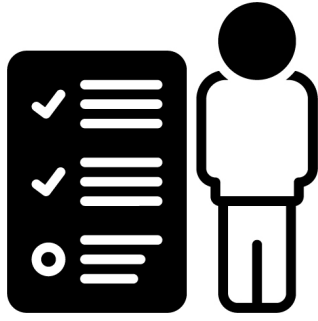
KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

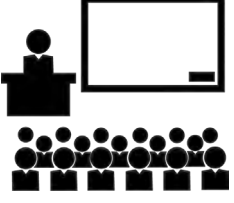
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Ailede sevgi ifadelerini kullanmanın önemli olduğunu bilirim.		
Ailede sevgiyi ifade etmenin çeşitli yolları olduğuna inanırım.		
Aile bireyleri arasında sevgiyi ifade etmenin aile içi iletişimi güçlendireceğine inanırım.		
Aileme karşı sevgi ifadeleri kullanmaya istekli olurum.		
Aile ilişkilerinde sevgi ifadelerini daha sık kullanmaya özen gösteririm.		

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR.

SORUMLULUK

Sınıf İçi Etkinlikler

1. Etkinlik-Sorumlu Bireyler Yetiştirmek
2. Etkinlik-Ailem, Nasihatleri ve Sorumluluklarım
3. Etkinlik-Sorumluluğu İçselleştirmek Gerek
4. Etkinlik-Millî Bilinç Sorumluluğu
5. Etkinlik-Sorumluluklarım ve Seçimlerim
6. Etkinlik-Sorumluluk Zamanı
7. Etkinlik-Geleneklerden Gelen Sorumluluklar
8. Etkinlik-Anaya Mektup

Okul İçi Etkinlikler

Okul Dışı Etkinlikler

Aile ile İrtibatlı Etkinlikler

9. Etkinlik-İsrafa "Dur" Demenin Tam Zamanı
10. Etkinlik-ağın Sorunu: Telefon Bağımlılığı

Etkinliğin Amacı	Sorumluluk sahibi birey olmada aile ve toplumun etkisini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin sorumluluk bilinci geliştirmede ailenin tutum ve davranışlarıyla toplum yapısının etkili olduğunu fark etmelerine yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafikleri tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI**1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruyu cevaplamalarını isteyiniz.**

Görsel 8.1.

Görsel 8.2.

Önce kendilerine, daha sonra yaşadıkları toplumun en küçük biriminden başlayarak tüm topluma karşı sorumlulukları olduğu bilinciyle yetişen yeni nesiller; ülkelerinin kalkınmasında ve muasır medeniyetler seviyesine ulaşmasında büyük rol oynayacaklardır (1). Sorumluluğun kazandırılmasında aile içinde çocuğa karşı gösterilen davranış, aile içi iletişim, ailede uygulanan disiplin anlayışının yeri büyüktür. Sorumluluk öğrenilebilen bir beceridir. Bu nedenle çocuklara yaşlarına ve yeteneklerine uygun sorumluluklar verilerek yaptıklarının sonuçlarını görme ve kabul etme davranışı kazandırılmalıdır. Çocuğa sorumluluk kazandırabilmek için küçük yaşlardan başlayarak yaşına göre bazı konularda kararlarını kendisinin vermesi ve sorumluluğun ona bırakılması gerekmektedir (2).

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak 1: Ercan, (2009)

Kaynak 2: Hayta Önal, (2005)

- a) Sorumluluk sahibi bireylerin yetişmesinde ailelere düşen görevlerle ilgili düşünceleriniz nelerdir? Örnek vererek açıklayınız.

Sınıf İçi Etkinlik

1

SORUMLU BİREYLER YETİŞTİRMEK

2. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

A Ailesi

Sana söyleyene kadar kendim yaparım.

Sofra hazır, haydi yemeğe!

Sen yeter ki çalış, ben suyunu bile getiririm.

B Ailesi

Odanı temizlemeni ve toplamanı bekliyorum. Çünkü odanın temizliği ve düzeninden sen sorumlusun.

Yemek yapılırken ve sofa hazırlanırken yardımını bekliyorum. Çünkü bu hepimizin ortak sorumluluğu.

Çalışman sırasında sana yardımcı olabilirim ancak doğru planlama ile diğer sorumluluklarını da yerine getirebileceğine inanıyorum.

Görsel 8.3.

- A ve B ailelerinin yaklaşımlarını bireylere sorumluluk bilinci kazandırma açısından karşılaştırınız.
- A ve B ailelerinin hangisinde yetişen bireylerin sorumlulukları konusunda daha bilinçli olacağını düşünüyorsunuz? Nedenleriyle açıklayınız.
- Çocuklarına sorumluluk bilinci kazandırmayı başarmış ailelerin tutum ve davranışlarındaki ortak özellikler neler olabilir? Düşüncelerinizi açıklayınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

A Ülkesi

- Kan ihtiyacı için anons yapılıyor. Nasıl olsa biri kan verir.
- Orman yanıyor. İtfaiyeyi mutlaka aramışlardır. Biz yola devam edelim.
- İş başvurusu yaptığım kurumun müdürü babamın arkadaşı. Sınava çok çalışmama gerek yok.
- Buradaki çöpleri nasıl olsa ben atmadım, beni ilgilendirmez. Hiç dokunmayayım.
- Ozon tabakası benim sıktığım parfümle mi delinecek?

B Ülkesi

- Benim kan grubum anons ediliyor. Bir insanın hayatı benim vereceğim kana bağlı olabilir, hemen gitmeliyim.
- Derhâl itfaiyeyi arayıp yangını söndürmeye çalışanlara yardım etmeliyiz.
- Sınava çok çalışıp hak ederek işe girmeli, kimsenin hakkını yememeliyim.
- Bilinçli bir birey olarak yere çöp atmaları uyarmalı, çöpleri çöp kutusuna atmalyım.
- Çevreye zarar verecek ürün kullanmamaya dikkat etmeliyim.

- A ve B toplumundaki bireylerin yaklaşımlarını toplumsal duyarlılık açısından yorumlayınız.
- Bilgi grafiğindeki bireylerin davranışlarına baktığınızda yetiştikleri çevredeki sorumluluk bilinci ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?
- Bireyin sorumluluklarını yerine getirmesinin topluma etkileri neler olabilir? Düşüncelerinizi örneklerle açıklayınız.
- Ailelerinde sorumluluklarını yerine getirmeye özen gösteren bireylerin toplumsal konularda da duyarlı olacağını düşünüyor musunuz? Düşüncelerinizi örnek vererek açıklayınız.

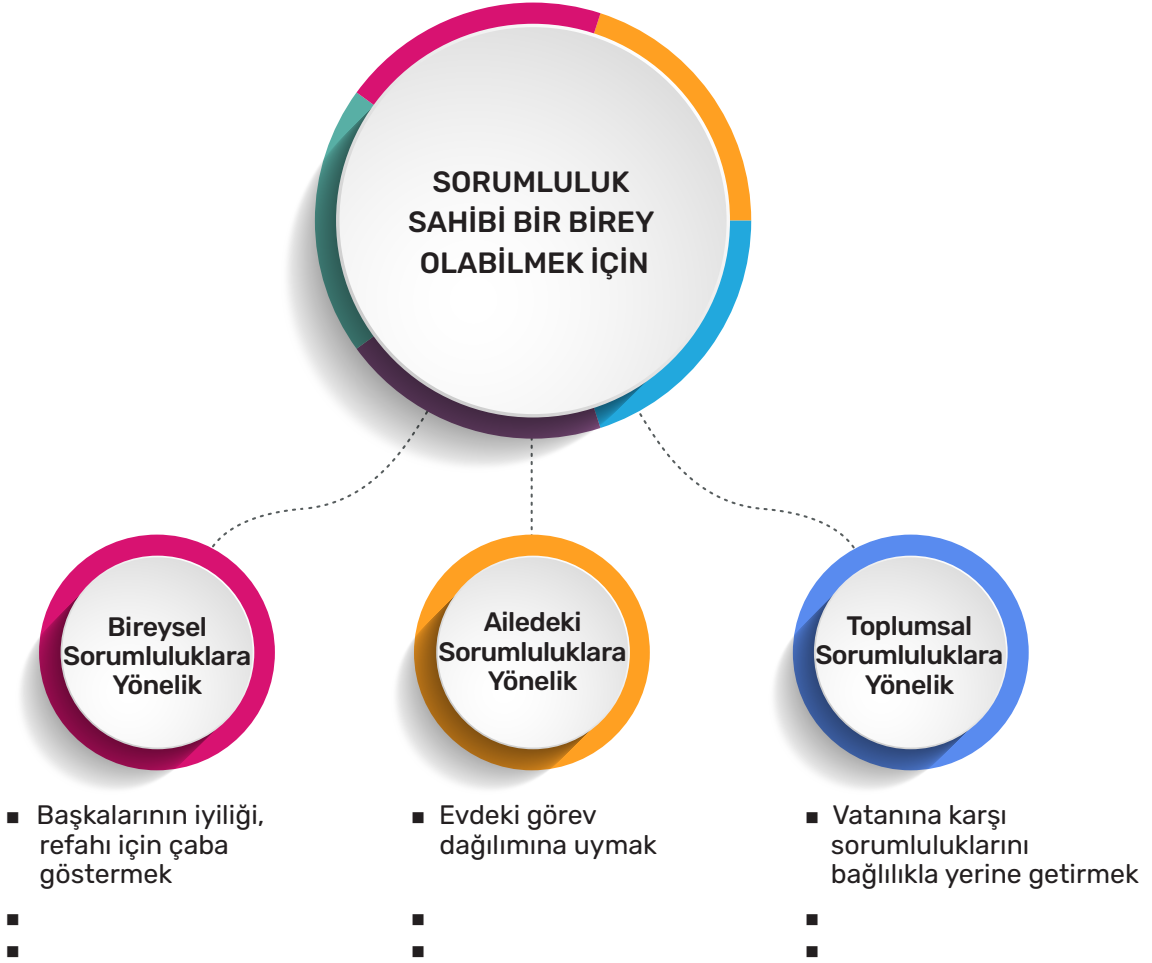
SORUMLU BİREYLER YETİŞTİRMEK

1

Sınıf İçi Etkinlik

4. Öğrencilerden sorumluluk sahibi bireyler olabilmek için yapılması gerekenleri söylemelerini isteyiniz. Öğrencilerin düşüncelerini aşağıdaki bilgi grafiğinde belirtiniz.

Görsel 8.4.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sorumluluk bilincinin gelişmesinde ailenin tutum ve davranışlarının etkili olduğunu fark ederim.		
Sorumluluk bilincinin gelişmesinde toplumun etkileri olduğunu bilirim.		
Aile ve toplumda sorumluluklarımı yerine getirmeye istekli olurum.		
Sorumluluk bilinciyle yetişmiş bireylerin toplumsal sorunlara daha duyarlı yaklaşacaklarına inanırım.		
Aile ve toplumda sorumluluklarımı yerine getirmeye özen gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Aile büyüklerinin nasihatleriyle sorumlulukları ilişkilendirebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin aile büyüklerinin aktardıkları deneyim ve nasihatlerin sorumluluk bilinci geliştirmeye ilişkisini kavramalarına yönelik oluşturulmuştur. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metin okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Sınıf içi tartışma yapılır. Bilgi grafiği tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

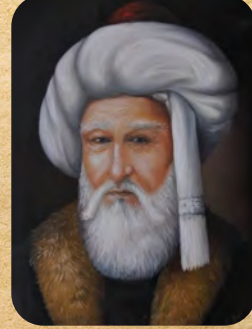
Görsel 8.5.

- Görsel, size aile büyüklerinin hangi tür konuşmalarını anımsatıyor? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Büyüklerinizden gelen hangi nasihatlerin sizi daha sorumlu bireyler olmanız konusunda motive ettiğini düşünüyorsunuz? Örneklendirerek açıklayınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

ŞEYH EDEBALİ'NİN OSMAN BEY'E NASİHATI

Oğul,
İnsanlar vardır, şafak vaktinde doğar
Akşam ezanında ölürlər.
Avun oğlum avun,
Güçlüsün, kuvvetlisin, akıllısın, kelamlısın,
Ama, bunları nerede, nasıl kullanacağını bilmezsen
Öfken ve nefsin bir olup aklını yener,
Sabah rüzgarlarında savrulur gidersin.
Daima sabırlı, sebatlı ve iradına sahip olasin.
Dünya senin gözlerinin gördüğü gibi büyük değildir.
Bütün fethedilemeyen gizemler, bilinmeyenler, görülmeyenler,
Ancak senin erdemlerinle
Gün ışığına çıkacaklar.
Ananı-atanı say.
Bereket büyüklerle beraberdir.
Bu dünya inancını kaybedersen
Yeşilken çorak olur, çöllere dönersin.
Açık sözlü ol.
Her sözü üstüne alma, gördün söyleme, bildin bilme.
(...)
Üç kişiye acı:
Cahiller arasındaki âlime,
Zenginken fakir düşene,
Hatırlı iken itibarını kaybedene.
Unutma ki yüksekte yer tutanlar
Aşağıdakiler kadar emniyette değildir.
Haklı olduğunda mücadeleden korkma.
(...)

Görsel 8.6.

Kaynak: Bilecik İli Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (t.y.), (Kısaltılmıştır.)

- Şeyh Edebalı'nın nasihatlerinde ne tür sorumluluklara yer verilmektedir? Açıklayınız.
- Şeyh Edebalı'nın nasihatlerinin günümüz toplumunda uygulanması hakkında ne düşünüyorsunuz? Tartışınız.
- Aile büyükleri neden nasihat verme ihtiyacı duyabilirler? Düşüncenizi açıklayınız.
- Aile büyüklerinden gelen nasihatlerin sorumluluk duygusu gelişiminde etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini “aile büyüklerinin nasihatleri” ve “nasihatlerin sorumlulukları yerine getirmekle ilişkisi” açısından tamamlamalarını isteyiniz.

Aile Büyüklerinin Nasihatleri	Nasihatlerin Sorumluluklarla İlişkisi
<ul style="list-style-type: none">Tasarruflu harcama yap.	<ul style="list-style-type: none">Tasarruflu harcama yapmak, gelir gider dengesine göre harcama yapma sorumluluğunu geliştirir.

4. Öğrencilere aşağıdaki konuyla ilgili sınıf tartışması yapmaları ve soruyu cevaplamaları için 10 dakika süre veriniz.

Tartışma Konusu	
<ul style="list-style-type: none">Ailenin nasihatleri, sorumluluk kazanma açısından daha etkilidir.	<ul style="list-style-type: none">Arkadaşların yönlendirmeleri, sorumluluk kazanma açısından daha etkilidir.

- a) Aile büyüklerinizin nasihatleri ile arkadaşlarınızın yönlendirmeleri arasındaki benzerlik ve farklılıklara örnekler veriniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır" ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aile büyüklerinin nasihatlerinin sorumluluk kazanmada etkili olduğunu bilirim.		
Aile bireylerinin verdiği nasihatlerin bazı sorumluluklarımla gelişmesine katkı sağlayacağını kabul ederim.		
Nasihatler ve sorumluluklar arasında ilişki kurarım.		
Sorumluluk kazanmada aile nasihatlerine önem veririm.		
Sorumluluk açısından aile nasihatleri ve arkadaş yönlendirmelerini değerlendiririm.		

Etkinliğin Amacı	Sorumluluklarını içselleştirerek yerine getirmenin bireye, aileye ve topluma etkisini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin sorumluluklarını içselleştirerek yerine getirmenin etkilerini kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller incelenir, metinler okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 8.7.

Görsel 8.8.

- Görselleri sorumlulukların layığıyla yerine getirilmesi açısından yorumlayınız.
- Bireyin sorumluluklarını istekli olarak veya kendini zorunlu hissederek yerine getirmesinin sonuçları neler olabilir? Örnekler veriniz.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

SORUMLULUK SAHİBİ KİŞİLER

Sorumluluk sahibi kişiler; yaşama gerektiği kadar uyum gösteren, mutlu, başkalarına karşı olduğu ölçüde kendilerine karşı sorumluluklarını da dengeli bir şekilde yerine getirenler olarak tanımlanmakta ve sorumluluk sahibi kişilerin özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Yaptığım her şeyden sorumluyum. Eğer işimi iyi yaparsam itibar görürüm eğer yapamazsam sorumluluğu üstlenir, suçu başkalarına atmam.
2. İyi bir iş ve hayat tarzı için eğitimimden ben sorumluyum, dolayısıyla yapmam gerekenleri kapasitem yeterli olduğu ölçüde kendim ve çevrem için ben yaparım.
3. Ailemi ve çevremdeki diğer kişileri anlayış ve saygıyla karşılamaktan sorumluyum. Farklı olsak, farklı görünsek ve farklı düşünssek bile bu önemli olmamalı. Önemli olan her birimizin değerli bir insan olmasıdır.
4. Halkıma, uluslara ve dünyaya destek olmaktan sorumluyum. Bu her bireyi daha adil, daha demokratik ve daha misafirperver olmaya götürür.
5. Dünyayı sevgiyle umursamak ve daima korumaktan sorumluyum (1).

Sorumluluk sahibi kişiler tarafından görevlerinin içselleştirilmesi ve bunun sağlıklı bir toplum için önemli olduğunu bilmeleri oldukça önemlidir (2). Toplumdaki işlerin yürümesi, toplumun kalkınması ve gelişmesi sorumluluk sahibi kişilerle mümkün olabilmektedir.

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak 1: Douglass, (2001)

Kaynak 2: Hökelekli, (2001)

- a) Bireyin aile bireylerine karşı sorumlulukları neler olabilir? Açıklayınız.
- b) Bireylerin yakın çevresine ve topluma karşı sorumlulukları neler olabilir? Açıklayınız.
- c) Sorumluluk sahibi olan kişilerin olmayanlara göre hayatta başarılı olma ihtimalinin daha yüksek olduğu söylenebilir mi? Düşüncenizi gerekçelendirerek açıklayınız.
- ç) Verilen bir görev ve sorumluluğu en iyi şekilde yapmaya çalışmak bireye kişisel gelişim açısından ne tür kazanımlar sağlayabilir? Düşüncelerinizi açıklayınız.
- d) Bireylerin sorumluluklarını içselleştirerek en iyi şekilde yerine getirmeye çalıştıkları bir toplumu betimlemeniz gerekseydi neler söylerdiniz?

3. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 8.9.

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN "MATEMATİK
OLİMPİYATLARI" BAŞARISI

Olimpiyatlarda gümüş madalya kazanan 12. sınıf öğrencisi İlker Can Çiçek, bu süreçte okuldaki bilim takımı eğitimcilerinin ve ailesinin büyük desteğini gördüğünü vurgulayarak "Bu başarı altı yedi senelik özverili bir çalışmanın ürünü." dedi.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2017), (Düzenlenmiştir.)

- a) Öğrenci istediği başarıyı elde edememiş olsaydı yine de sorumluluğunu yerine getirmiş olur muydu? Tartışınız.

Görsel 8.10.

HASTANE ODASINDAN GELEN BAŞARI

"Kendimi olduğum gibi kabullendim ve 'Bu şekilde en iyisini nasıl yapabilirim?' diye düşündüm. Tedavi gördüğüm hastanede eğitimime de devam ederek fen lisesini kazandım. İlk dönem hastanede, ikinci dönem ise evimde eğitim aldım. Farkına vardım ki hayat hiçbir zaman grafik gibi ilerlemiyor, sinüs eğrisi gibi iniş ve çıkışları, tümsekleri ve çukurlarıyla olan bir süreç."

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2022), (Düzenlenmiştir.)

b) Sorumluluklarını içselleştirmiş bir bireyin yaşayabileceği zorluklar karşısında sergilemesi beklenen tutum ve davranışları örneklendiriniz.

4. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğinde sorumlulukların içselleştirilerek yerine getirilmesinin katkılarını belirtmelerini isteyiniz.

**Bireye
sağlayacağı kazanımlar**

- Mutlu olma
-
-
-

**Aileye
sağlayacağı kazanımlar**

- Güven ortamı
-
-
-

**Topluma
sağlayacağı kazanımlar**

- Toplum gelişimine katkı
-
-
-

Görsel 8.11.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet", sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aileme ve topluma karşı sorumluluklarım olduğunu bilirim.		
Sorumluluk sahibi kişinin özelliklerini bilirim.		
Sorumluluk sahibi olmanın başarılı olmaya katkısı olduğuna inanırım.		
Sorumluluklarımı içselleştirerek yerine getirmenin kendime, aileme ve topluma katkısı olacağını kabul ederim.		
Sorumluluklarımı yerine getirmeye istekli olurum.		

Etkinliğin Amacı	Millî bağımsızlık bilinci için birey, aile ve toplumun sorumluluklarını kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin millî bağımsızlık bilincinin korunması ve geliştirilmesinde birey, aile ve toplumun üzerine düşen görevleri benimsemelerine yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Görseller incelenir. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 8.12.

Görsel 8.13.

Görsel 8.14.

- Aile ve toplumun millî bağımsızlık bilincine katkısını görsellerden yararlanarak yorumlayınız.
- Millî bilincin oluşmasında üstlenilmesi gereken sorumlulukları aşağıdaki bilgi grafiğinde belirtiniz.

Millî Bağımsızlık Bilinci Açısından

Bireye Düşen Sorumluluklar

- Bayrak törenlerinde saygılı ve özenli davranmak
-
-
-

Topluma Düşen Sorumluluklar

- Millî bayramlara önem vermek ve gereğini yerine getirmek
-
-
-

2. Öğrencilerden aşağıdaki özdeyişi okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 8.15.

“Türkiye halkı, asırlardan beri hür ve bağımsız yaşamış ve bağımsızlığı bir yaşama gereği saymış bir milletin kahraman evlatlarıdır. Bu millet bağımsızlıktan uzak yaşamamıştır, yaşayamaz ve yaşamayacaktır.”

Mustafa Kemal ATATÜRK

- a) Mustafa Kemal Atatürk’ün sözüne göre millî bağımsızlık bilincine sahip bireylerin özellikleri neler olabilir? Örnek veriniz.
- b) Millî bağımsızlık bilincine sahip bireylerin yetiştirilmesinde aileye ve topluma düşen sorumluluklarla ilgili düşünceleriniz nelerdir?

3. Öğrencilerden Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi’ni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 8.16.

Ey Türk gençliği!

Birinci vazifen; Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi seni bu hazineden mahrum etmek isteyen dâhilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklal ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin. Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar, gaflet ve dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri, şahsi menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakruzaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklal ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk
20 Ekim 1927

- a) Mustafa Kemal Atatürk'ün Gençliğe Hitabe'yi kaleme almasının nedeni ne olabilir? Düşüncelerinizi açıklayınız.
- b) Mustafa Kemal Atatürk, Gençliğe Hitabe'de millî bağımsızlık için sorumluluklarını yerine getirme konusunda gençlere neleri tavsiye ediyor? Açıklayınız.
- c) Millî bağımsızlık bilincine sahip bireylerin yetişmesinde ailenin mi yoksa toplumun mu daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz? Tartışınız.
4. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğinde verilen alanlarda millî bağımsızlığa katkı sağlanmasına yönelik yapılması gerekenlere ilişkin görüşlerini belirtmelerini isteyiniz.

Görsel 8.17.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet", sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Millî bağımsızlık için gayret göstermenin sorumluluklarım arasında olduğunu fark ederim.		
Aile ve toplumun millî bağımsızlık bilincini geliştirmedeki önemini bilirim.		
Ülkemin istikbali için sorumluluklarımı yerine getirmeye istekli olurum.		
Millî bağımsızlığın sorumluluk sahibi bireyler sayesinde muhafaza edileceğini kabul ederim.		
Millî bağımsızlık bilincine uygun tutum ve davranışlar sergilemeye özen gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Ailede ve toplumda sorumluluklara uygun kişisel seçimlerin önemini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin aile ve toplumda sorumluluklara uygun hareket etme ve seçim yapmanın kendi sorumluluğunda olduğunu fark etmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur, sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği ve tablo tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 8.18.

İnsan, hayatının her safhasında önemli ya da önemsiz pek çok karar verme durumuyla karşı karşıya kalmaktadır. Karar vermede amaç; bireyin hayatında sahip olduğu değer yargılarına, toplumsal yaşayışına ve genel kabullerine göre kendisine en uygun tercihte bulunabilmesidir (1).

Karar verme, farklı seçenekler arasında bireyin en uygun olanı seçmesidir. Kararlarımız, sorumluluklarımızı yerine getirmemizi etkilemektedir. Bazen aldığımız kararlar sorumluluklarımızla çatışabilmektedir. Bu durum da toplumsal kargaşaya ve bireysel mutsuzluğa neden olabilir. Bireyin seçimleriyle sorumlulukları arasında denge kurması gereklidir.

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak 1: Bakırtaş, (2019)

- Seçim yapmakta zorlandığınız durumlar nelerdir? Örnekler veriniz.
- Sonuçlarını değerlendirdiğinizde yaptığınız seçimler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Paylaşınız.
- Sorumluluklarınız ve istekleriniz arasında denge kurmakta zorlandığınız durumlara örnekler veriniz.
- Sorumluluklara uygun seçimler yapılmamasının topluma yansımaları ne şekilde olabilir? Açıklayınız.

Sınıf İçi Etkinlik

5

SORUMLULUKLARIM VE SEÇİMLERİM

2. Öğrencilerden aşağıdaki örnek durumları ve seçimleri incelemelerini, kendi seçimlerini sorumluluk açısından belirtmelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Örnek Durumlar

Üniversitede okuyan Ahmet, sınavlarından dolayı arkadaşıyla birlikte yaşadığı evdeki temizlik sorumluluğunu ertelemiştir. Evin detaylı bir temizliğe ihtiyacı olduğunu fark eden arkadaşı, Ahmet'e sorumluluğunu hatırlatmıştır. Ertesi gün önemli bir sınavı olan Ahmet ne yapacağını düşünmektedir.

Sorumluluğa Uygun Seçimler

-
-
-

Öykü, uzun süredir gitar kursuna devam etmektedir. Gitar çalmada ilerleme kaydedemeyince öğretmeni Öykü'nün öğrendiği notaları evde tekrar etmesini istemiştir. Apartman dairesinde oturan Öykü, bu görevi nasıl yerine getireceğini düşünmektedir.

-
-
-

Üniversite öğrencisi Giray, yaz tatilinde eğitimi için gerekli olan yabancı dil kursuna gitmeyi planlamaktadır. Maddi sıkıntılar yaşayan ailesi, Giray'dan çalışarak kendilerine destek olmasını beklemektedir. Giray bu durumda ne yapacağını düşünmektedir.

-
-
-

Şule'nin yaz tatiline giden komşuları, ondan evdeki kediyle ilgilenmesini rica etmiştir. Bir hafta boyunca kedinin bakımını ihmal etmeyen Şule'nin kuzeninin düğününe katılmak için il dışına çıkması gerekmektedir. Şule ne yapacağını düşünmektedir.

-
-
-

SORUMLULUKLARIM VE SEÇİMLERİM

5

Sınıf İçi Etkinlik

- Sorumluluğa uygun seçimler yapmanın bireylere sağlayacağı yararlar neler olabilir?
- Seçimlerle sorumluluklar arasında denge sağlamanın aile ilişkilerine katkıları neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- Toplumsal ilişkileri sağlıklı bir şekilde sürdürebilmek için sorumluluklara uygun yapılabilecek seçimlere örnekler veriniz.

3. Öğrencilerden aşağıdaki tabloda günlük hayatlarında karşılaştıkları bir duruma, bu durumdaki sorumluluklarına ve yaptıkları uygun seçimlere örnekler vermelerini isteyiniz.

Karşılaştığınız Durum	Bu Durumdaki Sorumluluklarınız	Bu Sorumluluğa Uygun Seçiminiz
■	■	■
■	■	■

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sorumluluklarıma uygun seçimler yapmam gerektiğini bilirim.		
Sorumluluklara uygun davranmanın aile ilişkilerine katkı sağlayacağını bilirim.		
Kişisel seçimlerle sorumluluklar arasında denge kurulması gerektiğini kabul ederim.		
Sorumluluklara uygun seçim yapılmasının toplumsal ilişkilere katkı sağlayacağını kabul ederim.		
Seçim yaparken sorumluluklarımı göz önüne almaya özen gösteririm.		

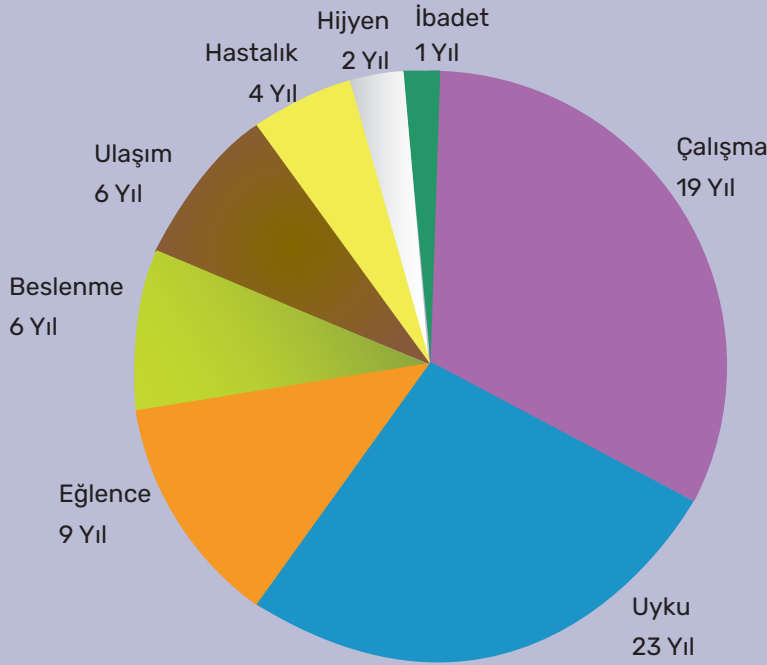
Etkinliğin Amacı	Zamanı verimli kullanmayı ailevi ve toplumsal sorumluluklarla ilişkilendirebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin sorumluluklarının önündeki engelleri fark etmelerine ve zamanı etkin kullanmayı sorumluluklarla ilişkilendirmelerine yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Grafik incelenir ve metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiğindeki boşluklar tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

ZAMAN KONUSUNDA İLGİNÇ BİR ARAŞTIRMA

Türkiye’de ortalama 70 yıl yaşayan birinin uykuda, çalışarak, eğlenerek, ibadet ederek, beslenerek, ulaşım, hastalıkta ve tuvalette geçirdiği süreler:

Zamandan kazanmak istiyorsak kayıplarımızdan başlayalım! Hepimizin haftada 168 saati var!

Kaynak: Masalçı Burçak, (2012), (Düzenlenmiştir.)

- Grafikteki süreleri kendi yaşamınızla karşılaştırdığınızda benzerlik ya da farklılıklarla ilgili neler söyleyebilirsiniz? Yorumlayınız.
- Zamanı verimli kullanmanızı engellediğini düşündüğünüz durumlar nelerdir? Örnek vererek açıklayınız.
- Zamanında yerine getirmekte zorlandığınız sorumluluklara örnekler veriniz.
- Zaman yönetimini iyi yapamayan kişilerin sorumluluklarını yerine getirmesi zorlaşır mı? Tartışınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

BÜYÜK TAŞLAR

Görsel 8.19.

Aşağıdaki gerçek hikâye, Northwestern Üniversitesi iş idaresi yüksek lisans öğrencileriyle zaman yönetimi dersi profesörü arasında geçer. Profesör sınıfa girip öğrencilerine kısa bir süre baktıktan sonra, “Bugün zaman yönetimi konusunda deneyle karışık bir sınav yapacağız.” dedi. Kürsünün altından kocaman bir kavanoz çıkarttı. Ardından, bir düzine yumruk büyüklüğünde taş aldı ve taşları kavanozun içine yerleştirmeye başladı. Kavanozun daha başka taş almayacağına emin olduktan sonra öğrencilerine döndü ve “Bu kavanoz doldu mu?” diye sordu.

Bir öğrenci “Dolmadı herhâlde.” diye cevap verdi. Doğru, dedi profesör ve kürsünün altından bir kova kum aldı, tüm kum taneleri taşlarla mıcırkların arasına nüfuz edene kadar döktü. Öğrencilerine döndü ve “Bu kavanoz doldu mu?” diye sordu. Sınıftaki öğrencilerin tamamı “Hayır.” diye bağıldılar. “Güzel.” dedi Profesör ve kürsünün altından bir sürahi su aldı ve kavanoz doluncaya dek suyu boşalttı. Sonra öğrencilerine dönerek “Bu deneyin amacı neydi?” diye sordu. Zeki bir öğrenci hemen “Zamanımız ne kadar dolu görünürse görünsün, daha ayırabileceğimiz zamanımız mutlaka vardır.” diye atladı. “Hayır.” dedi Profesör, “Bu deneyin esas anlatmak istediği, eğer büyük taşları baştan yerleştirmesiniz küçükler girdikten sonra büyükleri hiçbir zaman kavanozun içine koyamazsınız gerçeğidir.” Öğrenciler şaşkınlık içinde birbirlerine bakarken Profesör devam etti: “Nedir hayatınızdaki büyük taşlar?”

Çocuklarınız, eşiniz, sevdikleriniz, arkadaşlarınız, eğitiminiz, hayalleriniz, sağlığınız, bir eser yaratmak, başkalarına faydalı olmak, onlara bir şey öğretmek! Büyük taşlarınız belki bunlardan birisi, belki birkaçı, belki hepsi... Bu akşam uykuya yatmadan önce iyice düşünün ve sizin büyük taşlarınızın neler olduğuna iyi karar verin. Bilin ki büyük taşlarınızı kavanoza ilk olarak yerleştirmesiniz hiçbir zaman bir daha koyamazsınız, o zaman da ne kendinize ne çalıştığınız kuruma ne de ülkenize faydalı olursunuz.” diyerek dersi tamamladı.

Kaynak: Masalçı Bucak, (2012), (Düzenlenmiştir.)

Görsel 8.20.

- Hikâyeye göre hayatınızdaki büyük taşlarınız-öncelikleriniz-nelerdir? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Büyük taşlarınızı zamanında yerleştirebilmeniz için bugün neler yapmanız gerekir? Örnekler veriniz.
- Kutadgu Bilig’de yer alan “Bugünkü işini bırakma, kalmasın yarına / Yarın da işin olursa yapılmadan kalır.” (Yusuf Has Hacib, 2019, s. 427) beytini sorumlulukları erteleme olasılığı açısından değerlendiriniz.
- Sorumlulukları zamanında yerine getirmenin aileye ve topluma katkıları neler olabilir? Örnekler veriniz.

Sınıf İçi Etkinlik

6

SORUMLULUK ZAMANI

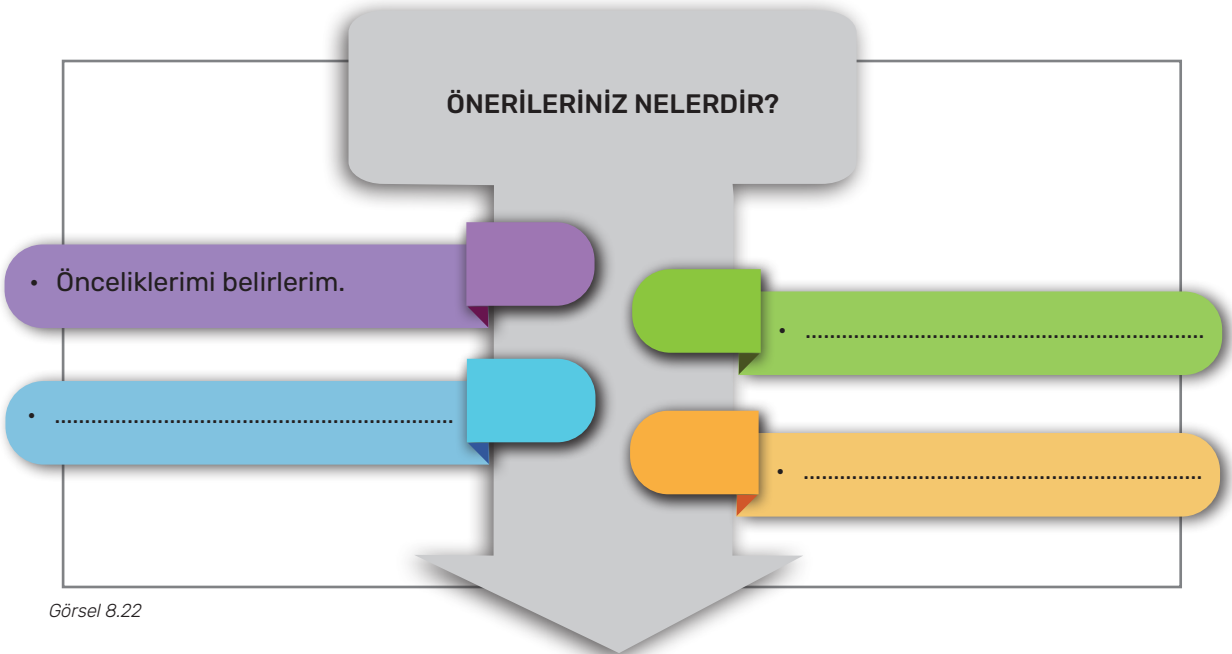
3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiklerini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

a) Sorumluluklarınızı yerine getirmenize engel olan durumları belirleyerek bunun ailevi ve toplumsal yaşamınıza etkilerini açıklayınız.

Görsel 8.21.

b) Aile içi ve toplumsal sorumluluklarınızı zamanında yerine getirmek için neler yapabilirsiniz? Önerilerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Görsel 8.22

SORUMLULUK ZAMANI

6

Sınıf İçi Etkinlik

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

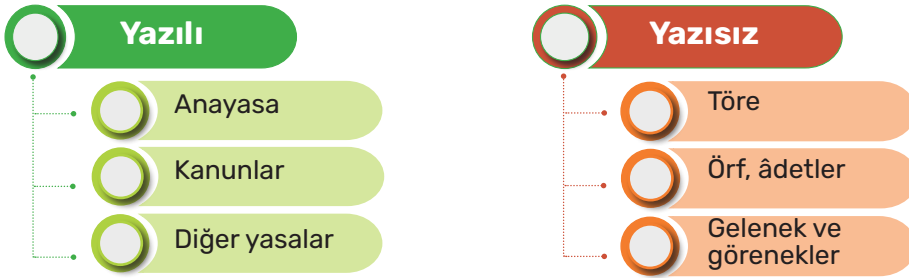
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Ailevi ve toplumsal sorumluluklarımı yerine getirmek için zamanı verimli kullanmanın önemini fark ederim.		
Sorumluluklarımı gerçekleştirmemi engelleyen durumları bilirim.		
Zamanı etkili kullanmanın toplumsal düzen için gerekliliğine inanırım.		
Zamanı, sorumluluklarımı aksatmayacak şekilde kullanmam gerektiğini kabul ederim.		
Sorumlulukları zamanında yerine getirmemenin sonuçlarını tahmin ederim.		

Etkinliğin Amacı	Sözlü kurallardan yola çıkarak aile ve toplumdaki sorumlulukları kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin yazılı kurallarla örtüşen gelenek, görenek, örf, âdet, töre gibi sözlü kuralların aile ve topluma yüklediği sorumlulukları kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Bilgi grafiği incelenir. Metin okunur. Pantomim yapılır ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- Kuralların bireye ve topluma yüklediği sorumluluklar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
- Yazılı ve sözlü kuralların sorumluluklar açısından birbiriyle çeliştiği durumlarda hangisi öncelenmelidir? Açıklayınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 8.23.

DEDE KORKUT

TÖRE

Töre; bir toplulukta benimsenmiş, yerleşmiş davranış ve yaşama biçimlerinin, kuralların, görenek ve geleneklerin, ortaklaşa alışkanlıkların, tutulan yolların bütünü ve bir toplumdaki ahlaki davranış biçimleridir. Töre, örf, âdet, gelenek, görenek tabirleri çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanılır. Bu dört kavram birbiriyle anlamca irtibatlıdır.

Hem beşeri hem de ilahi kaynaklı toplumsal kurallar manzumesi olan töre, Türklerin “devlet hukukunu, ahlaki değerlerini, dinî inançlarını, atalarından miras kalan, sosyal hayatı düzenleyen, hukuki sosyal değer kazanmış davranış kalıplarını ihtiva eden mecburi kuralların bir bütünü”dür. Törenin dayandığı kuralların temelini dayanışma ahlaki oluşturur. Kutadgu Bilig’de törü, kanun, nizam olarak geçer. Tanrı “törütgen” (yaratıcı-düzen koyucu) olarak anılır. Burada kastedilen düzen, Tanrı’nın insanlar için koyduğu kurallardan oluşan düzendir. Dinî, hukuki, ahlaki ve toplumsal boyutlarıyla bir bütün olarak değerlendirildiğinde, töreyi “manevi kültür” olarak tanımlamak mümkündür.

Törenin bazı şart ve kuralları değiştirilemez nitelik taşıırken bazıları zamanla değişime uğramıştır. Töre hükümleri, değişmez kalıplar değildir. Bir sosyal-hukuki normlar bütünü olarak töre, gerekli olan yeniliklerin gerçekleştirilmesi yoluyla çevre ve imkânlar dikkate alınarak yaşamış ve yaşatılmıştır. Töreye ait kuralların zaman ve ihtiyaca göre yenilenmesi ve değiştirilmesi “kengeş” ya da “kurultay”da gerçekleştirilmiştir. Töreyi en iyi bilen ve tecrübe sahibi devlet adamlarından oluşan “kengeş” adlı yüksek idari meclis, bir yüksek mahkeme gibi görev ifa etmiştir. Kurultay bir danışma meclisi hükmündeydi ve Oğuz Türkçesindeki kengeş tabirinin yerine kullanılmaya başlanmıştır.

Kaynak: Taşdelen, (t.y.) (Düzenlenmiştir.)

GELENEKLERDEN GELEN SORUMLULUKLAR

7

Sınıf İçi Etkinlik

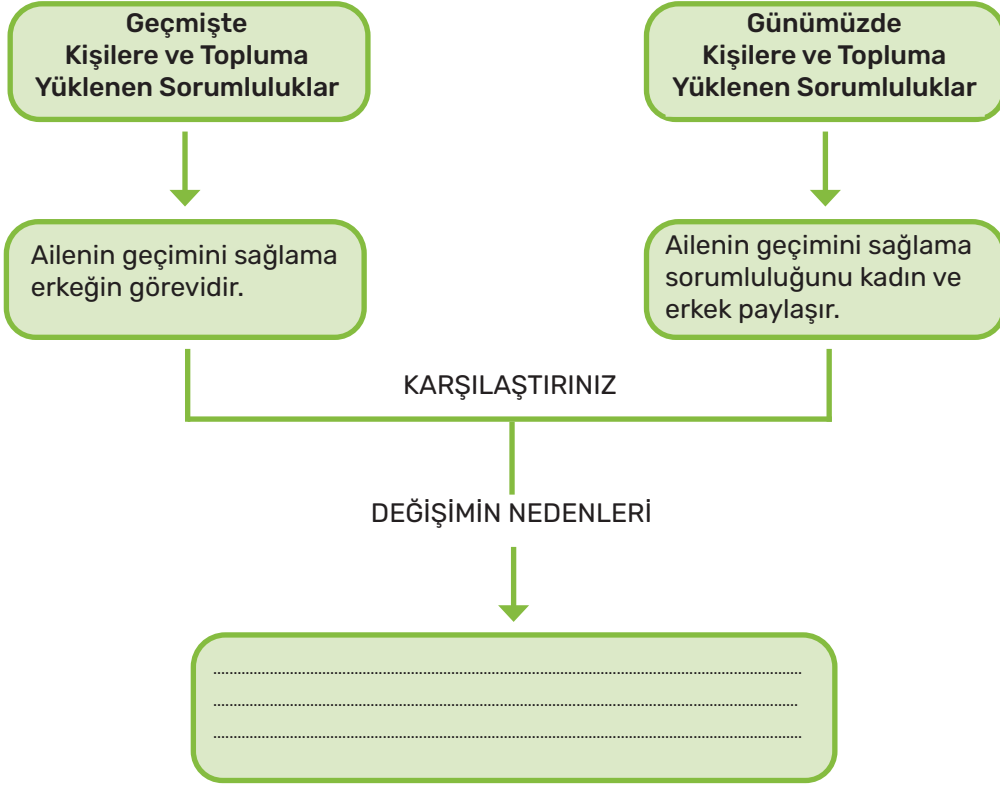
- a) Sözlü kuralların kişiye ve topluma yüklediği sorumluluklar neler olabilir? Örnekler veriniz.
- b) Gelenek, görenek, örf ve âdetlerden oluşan sözlü kuralların bağlayıcılığını günlük yaşamdan hareketle değerlendiriniz.
- c) Bireyin sorumluluk sahibi olmasında sözlü kuralların etkileriyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?
3. Öğrencilere aşağıdaki atasözleriyle örtüşen gelenek, görenek, örf ve âdetleri yansıtan örnekler bulmalarını söyleyiniz. Gönüllü öğrencilerden bu örnekleri pandomim tekniğiyle canlandırmalarını, diğerlerinin ise atasözlerini tahmin etmelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

ATASÖZLERİ
<ul style="list-style-type: none">■ Haklı söz haksızı Bağdat'tan çevirir.■ Akıl akıldan üstündür.■ Bin bilirsen bir bilene sor.■ Kendinden büyüğüne danışmayınca iş görme.■ Atalar sözünü tutmayanı yabana atarlar.■ Çok bilen (söyleyen) çok yanılır.

- a) Tablodaki atasözlerini aile, toplum ve sorumluluk bağlamında yorumlayınız.
- b) Toplumsal sorumluluğun gereği olarak gelenek ve göreneklere uymanın önemi nedir? Açıklayınız.
- c) Günümüzde gelenek göreneklerin ailede ve toplumda bireye yüklediği sorumluluklar hakkında ne düşünüyorsunuz?

4. Öğrencilerden aşağıdaki soruyu dikkate alarak tabloyu tamamlamalarını isteyiniz.

- a) Sözlü kuralların kişi ve topluma yüklediği sorumlulukları geçmiş ve günümüz açısından karşılaştırınız. Yerine getirilmesi beklenen sorumluluklardaki değişimin nedenleriyle ilgili düşüncelerinizi paylaşınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sözlü kuralların bir sorumluluk kaynağı olduğunu fark ederim.		
Toplumdaki sözlü kurallara uymanın toplumsal düzene katkı sağlayacağını kabul ederim.		
Sözlü kuralların bireye ve topluma yüklediği sorumlulukların zamana ve şartlara göre değişebileceğine inanırım.		
Sözlü kurallarla gelen sorumluluklardaki değişimin nedenlerini açıklarım.		
Sözlü kuralları dikkate alarak aileme ve topluma karşı sorumluluklarımı yerine getirmeye özen gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Vatani sorumluluk bilinci kazanmada zamanın şartlarının ve ailenin etkisini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin vatani sorumlulukların zaman ve şartlara göre değişebileceğini kavramaları ve bireyin bu bilince ulaşmasında ailenin katkısı olduğunu anlamalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Video izlenir. Metinler okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Tablo tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden karekodda verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- İzlediğiniz videonun sizde uyandırdığı duygu ve düşünceleri paylaşınız.
- Dedenin torununa şiir okumasının, Çanakkale'yi anlatmasının ve şehitliği gezdirmesinin amacı ne olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- Vatani sorumlulukları benimsemede ailenin rolüyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?

- Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Bilgi Köşesi

Görsel 8.24.

Muallim İbrahim Ethem Bey, Niğde'nin Hacı Abdullah köyünde 1892'de doğmuştur. İstanbul Hukuk Fakültesi son sınıf öğrencisiyken aynı zamanda Beyazıt'taki Numune Mektebinde öğretmenlik yapan Muallim Ethem Bey, yedek subay olarak Çanakkale'ye gönüllü yazılmıştır. Yarbay Mustafa Kemal Atatürk'ün komuta ettiği 57. Alay'da görevlendirilmiştir. 25-27 Nisan 1915 tarihleri arasında Çanakkale'de şehit olmuştur. Şehadetinden kısa bir süre önce Bigalı'dan annesine hitaben yazdığı, askerlik hayatının ilk ve son mektubu ile tanınmaktadır.

Kaynak: Arıkan, (2011), [Düzenlenmiştir.]

- Dönemin şartları, vatani sorumluluk açısından Muallim Ethem'in hayatında neleri değiştirmiş olabilir?
- Zamana ve şartlara göre vatani sorumluluklarınızda ne tür değişiklikler olabilir? Örnek vererek açıklayınız.

ANAYA MEKTUP

Dört asker doğurmakla müfthahir (iftihar sahibi) ey şanlı
Türk annesi!

Valideciğim,

Nasihat-âmiz (nasihat eden) mektubunu, Divrin Ovası
gibi güzel, yeşillik bir ovacığın ortasından geçen derenin
kenarındaki armut ağacının sâyesinde (gölgesinde)
otururken aldım. Tabiatın yeşillikleri içinde mest olmuş
rûhumu bir kat daha takviye etti. Okudum, okudukça
büyük büyük dersler aldım. Tekrar okudum. Şöyle güzel ve
mukaddes bir vazifenin içinde bulunduğumdan sevindim.

(...)

O güzel çayının koyu yeşil bir tarafında, çamaşır yıkayan askerlerim saf
saf dizilmişler. Gayet güzel sesli biri ezan okuyordu. Ey Allah'ım, bu ovada
onun sesi ne kadar güzeldi. Bülbül bile sustu, ekinler bile hareketten
kesildi, dere bile sesi dinliyordu. Ezan bitti. O dereden ben de bir abdest
aldım. Cemaat ile namaz kıldık. O güzel yeşil çayırların üzerine diz
çöktüm. Bütün dünyanın dağdağa ve debdebelerini lüks ve zenginliklerini
unuttum. Ellerimi kaldırdım, gözümü yukarı diktim, ağzımı açtım ve
dedim:

(...)

-Ey benim Ya Rabbim! Şu kahraman askerlerin bütün dilekleri, ism-i
celâlini İngilizlere ve Fransızlara tanıtmaktır. Sen bu şerefli dileği ihsan
eyle ve huzurunda titreyerek, böyle güzel ve sakın bir yerde sana dua
eden biz askerlerin süngülerini keskin, düşmanlarını zaten kahrettin ya,
bütün bütün mahveyle! diyerek bir dua ettim ve kalktım. Artık benim
kadar mesut, benim kadar mesrur bir kimse tasavvur edilemezdi.

Anneciğim,

Oğlun Halit de benim gibi güzel yerlerdedir. Dünyanın en güzel yerleri
burası imiş. Yalnız bu memleketlerde düğün olmuyor, inşallah düşman
asker çıkarır da, bizi de götürürler, bir düğün yaparız, olmaz mı?

(...).

Görsel 8.25.

Oğlan Hasan Ethem
4 Nisan 1331 (17 Nisan 1915)

Kaynak: Arıkan, (2011), (Düzenlenmiştir.)

- c) Ethem Bey'in annesine hitabını dikkate aldığınızda vatani sorumluluk bilinci geliştirmede ailenin etkisiyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?
- ç) İki evladını da cepheye gönderen Zeynep Hanım'ın vatani sorumluluğa bakış açısıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir?

3. Öğrencilerden aşağıdaki soruları cevaplamalarını isteyiniz.

a) Sorulardan hareketle tabloyu tamamlayınız.

Kurtuluş Savaşı Dönemi'nde öne çıkan sorumluluklar nelerdir?	Günümüzde öne çıkan sorumluluklar neler olabilir?
<ul style="list-style-type: none">■ Vatan savunmasına katılmak■■■	<ul style="list-style-type: none">■ Tarihî ve kültürel mirası korumak■■■

b) Kurtuluş Savaşı'ndaki vatani sorumluluklarla günümüzdeki vatani sorumlulukları karşılaştırınız ve değişimi gerekçeleriyle açıklayınız.

4. Öğrencilerden vatani sorumluluk bilinci geliştirmede aileye düşen görevler kapsamında beyin fırtınası yapmalarını ve düşüncelerini listelemelerini isteyiniz.

Vatani Sorumluluk Bilinci Geliştirmede Aileye Düşen Görevler
<ul style="list-style-type: none">■ Tarihî mekânları gezdirerek bireye kimlik ve aidiyet kazandırmak■■■

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır" ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Vatani görev ve sorumluluklarım olduğunu bilirim.		
Vatani sorumluluklarımın zaman ve şartlara göre değişebileceğini fark ederim.		
Vatani sorumluluk bilinci geliştirmede aile tutumunun önemli olduğunu kabul ederim.		
Vatani sorumluluklarımı yerine getirmeye istekli olurum.		
Vatani sorumluluklarımı yerine getirmeye özen gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	İsrafı önleme sorumluluğunun birey, aile ve toplum açısından önemini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin israfın karşısında aile içindeki sorumluluklarını kavrayabilmeleri ve israf unsurlarını azaltmaya yönelik çözüm önerileri sunmaları için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller incelenir. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Beyin fırtınası yapılır. Belirlenen sorumluluklar listelenir. Görevlendirme yapılır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 8.26.

Görsel 8.27.

Görsel 8.28.

Görsel 8.29.

- Görsellerdeki israf türlerinin topluma ve aile ekonomisine etkilerini yorumlayınız.
- Görsellerin dışında çevrenizde gözlemlediğiniz israf türlerine örnekler veriniz.

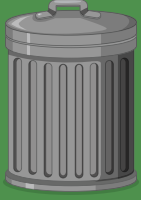
2. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiklerini incelemelerini, metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

SU İSRAFI

Görsel 8.30.

GIDA İSRAFI

ÇÖPE ATILAN HAZİNE

Dünya gündeminde ilk sıralar yerleşen konulardan biri de gıda israfı. Milyonlarca insan açlıkla mücadele ederken gıda israfı da her geçen gün artıyor.

Atılan veya bozulmaya bırakılan her türlü gıda **israf kategorisinde** yer alıyor. Her yıl **milyonlarca ton** gıda çöpe gidiyor.

Gıda ihtiyacı ise dünya nüfusuyla birlikte artıyor. Birleşmiş Milletlerin raporuna göre **dünyadaki aç insanların sayısı 821 milyon**.

Gıda ve Tarım Örgütüne göre üretilen gıdaların **3'te 1'i** ziyan oluyor. En çok gıda israfının olduğu alanların başında **meyve-sebze** sektörü geliyor.

Görsel 8.31.

ENERJİ İSRAFI

ENERJİDE TASARRUFUN YOLU VERİMLİLİKTEN GEÇİYOR

Türkiye'de tüketilen enerjinin yaklaşık yüzde 30'u konutlarda sarf ediliyor. Alınacak bazı önlemlerle faturalarda yüzde 40'a varan tasarruf gerçekleştirilebilir.

YÜKSEK FATURALARDAN KURTULABİLMEK İÇİN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN BAZI HUSUSLAR:

Bina yalıtımının yapılması

Pencerelerin **çift cam veya ısıcam** olması

Radyatör arkalarına ısı yalıtım levhalarının **yerleştirilmesi**

Koltuk ve kanape gibi eşyaların radyatörlerden en az **25-30 cm** açıklıkta olması

Düzenli olarak kombi bakımının yaptırılması, su basınç ayarının **1,5-2 bar** arasında olması

Televizyon, bilgisayar gibi ev aletlerinin kumanda yerine **güç düğmelerinden** kapatılması

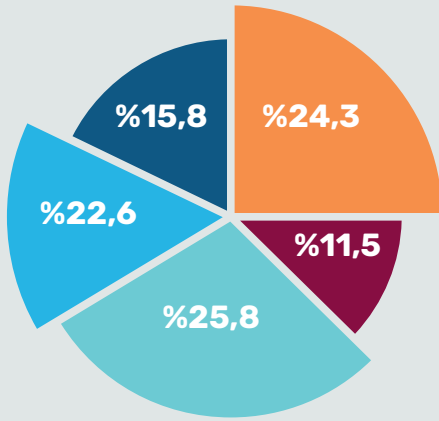
Bulaşık makinası ve çamaşır makinasının **tam dolu halde çalıştırılması**

Buzdolabının diğer beyaz eşyalardan **uzakta** muhafaza edilmesi

Görsel 8.32.

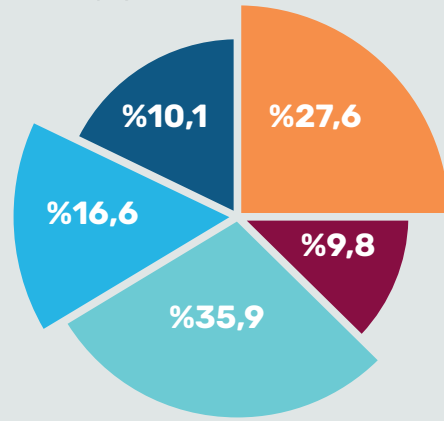
GİYİM İSRAFI

**Satın alıp da hiç giymediğim ayakkabı
ve kıyafetlerim oluyor.**

Hiç Katılmıyorum

**Taksit ya da kredi olanaklarının fazla olması,
giyim ya da ayakkabı alışverişini daha fazla
yapmama neden olur.**

Katılıyorum

Kesinlikle Katılıyorum

Görssel 8.33.

- İsrafın bireye, aileye, topluma ve doğaya etkileri neler olabilir? Örnek vererek açıklayınız.*
- İnsanların israfı önlemeyi bir sorumluluk olarak görmemesi toplumsal yaşamda ileriye dönük ne tür sorunlar doğurabilir? Düşüncelerinizi açıklayınız.*
- İsrafı önlemenin sorumluluk olarak görülmesinin topluma yansımaları ne şekilde olabilir? Örnekler veriniz.*

3. Öğrencilerin aşağıdaki soruya yönelik beyin fırtınası yapmalarına rehberlik ediniz. Cevapları aşağıdaki grafiğe listeleyiniz.

- a) Ailede su, gıda, enerji ve giyim israfını azaltmak için neler yapabilirsiniz? Önerilerinizi aşağıdaki bilgi grafiğinde listeleyiniz.

[illegible]

GörSEL 8.34.

İSRAFA "DUR" DEMENİN TAM ZAMANI

9

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

4. Öğrencilere aşağıdaki görev için bir ay süre veriniz. Öğrencilerden görevlendirme sonuçlarını sınıfta paylaşımlarını isteyiniz.

GÖREV

- İsrafı önlemede sorumluluk almanın aileye katkılarını gözlemleyiniz.
- Su, gıda, enerji ve giyim israfını azaltmak için sınıfta sunulan önerileri ailenizle paylaşınız. Bu öneriler doğrultusunda israfı azaltmak için sorumluluk almaya yönelik bir plan hazırlayınız.
- Eylem planındaki israfı azaltmaya yönelik tasarruf tedbirlerini ailenizle bir ay uygulayınız.
- Sürenin bitiminde faturalarınızı önceki ayların faturalarıyla karşılaştırarak gözlemlediğiniz değişimleri sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunu düşündüğünüz beceriler için "Evet", sahip olmadığınızı düşündüğünüz beceriler için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Günlük yaşamda israfı azaltmak için alınacak önlemleri bilirim.		
İsrafı azaltmanın sorumluluğum olduğunu bilirim.		
İsrafın aile, çevre ve topluma zarar verdiğine inanırım.		
İsrafı azaltmak için sorumluluklarımı yerine getirmede istekli olurum.		
Aileme israfı azaltmaya yönelik öneriler sunarım.		

Etkinliğin Amacı	Telefon bağımlılığının aile içi sorumluluklara olumsuz etkilerini açıklayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin aşırı telefon kullanımının ailede sorumlulukları aksatmasına yol açabileceğini kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller ve bilgi grafikleri incelenir. Metin okunur, sorular sözlü olarak cevaplanır. Tablo değerlendirilir. Görevlendirmeye ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta.	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 8.35.

Görsel 8.36.

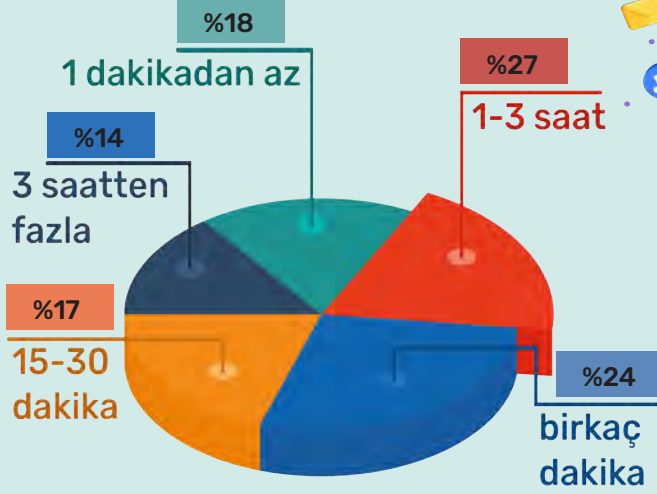
- Görsellerin ortak teması ne olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.

- Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiklerini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

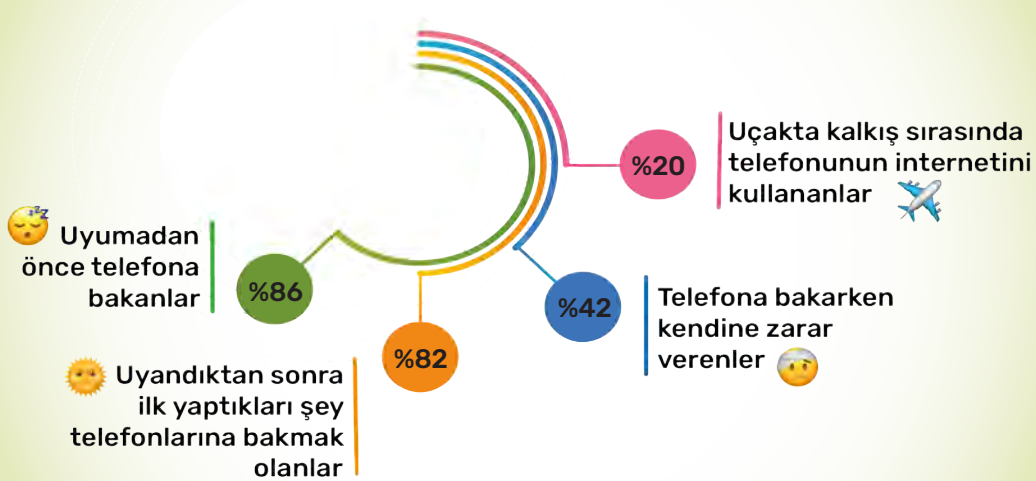
Görsel 8.37.

**Bildirime bakmadan
ne kadar dayanabilirsiniz?**

Görsel 8.38.

Kaynak: TRT Haber, (2022), (Düzenlenmiştir.)

Görsel 8.39.

Kaynak: TRT Haber, (2022), (Düzenlenmiştir.)

Araştırmaların birçoğunda arkadaşlarıyla veya aileleriyle yemek yerken telefonlarını kullanan kişilerin masada teknoloji kullanmayanlara göre yemeklerinden daha az keyif aldıkları görülmüştür. Öğrencileri de olumsuz etkileyen bu olgu, kişisel ilişkilerin kalitesinde bozulmaya ve sosyal bağların kaybolmasına (izolasyon, sıkıntı, öz güven kaybı) neden olabilmektedir. Günümüzde insanlar, dijital sosyal yaşamdan çok etkilendikleri için sanal dünyada vakit geçirme ve gerçek hayatta sosyal görgü kurallarını terk etme eğilimindedirler.

Kaynak: TRT Haber, (2022), (Düzenlenmiştir.)

- Bilgi grafiklerindeki istatistiklerle günlük yaşamdaki gözlemleriniz arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir? Örnek vererek açıklayınız.
- Haberde bahsedilen “sosyal bağların kaybolması” durumunun aile ve toplum ilişkilerine etkileri neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- Telefon bağımlılığının ailede hangi sorumlulukları yerine getirmeye engel olabileceğini örneklerle açıklayınız.

Örnek Durumlar	Olumsuz Etkileyebileceği Sorumluluklar
Ali'nin sosyal medyada vakit geçirirken annesinin “10 dakika sonra ocaktaki sütü kapat.” sözünü unutması	Evdeki iş bölümü gereklerini yerine getirmekte zorlanır.
Ayşe'nin ortak kararların alınacağı pazar kahvaltısında telefonuyla oynaması	■ ■
Oyun uygulamalarında fazla zaman geçirdiği için Şeyda Hanım'ın göz kuruluğu yaşaması	■ ■
Babası pazar malzemelerini yerleştirirken Ahmet'in sosyal medya akışına bakması	■ ■
Ertesi gün katılması gereken önemli bir toplantısı olan Kübra Hanım'ın sosyal medyada fazla vakit geçirmesi	■ ■
Anneanne ve dedesini ziyarete giden Elif'in çevrim içi oyunda arkadaşlarıyla vakit geçirmesi	■ ■
Çocuğunu parka götüren Selim Bey'in e-postalarını okumaya dalması	■ ■
Ekran karşısında sürekli vakit geçiren Sinan Bey'in uzun süre hareketsiz kalması	■ ■

3. Öğrencilerden aşağıdaki anketi cevaplamalarını ve anketin sonuçlarını değerlendirerek telefon bağımlılığını önlemeye yönelik neler yapılabileceğine ilişkin beyin fırtınası yapmalarını isteyiniz.
- Telefon bağımlılığıyla ilgili aşağıda verilen soruları bireysel olarak cevaplayınız. Sorulara “evet” cevabınız ne kadar fazlaysa telefon bağımlısı olma riskinizin o kadar fazla olduğunu unutmayınız.

ÇAĞIN SORUNU: TELEFON BAĞIMLILIĞI

10

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

Anket Soruları	Evet	Hayır
Telefondan kısa bir süre uzak kaldığınızda huzursuz oluyor musunuz?		
Her anınızı sosyal medyada paylaşıyor musunuz?		
5-10 dakikada bir telefonunuzu kontrol ediyor musunuz?		
Sevdiklerinizle zaman geçirmek yerine telefonla zaman geçirmeyi daha ilgi çekici buluyor musunuz?		
Telefona uzun süre ayırmak iş ya da okul yaşamınızı olumsuz etkiliyor mu?		
Telefona gerektiğinden fazla zaman ayırdığınız için pişmanlık duyuyor musunuz?		
Yüz yüze konuşmak yerine mesajlaşmayı ya da e-posta göndermeyi tercih ediyor musunuz?		
Uyanır uyanmaz telefonunuzu elinize alıyor musunuz?		
Arkadaş buluşmalarınızda "Telefona bakacaksan neden buluştuk?" şikâyetini duyuyor musunuz?		

b) Telefon bağımlılığını azaltmak için neler yapılabilir? Belirlenen önerileri not alınız.

ÖNERİLER	
☐	<div></div>
☐	<div></div>
☐	<div></div>
☐	<div></div>
☐	<div></div>
☐	<div></div>

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

10

ÇAĞIN SORUNU:
TELEFON BAĞIMLILIĞI

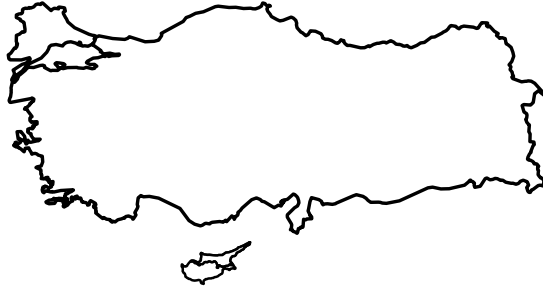

4. Öğrencilerden sınıfta hazırladıkları öneri listesini aileleriyle paylaşmalarını, listeyi birlikte uygulamaya yönelik ortak kararlar almalarını ve bir hafta süreyle uygulamalarını isteyiniz. Öğrencilerin uygulamaya dönük gözlemlerini sınıfta paylaşmalarını sağlayınız.

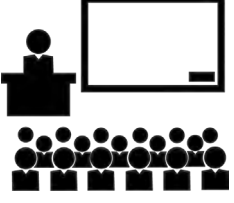
KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Telefon bağımlılığının ailedeki sorumlulukları yerine getirmeye engel olacağını fark ederim.		
Telefon bağımlılığıyla ilgili yaygın davranışları bilirim.		
Telefon bağımlılığının aileyle geçirilen zamanın kalitesini azaltacağını kabul ederim.		
Telefonu uzun süre kullanmanın sorumluluklar üzerindeki olumsuz etkilerine örnek veririm.		
Telefonu, ailedeki sorumluluklarımı aksatmadan dengeli kullanmaya özen gösteririm.		

VATANSEVERLİK

Sınıf İçi Etkinlikler

1. Etkinlik-Suyumuzu Korumak, Ülkemizi Korumak
2. Etkinlik-Ailede Vatanseverlik
3. Etkinlik-Yediden Yetmiş Vatan Sevgisi

4. Etkinlik-Adsız Kahramanlar
5. Etkinlik-Birlikte Var Oluruz
6. Etkinlik-En Değerli Miras: Kültür
7. Etkinlik-Vatan Borcu

Okul İçi Etkinlikler

8. Etkinlik-Millî Hafıza

Okul Dışı Etkinlikler

9. Etkinlik-Vatan İçin Yaşamak

Aile ile İrtibatlı Etkinlikler

10. Etkinlik-Yeniden, Yeniden, Yeniden Kullanmalıyız

Etkinliğin Amacı	Su kaynaklarını korumanın vatanseverlikle ilgili olduğunu fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin vatanseverliğin bir yönü olan ve 21. yüzyılda ciddi bir problem hâline gelen su sorununa yönelik duyarlılık kazanmaları için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Bilgi grafikleri incelenerek tamamlanır. Video izlenir, sorular sözlü olarak cevaplanır. "Su ayak izi" hesaplanır. Örnek durumlardan hareketle konuşma hazırlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden karekodu verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- Videoda su tüketimiyle ilgili olarak dikkatinizi çeken bölüm nedir? Gereçleriyle açıklayınız.
- Su kaynaklarını korumanın vatanseverlikle ilişkisini değerlendiriniz.
- Videoya göre bireylerin su tüketiminde bilinçli davranmamasının ülkemiz açısından sonuçları neler olabilir? Tartışınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Evde kullanılan suyun yüzde 70'i banyo ve tuvalete gidiyor

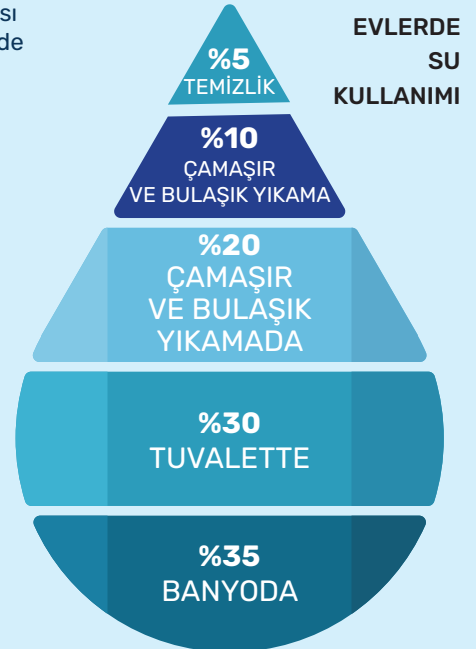
Göl, baraj, akarsu, yer altı suyu gibi temiz su kaynaklarının korunması ve iyileştirilmesi; bu kaynakların evde, iş yerinde, tarımda ve sanayide makul bir şekilde kullanımına bağlıdır.

Banyo ve tuvalette tüketilen su miktarı, **evde tüketilen toplam suyun 70'ini** oluşturuyor.

EVLERDE VE İŞYERLERİNDE SU TÜKETİMİNİ AZALTMAK İÇİN BAZI ÖNLEMLER

- 💧 Sızdıran muslukları onarmak,
- 💧 Musluk ve duş başlıklarını, tuvalet rezervuarlarını tasarruflu sistemlerle değiştirmek,
- 💧 Tuvalet rezervuarı hacmini azaltmak,
- 💧 Küvet doldurmak yerine duş almak (Yaklaşık %25 tasarruf sağlar.),
- 💧 Duş süresini azaltmak (Yaklaşık 55 litre su tasarrufu sağlar.),
- 💧 Diş fırçalarken suyu açık bırakmamak (Günde iki defa diş fırçalayan bireyin suyu açık bırakması, yılda yaklaşık 10.950 litre suyu israf eder.),
- 💧 Çamaşır makinesini doldurarak çalıştırmak (Her yıkamada yaklaşık 10 litre su tasarrufu sağlar.),
- 💧 Araçları hortumla değil, kovayla yıkamak,
- 💧 Park ve bahçeleri sulamak için buharlaşmanın az olduğu sabah ya da akşamüstü saatlerini tercih etmek,
- 💧 Tarımsal üretimde yağmurlama veya damla sulama yöntemine geçmek,

Görsel 9.1.

- 💧 Sanayi alanında atık suları geri dönüşüm yoluyla kazanmak,
- 💧 Araç park alanını suyla değil, süpürgeyle temizlemek (Yaklaşık 675 litre su tasarrufu sağlar.),
- 💧 Park ve bahçeleri sulamak için buharlaşmanın az olduğu sabah ya da akşamüstü saatlerini tercih etmek...

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2021), (Düzenlenmiştir.)

Sınıf İçi Etkinlik

1

SUYUMUZU KORUMAK, ÜLKEMİZİ KORUMAK

- Bilgi grafiğindeki su tüketim dağılımını evinizdeki su kullanımıyla karşılaştırınız.
- Evinizdeki su tüketimini azaltmak için bilgi grafiğindeki hangi önlemleri uyguluyorsunuz?
- Su tüketimini azaltmak için başka ne tür önerilerde bulunabilirsiniz? Örnekler veriniz.

3. Aşağıdaki açıklamaları öğrencilerinize okuyunuz. Verilen genel ağ adresinden “su ayak izi hesap makinesi”ni açınız. Genel ağ sayfasındaki ilgili soruları sorarak öğrencilerin su ayak izlerini hesaplamalarına ve çıkan sonucun ülkemiz için ne anlama geldiğini tartışmalarına rehberlik ediniz.

Yeşil Su Ayak İzi

Tarım ve orman ürünlerinin üretim süreçlerinde tüketilen yağmur suyu miktarıdır. Toprakta buharlaşan ve ürün içerisinde hapsolan su miktarını gösterir.

Mavi Su Ayak İzi

Ürün ve hizmetlerin üretimlerinin gerçekleşebilmesi için tüketilen yüzey ve yer altı suyu miktarıdır.

Gri Su Ayak İzi

Bir ürünün tüm üretim aşamalarında kirletilen temiz su kaynağı miktarıdır.

https://www.kaski.gov.tr/Cdn/ayakizi.php#/section_2

4. Öğrencilerden aşağıdaki örnek durumlardan birini seçerek hazırlıksız konuşma yapmalarını isteyiniz.

Feyza Hanım, göl kıyısında küçük bir köyde yaşamaktadır. Yanlış ve aşırı su kullanımı nedeniyle gölün suyu çekilmiştir. Kuraklık nedeniyle köylüler göç etmeye başlamıştır. Başta göçmen kuşlar olmak üzere zamanla turistler de köye uğramaz olmuştur. Bu duruma üzülen Feyza Hanım sosyal medyada “Suyuma Dokunma!” diyerek bir konuşma yapacaktır.

**Siz olsaydınız
neler
söylediniz?**

Yusuf Bey denizi çok seven bir balıktır. İnsanların sorumsuzca denizi kirletmesi sonucunda balıkların yaşam alanlarının zarar gördüğünü fark etmiştir. Denizlerle ilgili bir belgeselde bu durumu dile getirecektir.

Hilal Hanım Konya’da yaşayan bir çiftçidir. Toprağını çok sevmektedir. Yer altı suları ile ekinlerini sulamaktadır. Yaşanan kuraklık nedeniyle yer altı suları azalarak obruklar oluşmuştur. Bu durumu haber yapmak isteyen yerel bir gazeteciye açıklamalar yapacaktır.

Görsel 9.2.

SUYUMUZU KORUMAK, ÜLKEMİZİ KORUMAK

1

Sınıf İçi Etkinlik

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Suyun vatanımızın maddi kaynaklarından biri olduğunu fark ederim.		
Suyu israf etmemenin vatanseverlikle ilişkili olduğunu bilirim.		
Su tasarrufuyla ilgili aileme ve çevreme örnek olurum.		
Su ayak izimi küçültmek için özen gösteririm.		
Su tasarrufu için ailemle gerekli gayreti gösteririm.		

Sınıf İçi Etkinlik

2

AİLEDE VATANSEVERLİK

Etkinliğin Amacı	Vatanseverlik değerini kazandırma sürecinde ailenin rolünü fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin vatanseverliğe ilişkin davranışları kazandırmada ailenin işlevini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görsel incelenir, metin okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki görseli incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 9.3.

Nuri İyem, Dededen Toruna Atatürk Türküleri

- Duvardaki resimler vatan sevgisiyle ilgili neleri çağrıştırmaktadır? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- Dede, torunlarına vatan sevgisini ifade etmeye yönelik neler anlatıyor olabilir? Düşüncelerinizi açıklayınız.
- Vatanseverlik bilincinin oluşmasında aile büyüklerinin etkisini yorumlayınız.
- Görseldeki gibi bir aile ortamında yetişen bireylerin vatan sevgisini göstermeye yönelik hangi davranışlarda bulunması beklenir? Örnekler vererek açıklayınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

MUAZZEZ İLMİYE ÇİĞ'İN BİR ANISI

Babası öğretmen olduğunda ilk olarak Armutlu'ya tayin edildi. Oradan da Pazarcık ilçesine tayin oldu. Birinci Dünya Savaşı'nın en yoğun olduğu dönemlerde yokluktan ve ailesinin vatanseverliğinden şu şekilde bahseder: "Ekmek bulamıyorduk, mısır unundan ekmek yapanların sofralarından bir akraba çocuğuyla birlikte kalan ekmek kırıntılarını toplardık. Babam Pazarcık'ta görevini yaparken İkinci İnönü Savaşı başlamıştı. Düşman Pazarcık'a girmiş ve babam o gün okuldan eve gelirken okulun büyük bayrağını eve getirmişti. Annem bayrağı neden getirdiğini sorduğunda babam, -İlk yapacakları şey bayrağı yırtmak olur, nasıl bırakırdım orada bayrağı, demişti."

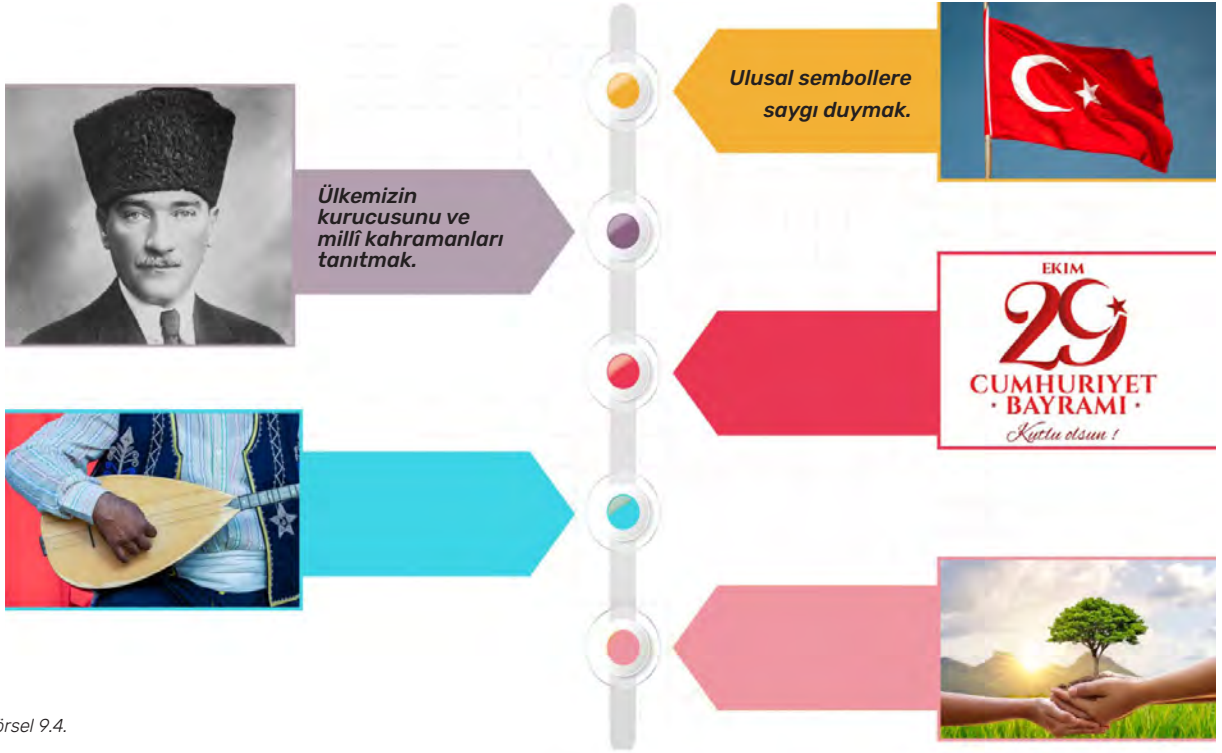

Kaynak: Çavuş, (2018), (Düzenlenmiştir.)

- Bayrak sevgisinin Türk milleti için vazgeçilmez bir değer olmasının nedenleri neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- Bayrak sevgisiyle vatanseverlik ilişkisi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
- Bayrak sevgisini göstermenin yolları neler olabilir? Örnekler veriniz.

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve görselleri dikkate alarak gösterebilecekleri tutum ve davranışları ifade etmelerini isteyiniz.

AİLENİN VATANSEVERLİKLE İLGİLİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI

Görsel 9.4.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Vatanseverlik bilinci kazandırmada ailenin rolünü bilirim.		
Bayrak sevgisinin aile ve toplum açısından önemini kabul ederim.		
Bayrak sevgisinin vatanseverlik için vazgeçilmez olduğunu kabul ederim.		
Vatanseverlik göstergelerine değer veririm.		
Ailede vatanseverlikle ilgili yapılan etkinliklere katılmak için istekli olurum.		

Sınıf İçi Etkinlik

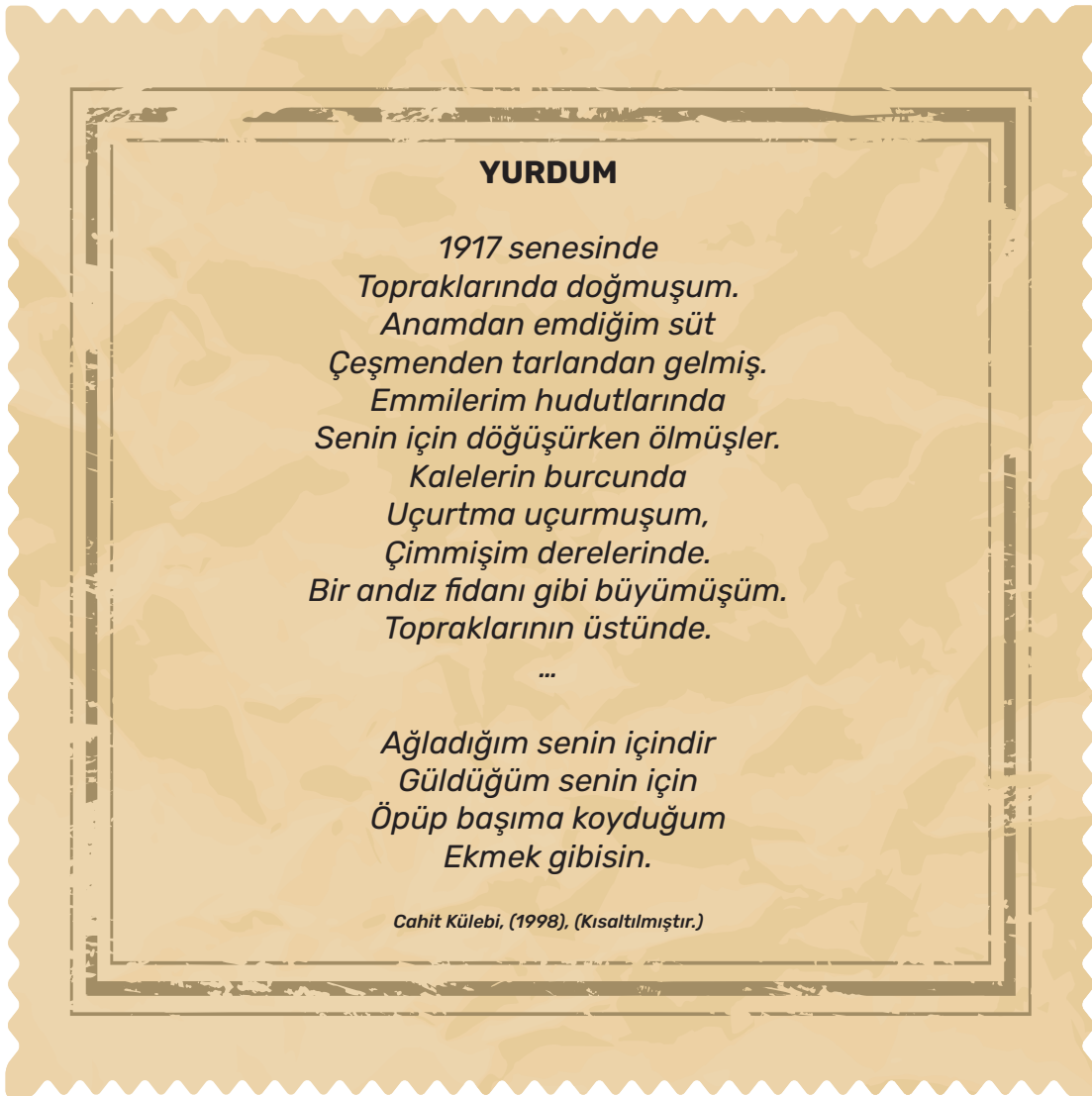
3

YEDİDEN YETMİŞE VATAN SEVGİSİ

Etkinliğin Amacı	Vatan sevgisinin farklı biçimlerle ifade edilebileceğini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin her alanda vatan sevgisini göstermenin çeşitli yolları olduğunu belirtmelerine yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur, görseller incelenir. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 9.5.

- Vatan sevgisinin şiirdeki göstergeleri nelerdir?
- Vatanınıza olan aidiyet ve sevgi bağınızı güçlendiren anılarınızı paylaşınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 9.6.

Görsel 9.7.

Görsel 9.8.

Görsel 9.9.

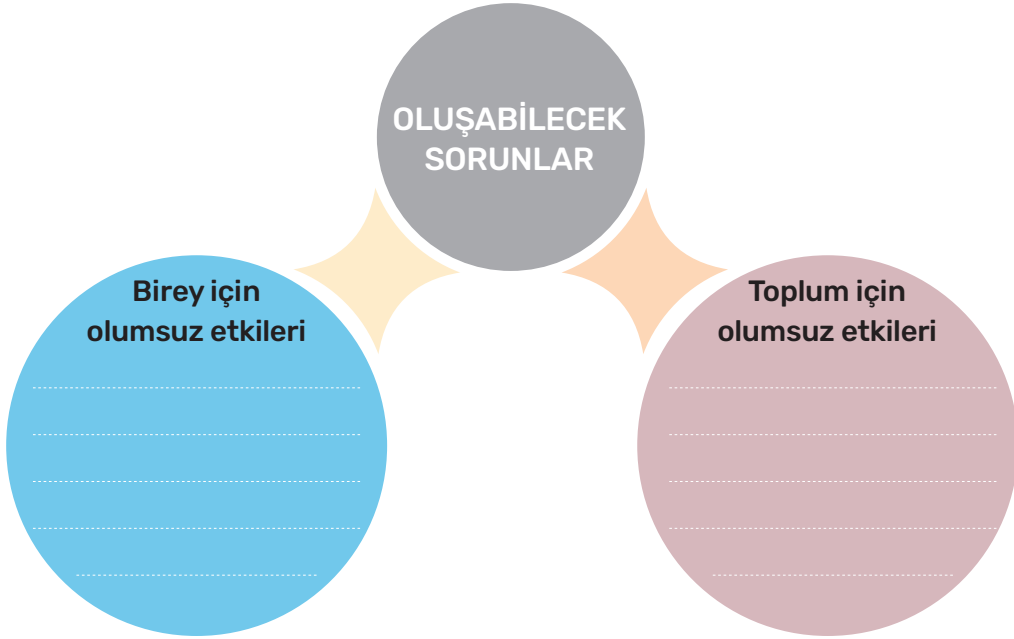

Görsel 9.10.

Görsel 9.11.

- Görselleri vatan sevgisiyle nasıl ilişkilendirirsiniz? Açıklayınız.
- Görseller dışında vatan sevgisini gösteren görev ve davranışlar neler olabilir? Örnekler veriniz.
- Vatandaşlık görevlerini yerine getirmemenin bireye ve topluma olumsuz etkileri neler olabilir?

Görsel 9.12.

3. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

TEKÂLİF-İ MİLLİYE EMİRLERİ

Mustafa Kemal, yasanın kendine tanıdığı yetkiye dayanarak 7-8 Ağustos 1921 tarihlerinde iki gün içinde on buyruktan oluşan "Tekâlif-i Milliye Emirleri"ni yayımladı. Türk halkına birçok yükümlülük getirdiği için bu emirlere "Tekâlif-i Milliye Emirleri" (Ulusal Yükümlülükler Emirleri) denmiştir.

Mustafa Kemal Paşa, Tekâlif-i Milliye Emirleri'ni yayımlamadan önce yaptığı konuşmasında bu emirlerin amacını şöyle özetlemiştir:

"Memleket ve milletin maddi ve manevi bütün kuvvetlerini sonucun elde edilmesine yöneltmek için hiçbir tedbir ve girişimde müsamaha edilmeyerek, ne yer ve zaman ve ne de vatan mefhumu karşısında ayrıntıdan ibaret olan diğer düşünceler ile bağlı olmayarak düşman ordusunun yok edilmesinden ibaret olan bu tek amaca ulaşmak için zorunlu olan her şey yapılacaktır."

2 No'lu Tekâlif-i Milliye Emri: Ülkede her aile birer kat çamaşır, birer çift çorap ve çarık hazırlayıp Tekâlif-i Milliye Komisyonu'na teslim edecekti.

Kaynak: Atatürk Ansiklopedisi, (2023), (Düzenlenmiştir.)

- Metne göre Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında ailelerin katkıları nelerdir? Örnek vererek açıklayınız.
- Kurtuluş Savaşı yıllarında yaşasaydınız Tekâlif-i Milliye Emirleri'ne destek verirken duygu ve düşünceleriniz nasıl olurdu?
- Vatan sevginizi günlük yaşamda hangi faaliyetlerle gösterdiğinizi düşünüyorsunuz? Örnekler veriniz.

4. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

ZELİHA NİNE

Görsel 9.13.

Onun adı Zeliha Barlas. Yalova'da yaşıyor.

Yüzü aşkın yaşına rağmen rengârenk, birbirinden güzel çoraplar örmeye devam ediyor. Zeliha ninemiz, ördüğü çorapları kahraman Mehmetçiklerimize göndermek istemiş. Bunun için de oğlundan "Oğlum, bu çorapları ülkenin en soğuk bölgesinde vatan görevi yapan asker evlatlarıma göndermek istiyorum." diyerek bir mektup yazmasını istemiş. Oğlu da annesinin sözlerini kâğıda dökerek hazırladığı mektupları çorapların içine koymuş. Zeliha ninemiz, Mehmetçiklerimiz için gönderdiği mektupta şu ifadelere yer verdi:

"Asker evlatları! Sizlere selam ve dualar gönderiyorum. Ne mutlu sizlere peygamber ocağında görev yapıyorsunuz. Vatan nöbetlerinize bizler rahat nefes alıyoruz. Size minnettarız. Gönderdiğim bu mütevazı çorapların kusurunu, eksiğini görmeyin. Biliyorum bazıları farklı renklerden oldu, bazılarının motifleri tutmadı, yaşıma bağışlayın. Ama şunu bilin ki besmele ve dua ile ördüm. Allah sizlere halisane vatan hizmeti nasip etsin. Bu çok değerli bir görev. Vatan olmadan İslam üzerine yaşayamayız, özgür kalamayız. Bunun içindir ki vatanımız, dinimiz, özgürlüğümüz birbirinden ayrılmaz bir bütün gibidir. Onlara toz bile kondurtmayız, Elhamdülillah. Ben Zeliha nineniz olarak sizlere hep duacıyım. Ayağınıza taş değmesin, ayaklarınız hiç üşümesin. Beni de duanızda bir defa olsun hatırlayınız. Sizleri Allah'a emanet ediyorum. Yüz yaşını aşmış Zeliha nineniz."

Kaynak: T.C. Millî Savunma Bakanlığı, (2021), (Düzenlenmiştir.)

- Zeliha ninenin ördüğü çorapları giyen asker neler hissetmiş olabilir?
- Zeliha ninenin bu davranışının sizde uyandırdığı duygular nelerdir? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Zeliha ninenin bu davranışını Tekâlif-i Milliye Emirleri'yle ilişkilendirerek açıklayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Her bireyin imkânları ölçüsünde ülkesine katkıda bulunması gerektiğini fark ederim.		
Ülkesi için çalışmanın vatanseverliğin gereği olduğunu bilirim.		
Ülkenin kalkınmasını destekleyen çalışmalarda yer almanın vatanseverliğin bir göstergesi olduğunu bilirim.		
Vatan sevgisini davranışlarla göstermenin önemli olduğuna inanırım.		
Vatan sevgisinin farklı biçimlerle ifade edilebileceğini kabul ederim.		

Etkinliğin Amacı	Vatan sevgisini kazanmada ailelerin önemini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, vatansever bireylerin yetişmesinde ailelerin etkisini fark etmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Video izlenir, metin okunur, sorular sözlü olarak cevaplanır. Tablo tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden karekodu verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- İzlediğiniz videoda Çanakkale’de bacağını kaybeden Mehmet Bilici’nin hayat hikâyesini gururla anlatmasının nedenleri neler olabilir? Tartışınız.*
- Mehmet Bilici’nin ailesinden birçok kişinin de ülkesi için cepheden cepheye koşmasını hangi duygu ve düşüncelerle açıklayabilirsiniz?*
- Gazi ve şehitlerin günümüz gençliğinden beklentileri neler olabilir?*
- Günümüzde vatan sevgisinin kuşaklar arası aktarımı için ailelere düşen görevler neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.*

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

ÜÇÜNCÜ OĞUL

Salona eli bağlı üç kişi getirildi, sanık sırasına oturtuldu. Mahkeme Başkanı Saruhan Milletvekili Mustafa Necati sanıklardan en yaşlısına, ihtiyar köylüye:

- Baba, sen askerden kaçan oğlunu evinde saklamış, bir asker kaçağına yataklık etmişsin!
- Tövbe de Reis Bey!

– Ben “Tövbem!” dedim, sen ne dersin?

İhtiyar köylü, başkanın üstelemesinden sıkılmıştı. Elini koynuna sokup yıpranmış, buruşuk iki tomar kâğıt çıkardı ve kürsüye doğru salladı:

– Reis Bey, Reis Bey!.. Şu kafa kâğıtlarının içini okusan bana dediğinden utanırsın!..

– Neden?

– Bu kâğıtlar, Balkan Harbi’nde ve Çanakkale’de şehit düşen oğullarımın nüfus kâğıtlarıdır. İki aslanını millet için şehit veren baba, üçüncü oğlunu bu ölüm dirim savaşında gizlemez Reis Bey! Hele gel Reis Bey, yakın gel de şu kalbura dönmüş göğsüme bak! Bu gördüğün yaraları Makedonya’da Bulgar çeteleri ile dövüşürken aldım. Sekiz yıl askerliğim var benim. Kurşun yarasına yara demem. Şehit aslanlarımın yarasıdır bağrımı delen. Benim oğlum askerden kaçsa bile ben saklamam. Bunu böyle bil!

Mustafa Necati Bey sıkıntısını gizleyemeyerek sordu:

- Peki, baba. Oğlunu en son ne zaman, nerede gördün?
- En son ilk kar düştüğünde gördüm. Aha şurada, Kastamonu Askerlik Şubesinin önünde, Ankara’ya selametlerken...
- Sonra hiç haber almadın mı?
- Diyeceğim ama utanıyorum.

Başkan gün görmüş geçirmiş bir tavırla sordu:

– Anlat bakalım baba!

– Askerden kaçanları ortalıkta görmüyorduk ama kulağımıza geliyordu. Kaçaklar yakalanırım korkusuna evine ocağına gelmezmiş. Kimi dağa çıkıp eşkiyalık edermiş. Kimi de bir kıyıya siner, mektup yazıp evden para istermiş. Bir ay önce bana da bir mektup geldi. Muhtar getirdi. “Hah!” dedim, oğlan askerden kaçtı, para ister. Benim okumam yazmam yok. Utancımdan kimseye okutamadım. Muhtar her önüne gelene demiş bana mektup geldiğini. Ele güne bakamaz oldum. Dünyaya kahrettim, eve kapandım.

İhtiyar eğildi, bağlı elleriyle yün çorabının arasından katlanmış bir kâğıt çıkardı.

– Aha, mektup bu!.. Alın, okuyun. Neredeyim diyorsa gidin yakalayın.

Mahkeme Başkanı Mustafa Necati kâğıdı açtı, okudu. Birden yerinden fırladı, ağlayarak kürsüden indi. İhtiyarın önüne geldi. Boğuk sesiyle hıçkırdı:

– Baba, bizi bağışla. Küçük oğlun da İnönü’de şehit düşmüş. Sana gelen mektup askerlik şubesinin şehitlik ilmühaberi imiş.

İhtiyar elini öpmek isteyen Mustafa Necati Bey’i durdurdu:

– Vatan sağ olsun! Siz aslanlarım sağ olun!

Kaynak: Müderrisoğlu, (2018), (Düzenlenmiştir.)

- Mahkeme Reisi Mustafa Necati Bey’in gözyaşlarının nedeni neler olabilir?*
- Oğulları şehit olmasına rağmen bir babanın “Vatan sağ olsun!” diyebilmesinin nedenleri neler olabilir? Açıklayınız.*
- Savaş zamanında cepheden cepheye korkusuzca koşan milletimiz, barış zamanında vatanseverliğini göstermek için neler yapabilir?*

3. Öğrencilerden vatansever ailelerin özelliklerinin neler olabileceği konusunda düşüncelerini paylaşmalarını isteyiniz. Bu düşünceleri listeleyerek sınıfla birlikte değerlendiriniz.

Ülkenin
menfaatini
kendisinin ve
ailesinin önünde
tutar.

Vatanın
bölünmez
bütünlüğü için
bir arada, barış
ve uyum içinde
yaşarlar.

Ülkenin
kalkınmasına
katkı sunan
çalışmaları
desteklerler.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için “Evet”i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için “Hayır”ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Vatan sevgisinin yüklediği görev ve sorumlulukları bilirim.		
Vatansever bir birey yetiştirmek için ailelerin yapması gerekenleri bilirim.		
Vatanseverliğin fedakârlık gerektirdiğini kabul ederim.		
Vatanım için fedakârlık yapmaya istekli olurum.		
Vatan uğruna hayatını ortaya koyanlara değer veririm.		

Sınıf İçi Etkinlik

5

BİRLİKTE VAR OLURUZ

Etkinliğin Amacı	Vatan sevgisinin gereği olarak birlikte hareket etmenin önemini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin birlikte hareket etmenin vatanseverliğin bir gerekliliği olduğunu ve millî birliğin önemini fark etmelerini sağlamak için geliştirilmiştir. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller incelenir, metin okunur, sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruları “vatan sevgisi ve aile” bağlamında cevaplamalarını isteyiniz.

Cephane taşıyan
Türk kadını

Cephe gerisinde çalışan
Türk kadınları

İzmir'in işgalini protesto etmek için
Sultanahmet Meydanı'nda toplanan
Türk halkı

Halide Edip,
Sultanahmet Meydanı'nda
konuşma yaparken

Tekâlif-i Milliye Emirleri doğrultusunda
Mehmetçiği destekleyen Türk halkı

15 Temmuz mitinglerinde
Türk milleti

Görsel 9.14.

- Tarihimize ait görselleri incelediğinizde sizde uyanan duygu ve düşünceler nelerdir?
- Görsellerdeki kadın, erkek, çocuk ve yaşlıların yan yana mücadelesindeki ortak duygular ne olabilir? Yorumlayınız.
- Mehmet Âkif Ersoy'un (2003) “Girmeden tefrika (ayrılık) bir millete, düşman giremez / Toplu vurdukça yürekler, onu top sindiremez.” dizelerini vatan sevgisi ve millî birlik açısından yorumlayınız.
- Türk milletinin kederde, kıvançta ve tasada bir araya gelerek Türk bayrağı açmalarının temelinde yatan neden neler olabilir?

2. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 9.15.

Fransızların Antep'e doğru ilerlediğini öğrenen halk bir araya geldi. Fransızların şehre girmemesi için Kilis-An-
tep yolunu kapatan Kuvayımilliye birlikleri sonuna kadar
direndi ve Anteplilerin birçoğu şehit oldu. Fransız birlikleri
Antep'i kuşatsalar da Antep halkının kahramanca direnişi
on bir ay sürdü. Fransızlara meydan okuyan bu direnişe
ithafen Antep, 8 Şubat 1921'de TBMM tarafından "Gazi"
unvanı ile ödüllendirildi.

Maraş önce İngilizler, daha sonra Fransızlar tarafından
işgal edildi. Birlikte hareket eden Maraşlıların
kahramanca direnişi karşısında şehirde tutunamayan
Fransızlar, gecenin karanlığından yararlanarak gizlice
şehirden ayrıldı. Maraş halkının kazandığı bu başarı Millî
Mücadele'nin ilk zaferlerinden biri oldu. Bu zafere ithafen
Maraş, 7 Şubat 1973'te TBMM tarafından "Kahraman"
unvanı ile ödüllendirildi.

Görsel 9.16.

Görsel 9.17.

Fransız işgali karşısında Urfalılar destansı bir direniş
gösterdi. Birlikte hareket eden Urfalıların inançlı direnişi
sonucunda şehirde tutunamayacaklarını anlayan
Fransızlar, Urfa'yı terk etmek zorunda kaldı. Bu zafere
ithafen Urfa, 22 Haziran 1984'te TBMM tarafından
"Şanlı" unvanı ile ödüllendirildi.

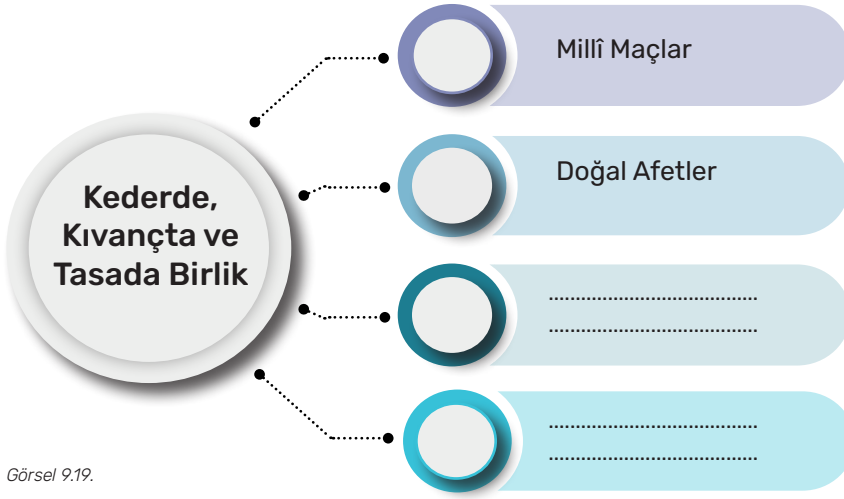
15 Temmuz gecesi tüm Türkiye gibi Kazan halkı da
demokrasi ve geleceğine sahip çıkmak için bir araya geldi.
Kazanlılar; Akıncı Üssü'nden kalkarak sivil halkı, TBMM'yi ve
devlet kurumlarını bombalayan savaş uçaklarına
göğüslerini siper ederek hain darbecilere "Dur!" dedi.
Çiftçiler, bir yılın emeği olan tarım ürünlerini devletin ve
milletin geleceği için gözünü dahi kırpmadan ateşe verdi;
traktör ve araç lastikleri yakıldı. Böylece savaş uçaklarının
pisti kullanmasına engel olundu. Bu mücadeleye ithafen
Kazan, 25 Ekim 2016'da TBMM tarafından "Kahraman"
unvanı ile ödüllendirildi.

Görsel 9.18.

- Metinden yararlanarak vatani korumak için ortak duygularla hareket etmenin önemini açıklayınız.
- Vatan sevgisi kapsamında milletin birlikte hareket ettiği farklı durumlara örnekler veriniz.
- Yaşadığınız bölgenin veya yöre halkının Millî Mücadele'ye ne gibi katkıları olmuştur?
- Millî bayramlarda ailenizle ne gibi etkinlikler yaparsınız?

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve tamamlamalarını isteyiniz. Verilen örneklerin millet olma bilincine katkılarını yorumlamaları için öğrencilere rehberlik ediniz.

Görsel 9.19.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Vatan sevgisinin milleti birleştirici ve kapsayıcı bir etken olduğunu fark ederim.		
Türk tarihinde millî bilinçle hareket edilen durumları bilirim.		
Gerekli durumlarda ailelerin vatan için üstlenmesi gereken sorumluluklarını bilirim.		
Millî değerlerin koruması ve devamlılığının sağlanması için çaba sarf ederim.		
Vatanın bölünmez bütünlüğü için bir arada barış ve uyum içinde yaşarım.		

Etkinliğin Amacı	Kültürel değerlere sahip çıkmayı vatanseverlikle ilişkilendirebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin kültürel mirasımızın yaşatılması ve korunması konusundaki farkındalıklarının artırılması için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metin okunur, video izlenir, sorular sözlü olarak cevaplanır. Tablo tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	25 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumaları ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

TÜRK KÜLTÜRÜ

Görsel 9.20.

Görsel 9.21.

Görsel 9.22.

Görsel 9.23.

Görsel 9.24.

Kültür; bir toplumu diğer toplumlardan farklı kılan, geçmişten beri değişerek devam eden, kendine özgü, sanatı, inançları, örf ve âdetleri, anlayış ve davranışları ile onun kimliğini oluşturan yaşayış ve düşünüş tarzıdır. Topluma bir kimlik kazandıran, dayanışma ve birlik duygusu verdiği toplumda düzeni de sağlayan maddi ve manevi değerlerin bütünüdür. Türk kültürü de Türk milletinin hayat tarzını ifade eder. Tarihî süreç içerisinde farklı medeniyetlerle buluşan Türk kültürü, insanlık tarihinin en zengin kültürlerinden biri hâline gelmiştir (1).

Nesilden nesile aktarılan Türk kültürü, millet olma bilincini taze tutmuştur. Türk milleti; tarihsel süreçte kültürünü bilen, koruyan ve gelecek nesillere aktaran bireyler yetişmesi için gayret göstermiş ve göstermektedir. Kültürünü bilen ve koruyan bireyler, bu yolla vatan sevgisini daha da içselleştirir. Nitekim kültürel mirasın korunması vatansever bir bireyin özellikleri arasında yer almaktadır.

*Yazar tarafından hazırlanmıştır.
Kaynak 1:T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (t.y.)*

- Kültürel mirasın korunmasının vatanseverlik bilincine katkılarını örnek vererek açıklayınız.
- Kültürel değerlerin nesilden nesile aktarılmasında aile ve toplumun rolü hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Sınıf İçi Etkinlik

6

EN DEĞERLİ MİRAS: KÜLTÜR

2. Öğrencilerden karekodu verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- a) Videoda izlediğiniz kültürel miras öğelerinden hangileri ailenizde yaşatılmaktadır? Örnekler veriniz.
- b) Videoda izlediğiniz kültürel miras öğelerinden hangileri daha çok ilginizi çekti? Gerekçesiyle açıklayınız.
- c) Bazı kültürel öğelerimizin UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne girmesinin nedenleri neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- ç) Kültürel değerlerin korunması ve yaşatılmasının bireyin vatansever olarak yetişmesine katkıları neler olabilir? Açıklayınız.
3. Öğrencilerden kültürel mirasın benimsenmesi, korunması ve aktarılması için yapılabilecekler konusundaki önerilerini paylaşmalarını isteyiniz. Paylaşılan önerileri aşağıdaki tabloya listeleyiniz.

Birey
olarak ne
yapabilirim?

-
-
-
-

Ailemle ne
yapabilirim?

-
-
-
-

Görsel 9.25.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Kültürel değerleri korumanın ve yaşatmanın vatan sevgisiyle ilişkisini fark ederim.		
Kültürel değerleri koruma ve yaşatmada aile ve toplumun rolünü bilirim.		
Kültürel mirasa sahip çıkmanın toplumsal bir sorumluluk olduğunu kabul ederim.		
Kültürel değerlere saygı duyar ve onların yaşatılması konusunda çaba gösteririm.		
Kültürel değerleri koruma ve benimseme konusunda sorumluluk alırım.		

Etkinliğin Amacı	Bireye vatanseverlik bilinci kazandırmada ailenin önemini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin vatan sevgisinin oluşması ve yaşatılmasında ailenin önemini fark edebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Video izlenir. Bilgi grafiği tamamlanır. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

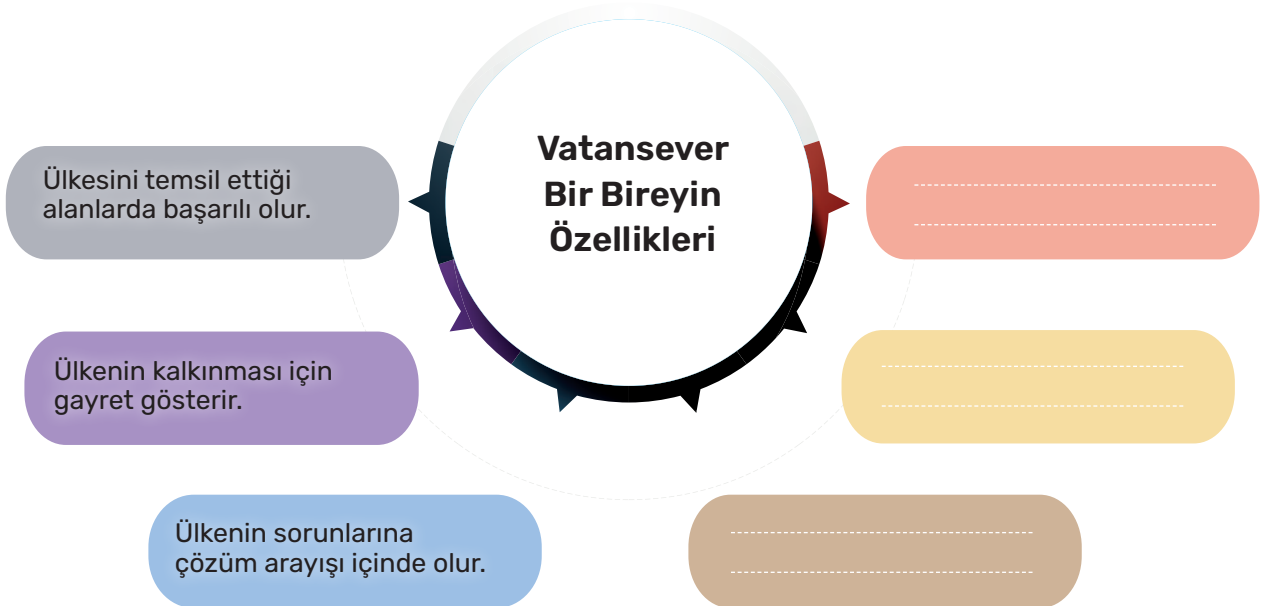
ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden karekodu verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- İzlediğiniz “Asker Uğurlama” videosunda vatan sevgisini en çok öne çıkaran sahneler hangileridir?
- Asker uğurlama etkinliklerindeki coşkunun temelinde yatan duygu ve düşünceler nelerdir?
- Siz, herhangi bir asker uğurlamasına katıldınız mı? Gözlem ve duygularınızı paylaşınız.
- Askerliğin ve asker uğurlama törenlerinin kültürümüzde vatan sevgisinin aktarılmasındaki işlevi ne olabilir? Düşüncenizi ifade ediniz.
- Asker uğurlama törenlerinde gözlemlediğiniz, toplumun huzurunu olumsuz etkileyen davranışlar nelerdir? Tartışınız.

- Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve tamamlamalarını isteyiniz.

Görsel 9.26.

3. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve vatansever bir ailede bulunması gereken özellikleri ifade etmelerini isteyiniz.

Vatanseverlik

Görsel 9.27.

Görsel 9.28.

Vatansever Ailede Bulunması Gereken Özellikler

- Ülkemizi çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmayı ülkü edinmiş çocuklar yetiştirmeye gayret gösterir.

- Vatanın bölünmezliği konusunda gösterdiği bilinçle çocuklarına rol model olur.

- Millî kültürünü koruyarak uygarlık yolunda ilerler.

-
-
-
-
-
-

4. Öğrencilerden vatanseverliği yansıtan davranışlara aile yaşamlarından hareketle örnekler vermelerini isteyiniz.

BENİM AİLEMDE...

- Millî maçlar coşkuyla izlenir.
- Millî bayramlarda pencereye bayrak asılır.
- Geri dönüşüme dikkat edilir.

-
-
-

KONTROL LİSTESİ

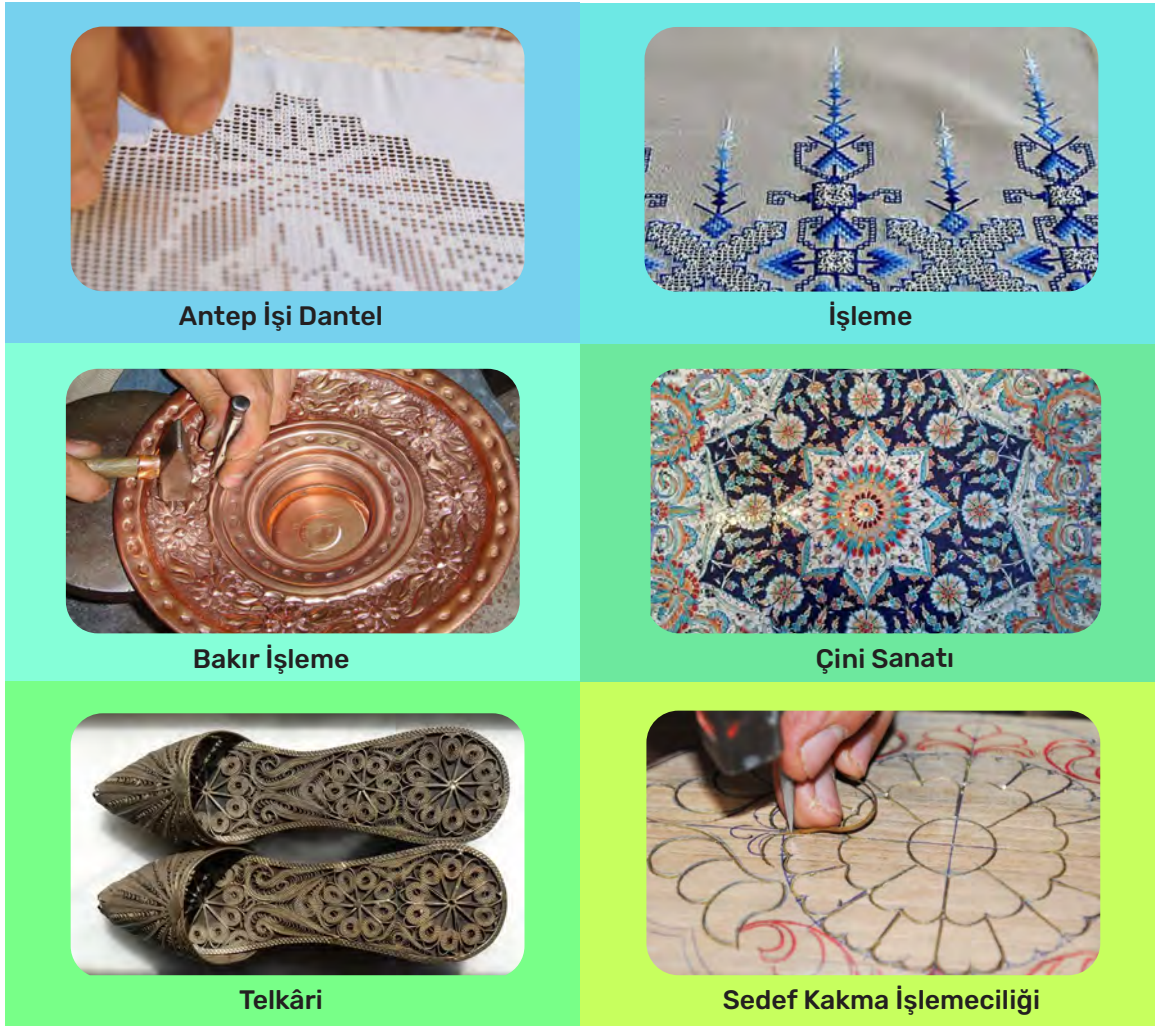
Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Ülkemin bağımsızlığı için sorumluluklarımı bilirim.		
Vatansever bir ailenin özelliklerini bilirim.		
Vatan sevgisinin oluşmasında ailenin önemli bir işlevi olduğunu kabul ederim.		
Millî kültürümüzün korunması gerektiğine inanırım.		
Ülkemin çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması için gayret gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Kültürel değerleri koruyup gelecek nesillere aktarmak için çaba sarf edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin, kültürel mirası korumanın ve sonraki kuşaklara aktarmanın önemini kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metin okunur. Sanal müze gezisi yapılır. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 9.29.

- Görseldeki üretimlerin kültürel mirası benimseme ve aktarmadaki işleviyle ilgili düşünceleriniz nelerdir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- Bu görseller dışında kültürel mirasımızı yansıtacak hangi üretimlerden söz edilebilir? Örnekler veriniz.
- Kültürel mirasa duyarlılık vatanseverlik göstergesi midir? Tartışınız.

2. Öğrencilerden karekodda verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- a) Anadolu kilimlerinin millî kültüre katkıları neler olabilir? Açıklayınız.
- b) Kültürümüze ait somut mirasın korunmasında üzerinize düşen sorumluluklar nelerdir?
3. Öğrencilere sanal müze gezisi yapılacağına dair bilgi veriniz. Öğrencilerden gezi öncesi, sırası ve sonrasına ilişkin tablodaki soruları cevaplamalarını isteyiniz. Karekodu verilen adresi açarak müze gezisini başlatınız.

01

MÜZE GEZİSİ
ÖNCESİNDE

- a) Çevrenizde aile yadigârı olarak tanımlanan bir eşya var mı? Anlatınız.
- b) Bu eşyayı bir müzede sergilemek isteseniz gelecek nesillerin Türk kültürünü benimsemesinde nasıl bir etkisi olacağını öngörürsünüz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

02

MÜZE GEZİSİ
SIRASINDA

1) ANKARA ETNOGRAFYA MÜZESİ

2) UŞAK MÜZESİ

3) ÇORUM MÜZESİ

- c) Öğrencilerin tarihî dönemlerdeki aile yaşantısına ait, dikkatlerini çeken eşyaları not almalarını isteyiniz.

03

MÜZE GEZİSİ
SONRASINDA

- ç) Müzede incelediğiniz dönemlerin aile yaşantılarıyla ilgili olarak zihninizde neler canlandı?
- d) Müzede sergilenen eserlerin ülkenizin tarihine ve kültürüne sahip çıkma değerine katkıları neler olabilir?
- e) Gelecek nesillerin ziyaret edeceği bir müzeye kültürünüzü en iyi yansıtacak bir şey koyacak olsaydınız bu ne olabilirdi? Örnekler veriniz.
- f) Ülkesine katkı sağlamak isteyen vatansever bir küratör olarak bu nesneyi seçme nedeninizi açıklayınız.

4. Öğrencilerden aşağıdaki görevlerden birini seçerek yerine getirmelerini isteyiniz. Bu görev için iki hafta süre veriniz. İki hafta sonra çalışmaya yönelik görüşlerini sınıfta paylaşımlarını isteyiniz.

GÖREV 1

Ailenizle yaşadığınız yerde bulunan ve eski Türk aile yapısını yansıtan eserlerin sergilendiği bir müzeyi geziniz. Gezi sonrasında aşağıdaki formu doldurunuz.

Form

1. Müzeyi gezerken ne hissettiniz?

.....

.....

2. Müzede kültürümüze ait hangi öğeler yer almaktaydı?

.....

.....

3. Müzenin millî kültüre saygı kapsamında size bir katkısı oldu mu? Açıklayınız.

.....

.....

4. Müze gezisinin geçmişi anlama ve bu anlayışı bugüne aktarma konusunda millî bilince katkıları nelerdir?

.....

.....

5. Vatanseverlik aktarımı olarak müzenin rolünü değerlendiriniz.

.....

.....

GÖREV 2

Okulunuzda yerel kültürü yansıtan bir hafıza mekânı (kültür koridoru vb.) oluşturunuz. Bu mekânda yerel kültürün farklı öğelerinin sergilenmesine dikkat ediniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Aile yadigârı geleneğinin Türk kültürünü aktarmadaki önemini fark ederim.		
Türk aile kültürünü yansıtan eşyaları bilirim.		
Müzelerin kültürel aktarım sürecindeki işlevini bilirim.		
Vatan sevgisinin oluşumunda kültürel değerlerin aktarılmasının önemine inanırım.		
Ülkem için faydalı olacağı düşüncesiyle geleceğe kültür aktarımında istekli olurum.		

Etkinliğin Amacı	Mustafa Kemal'in vatanseverlik anlayışını fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin vatanseverlik değerinin kazanılmasında ailenin önemini ve vatansever bir bireyin neler yapabileceğini fark etmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Bilgi grafiği tamamlanır. Metinler okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini tamamlamalarını isteyiniz.

Görsel 9.30.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 9.31.

Makbule Hanım'ın aktardığına göre

... Hiç unutmam. Bir kış gecesi, büyük kardeşim sobaya birkaç odun attıktan sonra mindere oturmuş ve kitaplarını karıştırmaya başlamıştı. Annem sordu:

– Ne okuyorsun oğlum?

Büyük kardeşim hemen cevap verdi:

– Tarih... Plevne Muharebeleri, Osman Paşa...

Annem bir şey söylemedi ve derin düşüncelere daldı. Sonra yerinden kalkarak büyük kardeşimin saçlarını okşadı, okşadı:

– İnşallah, sen de onun gibi olursun Mustafa'm, dedi...

Gözleri yaşlar içindeydi annemin... Belki bu büyük Türk kahramanının Ruslarla gürleştiği günleri hatırlamıştı. O yılın şiddetli kışını kim unutabilir? Askerine örnek olmak için karakışta çadırdı oturan Osman Paşa'yı kim unutabilir? Osman Paşa, o zaman en son ümittir. Büyük kardeşim, kitabını mindere bıraktı:

– Büyük bir paşa o, anne! Fakat bahtsız bir paşa... Dilediği gibi iş göremeyen bir paşa... Bir paşanın eli, ayağı bağlı olursa iş göremez, anne... Ben kendi ordumu kendim idare edeksem paşa olurum, anne. Kuru paşalıktan ne çıkar? Maksat vatana hizmet.

Kaynak: Genç Acar, (2005), (Düzenlenmiştir.)

- Zübeyde Hanım'ın "İnşallah, sen de onun gibi olursun Mustafa'm." sözlerini vatanseverlik açısından değerlendiriniz.
- Gençlerde vatanseverlik duygusunun gelişmesinde ailelerin rolüyle ilgili düşünceleriniz nelerdir? Örnekler vererek açıklayınız.
- Aile içi vatanseverlik konuşmalarının aile bireylerinin duygu ve düşüncelerine etkileri neler olabilir?
- Çocuklarını iyi birer vatansever olarak yetiştirmek isteyen ailelere önerileriniz neler olabilir? Açıklayınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

 <p>Görsel 9.32.</p>	<p>■ Milletin bağımsızlığını, yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.</p> <p>Kaynak: Amasya Valiliği, (t.y.), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)</p>
	<p>■ Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh, bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz.</p> <p>Kaynak: T.C. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, (t.y.), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)</p>
	<p>■ Vatanını en çok seven görevini en iyi yapandır!</p> <p>Kaynak: Erzurum İl Jandarma Komutanlığı, (t.y.), (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)</p>

- Mustafa Kemal'in sözlerinden bir vatansever olarak çıkardığınız dersler nelerdir? Örnek vererek açıklayınız.
- Vatanseverlik ve işini iyi yapmak arasındaki ilişkiyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?

4. Öğrencilerden Mustafa Kemal'in vatan sevgisini ifade eden içerikler (söz, video, ses kaydı gibi) araştırmalarını ve bu içeriklerden yararlanarak bir kısa film hazırlamalarını isteyiniz. Hazırlanan kısa filmlerin sınıfta paylaşılmasını sağlayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Vatansever bir bireyin özelliklerini fark ederim.		
Ailenin vatansever bireyler yetiştirmedeki rolünü fark ederim.		
Vatan sevgisi kapsamında yapmam gerekenleri bilirim.		
Vatansever bir bireyin ülkenin zor zamanlarında sorumluluk alması gerektiğine inanırım.		
Vatani en çok sevenin görevini en iyi yapan olduğunu kabul ederim.		

Etkinliğin Amacı	Ülkemizin kaynaklarının korunması için geri dönüşümün gerekliliğini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, geri dönüşüm yoluyla ülkemizin kaynaklarını daha iyi değerlendirmenin önemine dikkat çekmek için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Video izlenir. Metin okunur, bilgi grafiği incelenir ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Sıfır atık planı hazırlanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden karekodu verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- Doğal yaşamın atıklarıyla insanların ürettiği atıkların doğaya etkisini karşılaştırınız.*
- Aile olarak çevreyi ve doğal kaynakları koruma konusunda bilinçli olduğunuzu düşünüyor musunuz? Gerekçeleriyle açıklayınız.*
- Toplumun geri dönüşüm konusunda bilinçlenmesi ülkemize ne gibi katkılar sağlayabilir? Aşağıdaki bilgi grafiğine listeleyiniz.*

01	
02	
03	
04	
05	

Görsel 9.33.

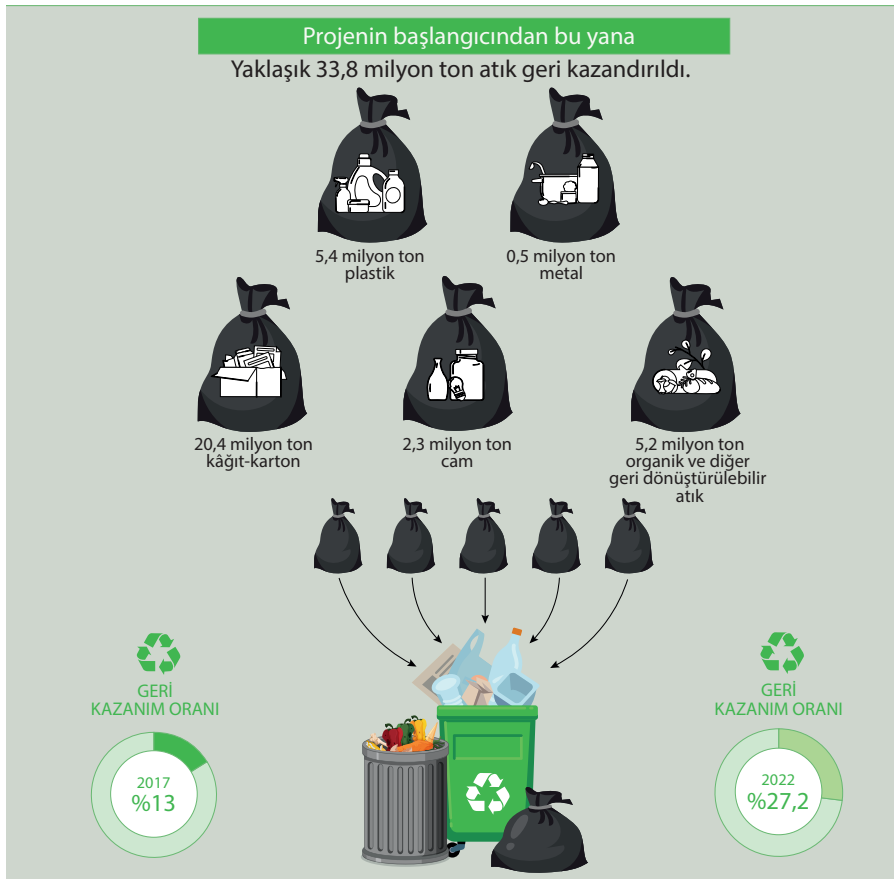
2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını, bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 9.34.

Çevre ve ekolojik dengenin korunması için evsel atıklarda geri dönüşüm uygulaması yapılmaktadır. Evlerimizde kullanımdan düşmüş, çöp olarak nitelendirilen, ihtiyaç duymadığımız ürün ve maddelere “evsel atık” denmektedir. Evlerimizde kullandığımız yiyeceklerden, sebze ve meyvelerden oluşan atıklar, atık su ve yağlar, ürünlerin ambalajları, cam, metal veya plastik kutular, kullanılmayan elbise ve eşyalar, poşetler, piller, kâğıt, karton, kitap gibi ürünler, ilaç atıkları “evsel atık” olarak nitelendirilmektedir.

Kaynak: Sayın ve Yerli, (2020), (Düzenlenmiştir.)

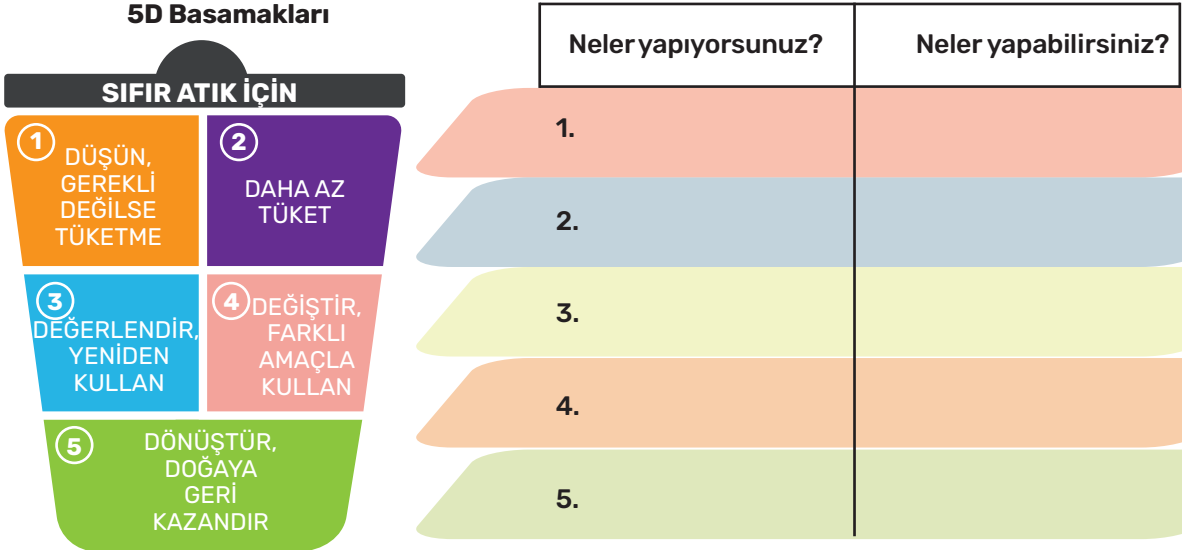
Görsel 9.35.

TRT Haber, (2022), (Düzenlenmiştir.)

- Grafığe göre 2017 ve 2022 yılları karşılaştırıldığında geri kazanım oranlarındaki artışın nedenleri neler olabilir?
- Grafığe göre evsel atıkların ayrıştırılmasının ülke ekonomisine katkılarını değerlendiriniz.
- Evsel atıkları ayrıştırmanın vatanseverlikle ilişkisini açıklayınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki sıfır atık projesinin 5D modelini incelemelerini ve her basamak için evsel atık planı geliştirmelerini isteyiniz.

Görsel 9.36.

4. Öğrencilere aşağıdaki görevi yerine getirmeleri için iki hafta süre veriniz. Öğrencilerin sürenin sonunda görevle ilgili duygu ve düşüncelerini sınıf arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlayınız.

Geri dönüştürülebilir atıkları ayrıştırmak için ailenizle bir "atık dönüştürme kutusu" tasarlayınız. Atık dönüştürme kutunuzun bilinçli kullanımı için bir kılavuz hazırlayınız ve kutunun yanına asınız. Kılavuza, geri dönüşüm kutusuna "kesinlikle atılmaması gereken atıklar"ı yazdığınıza emin olunuz. Geri dönüşüm sürecine dâhil ettiğiniz atıklar sayesinde koruduğunuz ülke kaynaklarını not ediniz.

Görsel 9.37.

YENİDEN, YENİDEN, YENİDEN KULLANMALIYIZ

10

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

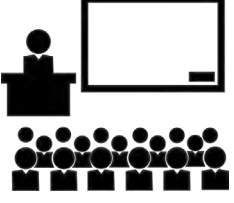
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Geri dönüşümün ailem ve ülkem açısından önemini fark ederim.		
Evsel atıkları ayrıştırma konusunda istekli olurum.		
Ülkemizin kaynaklarını korumak için geri dönüşüme önem veririm.		
Ülke kaynaklarını korumanın vatanseverliğin bir gereği olduğunu savunurum.		
Ailemle sıfır atık planını evde uygulayım.		

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR.

YARDIMSEVERLİK

Sınıf İçi Etkinlikler

1. Etkinlik-Hayatlara Dokunmak
2. Etkinlik-Bir Ailem Olsun
3. Etkinlik-Geleneklerden Gelen Yardımlaşma

4. Etkinlik-Paylaşmayla Gelen Kardeşlik
5. Etkinlik-Sosyal Yardımlaşmada Ben de Varım

Okul İçi Etkinlikler

6. Etkinlik-Topla, Dağıt; Dinsin Ağıt

Okul Dışı Etkinlikler

7. Etkinlik-Mutluluğa Giden Yol
8. Etkinlik-Sarı Çizmeli Mehmet Ağa

Aile ile İrtibatlı Etkinlikler

9. Etkinlik-El Ele Vermeyince Taş Yerinden Oynamaz
10. Etkinlik-Dalga Dalga İyilik

Etkinliğin Amacı	Kan bağıışı yoluyla yapılan yardımların önemini fark edebilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin din, dil, ırk ayrımı ve kişisel çıkar gözetmeden kan bağıışının alıcı, verici ve aileleri açısından önemini kavramaları için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Video izlenir. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiğı incelenir. Slogan hazırlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

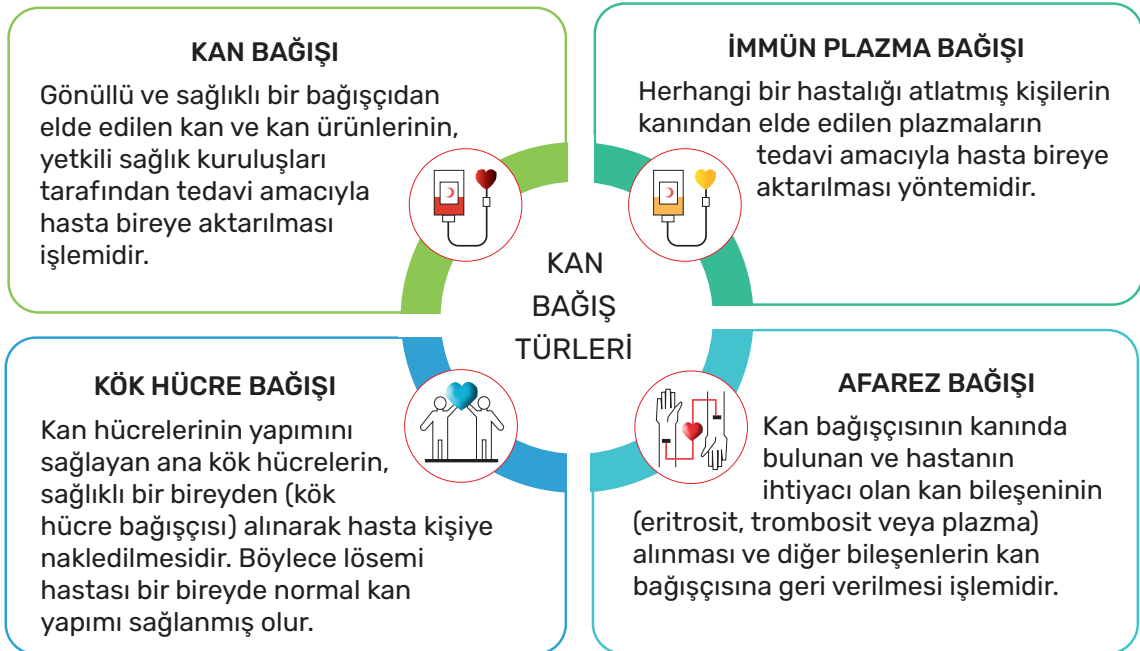
ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden karekodu verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

- Bireyleri kan bağıışı yoluyla yapılan yardımlara yönelten duygu ve düşünceler neler olabilir?
- Kan bağıışı yoluyla yapılan yardımların alıcı, verici ve ailelerine katkıları hakkında neler söyleyebilirsiniz?

- Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 10.1.

- Kan bağıışı yoluyla yapılan yardımlara çevrenizden örnekler vererek konu hakkındaki düşüncelerinizi paylaşınız.
- Kan bağıışı yoluyla yardım ederek bir kişinin hayatına dokunmak alıcı, verici ve ailelerine neler hissettirebilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.

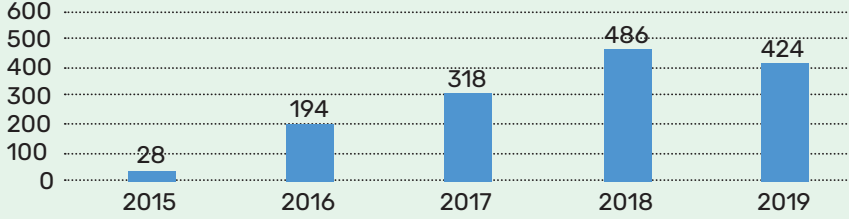
Sınıf İçi Etkinlik

1

HAYATLARA DOKUNMAK

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini, metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Kişi Sayısı

Grafik 1: Yıllara göre kök hücre bağışçı sayısı

Bilgi Köşesi

Görsel 10.2.

Türk Kızılay ile ortak yürütülen Türkiye Kök Hücre Koordinasyon Merkezi (TÜRKÖK), Türkiye'de kemik iliği nakli bekleyen hastalar ile bağışçıların buluşturulması amacıyla başlatılan bir projedir. TÜRKÖK ile 2015'te başlatılan gönüllü bağışçı kazanımında yıllar içerisinde önemli bir artış sağlanmıştır. Bağış sayısı, her yıl istikrarlı olarak yükselmektedir. 19 Haziran 2017'de Dünya Kemik İliği Bankaları Birliği üyesi olan ülkemiz, gönüllü bağışçı sayısında dünya sıralamasında Amerika, Almanya, Brezilya, İngiltere, Polonya, İsrail ve Çin'den sonra sekizinci sıraya yerleşmiştir.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2019), (Düzenlenmiştir.)

- a) Son yıllarda gönüllü bağışçı sayısında artış yaşanmasının sebepleri neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- b) Bir toplumda gönüllü bağışçı sayısının giderek artması o toplum hakkında size hangi bilgileri verebilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.

4. Öğrencilerden metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 10.3.

İki yıl önce lösemi teşhisi konulan Elif, hiç tanımadığı %100 uyumlu donöründen 6 Kasım 2020'de yapılan ilik nakliyle sağlığına kavuşmuştu. Donörüne "Teşekkür ederim süper kahramanım." diye seslendiği bir mektup yazan Elif, donörünün trafik kazasında hayatını kaybettiğini öğrenmişti. Bir süre önce hayatını kaybeden Selamettin Çeki'nin ailesini ziyaret etmek için Elif, annesi Betül D. ile Bursa'ya gitti. Donörün anne ve babası, "Elif'i görünce dünyalar bizim oldu." dediler.

Kaynak: TRT Haber, (2022), (Düzenlenmiştir.)

- a) Kan bağıışı yoluyla yapılan yardımların birey ve aileye etkileri neler olabilir? Tartışınız.

- b) Donörün ailesi neden “Elif’i görünce dünyalar bizim oldu.” demiş olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- c) Din, dil, ırk ve çıkar gözetmeksizin kan yoluyla yapılan bağışların yardımseverlik açısından önemini açıklayınız.
5. Öğrencilerden aşağıdaki örneklerden yola çıkarak birer slogan yazmalarını, yazdıkları sloganı sınıf arkadaşlarıyla paylaşmalarını isteyiniz. Öğrencilerin yazdıkları sloganları, varsa sosyal medya hesabı bulunanların paylaşmalarını sağlayınız.

KÖK HÜCRE BAĞIŞÇISI OL, HAYAT KURTAR!

SİZ DE KAHRAMAN OLABİLİRSİNİZ!

İYİ Kİ VARSIN KAN DOSTUM!

.....

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için “Evet”i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için “Hayır”ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Kan bağıışı yoluyla yapılan yardımların alıcıya, vericiye ve ailelerine katkı sağladığını bilirim.		
Kan bağıışı yoluyla yapılan yardımların önemini bilirim.		
Bağıış ve yardım yaparken din, dil, ırk ayrımı yapmamak gerektiğine inanırım.		
Kan bağıışı yoluyla yapılan yardımların bireye, aileye ve topluma faydası olduğuna inanırım.		
Kan yoluyla yapılan yardımların toplumda yaygınlaşması için çaba gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Koruyucu aile uygulamasının birey, aile ve topluma olan katkısını kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin koruyucu aile uygulamalarının birey, aile ve topluma olumlu etkilerini kavramaları için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği incelenir ve tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

GÜLSÜM ANNE

Görsel 10.4.

Antalya'da, trafik kazası nedeniyle getirildiği hastanede tedavi gören kimsesiz felçli genci evine götürerek on yıldır bakımını üstlenen Gülsüm Kabadayı'nın hikâyesi herkesi duygulandırdı. Üç çocuğu olan Kabadayı ile Umut adını verdiği gencin hikâyesi Ağustos 2008'de Akdeniz Üniversitesi Hastanesinde başladı. Tedavi gören bir yakınına refakat eden Gülsüm anne, trafik kazası sonucu aynı hastanenin yoğun bakım servisinde kalan ve adı bile bilinmeyen gençle ilgilenmeye başladı, yaşam mücadelesini kazanan kimsesiz gencin "koruyucu ailesi" oldu. Fiziksel benzerliği ve Rusça sözcüklere tepki vermesinden dolayı Rus uyruklu olduğu düşünülen gencin üzerine titreyen Gülsüm anne, "evladım" dediği gence Umut ismini verdi. Umut'un Antalya'daki sıcak havalardan rahatsız olması nedeniyle Kabadayı, kent merkezine göre daha yüksek rakımda bulunan Korkuteli ilçesine yerleşti. Bu ilçede de yardıma muhtaç çok sayıda engelli olduğunu fark eden Kabadayı, onlara da destek olmak için bir yıl önce Korkuteli Engelli Aileleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğini kurdu. Kabadayı, birçok engellinin tekerlekli sandalye, hasta yatağı gibi ihtiyaçlarını karşıladı.

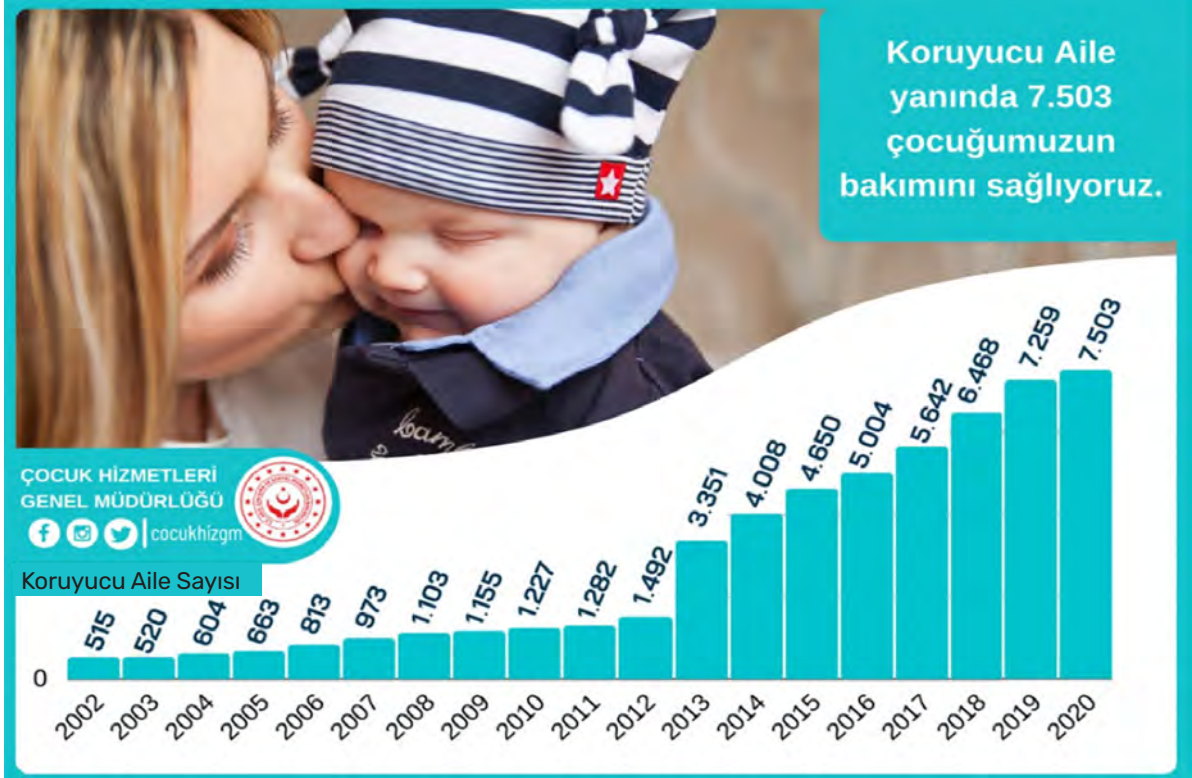
Kaynak: Anadolu Ajansı, (2018), (Düzenlenmiştir.)

- Metnin sizde uyandırdığı duygu ve düşünceler nelerdir? Açıklayınız.
- Umut'u evladı gibi benimseyip ondan hiçbir yardımı esirgememesi Gülsüm annenin hangi kişisel özelliklerinden kaynaklanıyor olabilir?
- Koruyucu aile uygulamasının, bu uygulamadan faydalanan bireyler ve toplum açısından önemini açıklayınız.

BİR AİLEM OLSUN

Sınıf İçi Etkinlik

2. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini, metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 10.5.

Bilgi Köşesi

Koruyucu aile; çeşitli nedenlerle öz ailesi yanında bakımları sağlanamayan ve devlet koruması altına alınan çocukların eğitim, bakım ve yetiştirilme sorumluluğunu devletle paylaşan uygun aile ve kişilerdir. Hangi gerekçeyle olursa olsun, ailesinden ayrılarak kurum bakımı altına alınmış olan çocuklara verilebilecek en iyi hizmet, ailesinin yanında bakımının sağlanabilmesi için gerekli koşullar sağlanana kadar başka bir aile yanında bakımlarının sürdürülmesidir. Çocuklar ancak düzenli olarak ihtiyaçlarını karşılayan, koruyup seven ve bağlanabildikleri yetişkinler aracılığıyla sağlıklı gelişebilmektedir (2). Türkiye’de son yıllarda çocuk koruma sisteminde “koruyucu aile” bakımı teşvik edilmektedir. Resmî istatistiklere göre korunmaya ihtiyacı olan çocukların koruyucu aile yanına yerleştirilme oranı artmıştır (3).

Kaynak: Kılınç, (2020), (Düzenlenmiştir.)

- Koruyucu aile uygulamasındaki artışın nedenleriyle ilgili çıkarımlarda bulununuz.
- Ailelerin koruyucu aile olmaya karar vermelerindeki etkenler neler olabilir? Listeleyiniz.
- Bireyin topluma kazandırılmasında koruyucu aile kurumunun önemini açıklayınız.

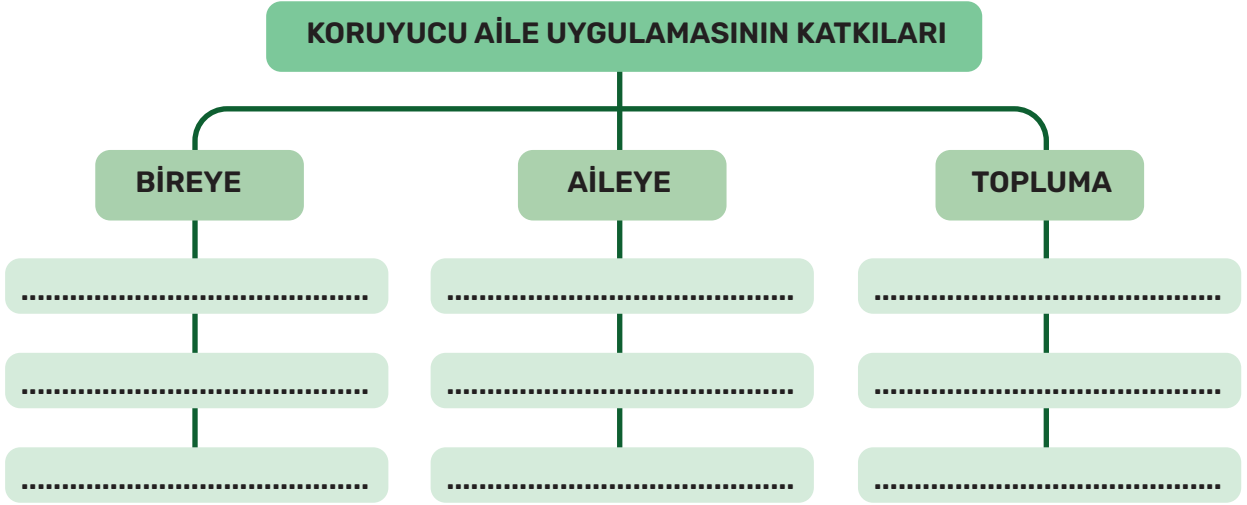

Sınıf İçi Etkinlik

2

BİR AİLEM OLSUN

3. Öğrencilerden koruyucu aile uygulamasının bireye, aileye ve topluma katkılarıyla ilgili düşüncelerini açıklamalarını isteyiniz. Öğrencilerin cevaplarını aşağıdaki bilgi grafiğine yazınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Koruyucu aile uygulamasının yardımlaşma açısından önemini bilirim.		
Koruyucu aile uygulamasının bireye, aileye ve topluma katkılarını bilirim.		
Koruyucu aile uygulamasıyla kurulan dayanışmanın birey ve aileye mutluluk getirebileceğine inanırım.		
Koruyucu aile uygulamasına duyarlı olmak gerektiğini kabul ederim.		
Toplumsal yardımlaşma açısından koruyucu aile uygulamalarının yaygınlaşması gerektiğine inanırım.		

Etkinliğin Amacı	Geleneklerden yararlanarak yardımlaşmanın aile ve topluma katkısını kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin Türk geleneklerindeki yardımseverlik anlayışından hareketle yardımlaşmanın önemini kavramaları için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Bilgi grafiği incelenir ve tamamlanır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Pandomim çalışması yapılır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki durumlara yönelik aile ve toplumda yardımlaşma örnekleri paylaşımlarını isteyiniz.

Görsel 10.6.

Görsel 10.7.

GELENEKLERDEKİ YARDIM

Toptaş Camii sol saçağının altında yer alan on bir tane oturma taşı, (köye) gelen misafirlere ve ihtiyaç sahiplerine yardım etmek amacıyla yörenin belirli aileleri tarafından yerleştirilmiştir. Günümüzdeki otellerin olmadığı zamanlarda ticaret ve yolculuk yapan insanlar kervansaray veya köy odalarında kalarak dinlenmiştir. Bu tarz güvenli kalacak yerlerin olmadığı bölgelerde misafirler, o yörenin ileri gelen aileleri tarafından ağırlanmışlardır. Misafir taşı sahibi aileler, günün her vaktinde çocuklarını veya ev

ahalisinden birini camiye yollayarak taşlarında oturan misafirlerinin olup olmadığını kontrol ederlermiş. Vakit namazlarından sonra aile büyükleri de aynı şekilde taşlarında oturmuş bir misafirlerinin olabileceği düşüncesiyle misafir taşlarını kontrol ederlermiş. Misafir taşında oturan bir kişi varsa eve davet edilerek ağırlanmış.

Kaynak: Kavruk ve Solmaz, (2020), (Düzenlenmiştir.)

- Misafir taşı geleneğini yardımseverliğin toplumsal hayata katkıları açısından değerlendiriniz.
- Dîvânü Lugâtî't-Türk'te geçen "Konuya komşuya iyilik et / Onlara saygı duy / Bir armağan aldığında / Onun için bir karşılığı hazırda bulundur." (Kâşgarlı Mahmûd, 2005, s. 248) sözünü yardımseverlik açısından değerlendiriniz.

Görsel 10.8.

BİR ÖMÜR YANIMDA

Kirvelik, bir çocuğun sünnet düğününün giderlerini başka bir aile büyüğünün üzerine almasıyla iki aile arasında kurulan itibari akrabalığa verilen addır. Kirve; çocuğun elbisesini, aile fertlerinin armağanlarını sünnetten önce gönderir. Sünnet günü de at veya arabayla gezdirir. Sünnetten birkaç gün sonra çocuk tarafı kirveyi ziyaret eder, ona armağanlar götürür. Kirvelik sadece sünnetle kalmaz, ömür boyu devam eder. Kirveliğin yaygın olduğu kesimlerde sünnet düğününün masraflarını karşılamak, ailenin bütün fertlerine ve davetlilere

armağanlar vermek kirvenin görevlerindendir. Ayrıca bu görevlere ailesi okutamadığında çocuğa yardım etmek, onun eğitim giderlerini üstlenmek, ona yol göstermek de eklenebilir. Kirve, çocuğun iş-meslek sahibi olmasında ve diğer ilişkilerinde onu gözetir, korur.

Kaynak: Nutku, (2002), (Düzenlenmiştir.)

- Kirvelik geleneğinin aileler arası ilişkilere etkisini yardımseverlik değeri açısından yorumlayınız.
- Türk kültüründe yardımseverlik değerini içeren benzer uygulamalara örnekler veriniz.

3. Öğrencilerden toplumda yapılan farklı yardım çeşitlerine örnekler vermelerini ve bu örnekleri açıklamalarını isteyiniz.

YARDIM ÇEŞİTLERİ	YAPILAN ÇALIŞMALAR
EKONOMİK	
SOSYAL VE PSİKOLOJİK	
EĞİTİM	

Görsel 10.9.

4. Öğrencilerden yardımseverlikle ilgili bir tane atasözü, özlü söz ya da deymi akıllarında tutmalarını ve kimseye söylememelerini isteyiniz. Akıllarında tuttıkları sözü pandomim tekniğiyle canlandırmalarını, diğer öğrencilerden tahminde bulunmalarını isteyiniz. Tahmin edilen sözü aşağıdaki bilgi grafiğine yazınız.

PANDOMİM ZAMANI

Görsel 10.10.

01	
	02
03	
	04

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Türk geleneklerindeki yardımseverlik çeşitlerini bilirim.		
Toplumsal hayattaki dayanışma gerektiren durumları fark ederim.		
Yardımseverliğin aile ve toplum ilişkilerine katkı sağlayacağını kabul ederim.		
Toplumsal dayanışma ve yardımlaşmanın katkılarını ifade ederim.		
Yardımlaşma ve dayanışma için neler yapılabileceğine örnekler veririm.		

Etkinliğin Amacı	Kurban Bayramı'nda yapılan yardımlaşmaların aile, toplum ve toplumlar arası ilişkilere katkılarını kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin Kurban Bayramı'nda paylaşımlarda bulunmanın toplumun birçok kesimine katkı sağlayacağını kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Tablo tamamlanır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI**1. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.**

Kurban, Arapçada gerek maddi gerek manevi her türlü yakınlığı ve yakın olmayı kuşatacak bir anlam yelpazesine sahiptir. Dinî terminolojide ise Allah'a yakınlık sağlamak için belli vakitlerde yerine getirilen bir ibadettir. Kurban hemen hemen bütün dinlerin ana temalarından birini teşkil etmektedir.

Kurban; toplumda kardeşlik, yardımlaşma ve dayanışma ruhunu canlı tutar; sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunur. Özellikle et alma imkânı bulunmayan veya çok sınırlı olan yoksulların bulunduğu ortamlarda kurbanın bu rolünü daha belirgin biçimde görmek mümkündür. Kurban; zengine malını Allah'ın rızası, yardımlaşma ve başkalarıyla paylaşma yolunda harcama alışkanlığını verir; onu cimrilikten, dünya malına tutkunluktan kurtarır (1). Hz. Muhammed (s.a.v.), kurban etinin üçe taksim edilip bir bölümünün kurban kesemeyen yoksullara dağıtılmasını, bir bölümünün akraba, tanıdık ve komşularla paylaşılmasını, bir kısmının da evde yenmesini tavsiye etmiştir (Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 10) (2).

Yazar tarafından hazırlanmıştır.
Kaynak 1: İslam Ansiklopedisi
Kaynak 2: T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı, (2017).

Görsel 10.11.

- Farklı dinlerde de kurban ibadetinin yapılması hakkındaki düşüncenizi açıklayınız.
- Hz. Muhammed'in (s.a.v.) kurban paylaşımı tavsiyesini aile ve toplum açısından değerlendiriniz.
- Bayramlarda yapılan yardımlaşma uygulamalarına örnekler veriniz.

Sınıf İçi Etkinlik

4

PAYLAŞMAYLA GELEN KARDEŞLİK

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

“KURBANINI PAYLAŞ, KARDEŞİNLE YAKINLAŞ”

Görsel 10.12.

“Kurbanını Paylaş, Kardeşinle Yakınlaş” temasıyla vekâletle kurban kesim organizasyonu düzenleyen Türkiye Diyanet Vakfı (TDV); yurt içinde 81 il ve 922 ilçede, yurt dışında ise 80 ülkedeki 345 bölgede kurban yardım paketi dağıttı. TDV Mütevelli Heyeti 2. Başkanı İhsan Açık, 24 milyondan fazla kişiye kurban eti ulaştırdıklarını bildirdi. Açık, TDV'nin 28 yılda 3 milyon 391 bin 173 hisse kurbanı dünyanın en ücra köşesindeki yetim, kimsesiz ve muhtaçlara ulaştırdığını vurguladı.

Kaynak: TRT Haber, (2022), (Düzenlenmiştir.)

- Kurban bağışını “... onlardan hem kendiniz yiyin hem de ihtiyacını gizleyen ve gizlemeyen yoksulları doyurun ...” (Hac suresi, 36. ayet) ayeti bağlamında değerlendiriniz.
- Gözlemlerinizi yararlanarak bayramlarda yapılan paylaşımlara örnekler veriniz.

3. Öğrencilerden görselleri incelemelerini, kurban paylaşımının aile ve toplum ilişkilerine katkılarıyla ilgili düşüncelerini paylaşmalarını isteyiniz. Öğrencilerin düşüncelerini aşağıdaki tabloda ilgili alanlara yazınız.

KURBAN PAYLAŞIMI		
Aileye Katkısı	Ekonomik Yönden	Sosyal Yönden
<p>Görsel 10.13.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none">
Topluma Katkısı	Ekonomik Yönden	Sosyal Yönden
<p>Görsel 10.14.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none">

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Kurban Bayramı'nda yardımlaşma ve dayanışma yapıldığını bilirim.		
Kurban paylaşımının toplumsal dayanışmaya katkılarını fark ederim.		
Bayramların toplumsal dayanışmaya katkı sağlayacağını kabul ederim.		
Paylaşmanın toplumun farklı kesimlerinin kaynaşmasını sağladığına inanırım.		
Bayramlarda paylaşma önem verilmesi gerektiğine inanırım.		

Sınıf İçi Etkinlik

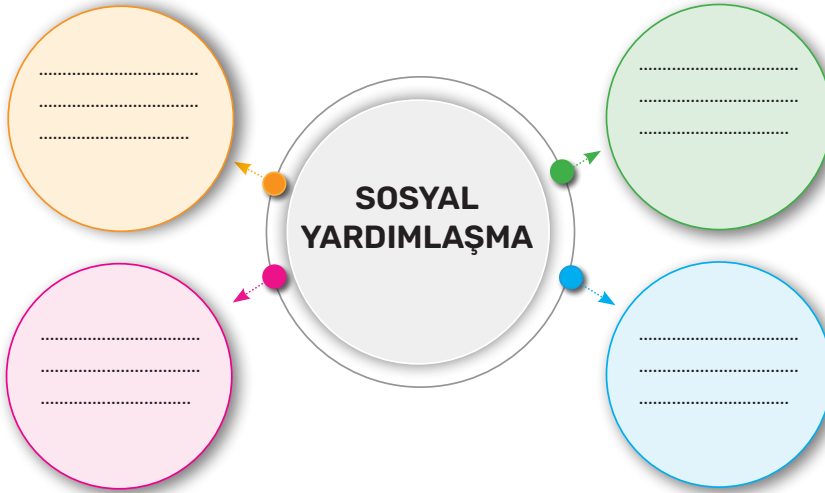
5

SOSYAL YARDIMLAŞMADA BEN DE VARIM

Etkinliğin Amacı	Toplumda sosyal yardımlaşmanın önemini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin sosyal yardımlaşmanın topluma sağlayacağı katkıları fark etmelerine yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Grup çalışması yapılır. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden sosyal yardımlaşmanın çağrıştırdığı kavramları söylemelerini isteyiniz.

Görsel 10.15.

- Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 10.16.

KAHRAMANMARAŞ'TAN ŞANLIURFA'DAKİ 800 ÖĞRENCİYE KIŞLIK GIYSİ VE KIRTASIYE MALZEMESİ DESTEĞİ

Afşin Gençlik Merkezi ve Afşin Öğrenci Yurdu iş birliğiyle hayata geçirilen "Vefa Köprüsü Projesi" kapsamında Şanlıurfa'nın Haliliye ilçesindeki okulları ziyaret eden gönüllüler, 800 öğrenciye mont, bot ve kırtasiye malzemesi hediye etti; öğrencilerin ailelerine de gıda desteğinde bulundu. Afşin Gençlik ve Spor İlçe Müdürü Asef Arslan şunları kaydetti: "Başlattığımız kampanya bizim için de çok anlamlı oldu. Bir köyde ilk defa üniversite kazanan bir kız

çocuğu var. Bunu karşılıksız bırakmak istemedik. Gönüllü öğrencilerimizle birlikte harekete geçtik ve köyde üniversiteyi kazanan ilk kız öğrenci olan Fatma Ç.'nin köyündeki maddi durumu iyi olmayan öğrencilere destek olmak, bu köyden onlarca Fatma Ç. çıkması için kitap ve giyim yardımı topladık. Uluhan köyüne giderek 800 öğrenciye bu yardımı ulaştırdık. Öğrencilerimizin gözündeki ışığı ve sevinci gördük. İnşallah, önümüzdeki yıllarda da birçok kız öğrencimiz üniversite hayallerine kavuşacak. Fatma Ç., köyünde eğitim devrimi gerçekleştirdi ve güzel bir örnek oldu."

Bu tür projeleri gerçekleştirmeyi sürdüreceklerini dile getiren Arslan, amaçlarının kırsal kesimde eğitim gören öğrencilere fayda sağlamak olduğunu bildirdi.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2022), (Düzenlenmiştir.)

Görsel 10.17.

**ELAZIĞ'DAKİ YAŞLI VE KİMSESİZLERİN İFTAR
SOFRALARINI LİSE ÖĞRENCİLERİ HAZIRLIYOR**

Öğretmen Sıdika Avar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Yiyecek ve İçecek Hizmetleri Bölümünde eğitim gören kız öğrenciler, ramazan dolayısıyla öğretmen ve velilerin desteğiyle “İftarınız Bizden Olsun” projesini hayata geçirdi. Proje kapsamında eğitim gördükleri okul mutfağında iftar menüleri hazırlayan öğrenciler, özenle yaptıkları yemekleri yaşlı, hasta ve yalnız yaşayan ihtiyaç sahibi ailelerin evlerine götürüyor. Öğrenciler ayrıca öğretmen ve

velilerin yardımlarıyla temin edilen gıda kolileri, alışveriş kartları ve nakit para yardımlarını da ihtiyaç sahibi ailelere ulaştırıyor. Okul Müdürü Abdurrahman Güvenç, öğrencilerinin örnek bir projeyi hayata geçirdiğini ifade ederek şöyle konuştu:

“Okulumuzun öğretmen ve öğrencileri; ramazan dolayısıyla atölyelerinde hazırlamış oldukları yemekleri ilimizde belirlemiş olduğumuz yaşlı, kimsesiz, hasta ve yemek yapmakta zorlanan ailelere teslim ederek bir nebze de olsa onların temel ihtiyaçlarını karşılıyor. Bu projeye amacımız öğrencilerimize yardımlaşmayı, paylaşmayı, yardımseverliği, büyüklerine karşı saygıyı ve merhamet duygularını kazandırmaktır. Bunların yanı sıra yine öğrencilerimiz, öğretmenlerimiz ve velilerimizin katkılarıyla oluşturduğumuz fondan temel gıda kolileri hazırlayarak ihtiyaç sahibi ailelere teslim ediyoruz.”

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2022), (Düzenlenmiştir.)

- Metinlerden hareketle bireyleri sosyal yardım faaliyetlerine yönelten sebepler neler olabilir? Düşüncelerinizi açıklayınız.
- Kentlerde ve kırsal kesimlerde sosyal yardımlaşma açısından ne gibi farklılıklar olabilir? Düşüncelerinizi örnek vererek açıklayınız.

Kentlerde Sosyal Yardımlaşma	Kırsal Kesimlerde Sosyal Yardımlaşma
<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■ ■ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■ ■

- Sosyal yardımlaşmanın olmadığı bir toplumda ne tür sorunlar yaşanabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- Sosyal yardımlaşma faaliyetlerine katılmanın kişisel gelişime katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz? Düşüncelerinizi gerekçeleriyle açıklayınız.

Sınıf İçi Etkinlik

5

SOSYAL YARDIMLAŞMADA BEN DE VARIM

3. Öğrencilerden yaşadıkları toplumda ortaya çıkabilecek sosyal sorunları tespit etmelerini isteyiniz. Belirlenen sorun sayısını göz önünde bulundurarak öğrencileri gruplara ayırınız. Her grubun bir sözcü belirlemesine rehberlik ediniz. Gruplardan sorunların çözümü için yapılabilecek yardım faaliyetlerini listelemelerini, önerilerini grup sözcüleri aracılığıyla sınıfta paylaşımlarını isteyiniz.

Sosyal Sorunlar	Sorunların Çözümü İçin Yapılabilecek Yardım Faaliyetleri
■	■ ■
■	■ ■
■	■ ■
■	■ ■
■	■ ■

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Sosyal yardımlaşmanın toplumsal huzura katkı sağlayacağını fark ederim.		
Sosyal yardımlaşmanın kişisel gelişime katkı sağlayacağına inanırım.		
Sosyal yardımlaşmayla ortadan kaldırılabilir toplumsal sorunların çözümüne istekli olurum.		
Toplumsal ihtiyaçlara yönelik çözüm önerileri sunarım.		
Yardımlaşma faaliyetlerine katılmaya özen gösteririm.		

Etkinliğin Amacı	Bireyin yardımsever kişiliğinin aile ve topluma etkisini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin yardımlaşma kültürünü benimsemelerinin aile ve topluma katkılarını kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Video izlenir. Bilgi grafiği incelenir. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden bilgi grafiğini incelemelerini ve soruyu cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 10.18.

Kaynak: Çelikkaya, (2022), (Düzenlenmiştir.)

- Bilgi grafiğinde verilen ifadeleri yardımseverlik açısından yorumlayınız.
- Günlük hayatta bu ifadelerle karşılaştığınız durumlara örnekler veriniz.
- Günlük yaşamınızda bilgi grafiğindeki bakış açılarından hangilerini daha çok tercih edersiniz?
- Bireyi yardımsever olmaya teşvik eden içsel etkenler neler olabilir?

Okul İçi Etkinlik

6

TOPLA, DAĞIT; DİNSİN AĞIT

2. Öğrencilerden karekodu verilen videoyu izlemelerini, bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

ÖMRÜNÜN 60 YILINI YARDIM ETMEYE ADAYAN MEHMET TEKERLEK

Görsel 10.19.

- 1926..... Gaziantep'te doğdu.
- 1931-32.... Kedileri bakımı için toplayıp eve getirdi ve onların tüm ihtiyaçlarını giderdi.
- 1946..... Sanayi Bakanlığında memurluğa başladı.
- 1963..... Mahalli el sanatları kursunda görev aldı ve kız kursiyerler aradı.
- 1963..... Kursiyer ararken ihtiyaç sahipleriyle karşılaştı ve onlar için bir şey yapmayı borç olarak gördü.
- 1963..... Günümüze kadar ulaşan "Topla, Dağıt; Dinsin Ağıt" yardım hareketini başlattı.
- 2005..... Bir sosyal tesise ismi verildi.

Ödüller

- 2007..... TBMM tarafından Üstün Hizmet Madalyası verildi.
- Birçok kurum ve kuruluş tarafından ödüle layık görüldü.

Kaynak: TRT Belgesel, (2018), (Düzenlenmiştir.)

- a) Mehmet Tekerlek'in yardım hareketini başlatmasının nedenleri nelerdir?
- b) Ailesi ve yakın çevresinin desteği Mehmet Tekerlek'in yardımseverliğini ne şekilde etkilemiş olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- c) Yardımseverliğin yaygın olduğu toplumların ortak özellikleri neler olabilir? Açıklayınız.
3. Öğrencileri 3-6 kişilik gruplara ayırınız. Her gruba aşağıdaki yönergeye göre okulda bir yardım faaliyeti gerçekleştirmeleri için bir ay süre veriniz. Öğrencilerden süre sonunda görevle ilgili duygu ve düşüncelerini değerlendirme soruları çerçevesinde sınıfta paylaşmalarını isteyiniz.

a) Planlama

- Grup olarak yapacağınız faaliyeti belirleyiniz.
- Faliyet adı tasarlayınız.
- Faaliyet sloganı üretiniz.
- Faaliyetin hedef kitlesini ve faaliyet süresini belirleyiniz.
- Faaliyetiniz ile ilgili öğretmene bilgi veriniz.

b) Örnek Faaliyetler

- Derslerinde başarılı olmaya ihtiyaç duyan öğrencilere derslerinde yardımcı olmak,
- Okul rehberlik servisiyle iş birliği yaparak ihtiyacı olan öğrencilere araç gereç yardımı yapmak,
- Zor günler geçiren bir arkadaşının yanında bulunmak, ona destek olmak,
- Sokak hayvanlarına yönelik mama kapları, mama temin etmek,
- Diğer grupların faaliyetlerine destek (manevi, fiziksel destek) olmak,
-

c) Değerlendirme

- Belirlediğiniz yardım faaliyetini seçme nedeninizi belirtiniz.
- Gerçekleştirdiğiniz faaliyetin sizin için ne anlam ifade ettiğini açıklayınız.
- Yardım ederken sizi duygulandıran bir durum oldu mu? Açıklayınız.
- Gerçekleştirdiğiniz faaliyet yardımda bulunduğunuz kişi ya da canlılar için neleri değiştirmiş olabilir? Açıklayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündüğünüz beceriler için “Evet”i, sahip olmadığınızı düşündüğünüz beceriler için “Hayır”ı işaretleyiniz.

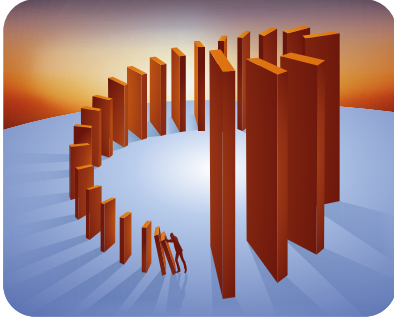
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Yardımsever bireylerin kişilik özelliklerini bilirim.		
Yardım yapmanın bireye olumlu duygular yaşatabileceğini bilirim.		
Yardımsever kişiliğin oluşmasında aile ve toplumun etkisi olduğunu bilirim.		
Yardımsever bireylerin kendilerini topluma karşı sorumlu hissettiklerini kabul ederim.		
Yardımlaşma faaliyetlerine katılmaya istekli olurum.		

Etkinliğin Amacı	Yardımseverlik yaygınlaştığında bireysel ve toplumsal mutluluğun artacağını kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin bireyin mutlu olmasında yardımseverliğin önemini fark etmelerine ve yardımseverliğin yaygınlaşmasıyla toplumsal mutluluğun artacağını kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görseller incelenir. Metinler okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listeleri doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden aşağıdaki görselleri incelemelerini ve görsellerin yardımseverlikle ilişkisini yorumlamalarını isteyiniz.

Görsel 10.20.

Görsel 10.21.

Görsel 10.22.

- Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

YARDIMSEVERLİKLE GELEN MUTLULUK

“İlle de ulvi bir nedeni olması gerekmez. İyilik kendi başına bir ödüldür zaten.”

Bireyler sahip olduklarını paylaştıkça mutlu olur. Prof. Michael Norton, gelirlerinin daha büyük bir bölümünü başkalarına harcayan insanların uzun vadede kendilerine harcayanlardan çok daha mutlu olma eğiliminde olduklarını iddia etmektedir. ABD’den Uganda’ya 130’dan fazla ülkede yaptığı araştırmada tüm ülkelere -zengin ya da fakir ve her kıtada- yardımsever insanların daha mutlu insan olma eğiliminde olduğunu tespit etmiştir. Bu nedenle paylaşma sevincinin evrensel olduğunu ifade ederek -kültürden bağımsız olarak- insan doğasının özünde yatan bir özellik olduğunu vurgulamıştır.

Sandi Mann, başkalarına yardım etmek için zaman ayırmanın insanları hastalıktan bile koruyabileceğini söylemektedir. Uzun süreli bir araştırma, hayır kurumunda gönüllü olarak çalışan kadınların çalıştıkları dönemde büyük bir hastalığa yakalanma olasılığının %16 daha az olduğunu göstermiştir. Özverili davranmanın bedeni ve zihni rahatlatmasının birçok olası nedeni vardır. Başkalarıyla paylaşarak sosyal ilişkilerinizi ve yaşam enerjinizi artırabilirsiniz. Böylece değişimi hissedersiniz ve sabahları yataktan kalkmanın sizin için bir anlamı olmaya başlar. Norton, “...hepimiz diğer insanlara yardım etmek için derin bir arzu besleyebiliriz.” diyor. Yardımseverliğe büyük işler yapılarak değil de çevrenizdekilere gülümseyerek veya onlarla kibarca konuşarak başlanabileceği tavsiye ediliyor.

Kaynak: Robson, (2015), (Düzenlenmiştir.)

- Yardımseverlik ve mutluluk arasındaki ilişkiyi yaşamımızdan örnekler vererek açıklayınız.
- Yardım etmek size neler hissettirir?
- Size ve ailenize yardım edildiğinde neler hissedersiniz? Açıklayınız.
- “Mutluluk paylaştıkça artar.” sözü hakkındaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını, bilgi grafiğini incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Bir denek grubuna 25 dolar veriyorlar. “Bu 25 doları alıp sadece kendin için harca. Bir gün sonra gel, hissettiklerini yaz.” diyerek bir test uyguluyorlar. Aynı gruba 25 dolar verip “Bunu sadece başkalarına harca ama testin bir şartı var, bu kişiler hiç tanımadığın kişiler olacak.” diyorlar. Sonra bu kişilerden ne hissettiklerini ölçmek için testi doldurmaları istiyorlar. Bu testin sonucuna göre parayı bir başkasına veren kişiler daha çok mutlu oluyor.

Kaynak: Tarhan, (2021), (Düzenlenmiştir.)

Görsel 10.23.

- Tanımadığınız bireylere yardım etmenin sizi mutlu edeceği düşüncesine katılıyor musunuz? Açıklayınız.
- Görsellerdeki yardımlaşma yöntemlerini yardımda bulunan ve yardım alan kişiye katkıları açısından değerlendiriniz.
- Örnek uygulamaları göz önünde bulundurduğunuzda bireyleri yardım etmeye teşvik eden etkenler neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.

Okul Dışı Etkinlik

7

MUTLULUĞA GİDEN YOL

4. Öğrencilerden aşağıdaki görevi yönergeler doğrultusunda yerine getirmelerini isteyiniz. Görev için öğrencilere bir ay süre veriniz.

GÖREV

Askıda iyilik kapsamında okulunuzda bir kampanya başlatınız.

Ekip arkadaşlarınızı belirleyiniz.

Grubunuzu kurunuz.

Kampanyayı planlayınız.

Okul idaresinden izin alınız.

Kampanyanın içeriğini belirleyiniz.

Kampanyayı okula duyurmak için

- Afiş tasarlayınız.
- Slogan bulunuz.
- Sosyal medyaya içerik üretiniz.
- Kısa video çekerek sosyal medyada yayımlayınız.

Yardımların sahiplerine ulaşmasına yardımcı olunuz.

Süreci değerlendiriniz.

Deneyimlerinizi sınıfta paylaşınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Yardım etmenin bireyin mutluluğuna katkı sağlayacağını fark ederim.		
Yardımlaşmanın yardımda bulunanları ve yardım alanları mutlu edeceğine inanırım.		
Yardım etmenin toplumda gittikçe büyüyen bir etki yaratacağına inanırım.		
İyiliğin bireyler arasında yaygınlaşmasının toplumsal mutluluğa katkısı olduğuna inanırım.		
Yardımlaşmayla bireysel ve toplumsal mutluluğa katkı sağlamaya istekli olurum.		

Etkinliğin Amacı	Yardımsever bireylerin topluma etkisini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin yardımsever kişilere toplum tarafından verilen değeri kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Şarkı dinlenir, metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

- Öğrencilerden karekodu verilen şarkıyı dinlemelerini, metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz. İsteyen öğrencilerin şarkıyı seslendirmelerini sağlayınız.

YAZ DOSTUM

(...)

Yaz dostum yoksul görsen besle kaymak bal ile
Yaz dostum garipleri giydir ipek şal ile
Yaz dostum öksüz görsen sar kanadın kolunu
Yaz dostum kimse göçmez bu dünyadan mal ile
Yaz tahtaya bir daha tut defteri kitabı
Sarı çizmeli Mehmet Ağa bir gün öder hesabı

(...)

Barış MANÇO

Görsel 10.24.

Kaynak: Erdoğan, (2015). (Kısaltılmıştır.)

- "Yaz Dostum" şarkısı gibi toplumda yardımlaşmayı teşvik eden farklı şarkı sözlerine örnekler veriniz.
- Şarkının sözleri size çevrenizdeki hangi yardımlaşma faaliyetlerini anımsatmaktadır?
- Yardımlaşma, yardım eden ve yardım alan kişilere neler hissettirir? Düşüncelerinizi açıklayınız.

Yardım Eden Kişi

- Huzur duyar.
-
-

Yardım Alan Kişi

- İhtiyacı karşılandığı için mutlu olur.
-
-

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

KIBRIS VAKIFLAR İDARESİ “SARI ÇİZMELİ MEHMET AĞA”NIN KKTC’DEKİ KABRİNİ YENİLEDİ

Görsel 10.25.

Mehmet Ağa 1800’lü yıllarda Kıbrıs’ta yaşamış bir köy ağasıdır. Mezarı Göçeri köyünde bulunmaktadır.

Mehmet Ağa yardımsever ve gönlü zengin biri olarak bilinirmiş. İhtiyaç sahibi insanlar yaptıkları alışverişlerin hesabını Mehmet Ağa’ya yazdırırmış. Her ayın belli gününde şehre inen Mehmet Ağa; esnafra tek tek uğrar, adına yazılan borçları ödermiş. Hatta evlenen gençlere hediye olarak toprak verirmiş.

Hayatını hayır işleriyle geçiren Mehmet Ağa, beş parasız bir şekilde vefat eder. Barış Manço 1971 yılında Kıbrıs gezisinde bu kişinin hikâyesini duyar ve Mehmet Ağa’yı araştırır. “Yaz Dostum” isimli şarkı sözlerini yazarak besteler. 1982’de Mehmet Ağa’nın mezarına ulaşarak mezar taşını yaptırır. Böylesi gönlü bol bir adamın unutulmaması için ona “Yaz Dostum” isimli unutulmaz şarkıyı armağan eder.

Kaynak: Anadolu Ajansı, (2020), (Düzenlenmiştir.)

- Mehmet Ağa’nın yardımseverlik anlayışıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir? Açıklayınız.
- “Yaz dostum, kimse göçmez bu dünyadan mal ile.” dizesi ve “Ne verisen elinle o gider seninle.” atasözündeki anlayışla kültürümüzde yardımlaşmaya verilen önemi açıklayınız.
- “Sarı çizmeli Mehmet Ağa” ifadesi günümüzde hangi durumlarda kullanılmaktadır? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- Toplumumuzda yardımseverliğiyle tanınan kişilerin faaliyetleriyle ilgili duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. Öğrencilere aşağıdaki görevi yerine getirmeleri için bir hafta süre veriniz. Süre sonunda öğrencilerden elde ettikleri bilgileri sınıf arkadaşlarıyla paylaşmalarını isteyiniz.

GÖREV

- Ailenizde, yakın çevrenizde veya toplumda yardımseverliği yaşam felsefesi olarak benimseyip yaptığı yardımlarla toplum tarafından takdir edilen bir kişiyi araştırınız.
- Bu kişinin yardım yöntemleri hakkında bilgi toplayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Yardımsever bireylerin toplum tarafından takdir edildiğini fark ederim.		
Yardımseverliğin hem yardım edene hem yardım edilene katkı sağlayabileceğini bilirim.		
Yardımlaşmada çıkar gözetmemek gerektiğini kabul ederim.		
Yardımlaşırken insan onurunu incitmemeye özen gösteririm.		
Yardımlaşmanın toplumsal bütünlüğe katkı sağladığını savunurum.		

Etkinliğin Amacı	Yardımlaşma ve dayanışmanın aile ve toplum hayatındaki önemini kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik; öğrencilerin yardımlaşma ve dayanışmanın bireye, aileye, topluma katkı sağlayacağını kavramalarına yönelik hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Metinler okunur ve sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki metinleri okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

İNCE EKMEK YAPMA VE PAYLAŞMA KÜLTÜRÜ

Görsel 10.26.

Lavaş, katırma, jupka ve yufka; Azerbaycan, İran, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye’de yaşayan halklarca sadece yemek amaçlı bir tüketim maddesi değil, aynı zamanda bu coğrafyada geçmişten günümüze aktarılan ortak bir yapma ve paylaşma kültürünü simgeler. İnce ekmeğin hazırlanışı toplu iş gücü ve paylaşma dayalı geleneksel uygulamalar içerir. Kırsal alanlarda toplumsal dayanışmanın bir göstergesi olarak ailelere, özellikle kışa hazırlık için komşuların yardımıyla (imece yöntemiyle) yapılır.

Bu ekmeğin; gündelik kullanımlarının yanı sıra bayram, mevlit, düğün, ölüm gibi özel gün ve törenler için de yapılmaktadır. Bu özel günlerde ince ekmeğin yapımı için yardıma gidecek olan kişi, toplumsal dayanışmanın bir örneği olarak yanında ununu ve diğer gerekli gereçlerini de götürür.

İmece usulüyle ekmeğin yapmak için toplanılması, bu toplantılarda günlük sıkıntıların paylaşılması, bunlara çareler üretilmesi ve pişen ekmeğin yoldan geçenlerle de ikram edilmesi geleneğin sosyal yönünü vurgular. İnce ekmeğin yapımında tecrübeye ve yeteneğe dayalı olarak kişiler arasında görev paylaşımı yapılmaktadır. En tecrübeli ve maharetli kişiler; hamurun yoğrulması, açılması ve pişirilmesinden sorumlu olmaktadır. Bu geleneğin aktarılmasında gençler ve çocuklar ise beze yapımı ve malzeme temini gibi diğer yapım süreçlerine dâhil edilmektedir. Yufka yapımına ilişkin bilgi; aile ve topluluk içinde iletişim, gözlem ve katılım yoluyla aktarılmaktadır. Aile içinde çocuklar, yoğrulan ekmeğin hamuruyla beze yapmaya çalışarak küçük yaşta geleneği öğrenmeye başlar. “İnce Ekmeğin Yapma ve Paylaşma Kültürü: lavaş, katırma, jupka, yufka” 2016’da UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi’ne Azerbaycan, İran, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye adına çok uluslu olarak kaydedilmiştir.

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (t.y.), (Düzenlenmiştir.)

- Çevrenizde imece usulüyle yapılan dayanışma geleneklerine örnekler veriniz.
- İmece usulüyle ince ekmek yapma süreci, o yörenin dayanışma kültürü hakkında ne tür bilgiler verebilir?
- Kültürümüzde imece usulüne dayalı farklı geleneklere sıkça rastlanmasının nedenleri neler olabilir?

TÖREN KEŞKEĞİ GELENEĞİ

Görsel 10.27.

Kadın-erkek gruplarının toplu olarak iş paylaşımı ve katılımıyla büyük kazanlarda ve açık ateşlerde, buğday ve etin birlikte pişirilmesiyle yapılan tören yemeğine keşkek; bu yemeğin etrafında gerçekleşen ritüellere de "Tören Keşkeği Geleneği" adı verilmektedir. Keşkek geleneği, toplumsal katılımın yüksek olduğu törenlerde ortak iş gücü ve paylaşıma dayalı olarak gerçekleştirilen dayanışmacı bir sosyal pratiktir. Keşkek pişirilmeden önce buğday ve etin uzun süre boyunca dövülmesi ve pişirilme sırasında ise yemeğin ortak bir ritimle karıştırılması geleneğin sembolik yönlerini oluşturmaktadır. Özel gün ve törenlerle simgeleşen tören keşkeği

geleneğindeki önemli unsurlardan biri olan keşkeğin yapım ve tüketim süreci kolektif bir nitelik taşır. Özellikle köylerde, keşkeğin malzemeleri ve yapımı imece usulüyle sağlanmaktadır. Keşkeğin ana malzemelerinden olan buğday ve et, aileye özel bir kutlama söz konusu olduğunda hane tarafından temin edilmekte, gerekli iş gücüyse diğer kişilerden sağlanmaktadır. Kutlamalar-şölenler gibi topluluğun ortak törenlerinde, temel malzemeler ve iş gücü, insanların güçleri oranında sağlanmaktadır. Şehir merkezlerinde de benzer şekilde bu gelenek devam etmektedir.

Karşılıklı iletişim ve toplumsal ilişkilerin geliştirilmesine olanak tanıyan keşkek törenine davetli ya da davetsiz her yaştan, cinsiyetten, etnik gruptan ve kültürden kişiler ayırt edilmeksizin katılabilir. Tören keşkeğine dâhil olan her birey, bu kültürel ortamın bir parçasıdır.

"Tören Keşkeği Geleneği", 2011 yılı itibarıyla UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesi'ne alınmıştır.

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (t.y.). (Düzenlenmiştir.)

- Özel günlerde yapılan tören keşkeğinin gelenekselleşme nedenleri neler olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- "Tören Keşkeği Geleneği"nin sosyal ilişkilere katkısı hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
- Toplumda bir yardımlaşma geleneği olarak imecenin birlik ve beraberlik açısından önemini açıklayınız.
- Yardımlaşma ve dayanışma kültürünün gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için birey, aile ve topluma düşen görevler neler olabilir? Önerilerinizi paylaşınız.

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

9

EL ELE VERMEYİNCE TAŞ
YERİNDEN OYNAMAZ

Görsel 10.28.

d) Ailede hangi işlerin yardımlaşma ve dayanışmayla yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Görsel 10.29.

2. Öğrencilerden aşağıdaki görevi yerine getirmelerini isteyiniz. Görev için öğrencilere bir hafta süre veriniz. Öğrencilerden sürenin bitiminde video günlüklerini ve görevle ilgili düşüncelerini sınıfta paylaşımlarını isteyiniz.

Görsel 10.30.

GÖREV

- Kültürel mirasımızın bir parçası olan ve yardımlaşmayla yapılan yiyeceklerden (keşkek, aşure, ekmek, arabaşı vb.) belirlediğiniz birini seçerek yapımını öğreniniz.
- Ailenizden veya yapımını bilen birinden yardım alarak yiyeceği hazırlayınız.
- Yakın bulduğunuz kişilerle paylaşınız.
- Görevin hazırlık ve uygulama süreci için kısa bir video günlük hazırlayınız.
- Hazırladığınız video günlüğü sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
İmece geleneğinin toplumsal dayanışmaya katkı sağladığını bilirim.		
Kültürümüzde birçok dayanışma örneği olduğunu bilirim.		
Dayanışmanın bireye, aileye ve topluma katkı sağladığına inanırım.		
Dayanışma kültürünün gelecek kuşaklara aktarılmasında istekli olurum.		
Dayanışma ve yardımlaşma faaliyetlerine katılmaya özen gösteririm.		

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

10

DALGA DALGA İYİLİK

Etkinliğin Amacı	İyiliği deneyimleyen aile bireylerinde iyilik yapma isteği oluşacağını kavrayabilme.		
Etkinliğin Açıklaması	Bu etkinlik, öğrencilerin iyiliğin iyilik doğurduğunu kavramaları ve aile bireylerinin iyilik yapma isteklerini artırmaları için hazırlanmıştır. Etkinlik etkileşimli tahtada açılır. Görsel incelenir. Metin okunur. Sorular sözlü olarak cevaplanır. Bilgi grafiği tamamlanır. Görevle ilgili bilgi verilir. Kontrol listesi doldurulur.		
Araç Gereç	Etkileşimli tahta	Süre	30 dk.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

1. Öğrencilerden aşağıdaki görseli incelemelerini ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

Görsel 10.31.

- Görsel size hangi değerleri çağrıştırmaktadır?
- "Yavru kuş, yuvada gördüğünü yapar." sözünün ailede iyiliğin yayılmasıyla ilişkisini açıklayınız.
- "İyilik et, denize at; balık bilmezse Halik bilir." atasözünün verdiği öğretiyi açıklayınız.

2. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve soruları cevaplamalarını isteyiniz.

AİLE, İYİLİĞİN HAYATA AKTIĞI KAYNAKTIR

Görsel 10.32.

Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş, “İyilik Ekseninde Aile” temasıyla düzenlenen 4. Aile Forumu’na katıldı. Başkan Erbaş yaptığı açılış konuşmasında şunları aktardı:

İyilik, insanın kendisi için istediğini herkes için istemesidir. İyilik, Yaradan’ın hatrına bütün mahlukata merhametle yaklaşmaktır. Başkasını sevindirdiğinde sevinmektir. Kardeşinin bir ihtiyacına ve sıkıntısına derman olduğunda huzur bulmaktır.

Dünya ve ahiret saadeti için insanlığa yol gösteren İslam; ailede ihsan ahlakının, fedakârlığın ve yardımlaşmanın hâkim kılınmasını ister. İslam’ın ailede en ideal yaklaşım olarak gösterdiği hedef ihsan ahlakıdır.

İhsan, hiçbir karşılık beklemeden ve asla minnet altında bırakan bir tutum takınmadan yapılan iyiliktir. Bu şekliyle ihsan, aile bireylerinin birbirlerine karşı yaklaşımında temel ahlaka dönüştüğünde aile gerçek manada ve bütün boyutlarıyla huzur yuvası hâline gelecektir. Hem vahyin kitabı hem de kâinat kitabı insana iyiliği öğretir; onu her zaman ve mekânda iyilik ve merhamete davet eder. İyilik; toprağa düşüp yeşeren, yeşerip serpildikçe yeniden toprağa düşüp binlerce fidan olarak hayatı yeşerten bir tohum gibidir. İnsana düşen, iyiliğin kalıcılığına ve bereketine inanmak ve hayata iyilik tohumları saçmaktır. İyiliğin hayata aktığı kaynak ailedir. İyilik pınarının kaynağını çoğaltmak için ailede iyiliği güçlü kılmak gerekir. Cömertlik ve infakta “Geçimini üstlendiklerinden başla!” buyuran Peygamberimize göre insanın iyilik yapması gereken en öncelikli kişiler, en yakınlarıdır. Yani eşimiz, çocuklarımız, annemiz, babamız, kardeşlerimiz, akrabalarımızdır. Dolayısıyla birbirimizin ihtiyacını karşılama ve kusurunu örtme ahlakını önce ailemizde, en yakınımızda hayata geçirmemiz gerekir. Dışa dönük hayatların öne çıktığı günümüzde çoğu insan; dışarıda gösterdiği nezaket, zarafet ve anlayışı maalesef ailesinden esirgemektedir. Oysa suya düşen bir damlanın çıkardığı merkezden etrafa doğru genişleyen halkalar misali iyiliği öncelikle ailede hâkim kılmak gerekir.

Görsel 10.33.

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri, (2019), (Düzenlenmiştir.)

- Metne göre ailede iyiliğin yayılması için nelere özen gösterilmelidir? Düşüncelerinizi paylaşınız.
- Yardımlaşma ve dayanışmanın hâkim olduğu bir aile ortamında yetişen bireylerin aile ve çevrelerine karşı ne tür tutum ve davranışlar sergilemelerini beklersiniz? Gerekçeleriyle açıklayınız.
- Ailenizde veya çevrenizde yardımsever kişilere karşı ne tür duygular beslediğini gözlemliyorsunuz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Yardımsever birey ve ailelerin çoğunlukta olduğu toplumların belirgin özellikleri neler olabilir?

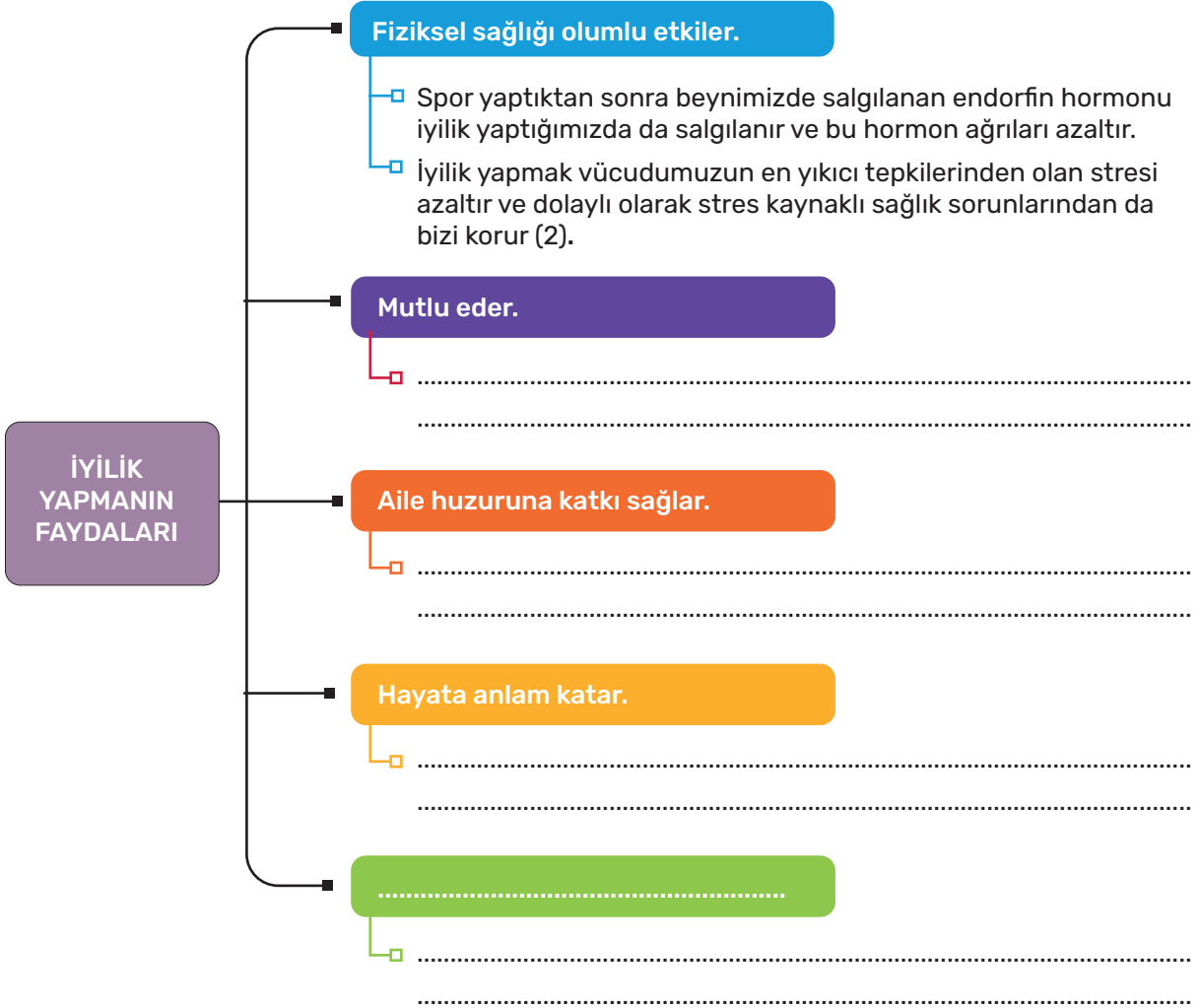

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

10

DALGA DALGA İYİLİK

3. Öğrencilerden aşağıdaki bilgi grafiğini incelemelerini ve boşlukları tamamlamalarını isteyiniz.

DALGA DALGA İYİLİK

10

Aile ile İrtibatlı Etkinlik

4. Öğrencilerden aşağıdaki görevleri uygulamalarını ve bir sonraki derste deneyimlerini arkadaşlarıyla paylaşmalarını isteyiniz.

GÖREV

- Ailenize sabah kahvaltısı hazırlayınız.
- Arkadaşınızın yapmakta zorlandığı bir ödevi veya projesi için arkadaşınıza yardım ediniz.
- Kardeşinizin zorlandığı bir derste ona yardımcı olunuz.
- Bir sokak hayvanını besleyiniz.
- Ebeveynlerinizin yorulduğunu düşündüğünüz bir işte onlara yardım ediniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu etkinlik kapsamında aşağıda listelenen değer içerikli tutum ve davranışlardan sahip olduğunuzu düşündükleriniz için "Evet"i, sahip olmadığınızı düşündükleriniz için "Hayır"ı işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Yardımsızlık ve iyiliğin benimsenmesinde ailenin etkili olduğunu bilirim.		
Aile bireylerinin birbirlerine yardımcı olabileceği konuları fark ederim.		
Yardımlaşma ve iyiliğin aile bireylerinin ilişkilerine katkı sağlayacağına inanırım.		
Yardımlaşma ve iyiliğin toplumsal huzura katkı sağlayacağını kabul ederim.		
Aile bireylerime yardım etmeye istekli olurum.		

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR.

- Bayram, F. (2013). Adaletin Öğrenildiği Yer: Aile. *Din ve Hayat*, 18, 52–55.
- Cüre, S. (2015). "Adalet" kavramı bağlamında İslam dininin sosyal sorumluluk muhasebe temel kavramına bakış. *Akademik Bakış Dergisi*, (47), 98–107.
- ERSOY, M. Â. (1990). *Safahat*. Timaş Yayınları.
- Filiz, O. (2011). Türkiye'de Aile Mahkemeleri Uygulaması ve Uygulamanın Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. *Aile ve Toplum*, 7(25), 73–96. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/198035> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.00)
- Kılıç, H. (t.y.). Adalet: Takvaya En Uygun Haslet. <https://yayin.diyaret.gov.tr/Category/GetArticles?id=2671&categoryId=59#> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.00)
- Könezoğlu, B. (2006). *Aile ve ailenin korunması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ögüt, S. (1995). Fâtıma bint Esved. TDV *İslâm Ansiklopedisi*, 12, 226 <https://islamansiklopedisi.org.tr/fatima-bint-esved> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.00)
- Şen, R. B. (2005). Ailede Çocuklar Arasında Ayrımcılık. *Diyanet*, 180, 57.
- Tarhan, N. (2009). Kardeşler arasında adaletli davranma. *Makul Çözüm* (s. 43–50) içinde. Essay, Timaş.
- T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı. (2020). Hadislerle Hadislerin Yorumu Hadislerle İslâm, 3. Dini Yayınları Genel Müdürlüğü. https://hadislerleislam.diyaret.gov.tr/pdf/index.php?DERGI=hadislerle_islam_cilt3.pdf (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.00)
- Turhan, A. (2022). Hayata engel yok. *Diyanet Aile Dergisi*. <https://dergi.diyaret.gov.tr/makaledetay.php?ID=35535> (E.T: 12.02.2023, E.S: 12.00)
- Uygur, M. G., ve Bayındır, D. S. (2022). *İslâm aile hukukunda hakemlik kurumu*. Armoni Yayıncılık. <http://nek.istanbul.edu.tr/4444/ekos/TEZ/53012.pdf> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.00)
- Yusuf Has Hacip. (1959).
- Diyanet Haber. (2022). Allah Resulü'ne cennette komşu olma bahtıyarlığına eren sahabe; Ukkaşe b. Mihsan. <https://www.diyarethaber.com.tr/allah-resulune-cennette-komsu-olma-bahtiyarligina-eren-sahabi-ukkase-b-mihsan> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.00)
- T.C. Adalet Bakanlığı. (2021). 28 kişinin taraf olduğu 41 yıllık miras anlaşmazlığı arabuluculuk ile çözüldü. <https://basin.adalet.gov.tr/28-kisinin-taraf-oldugu-41-yillik-miras-anlasmazligi-arabulucu-ile-cozuldu> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.00)
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı. Kur'an-ı Kerim. <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.00)

- Anadolu Üniversitesi Yayınları (t.y.). *Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi II*. Anadolu Üniversitesi Yayınlar
- Arslan, İ. (2012). Sahabelerin Olumsuz Davranışları karşısında Peygamberin tavrı. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 12(3), 149–119 (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Bozkurt, N. (2020). Mihmandar. TDV *İslâm Ansiklopedisi*, 30, 25–26. <https://islamansiklopedisi.org.tr/mihmandar> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Çiftçi, H. (2018). Ergenlerin benlik saygısı düzeylerinin karşılaştırılması meslek yüksekokulu ve meslek lisesi öğrencileri üzerine bir inceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (68), 1648–1665. DOI: 10.17755/esosder.407284 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/550276> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Güç, A. (2018). Geçirgen sınırlar: mardin'de etnik-dini gruplar arasında sanal akrabalık bağları. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 13(2), 237–264. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/534807> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Kandehevi, Y. Ö. Hadislerle Müslümanlık, 3,
- Kızıloluk, H. ve Uğurlu, C. T. (2017). Akran-arkadaş gruplarına üyelik: anlamı, nedenleri, kriterleri, çatışma yaratan etkenler ve sürekliliği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 861–877.
- Kiriş Yılmaz, N. (2016). Dostluk (philia) nedir ? / What is friendship (philia)?. *Maltepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 64–91.

- Kuntay, M. C. (2022). *Mehmet Âkif Ersoy -Hayatı, Seciyesi, Sanatı-*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Özarslan, M. ve Karataş, H. (2016). Halk Ekonomisinde Mübadele: "Öründen Tutma Kardeşlik" Örneği. *Millî Folklor*, 28(110), 17-29.
- Özmen, F. (2020). Dede Korkut hikâyelerinde konukseverlik üzerine bir değerlendirme. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 8(20), 45-63. https://www.academia.edu/42822564/DEDE_KORKUT_H%C4%B0K%C3%82YELER%C4%B0NDE_KONUKSEVERL%C4%B0K_%C3%9CZER%C4%B0NE_B%C4%B0R_DE%C4%9FEERLEND%C4%B0RME (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Poyraz, H. (2012). Bir değer olarak arkadaşlık. *Cogito Dergisi*, 196, 206
- Pusmaz, D. (t.y.). Ana-Babaya itaatın önemi. *Diyanet*, <https://dergi.diyanet.gov.tr/makaledetay.php?ID=24848> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Sarıkaya, E. E. (2019). 20. yy. Doğu Anadolu taşlamalarında mizahın protesto işlevi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Şahin, A. (2019). Prof. Dr. Halil İbrahim Yalın-hayatı ve eserleri. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5, 1-17. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/828296> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı. (t.y.). Hadislerle İslam. *Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları*, 1, 593. <https://hadislerleislam.diyanet.gov.tr/sayfa.php?CILT=1&SAYFA=593&SRC=misafir> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- TDK (2022). *Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Tezcan, M. (1982). Tasavvuri akrabalık ve ülkemizdeki uygulama. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 15(1), 117-130. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/803061> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Yiğit, Y. (2004). Unutulmaya yüz tutan değerlerimizden sıra-ı rahim. *Diyanet*, 165, 50-52. <https://dergi.diyanet.gov.tr/makaledetay.php?ID=11284> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Anadolu Ajansı. (2017). Türk kültürünü misafir oldukları evlerde öğreniyorlar. <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/turk-kulturunun-misafir-olduklari-evlerde-ogreniyorlar/748537> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Anadolu Ajansı. (2017). Dünya çocukları Türk misafirperverliğiyle tanışıyor. <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/dunya-cocuklari-turk-misafirperverligiyle-tanisiyor/801200> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Anadolu Ajansı. (2019). Güney Kore-Türkiye Dostluk Birliği toplandı. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/guney-kore-turkiye-dostluk-birligi-toplandi/1375442> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Anadolu Ajansı. (2020). Kore Savaşı'nın 70'inci yılında Güney Kore-Türkiye ilişkileri güçlenmeye devam ediyor. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/kore-savasinin-70inci-yilinda-guney-kore-turkiyeiliskileri-guclenmeye-devam-ediyor/1889338> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Anadolu Ajansı. (2020). Türk Kızılayın Azerbaycan'a gönderdiği yardım, Bakü'de yetkililere teslim edildi. <https://www.aa.com.tr/tr/azerbaycan-cephe-hatti/turk-kizilayin-azerbaycanagonderdigi-yarim-bakude-yetkililere-teslim-edildi/2006015> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Anadolu Ajansı. (2022). Türkiye ile Güney Kore diplomatik ilişkilerinin 65. yıl dönümünü kutluyor. <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/turkiye-ile-guney-kore-diplomatik-iliskilerinin-65-yil-donumunu-kutluyor/2526242> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Anadolu Ajansı. (2022). Türkiye ve Katar 8 yılda 30 zirveyle 80'i aşkın anlaşmaya imza attı. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/turkiye-ve-katar-8-yilda-30-zirveyle-80i-askinanasmaya-imza-atti/2711734> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Anadolu Ajansı. (2022). 'Biz Bir Takımız Projesi' farklı kültürlerden aileler ve çocuklarını dost yapıyor. <https://www.aa.com.tr/tr/kultur/biz-bir-takimiz-projesi-farkli-kulturlerden-aileler-ve-cocuklarini-dost-yapiyor/2681825> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Anadolu Ajansı. (2022). Kapıkule'de gurbetçilerin dönüş yolculuğu sürüyor. <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/kapikulede-gurbetcilerin-donus-yolculugusuruyor/2653172> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- Anadolu Ajansı. (2022). Kızılay Dostluk Kısa Film Festivali Neşet Ertaş anısına düzenlenecek. <https://www.aa.com.tr/tr/kultur/kizilay-dostluk-kisa-film-festivali-neset-ertas-anisina-duzenlenecek/2719734> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı. Kur'an-ı Kerim. <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/sure/4-nisa-suresi> (E.T: 14.02.2023, E.S: 12.30)

- Cirhinlioğlu, F. G. (T.y.) Ön yargı. http://docs.neu.edu.tr/staff/fatmagul.cirhinlioglu/Sosyal%20Psikoloji%20I-%20B%C3%B6l%C3%BCm%204%20C3%96NYARGI_8.pdf (E.T: 14.02.2023, E.S: 13.30)
- Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî. (2015). *Mesnevî-i ma'nevi* (1165-1170). İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Bilnet Matbacılık ve Ambalaj Sanayi Aş.
- Salih, M. ve Hamitoğlu, A. (2022). Kur'an-ı Kerim'in Hz. Peygamber örneğinde tasvir ettiği islâmî eğitim metodu/sistemi. *Türkiye İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 109-137.
- Sarıgül, T. (2016). Pembe yalanlar söylemek zararsız değilmiş. *Bilim Genç*. <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/pembe-yanlar-soylemek-zararsiz-degilmis> (Erişim Tarihi. 25.01.2023)
- Seyfettin Ö. (2016). *Kaşağı, Seçme Hikâyeler*. Ankara: Evrensel İletişim.
- Tuncel, Z. (2022). Uzmanına sorduk. *Diyanet Aile Dergisi*, (40), 11-12.
- Yapıcı, A. (2022). Kişilikte uyum ve denge açısından doğruluk ve dürüstlük. *Diyanet Aile Dergisi*, (40), 5-6.
- Yüksel, M. B. (2017). Temel dinamikleri açısından fütüvvet ve ahiliğin Kur'ânî referansları. *Tefsir Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 270-311.
- TRT Haber. (2020). Sosyal medyanın acımasız yüzü: *Linc kültürü*. <https://www.trthaber.com/haber/yasam/sosyal-medyanin-acimasiz-yuzu-linc-kulturu-494173.html>
- T.C. Ticaret Bakanlığı. (t. y.). Tüketici hakları broşür. [Brosur-yeni-3-07-09-20 \(ticaret.gov.tr\)](https://www.ticaret.gov.tr/brosur-yeni-3-07-09-20) (E.T: 14.02.2023, E.S: 13.30)

- Akkaş Şahin, B. (2018). Aziz Sancar ve çalışkanlık. H. Çalışkan ve T. Öntaş (Ed.) *Değerlerimizle Değerliyiz Biyografilerle Değerler Eğitimi Etkinlik Kitabı* (s. 64-82) içinde. PEGEM Akademi.
- Budak, B. (2019). *Kendine İyi Davran Güzel İnsan*, Destek Yayınları. (s.192)
- Cüceloğlu, D. (2021). *Geliştiren Anne-Baba*. İstanbul: Kronik Kitap
- Çolak Sivri, R. (2021) Ergen Beyninde Neler Oluyor. *Bilim Genç*. <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/ergen-beyninde-neler-oluyor> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- Karataş, M. ve Duyan, V. (2020). Emniyet Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatı'nda Çalışan Polis Teşkilatı Mensuplarında Öz Denetim ve Sosyal Sorun Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 302-315. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ausbid/issue/59001/770372> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- Livaneli, Z. (2017). *Huzursuzluk*. Doğan Kitap
- Pala, İ. (2019). *İtiraf*. Kapı Yayınları
- Soykan, Ç. (2003). Öfke ve Öfke Yönetimi. *Kriz Dergisi*, 11(2) DOI: 10.1501/Kriz_0000000192
- Yeşilay. (2021). Bağımlılık nedir?. <https://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/bagimlilik-nedir> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- Yeşilay. (2021). Tütün bağımlılığı nedir?. <https://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/tutun-bagimliliği> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- Anadolu Ajansı. (2021). Türk okçuluğunun yıldızı Mete Gazoz'un başarısının sırrı disiplinli çalışmak. <https://www.aa.com.tr/tr/spor/turk-okculugunun-yildizi-mete-gazozun-basarisinin-sirri-disiplinli-calismak/2442825> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- Cumhuriyet Ortaokulu. (t.y.). https://vanmuradiyecumhuriyet.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/65/09/743813/dosyalar/2019_10/04003455_dergi_kapakIY-_kucuk_boyut.pdf?CHK=a767ae98220344680164215e1b2838b9 (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)

- Ateş, A. (2019). Aile içi iletişimde sabır. *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8(15), 61-90
- Doğan M. ve Gülmez Ç. (2014). Sabır ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 42, 263-279.
- Doğan M. (2017) Karakter gücü olarak sabır ve psikolojik iyi oluş ilişkisi, *The Journal of Happiness & WellBeing*, 5(1), 134-153.
- Doğan, M. (2016). *Sabır Psikolojisi*. İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Ercan Alpay, E., Bulut, C., Kuşgözoğlu, V., Salimoğlu, K. B., Günyar, G., Kurt, Y., Tuygar, G., Öztürk, M. ve Yılmaz, M. (2018). Trafik Adabı. https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_10/22101005_trafikte_adap_kapak_ve_iy_ekli.pdf (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- İzgören, A. Ş. (2004). *Avucumuzdaki Kelebek*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Karakoç, S. (1998). *Monna Rosa. IX Şiirler*. İstanbul: Diriliş.
- Koç, M., Ayas, T., Çolak, T., Güven, N. ve Düşünceli, B. (2014). Haz Erteleme Ölçeği: Geliştirilmesi, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 30, 69-78.
- Melanlıoğlu, D.(2012) Dinleme Becerisinde Ailenin Rolü, *Sosyal Politika Çalışmaları*, 7(29)
- Tarhan, N. (2009). *Makul Çözüm*. ss. 197-198. Timaş Yayınları
- Ünal, V. (2019). Modernleşme Sürecinde Yaşlılık Düşüncesini Değiştiren Olgular - Toplumsal Yaşamın Kısıyında Kalan Yaşlılar. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 43(2), 275-297.
- Yertutan, C. (1991). Yaşlılıkta ortaya çıkan fiziksel değişiklikler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 2(2).
- Emniyet Genel Müdürlüğü. (2022). Trafik istatistik bülteni: Ülke geneli. <http://trafik.gov.tr/kurumlar/trafik.gov.tr/04-Istatistik/Aylik/Aralik22.pdf> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- TDK. Türkçe Sözlük (<https://www.tdk.gov.tr/>) (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- TRT Haber. (2016). Pantomim sanatçılarından trafik bilinci çalışması. <https://www.trthaber.com/foto-galeri/pantomim-sanatcilarindan-trafik-bilinci-calismasi/10681.html> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)

- Alıcı, A. (2012). *Yeni görgü kuralları*. Elma Yayınevi.
- Atmaca, A. (2017). *Gençler için görgü kuralları*. İstanbul: Nesil Yayıncılık.
- Balcı, A. Ve Yelken, T. (2013). İlköğretim sosyal bilgiler programında yer alan değerler ve değer eğitimi uygulamaları konusunda öğretmen görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 195-213.
- Bilgin, A. A. (2020). Yunus'un sözü. *Türk Dili*, 69(819), 30-34. https://tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/7_A-Azmi-Bilgin-_YUNUS%E2%80%99UN-S%C3%96Z%C3%9C-_5.pdf (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- Böküzade, S. S. (2012). *Isparta tarihi*. (Hazırlayan Hasan Babacan), Isparta: Isparta Valiliği.
- Bulut, C. ve Yavuzçehre, P. S. (2022). Osmanlı İmparatorluğu'nda sosyokültürel yapısı ile mahalle. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (48), 281-301.
- Canel, A. N. (2011). Ailede yaşam becerileri. https://www.aile.gov.tr/media/92200/01_03_aile-yasam-becerileri.pdf (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- Demirci, D. (2011) *Isparta evler*. Isparta: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları 7.
- Duman, Z. (2019). *İletişim, nezaket ve adap*. İstanbul: Server İletişim.
- Durkheim, E. (2014). *Sosyolojik yöntemin kuralları* (Ö. Doğan, Çev.). Ankara: Doğubay Yayınları.
- Erbay, H. (2019). Tarihsel süreçte dünyada ve türk toplumunda kadın algısı ve haklarının gelişimi üzerine bir değerlendirme. *Ege Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (1) , 1-25. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esbd/issue/43007/412031> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- Erdem, A. R. (2015). Atatürk'ün kadına ve kadın eğitimine verdiği önem. *Belgi Dergisi*, (9), 1266-1277.

- Hamidullah, M. ve Avcı, C. (2012). Uhud gazvesi. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 42, 54-57. <https://islamansiklopedisi.org.tr/uhud-gazvesi> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- Irmak, R. (2010). *Cam tavan sendromu-bir hastane uygulaması* (Yayımlanmamış doktora tezi), DEÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kandemir, M. Y. (1995). Fatima. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 12, 223-224. <https://islamansiklopedisi.org.tr/fatima> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- Karaduman, E. & Şimşek, A. (2022). Evaluation of etiquette education in the curriculum of the life studies course according to teachers' opinions. *Trakya Journal of Education*, 12(3), 1468-1481.
- Konan, B. (2011). Türk Kadınının Siyasi Hakları Kazanma Süreci. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 60(1), 157-174.
- Meydan, C. ve Yıldız, G. (2018). Bir iletişim aracı olarak "Tekstiller". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(2), 905-915.
- Sabuncu, Ö. (2007). Hz. Peygamber ve Anne-Baba Sevgisi. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(17), 229-241.
- Yakıt, İ. (t.y.). Kur'an'a Göre inanç, düşünce ve ifade özgürlüğü. <https://dergi.diyaret.gov.tr/makaledetay.php?ID=19792> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- Yavuz, Z. (2019). *Hz. Peygamber'in halaları*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Yusuf Has Hacıp. (2019). *Kutadgu Bilig*, Ankara: Gençlik ve Spor Yayınları. <https://elkitab.org/wp-content/uploads/2020/11/kutadgu-bilig-23012020.pdf> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.00)
- Anadolu Ajansı. (2021). Gönüllü öğrenciler yurttaki fazla yemekleri ihtiyaç sahiplerine ulaştırıyor. <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/gonullu-ogrenciler-yurttaki-fazla-yemekleri-ihtiyac-sahiplerine-ulastiriyor/2439092> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.30)
- Kılınçel Morali, S. (2020). Ben dili ve sen dili nedir?. Manisa: Salihli Rehberlik ve Araştırma Merkezi. https://salihliram.meb.k12.tr/icerikler/ben-dili-ve-sen-dili-nedir_9965274.html (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.30)
- Kırıkkale Milli Eğitim Müdürlüğü. Görgü ve nezaket kuralları. https://kirkkale.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_03/24030517_grgkurallar1.pdf
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı. Kur'an-ı Kerim. <https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/Lokm%C3%A2n-suresi/3483/14-15-ayet-tefsiri> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.30)
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (t.y.) Dinlersen Çiçekler de Konuşur. <https://csb.gov.tr/dinlersen-cicekler-de-konusur-makale> (E.T: 14.02.2023, E.S: 14.30)

- Can, N. (2019). *Başa çıkma davranışına kaynak oluşturan dini inanç ve değerler üzerine bir değerlendirme*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Bursa
- Canel, A. N. (2012). *Evlilik ve aile hayatı*. [Marriage and family life]. İstanbul: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Chapman, G. (2012). *Beş Sevgi Dili*. İstanbul: Koridor.
- Çimen, L. K. (2008). Türk töresinde kadın ve aile. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Hallaç, S. ve Öz, F. (2014). Aile kavramına kuramsal bir bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(2), 142-153.
- Gül, H. (2019). *Yeni kentsel ailenin manevi boyutları: Gaziantep örneği*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri
- Necatigil, B. (2017). *Şiirler (Bütün Yapıtları)*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Kır, İ. (2006). Toplumsal bir kurum olarak ailenin işlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 381-404.
- Mevlâna. (1995). *Mesnevi Cilt II*. (Çev. Elif Can). İstanbul: Mesnevi, s. 1529-1537
- Musaoğlu, M. ve Gümüş, M. (1995). *Türkçe açıklamalı Azerbaycan atasözleri*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Nacar A. ve İzgören A. Ş. (2011). *Sarı Siyah*. İzgören yayınları.

KAYNAKÇA

- Saygılı, D. A. (2016). Kaliteli ve Verimli Zaman Geçirmek Aile İlişkilerini Güçlendiriyor. <https://neu.edu.tr/kaliteli-ve-verimli-zaman-gecirmek-aile-iliskilerini-guclendiriyor/> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.00)
- Tarhan, N. (2021). Toplumsal ve insani boyutta imkân ve imtihan alanı olarak aile. *Çocuk ve Medeniyet*, 6(11), 17-29.
- Yıldırım, M. ve SARI, T. (2018). Öz-şefkat ölçeği kısa formu'nun Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Abant izzet baysal üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 18(4), 2502-2517.
- Yılmaz, H. (2001). Yaygın din eğitimi kurumları ve toplumsal barış. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5(2), 329-356. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/223615> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.00)
- Zessin U, Dickhäuser O, Garbade S. (2015). The relationship between self-compassion and well-Being: A meta-analysis. *Appl Psychol Health Well Being*, 7(3), 340-64. doi: 10.1111/aphw.12051.
- Anadolu Ajansı. (2018). Kalabalık aile özlemini 'koruyucu aile' olarak giderdiler. <https://www.aa.com.tr/tr/koruyucu-aileler/kalabalik-aile-ozlemini-koruyucu-aile-olarak-giderdiler/1098758> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.00)
- Anadolu Ajansı. (2019). Mutluluğun yolu aileden geçiyor. <https://www.aa.com.tr/tr/toplun-temel-diregi-aile/mutlulugun-yolu-aileden-geciyor/1462255> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.00)
- Anadolu Ajansı. (2019). 'Üçüz nineler'den ikisi artık birbirine daha bağlı. <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/ucuz-ninelerden-ikisi-artik-birbirine-daha-bagli/1598627> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.00)
- Anadolu Ajansı. (2019). Hastalıkta ve sağlıkta 61 yıldır birlikteler. <https://www.aa.com.tr/tr/toplun-temel-diregi-aile/hastalikta-ve-saglikta-61-yildir-birlikteler/1463908> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.00)
- Anadolu Ajansı. (2020). Aynı yastıkta 80 yıldır 'ilk günkü aşkla' süren mutluluk. <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/ayni-yastikta-80-yildir-ilk-gunku-askla-suren-mutluluk/1732761> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.00)
- Anadolu Ajansı. (2020). <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/mutlulugun-yolu-aile-ve-sagliktan-geciyor/17429105> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.00)
- Anadolu Ajansı. (2020). Mutluluğun yolu aile ve sağlıktan geçiyor. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/mutlulugun-yolu-aile-ve-sagliktan-geciyor/1742910> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.00)
- Anadolu Ajansı. (2022). 101 Yaşındaki Leyla Nineden Uzun ve Sağlıklı Yaşamının Sırları. <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/101-yasindaki-leyla-nineden-uzun-ve-saglikli-yasamin-sirlari/2701128> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.00)
- Anadolu Ajansı. (2022). Gazi eşini sevgisiyle hayata bağlıyor. <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/gazi-esini-sevgisiyle-hayata-bagliyor/2501442> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.00)

SORUMLULUK

8

- Acar, M. C. (2012). *Varoluşçu yaklaşım odaklı sorumluluk eğitimi programının ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin sorumluluk düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Arıkan, M. (2011). Bir Çanakkale şehidi ve mektubunun başına gelenler. *Gazi Akademik Bakış*, 5 (9), 213-243. <https://ataum.gazi.edu.tr/view/page/46102/bir-canakkale-sehidi-ve-mektubunun-basina-gelenler> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- Bakırtaş, T. (2019). *Ergenlik döneminde bilişsel faktörlerin karar verme sürecine etkisinin din psikolojisi yönünden incelenmesi (Adapazarı örneğinde)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi, Sakarya. <https://acikerisim.sakarya.edu.tr/bitstream/handle/20.500.12619/90280/ILT0708.pdf?sequence=1&isAllowed=y.s.28> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- Bilecik İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (t.y.). İlimizde yaşayan önemli şahsiyetler. <https://bilecik.ktb.gov.tr/TR-69070/edebiyat.html> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- Douglass, N. H. (2001). *Saygı ve sorumluluk eğitiminde yeni yaklaşımlar*. (Çev. Ö. Yurttutan ve Y. Özen, Çev.) İstanbul: Nobel Yayınları.
- Ercan, B. (2009). *Ortaöğretim öğretmenlerinin sosyal sorumluluk anlayış ve uygulamaları Antalya örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Antalya
- Hayta Önal, Ş. (2005). *Bir sorumluluk eğitim programının lise dokuzuncu sınıf öğrencilerinin sorumluluk düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Bursa.
- Hökelekli, H. (2001). *Din psikolojisi*. Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, 2001.

- Masalcı Burçak, A. D. (2012). *İç denetim programının ergenlerin denetim odağı, öğrenilmiş güçlülük ve savunma mekanizmalarını kullanma biçimleri üzerindeki etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi), DEÜ, İzmir.
- T.C. Ticaret Bakanlığı. (2018). *Türkiye israf raporu*. https://tuketici.ticaret.gov.tr/data/5e6b33e913b876e4200a0101/Turkiye_Israf_Raporu_2018.pdf (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- Taşdelen, H. M. (t.y.) Töre. <https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/tore> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- Yusuf Has Hacip. (2019). *Kutadgu Bilig*. Ankara: Gençlik ve Spor Yayınları. <https://elkitab.org/wp-content/uploads/2020/11/kutatgu-bilig-23012020.pdf> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- Anadolu Ajansı. (2017). Lise öğrencilerinin 'Matematik Olimpiyatları' başarısı. <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/lise-ogrencilerinin-matematik-olimpiyatları-başarısı-/879711> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- Anadolu Ajansı. (2020). Sivaslı genç yetenekler geliştirdikleri İHA ile TEKNOFEST'te Türkiye birincisi oldu. <https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/sivasli-genc-yetenekler-gelistirdikleri-ih-a-ile-teknofestte-turkiye-birincisi-oldu/1981815> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- Anadolu Ajansı. (2021). Enerjide tasarrufun yolu verimlilikten geçiyor. <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/enerjide-tasarrufun-yolu-verimlilikten-geciyor-/1358636> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- Anadolu Ajansı. (2021). Meslektaşlarının gelişimine katkı sağlayan öğretmen Microsoft'tan ödül aldı. <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/meslektaşlarının-gelisimine-katki-saglayan-ogretmen-microsofttan-odul-aldi/2447895> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- Anadolu Ajansı. (2022). Hastane odasında fen lisesini kazanıp YKS'de Adıyaman 1'si oldu. <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/hastane-odasında-fen-lisesini-kazanip-yksde-adiyaman-1si-oldu/2643184> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- MEB. (t.y.). Atatürk'ten bağımsızlık üzerine görüşler. <https://www.meb.gov.tr/istiklalmarsi/home/Bagimsizlik/AtaturkDiyorki> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- MEB. (2019). 15 Temmuz demokrasi ve millî birlik günü. https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/23152150_15_TEMMUZ_LISE.pdf (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- TDK. Atatürk'ün gençliğe hitabesi. <https://www.tdk.gov.tr/genel/ataturkun-genclige-hitabesi/> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- TRT Haber. (2019). Dünyanın çöpe attığı hazine. <https://www.trthaber.com/haber/yasam/dunyanin-cope-attigi-hazine-404125.html> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- TRT Haber. (2021). Su israfını önlemenin yolu musluklarımızdan geçiyor. <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/su-israfini-onlemenin-yolu-musluklarimizdan-geciyor-587284.html> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)
- TRT Haber. (2022). Dijital çağın hastalığı: Phubbing <https://www.trthaber.com/haber/bilim-teknoloji/dijital-cagin-hastaligi-phubbing-667550.html> (E.T: 14.02.2023, E.S: 15.30)

- Çavuş, M. (2018). Muazzez İlmiye Çığ ve tarihsel ve kültürel mirasa duyarlılık. H. Çalışkan ve T. Öntaş (ed.), *Değerlerimizle Değerliyiz Biyografilerle Değerler Eğitimi Etkinlik* (s. 228-247) içinde. Ankara: PEGEM Akademi.
- Genç Acar, D. (2005). "Makbule Atadan'ın Atatürk'e ilişkin anlattıkları üzerine bir basın taraması". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 21, 1091-1111.
- Külebi, C. (1998). *Bütün Şiirleri*. İstanbul: Adam Yayınları.
- Müderrisoğlu, A. (2018). *Sakarya*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Sayın, A. A. ve Yerli, A. (2020). Evsel atıklarda geri dönüşüm farkındalığı ve ekonomiye katkısının incelenmesi . *OPUS International Journal of Society Researches* , 16(29), 1849-1874. DOI: 10.26466/opus.689183
- Anadolu Ajansı. (2019). MSB'den 'Sakarya Meydan Muharebesi' paylaşımı. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/msbden-sakarya-meydan-muharebesi-paylasimi-/1563019> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.00)
- Anadolu Ajansı. (2021). Evde kullanılan suyun yüzde 70'i banyo ve tuvalete gidiyor. <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/21536> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.00)

- Kayıran, M. (t.y.) Tekâlif-i Milliye Emirleri. <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/tekalif-i-milliyemirleri/> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.00)
- Tarsus İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. (2017). Vatanını en çok seven görevini en iyi yapandır! Mustafa Kemal Atatürk. <https://tarsus.meb.gov.tr/www/vatanini-en-cok-seven-gorevini-en-iyi-yapandirquot-mustafa-kemal-ataturk/icerik/1014#:~:text=Vatan%C4%B1n%C4%B1%20en%20C3%A7ok%20seven%20g%C3%B6revini%20en%20iyi%20yapand%C4%B1r%22%20Mustafa%20Kemal%20ATAT%C3%9CRK> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.00)
- TRT Haber. (2022). Sıfır Atık Hareketi 5 yaşında. <https://www.trthaber.com/haber/gundem/sifir-atik-hareketi-5-yasinda-732829.html> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.00)
- TEMA. (t.y.) Sıfır atık portalı. <https://www.sifiratiktema.org> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.00)
- T.C. Amasya Valiliği. (t.y.) Amasya tamimi (22 Haziran 1919). <http://www.amasya.gov.tr/amasya-tamimi-22-haziran-1919> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.00)
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (t.y.) Türk kültür tarihi. <https://www.ktb.gov.tr/TR-96254/kultur.html> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.00)
- T.C. Milli Savunma Bakanlığı. (2021) Mehmetçiklerimiz için çorap ören Zeliha ninemize teşekkür ediyoruz. <https://www.msb.gov.tr/SlaytHaber/1312021-02505> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.00)

- Çelikkaya, T. (2022). *Karakter ve değer eğitimi: Değerlerimizi yaşa(t)mak*. Nobel Yayıncılık.
- Erdoğan, G. (2015). Barış Manço örneğinden hareketle müziğin ahlak eğitimindeki önemi ve işlevi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 117-124.
- Güç, A. (2002). Kurban. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 26, 436-440. <https://islamansiklopedisi.org.tr/kurban>
- Kavruk, H. ve Solmaz, F. (2020). Malatya çevresinde taşlarla ilgili inanışlar ve misafir taşı geleneği. *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 8 (20) , 65-8. DOI: 10.31126/akrajournal.555257
- Kılınç, A. N. (2020). Türk Hukukunda Koruyucu Aile Sözleşmesi ve Koruyucu Aile Çocuk Arasındaki Hukuki İlişkinin Değerlendirilmesi, *SÜHFD*, 28 (3), 1217-1261.
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1114857> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- Nutku, Ö. (2002). Kirve. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 260, 68-69. <https://cdn2.islamansiklopedisi.org.tr/dosya/26/C26008400.pdf> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- Robson, D. (2015). Does it pay to be kind to strangers? [Yabancılarla karşı nazik olmak işe yarar mı?]. <https://www.bbc.com/future/article/20151125-why-are-we-so-suspicious-of-being-kind> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- Uğur A. (2020). Erdemli bir mal olarak kan ve kök hücre bağışı yapan gerçek kişilere vergi indirimi sağlanması. *Alanya Akademik Bakış*, 4(2), 369-380. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1129360> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- Anadolu Ajansı. (2018). Bir fedakarlık hikayesi: 'Gülsüm Anne'. <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/bir-fedakarlik-hikayesi-gulsum-anne/1039641> (E.T: 14.02.2023, E.S:16.30)
- Anadolu Ajansı. (2019). TÜRKÖK kök hücre bağışında dünyada ilk 10'a yükseldi <https://www.aa.com.tr/tr/saglik/turkok-kok-hucre-bagisinda-dunyada-ilk-10a-yukseldi/1589909> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- Anadolu Ajansı. (2020). Kıbrıs Vakıflar İdaresi 'Sarı Çizmeli Mehmet Ağa'nın KKTC'deki kabrini yeniledi. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/kibris-vakiflar-idaresi-sari-cizmeli-mehmet-aganin-kktcdaki-kabrini-yeniledi/2077181> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- Anadolu Ajansı. (2022). <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/elazigdaki-yasli-ve-kimsesizlerin-iftar-sofralarini-lise-ogrencileri-hazirliyor/2576334> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- Anadolu Ajansı. (2022). <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/kahramanmarastan-sanliurfadaki-800-ogrenciye-kislik-giyisi-ve-kirtasiye-malzemesi-destegi/2769963> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- Bulunmaz, S. (t.y.). İyilik iyileştiriyor. <https://uskudar.edu.tr/pozitif-psikoloji/iyilik-iyilestiriyor> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- Tarhan, N. (2021). Prof. Dr. Tarhan: "Sessiz iyilik benlik gücünü artırıyor". <https://uskudar.edu.tr/tr/icerik/6585/prof-dr-tarhan-sessiz-iyilik-benlik-gucunu-artiriyor> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)

- Türk Kızılay. (2021). Kök hücre e-bülten. <https://www.kanver.org/Upload/Editor/files/K%C3%B6k%20H%C3%BCcre%20E-B%C3%BCiten%20Temmuz%202021.pdf> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- www.tdk.gov.tr (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı. (2017). Kurban eti nasıl değerlendirilmelidir?. <https://kurul.diyaret.gov.tr/Cevap-Ara/668/kurban-eti-nasil-degerlendirilmelidir-?enc=QisAbR4bAkZg1HlmMxXRn5PJ8DgFEAoa2xtNuyterRk%3d> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı. (2019). Aile, iyiliğin hayata aktığı kaynaktır. <https://www.diyaret.gov.tr/tr-TR/Kurumsal/Detay/25565/aile-iyiligin-hayata-aktigi-kaynaktır> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (t.y.) İnce ekmek yapma ve paylaşma kültürü: Lavaş, katırma, jupka, yufka <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/inceekmekyapmavepaylasmakulturu> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (t.y.) Tören keşkeği geleneği. <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/torenkeskegigelenegi> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- TRT Haber. (2019). Binlerce çocuğun sıcak yuvası: Koruyucu aile. <https://www.trthaber.com/haber/yasam/binlerce-cocugun-sicak-yuvasi-koruyucu-aile-414962.html> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- TRT Haber. (2022). Lösemiye ilik nakliyle yendi, donörünün mezarını ziyaret etti. <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/losemiyi-ilik-nakliyle-yendi-donorunun-mezarini-ziyaret-etti-701498.html> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- TRT Haber. (2022). TDV, kurban yardımlarını 25 milyondan fazla ihtiyaç sahibine ulaştıracak. <https://www.trthaber.com/haber/yasam/tdv-kurban-yardimlarini-25-milyondan-fazla-ihtiyac-sahibine-ulastiracak-688040.html> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)
- Türk Kızılay. (t.y.). Kök hücre bağışı. <https://www.kanver.org/sayfa/kan-hizmetleri/kok-hucre-bagisi/53> (E.T: 14.02.2023, E.S: 16.30)

- [www.shutterstock.com/ID: 503138080](http://www.shutterstock.com/ID:503138080) (E. T: 23.02.2023, E.S: 11.38)
- [www.shutterstock.com/ID: 776606449](http://www.shutterstock.com/ID:776606449) (E. T: 23.02.2023, E.S: 11.38)
- [www.shutterstock.com/ID: 1450730717](http://www.shutterstock.com/ID:1450730717) (E. T: 23.02.2023, E.S: 11.38)

- 1. Etkinlik, Görsel 1.1: [www.shutterstock.com/ID: 2048989532](http://www.shutterstock.com/ID:2048989532) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.26)
- 1. Etkinlik, Görsel 1.2: <https://erzurum.ktb.gov.tr/Resim/416938.mehmet-akif-ersoyjpg.png?0> (E. T: 09.01.2023, E.S: 20.49)
- 2. Etkinlik, Görsel 1.3: www.shutterstock.com/ID:1503718118 (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.26)
- 2. Etkinlik, Görsel 1.4: [www.shutterstock.com/ID: 1312101452](http://www.shutterstock.com/ID:1312101452) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.26)
- 2. Etkinlik, Görsel 1.5: [www.shutterstock.com/ID: 2171719847](http://www.shutterstock.com/ID:2171719847) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.26)
- 2. Etkinlik, Görsel 1.6: [www.shutterstock.com/ID: 493877542](http://www.shutterstock.com/ID:493877542) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.27) (Düzenlenmiştir.)
- 2. Etkinlik, Görsel 1.7: [www.shutterstock.com/ID: 1042292230](http://www.shutterstock.com/ID:1042292230) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.28)
- 3. Etkinlik, Görsel 1.8: [www.shutterstock.com/ID: 493153432](http://www.shutterstock.com/ID:493153432) (E. T: 12.02.2023, E.S: 13.48)
- 3. Etkinlik, Görsel 1.9: [www.dreamstime.com/ID: 174241524](http://www.dreamstime.com/ID:174241524) (E. T: 18.01.2023, E.S: 23.33)
- 4. Etkinlik, Görsel 1.10: [www.shutterstock.com/ID: 1683639007](http://www.shutterstock.com/ID:1683639007) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.23)
- 4. Etkinlik, Görsel 1.11: [www.shutterstock.com/ID: 1014335296](http://www.shutterstock.com/ID:1014335296) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.24)
- 4. Etkinlik, Görsel 1.12: [www.shutterstock.com/ID: 1932154340](http://www.shutterstock.com/ID:1932154340) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.24)
- 4. Etkinlik, Görsel 1.13: [www.dreamstime.com/ID: 210720675](http://www.dreamstime.com/ID:210720675) (E. T: 18.01.2023, E.S: 23.33) (Düzenlenmiştir.)
- 4. Etkinlik, Görsel 1.14: [www.shutterstock.com/ID: 1987996304](http://www.shutterstock.com/ID:1987996304) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.29)
- 4. Etkinlik, Görsel 1.15: [www.shutterstock.com/ID: 1633704220](http://www.shutterstock.com/ID:1633704220) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.28)
- 5. Etkinlik, Görsel 1.16: <https://rayp.adalet.gov.tr/Resimler/44/whatsapp-image-2021-07-18-at-122627-1-18-07-202112-43.jpeg> (E. T: 04.01.2023, E.S: 18.04)
- 5. Etkinlik, Görsel 1.17: [www.shutterstock.com/ID: 1291381723](http://www.shutterstock.com/ID:1291381723) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.28) (Düzenlenmiştir.)
- 5. Etkinlik, Görsel 1.18: [www.123rf.com/ID: 37202957](http://www.123rf.com/ID:37202957) (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.27)
- 6. Etkinlik, Görsel 1.19: [www.shutterstock.com/ID: 1994930909](http://www.shutterstock.com/ID:1994930909) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.22)
- 6. Etkinlik, Görsel 1.20: [www.shutterstock.com/ID: 366762068](http://www.shutterstock.com/ID:366762068) (E. T: 16.05.2018, E.S: 12.06) (Düzenlenmiştir.)
- 6. Etkinlik, Görsel 1.21: [www.shutterstock.com/ID: 1856639395](http://www.shutterstock.com/ID:1856639395) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.23)
- 6. Etkinlik, Görsel 1.22: [www.shutterstock.com/ID: 1227677260](http://www.shutterstock.com/ID:1227677260) (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.32)
- 6. Etkinlik, Görsel 1.23: [www.shutterstock.com/ID: 613551197](http://www.shutterstock.com/ID:613551197) (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.32)
- 6. Etkinlik, Görsel 1.24: [www.shutterstock.com/ID: 142557784](http://www.shutterstock.com/ID:142557784) (E. T: 02.07.2023, E.S: 14.23)
- 7. Etkinlik, Görsel 1.25: [www.shutterstock.com/ID: 1789144922](http://www.shutterstock.com/ID:1789144922) (E. T: 20.12.2022, E.S: 20.25) (Düzenlenmiştir.)
- 8. Etkinlik, Görsel 1.26: [www.shutterstock.com/ID: 790101445](http://www.shutterstock.com/ID:790101445) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.20) (Düzenlenmiştir.)
- 9. Etkinlik, Görsel 1.27: [www.dreamstime.com/ID: 197552398](http://www.dreamstime.com/ID:197552398) (E. T: 18.01.2023, E.S: 23.32) (Düzenlenmiştir.)
- 9. Etkinlik, Görsel 1.28: [www.shutterstock.com/ID: 543565057](http://www.shutterstock.com/ID:543565057) (E. T: 05.02.2023, E.S: 13.35)
- 10. Etkinlik, Görsel 1.29: [www.shutterstock.com/ID: 1912407235](http://www.shutterstock.com/ID:1912407235) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.18) (Düzenlenmiştir.)
- [www.shutterstock.com/ID: 2107265810](http://www.shutterstock.com/ID:2107265810) (E. T: 16.02.2023, E.S: 16.34)
- <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/engeller-whatsapp-ihbarıyla-kalkıyor/776892> (E. T: 02.01.2023, E.S: 20.50)
- <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/gorme-engellilerden-sari-cizgi-cagrisi/1362925> (E. T: 02.01.2023, E.S: 20.51)
- <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/sari-cizgiler-uzerine-park-yapilmasin/524404> (E. T: 02.01.2023, E.S: 20.51)
- 10. Etkinlik, Görsel 1.30: [www.shutterstock.com/ID: 590374115](http://www.shutterstock.com/ID:590374115) (E. T: 05.02.2022, E.S: 18.03)
- 10. Etkinlik, Görsel 1.31: [www.shutterstock.com/ID: 2152977677](http://www.shutterstock.com/ID:2152977677) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.19) (Düzenlenmiştir.)
- 11. Etkinlik, Görsel 1.32: [www.shutterstock.com/ID: 2017705823](http://www.shutterstock.com/ID:2017705823) (E. T: 02.01.2023, E.S: 14.21) (Düzenlenmiştir.)
- 11. Etkinlik, Görsel 1.33: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.

- 1. Etkinlik, Görsel 2.1: www.123rf.com/ID:176559183 (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.20)
- 1. Etkinlik, Görsel 2.2: www.123rf.com/ID:188648295 (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.20)
- 1.Etkinlik Görsel 2.3: www.123rf.com/ID:167168845 (E. T: 07.12.2022, E.S: 12.05) (Düzenlenmiştir.)
- 2. Etkinlik, Görsel 2.4: www.123rf.com/ID:151384618 (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.21)
- 2. Etkinlik, Görsel 2.5: www.shutterstock.com/ID:290235572 (E. T: 19.12.2022, E.S: 13.30)
- 2. Etkinlik, Görsel 2.6: www.shutterstock.com/ID:734849044 (E. T: 14.12.2022, E.S: 17.59)
- 2. Etkinlik, Görsel 2.7: www.shutterstock.com/ID:2151937705 (E. T: 05.02.2023, E.S: 13.35)
- 3.Etkinlik, Görsel 2.8: <https://aregem.ktb.gov.tr/Resim/11810,makif-ersoy-konulu-sergi-9.jpg.png?0> (E. T: 18.12.2022, E.S: 20.54)
- 3.Etkinlik, Görsel 2.9: www.shutterstock.com/ID:328558187 (E. T: 30.04.2018, E.S: 11.52) (Düzenlenmiştir.)
- 3. Etkinlik, Görsel 2.10: www.shutterstock.com/ID:353422460 (E. T: 14.12.2022, E.S: 18.00)
- 4. Etkinlik, Görsel 2.11: www.shutterstock.com/ID:2053630925 (E. T: 15.12.2022, E.S: 19.57)
- 4. Etkinlik, Görsel 2.12: www.shutterstock.com/ID:1838275504 (E. T: 15.12.2022, E.S: 19.57)
- 4. Etkinlik, Görsel 2.13: www.123rf.com/ID:37202957 (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.27) (Düzenlenmiştir.)
www.123rf.com/ID:152683316 (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.23)
www.shutterstock.com/ID:1642392028 (E. T: 14.12.2022, E.S: 18.01)
www.shutterstock.com/ID:1887324529 (E. T: 15.12.2022, E.S: 19.57)
https://www.iletisim.gov.tr/turkce/yerel_basin/detay/76543 (E. T: 15.12.2022, E.S: 13.17)
- 5. Etkinlik, Görsel 2.14: www.shutterstock.com/ID:1834806394 (E. T: 14.12.2022, E.S: 17.59)
- 5. Etkinlik, Görsel 2.15: www.dreamstime.com/ID:63771329 (E. T: 19.12.2022, E.S: 14.23)
- 5. Etkinlik, Görsel 2.16: <https://www.kulturportali.gov.tr/contents/images/harp%20okulu.jpg?format=jpg&quality=50&width=1200> (E. T: 20.12.2022, E.S: 12.15)
- 6. Etkinlik, Görsel 2.17: www.123rf.com/ID:164846057 (E. T: 17.12.2022, E.S: 17.40)
- 6. Etkinlik, Görsel 2.18: www.shutterstock.com/ID:1207106686 (E. T: 19.12.2022, E.S: 13.29)
- 6.Etkinlik, Görsel 2.19: www.shutterstock.com/ID:1430008988 (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.17)
www.shutterstock.com/ID:1121758775 (E. T: 15.12.2022, E.S: 19.58)
www.shutterstock.com/ID:1968510769 (E. T: 15.12.2022, E.S: 19.58)
www.shutterstock.com/ID:598570514 (E. T: 15.12.2022, E.S: 19.58)
<https://www.youtube.com/watch?v=B8K0vOOLICI> (E. T: 15.12.2022, E.S: 19.58)
www.123rf.com/ID:124831178 (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.27) (Düzenlenmiştir.)
- 7. Etkinlik, Görsel 2.20: www.shutterstock.com/ID:2198854403 (E. T: 15.12.2022, E.S: 19.58)
- 7. Etkinlik, Görsel 2.21: <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/kapikulede-gurbetcilerin-donus-yolculugu-suruyor/2653172> (E. T: 17.12.2022, E.S: 17.44)
- 8.Etkinlik, Görsel 2.22: www.123rf.com/ID:37202957 (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.27) (Düzenlenmiştir.)
- 8. Etkinlik, Görsel 2.23: www.123rf.com/ID:180043998 (E. T.: 07.12.2022, E.S.: 10.27)
www.123rf.com/ID:19277325 (E. T.: 07.12.2022, E.S.: 10.28)
www.shutterstock.com/ID:1478872055 (E. T.: 07.12.2022, E.S.: 10.19)
www.shutterstock.com/ID:2082497467 (E. T.: 05.02.2023, E.S.: 13.35)
www.123rf.com/ID:124831178 (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.27) (Düzenlenmiştir.)
- 9.Etkinlik, Görsel 2.24: www.shutterstock.com/ID:408970402 (E. T.: 14.12.2022, E.S.: 20.29)

- 9. Etkinlik, Görsel 2.25: www.123rf.com/ID:167168845 (E. T: 07.12.2022, E.S: 12.05) (Düzenlenmiştir.)
www.123rf.com/ID:170539080 (E. T: 07.12.2022, E.S: 12.25)
www.shutterstock.com/ID:1190997985 (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.18)
www.123rf.com/ID:146614415 (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.26)
www.123rf.com/ID:180043998 (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.27)
- 9. Etkinlik, Görsel 2.26: www.shutterstock.com/ID:2096116912 (E. T: 02.01.2023, E.S: 12.27) (Düzenlenmiştir.)
- 10. Etkinlik, Görsel 2.27: <https://gsb.gov.tr/haber-detay.html/451> (E. T: 18.12.2022, E.S: 20.59)
- 11. Etkinlik, Görsel 2.28: <https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Posta/PulVeFilateli.aspx> (E. T: 07.12.2022, E.S: 13.59) (Düzenlenmiştir.)
- 11. Etkinlik, Görsel 2.29: <https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Posta/PulVeFilateli.aspx> (E. T: 07.12.2022, E.S: 13.59) (Düzenlenmiştir.)
- 12. Etkinlik, Görsel 2.30: www.shutterstock.com/ID:1601442835 (E. T: 19.12.2022, E.S: 13.30)
- 12. Etkinlik, Görsel 2.31: <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/turk-kulturunu-misafir-olduklari-evlerde-ogreniyorlar/748537> (E. T: 21.12.2022, E.S: 10.30)

DÜRÜSTLÜK

3

- 1. Etkinlik, Görsel 3.1: www.shutterstock.com/ID:532808926 (E.T: 04.01.2023, E.S: 10.41)
- 1. Etkinlik, Görsel 3.2: www.shutterstock.com/ID:1131297344 (E.T: 05.02.2023, E.S: 13.37) (Düzenlenmiştir.)
www.shutterstock.com/ID:1281465709 (E.T: 05.02.2023, E.S: 13.37)
www.shutterstock.com/ID:663888991 (E.T: 05.02.2023, E.S: 13.37) (Düzenlenmiştir.)
www.shutterstock.com/ID:715942693 (E.T: 05.02.2023, E.S: 13.37) (Düzenlenmiştir.)
www.shutterstock.com/ID:437980759 (E.T: 05.02.2023, E.S: 13.37) (Düzenlenmiştir.)
www.shutterstock.com/ID:311735837 (E.T: 05.02.2023, E.S: 13.37)
www.shutterstock.com/ID:663889000 (E.T: 05.02.2023, E.S: 13.37) (Düzenlenmiştir.)
www.shutterstock.com/ID:1053436169 (E.T: 05.02.2023, E.S: 13.37)
- 2. Etkinlik, Görsel 3.3: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 3. Etkinlik, Görsel 3.4: www.shutterstock.com/ID:1296614503 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.34)
- 3. Etkinlik, Görsel 3.5: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 4. Etkinlik, Görsel 3.6: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 5. Etkinlik, Görsel 3.7: www.shutterstock.com/ID:793258861 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.47)
- 6. Etkinlik, Görsel 3.8: www.shutterstock.com/ID:2048764751 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.47)
- 6. Etkinlik, Görsel 3.9: www.shutterstock.com/ID:2169840247 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.47) (Düzenlenmiştir.)
- 7. Etkinlik, Görsel 3.10: www.shutterstock.com/ID:1897466542 (E. T: 05.02.2023, E.S: 18.03)
- 8. Etkinlik, Görsel 3.11: www.shutterstock.com/ID:717120160 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13.12)
- 8. Etkinlik, Görsel 3.12: www.shutterstock.com/ID:2144693567 (E. T: 16.02.2023, E.S: 17.12)
www.shutterstock.com/ID:2053845407 (E. T: 21.02.2023, E.S: 18.14)
www.shutterstock.com/ID:571943014 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13.12)
www.shutterstock.com/ID:1076645162 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13.12)
www.shutterstock.com/ID:360606641 (E. T: 16.02.2023, E.S: 17.10)
www.shutterstock.com/ID:1134919130 (E. T: 21.02.2023, E.S: 18.10)
- 9. Etkinlik, Görsel 3.13: www.shutterstock.com/ID:664892959 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13.11)
- 9. Etkinlik, Görsel 3.14: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 10. Etkinlik, Görsel 3.15: www.shutterstock.com/ID:773506771 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13.11)

- 10. Etkinlik, Görsel 3.16: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 10. Etkinlik, Görsel 3.17: <https://igdir.adalet.gov.tr/durusma-salonlari#resimac-7> (E. T: 08.02.2023, E.S: 14:02)

ÖZ DENETİM

4

- 1. Etkinlik, Görsel 4.1: <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/ergen-beyninde-neler-oluyor> (E. T: 08.02.2023, E.S: 16:57)
- 2. Etkinlik, Görsel 4.2: www.shutterstock.com/ID:1405099493 (E. T: 12.02.2023, E.S: 16:44) (Düzenlenmiştir.)
- 2. Etkinlik, Görsel 4.3: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 2. Etkinlik, Görsel 4.4: www.shutterstock.com/ID:1703461234 (E. T: 21.02.2023, E.S: 11:46)
www.shutterstock.com/ID:2145461039 (E. T: 21.02.2023, E.S: 11:46)
www.shutterstock.com/ID:1976404100 (E. T: 21.02.2023, E.S: 11:46)
www.shutterstock.com/ID:1953527737 (E. T: 21.02.2023, E.S: 11:46)
www.shutterstock.com/ID:453491080 (E. T: 20.02.2023, E.S: 20:05)
- 3. Etkinlik, Görsel 4.5: <https://uskudar.edu.tr/tr/bilim-insani/aziz-sancar> (E. T: 18.12.2022, E.S: 00:05)
- 3. Etkinlik, Görsel 4.6: www.123rf.com/ID:125513144 (E. T: 11.12.2022, E.S: 15:50) (Düzenlenmiştir.)
- 4. Etkinlik, Görsel 4.7: www.shutterstock.com/ID:1902150913 (E. T:12.02.2023, E.S: 16.44)
- 4. Etkinlik, Görsel 4.8: www.shutterstock.com/ID:1720315396 (E. T:12.02.2023, E.S: 16.44)
- 4. Etkinlik, Görsel 4.9: www.shutterstock.com/ID:717350314 (E. T:12.02.2023, E.S: 16.44)
- 4. Etkinlik, Görsel 4.10: www.shutterstock.com/ID:1405099493 (E. T: 12.02.2023, E.S: 16:44) (Düzenlenmiştir.)
- 5. Etkinlik, Görsel 4.11: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 5. Etkinlik, Görsel 4.12: www.shutterstock.com/ID:295945175 (E. T: 09.02.2023, E.S: 21:18)
- 5. Etkinlik, Görsel 4.13: www.shutterstock.com/ID:1673456578 (E. T: 09.02.2023, E.S: 21:18)
- 5. Etkinlik, Görsel 4.14: www.shutterstock.com/ID:2119887605 (E. T: 09.02.2023, E.S: 21:18)
- 6. Etkinlik, Görsel 4.15: www.123rf.com/ID:82961936 (E. T: 09.02.2023, E.S: 12.51)
www.shutterstock.com/ID:2160830111 (E. T: 09.02.2023, E.S: 12.51)
www.shutterstock.com/ID:240875620 (E. T: 09.02.2023, E.S: 12.52)
www.shutterstock.com/ID:2078220121 (E. T: 09.02.2023, E.S: 12.52)
- 6. Etkinlik, Görsel 4.16: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 6. Etkinlik, Görsel 4.17: www.shutterstock.com/ID:1576756951 (E. T: 09.02.2023, E.S: 12.52)
www.shutterstock.com/ID:650862484 (E. T: 09.02.2023, E.S: 12.52)
www.shutterstock.com/ID:1024138339 (E. T: 09.02.2023, E.S: 12.52)
www.123rf.com/ID:91976201 (E. T: 09.02.2023, E.S: 12.53)
- 6. Etkinlik, Görsel 4.18: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 7. Etkinlik, Görsel 4.19: www.shutterstock.com/ID:229943992 (E. T: 11.01.2023, E.S: 13.34)
- 7. Etkinlik, Görsel 4.20: www.shutterstock.com/ID:1671554977 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.50)
- 7. Etkinlik, Görsel 4.21: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 8. Etkinlik, Görsel 4.22: www.shutterstock.com/ID:2111590448 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.50)
- 8. Etkinlik, Görsel 4.23: www.shutterstock.com/ID:1898241214 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.50)
- 8. Etkinlik, Görsel 4.24: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 9. Etkinlik, Görsel 4.25: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 9. Etkinlik, Görsel 4.26: <https://www.aa.com.tr/tr/spor/turk-okculugunun-yildizi-mete-gazozun-basarisinin-sirri-disiplinli-calismak/2442825> (E. T: 10.02.2023, E.S: 10.22)
- 9. Etkinlik, Görsel 4.27: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.

- 1. Etkinlik, Görsel 5.1: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 2. Etkinlik, Görsel 5.2: www.123rf.com/ID:168420608 (E. T: 11.12.2022, E.S: 23.52) (Düzenlenmiştir.)
- 4. Etkinlik, Görsel 5.3: <https://www.youtube.com/watch?v=DXHzISBQ2Io>
- 4. Etkinlik, Görsel 5.4: www.dreamstime.com/ID:5153166 (E. T: 08.06.2020, E.S: 13.18)
www.123rf.com/ID:21961078 (E. T: 27.06.2020, E.S: 16.43)
www.123rf.com/ID:91946369 (E. T: 14.01.2023, E.S: 12.14)
- 4. Etkinlik, Görsel 5.5: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 5. Etkinlik, Görsel 5.6: www.123rf.com/ID:166008568 (E. T: 06.01.2023, E.S: 19.07)
- 6. Etkinlik, Görsel 5.7: www.shutterstock.com/ID:631524995 (E. T: 14.12.2023, E.S: 10.50)
- 6. Etkinlik, Görsel 5.8: <https://www.trthaber.com/foto-galeri/pandomim-sanatcilarindan-trafik-bilinci-calismasi/10681.html> (E. T: 14.02.2023, E.S: 10.17)
- 6. Etkinlik, Görsel 5.9: <https://www.trthaber.com/foto-galeri/pandomim-sanatcilarindan-trafik-bilinci-calismasi/10681.html> (E. T: 14.02.2023, E.S: 10.17)
- 7. Etkinlik, Görsel 5.10: www.shutterstock.com/ID:366762068 (E. T: 16.05.2018, E.S: 12.06) (Düzenlenmiştir.)
- 7. Etkinlik, Görsel 5.11: www.shutterstock.com/ID:2168105969 (E. T: 04.01.2023, E.S: 10.42) (Düzenlenmiştir.)
- 7. Etkinlik, Görsel 5.12: <https://e-genc.gsb.gov.tr/EGenc/Faaliyet/FaaliyetDetay?faaliyetIdEncrypted=fZY%2FN5lempa%2Fxywl0%2BktAfgQhZo%2BuACw3FQSpqn6B2c%3D> (E. T: 04.01.2023, E.S: 13.42)
- 9. Etkinlik, Görsel 5.13: www.shutterstock.com/ID:785331967 (E. T: 14.02.2023, E.S: 11.45)
- 9. Etkinlik, Görsel 5.14: www.shutterstock.com/ID:220125880 (E. T: 18.02.2023, E.S: 18.09)
- 9. Etkinlik, Görsel 5.15: www.shutterstock.com/ID:1316403434 (E. T: 14.02.2023, E.S: 11.45)
- 9. Etkinlik, Görsel 5.16: www.shutterstock.com/ID:733645798 (E. T: 14.02.2023, E.S: 11.45)
- 9. Etkinlik, Görsel 5.17: www.shutterstock.com/ID:1672428052 (E. T: 14.02.2023, E.S: 11.43) (Düzenlenmiştir.)
- 9. Etkinlik, Görsel 5.18: www.shutterstock.com/ID:1291255231 (E. T: 14.02.2023, E.S: 11.44) (Düzenlenmiştir.)
- 10. Etkinlik, Görsel 5.19: www.shutterstock.com/ID:303931331 (E. T: 16.02.2023, E.S: 13.11)
- 10. Etkinlik, Görsel 5.20: <https://www.meb.gov.tr/lise-kontenjanlari-yuzde-110a-cikarildi/haber/20480/tr> (E. T: 14.01.2023, E.S: 12.14)
- 10. Etkinlik, Görsel 5.21: <https://www.meb.gov.tr/bakan-ozerden-tum-ogretmenlere-basari-belgesi/haber/25070/tr> (E. T: 16.02.2023, E.S: 15.24)
- 10. Etkinlik, Görsel 5.22: www.shutterstock.com/ID:1262014027 (E. T: 16.02.2023, E.S: 13.11)
- 10. Etkinlik, Görsel 5.23: www.shutterstock.com/ID:1770625976 (E. T: 16.02.2023, E.S: 13.11)
- 10. Etkinlik, Görsel 5.24: www.shutterstock.com/ID:364954439 (E. T: 17.02.2023, E.S: 17.11)
- 10. Etkinlik, Görsel 5.25: www.shutterstock.com/ID:582359464 (E. T: 16.02.2023, E.S: 13.12)
- 10. Etkinlik, Görsel 5.26: www.shutterstock.com/ID:50842171 (E. T: 16.02.2023, E.S: 13.12)
- 10. Etkinlik, Görsel 5.27: www.shutterstock.com/ID:301004780 (E. T: 16.02.2023, E.S: 13.12)

- 1. Etkinlik, Görsel 6.1: www.shutterstock.com/ID:222251245 (E. T: 20.12.2022, E.S: 22.28) (Düzenlenmiştir.)
www.shutterstock.com/ID:1515846251 (E. T: 20.12.2022, E.S: 22.28) (Düzenlenmiştir.)
- 1. Etkinlik, Görsel 6.2: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 1. Etkinlik, Görsel 6.3: www.shutterstock.com/ID:1993002479 (E. T: 17.12.2022, E.S: 19.55)
- 1. Etkinlik, Görsel 6.4: www.shutterstock.com/ID:2075149054 (E. T: 17.12.2022, E.S: 19.55)

GÖRSEL KAYNAKÇASI

- 1. Etkinlik, Görsel 6.5: <https://aregem.ktb.gov.tr/Resim/353108.turkiyemizi-taniyalim-98x68-baskijpg.png?0> (E. T: 20.12.2022, E.S: 19.35)
- 1. Etkinlik, Görsel 6.6: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 2. Etkinlik, 6.7: [www.shutterstock.com/ID: 1395480401](http://www.shutterstock.com/ID:1395480401) (E. T: 20.12.2022, E.S: 20.25) (Düzenlenmiştir.)
- 2. Etkinlik, 6.8: [www.shutterstock.com/ID: 1789144922](http://www.shutterstock.com/ID:1789144922) (E. T: 20.12.2022, E.S: 20.25) (Düzenlenmiştir.)
- 3. Etkinlik, 6.9: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 3. Etkinlik, 6.10: [www.shutterstock.com/ID: 1190593606](http://www.shutterstock.com/ID:1190593606) (E. T: 05.02.2023, E.S: 18.13)
- 3. Etkinlik, 6.11: [www.shutterstock.com/ID: 407518150](http://www.shutterstock.com/ID:407518150) (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.35)
- 3. Etkinlik, 6.12: [www.123rf.com/ID: 119903531](http://www.123rf.com/ID:119903531) (E. T: 23.03.2023, E.S: 11.35)
- 3. Etkinlik, 6.13: [www.shutterstock.com/ID: 2041270070](http://www.shutterstock.com/ID:2041270070) (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.35)
- 3. Etkinlik, 6.14: [www.shutterstock.com/ID: 1439879702](http://www.shutterstock.com/ID:1439879702) (E. T: 05.02.2023, E.S: 18.03)
- 3. Etkinlik, 6.15: [www.shutterstock.com/ID: 744196741](http://www.shutterstock.com/ID:744196741) (E. T: 05.02.2023, E.S: 13.35)
- 3. Etkinlik, Görsel 6.16: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 4. Etkinlik, Görsel 6.17: [www.shutterstock.com/ID: 1925456657](http://www.shutterstock.com/ID:1925456657) (E. T: 15.12.2022, E.S: 12.19)
- 4. Etkinlik, Görsel 6.18: [www.shutterstock.com/ID: 2002131584](http://www.shutterstock.com/ID:2002131584) (E. T: 21.12.2022, E.S: 13.35)
- 4. Etkinlik, Görsel 6.19: [www.shutterstock.com/ID: 1819069514](http://www.shutterstock.com/ID:1819069514) (E. T: 15.12.2022, E.S: 12.19)
- 5. Etkinlik, Görsel 6.20: [www.shutterstock.com/ID: 1961856028](http://www.shutterstock.com/ID:1961856028) (E. T: 11.01.2022, E.S: 13.24)
- 5. Etkinlik, Görsel 6.21: [www.shutterstock.com/ID: 2238037849](http://www.shutterstock.com/ID:2238037849) (E. T: 11.01.2023, E.S: 13.23)
- 5. Etkinlik, Görsel 6.22: [www.shutterstock.com/ID: 2202727223](http://www.shutterstock.com/ID:2202727223) (E. T: 21.12.2022, E.S: 12.29)
- 5. Etkinlik, Görsel 6.23: [www.shutterstock.com/ID: 1421411882](http://www.shutterstock.com/ID:1421411882) (E. T: 15.12.2022, E.S: 19.59)
- 5. Etkinlik, Görsel 6.24: [www.shutterstock.com/ID: 284884619](http://www.shutterstock.com/ID:284884619) (E. T: 15.12.2022, E.S: 12.18)
- 5. Etkinlik, Görsel 6.25: [www.shutterstock.com/ID: 2128240712](http://www.shutterstock.com/ID:2128240712) (E. T: 15.12.2022, E.S: 12.18)
- 6. Etkinlik, Görsel 6.26: [www.shutterstock.com/ID: 171747647](http://www.shutterstock.com/ID:171747647) (E. T: 15.12.2022, E.S: 12.20)
- 6. Etkinlik, Görsel 6.27: [www.shutterstock.com/ID: 2084417380](http://www.shutterstock.com/ID:2084417380) (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.39)
- 6. Etkinlik, Görsel 6.28: [www.shutterstock.com/ID: 2232587539](http://www.shutterstock.com/ID:2232587539) (E. T: 15.12.2022, E.S: 12.20)
- 6. Etkinlik, Görsel 6.29: [www.shutterstock.com/ID: 1452429953](http://www.shutterstock.com/ID:1452429953) (E. T: 15.12.2022, E.S: 12.20)
- 6. Etkinlik, Görsel 6.30: [www.shutterstock.com/ID: 1017628504](http://www.shutterstock.com/ID:1017628504) (E. T: 11.01.2023, E.S: 13.24)
- 7. Etkinlik, Görsel 6.31: [www.shutterstock.com/ID: 2066107241](http://www.shutterstock.com/ID:2066107241) (E. T: 11.01.2023, E.S: 13.24)
- 7. Etkinlik, Görsel 6.32: <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/aksam-sairi-ahmet-hasim/1863371> (E. T: 11.01.2023, E.S: 13.20)
- 7. Etkinlik, Görsel 6.33: [www.shutterstock.com/ID: 1382148236](http://www.shutterstock.com/ID:1382148236) (E. T: 11.01.2023, E.S: 13.24)
- 7. Etkinlik, Görsel 6.34: [www.123rf.com/ID: 37202957](http://www.123rf.com/ID:37202957) (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.27)
- [www.shutterstock.com/ID: 2022575210](http://www.shutterstock.com/ID:2022575210) (E. T: 20.12.2022, E.S: 20.25)
- [www.shutterstock.com/ID: 529470475](http://www.shutterstock.com/ID:529470475) (E. T: 20.12.2022, E.S: 20.25)
- [www.shutterstock.com/ID: 392318194](http://www.shutterstock.com/ID:392318194) (E. T: 20.12.2022, E.S: 20.25)
- [www.shutterstock.com/ID: 2197107917](http://www.shutterstock.com/ID:2197107917) (E. T: 20.12.2022, E.S: 20.25)
- [www.shutterstock.com/ID: 1791519923](http://www.shutterstock.com/ID:1791519923) (E. T: 20.12.2022, E.S: 20.25)
- 7. Etkinlik, Görsel 6.35: [www.shutterstock.com/ID: 571989883](http://www.shutterstock.com/ID:571989883) (E. T: 21.12.2022, E.S: 12.29) (Düzenlenmiştir.)
- 8. Etkinlik, Görsel 6.36: [www.123rf.com/ID: 168891278](http://www.123rf.com/ID:168891278) (E. T: 21.12.2022, E.S: 12.29) (Düzenlenmiştir.)
- [www.shutterstock.com/ID: 1229231794](http://www.shutterstock.com/ID:1229231794) (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.53)
- [www.shutterstock.com/ID: 33235258](http://www.shutterstock.com/ID:33235258) (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.53)
- [www.shutterstock.com/ID: 1868607019](http://www.shutterstock.com/ID:1868607019) (E. T: 17.12.2022, E.S: 19.53)
- [www.shutterstock.com/ID: 1776133466](http://www.shutterstock.com/ID:1776133466) (E. T: 17.12.2022, E.S: 19.53)
- [www.shutterstock.com/ID: 2003674937](http://www.shutterstock.com/ID:2003674937) (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.53)

GÖRSEL KAYNAKÇASI

- 8.Etkinlik Görsel 6.37: [www.123rf.com/ID: 37202957](http://www.123rf.com/ID:37202957) (E. T: 07.12.2022, E.S: 10.27)
<https://www.trthaber.com/dosyalar/images/tom%20.jpeg> (E. T:07.12.2022, E.S: 12.27)
<http://www.leblebitozu.com/wp-content/uploads/2015/10/altun-can-hatun.jpg> (E. T: 07.12.2022, E.S: 12.27)
https://haberajandane.com/images/bigs/2020/11/umut_2_93.jpg (E. T: 07.12.2022, E.S: 14.12)
<https://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/Milli-M%C3%BCcadele-D%C3%B6nemi-14.jpg> (E. T: 07.12.2022, E.S: 14.12)
<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/danistay-daha-once-bircok-defa-basortusune-vize-verdi/1335191>
(E. T: 23.03.2023, E.S: 14.12)
- 8. Etkinlik, Görsel 6.38: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 9.Etkinlik Görsel 6.39: https://www.nedir.org/resim-ekle/yazi-resmi/87588/92_eski_t%C3%BCrklerde_kurultay.jpg
(E. T: 07.12.2022, E.S: 14.12)
- 9.Etkinlik Görsel 6.40: [www.shutterstock.com/ID: 55373641](http://www.shutterstock.com/ID:55373641) (E. T: 17.12.2022, E.S: 19.56)
- 9.Etkinlik Görsel 6.41: [www.shutterstock.com/ID: 1618394713](http://www.shutterstock.com/ID:1618394713) (E. T: 15.12.2022, E.S: 12.19) (Düzenlenmiştir.)
- 9.Etkinlik Görsel 6.42: [www.shutterstock.com/ID: 1445304392](http://www.shutterstock.com/ID:1445304392) (E. T: 17.02.2023, E.S: 12.07) (Düzenlenmiştir.)
[www.123rf.com/ID: 138031099](http://www.123rf.com/ID:138031099) (E. T: 24.03.2023, E.S: 11.10)
[www.123rf.com/ID: 178464946](http://www.123rf.com/ID:178464946) (E. T: 24.03.2023, E.S: 11.10)
[www.123rf.com/ID: 21258441](http://www.123rf.com/ID:21258441) (E. T: 24.03.2023, E.S: 11.11)
[www.123rf.com/ID: 169017269](http://www.123rf.com/ID:169017269) (E. T: 24.03.2023, E.S: 11.11)
[www.123rf.com/ID: 52339594](http://www.123rf.com/ID:52339594) (E. T: 24.03.2023, E.S: 11.11)
- 9. Etkinlik, Görsel 6.43: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 10.Etkinlik Görsel 6.44: [www.shutterstock.com/ID: 2032069550](http://www.shutterstock.com/ID:2032069550) (E. T: 17.12.2022, E.S: 19.54)
- 10.Etkinlik Görsel 6.45: [www.shutterstock.com/ID: 370145357](http://www.shutterstock.com/ID:370145357) (E. T: 17.12.2022, E.S: 19.54)
- 10.Etkinlik Görsel 6.46: [www.shutterstock.com/ID: 1161180319](http://www.shutterstock.com/ID:1161180319) (E. T: 17.12.2022, E.S: 19.55)

SEVGİ

- 1. Etkinlik, Görsel 7.1: www.shutterstock.com/ID:2167686931 (E. T: 05.02.2022, E.S: 18.04)
- 1. Etkinlik, Görsel 7.2: www.shutterstock.com/ID:2013020639 (E. T: 05.02.2022, E.S: 18.04)
- 2. Etkinlik, Görsel 7.3: www.shutterstock.com/ID:1926455420 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.40)
- 2. Etkinlik, Görsel 7.4: <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/gazi-esini-sevgisiyle-hayata-bagliyor/2501442>
(E. T: 15.02.2023, E.S: 19.22)
- 2. Etkinlik, Görsel 7.5: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 2. Etkinlik, Görsel 7.6: www.shutterstock.com/ID:211482967 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.40)
www.shutterstock.com/ID:607347791 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.40)
www.shutterstock.com/ID:1148689007 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.42)
www.shutterstock.com/ID:1318011395 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.42)
www.shutterstock.com/ID:1930618514 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.42)
www.shutterstock.com/ID:2167376579 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.42)
- 3. Etkinlik, Görsel 7.7: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 3. Etkinlik, Görsel 7.8: <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/101-yasindaki-leyla-nineden-uzun-ve-saglikli-yasamin-sirlari/2701128> (E. T: 15.12.2022, E.S: 13.43)
- 4. Etkinlik, Görsel 7.9: www.shutterstock.com/ID:1856570467 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.45)
- 4. Etkinlik, Görsel 7.10: www.shutterstock.com/ID:1660546000 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.45)
- 4. Etkinlik, Görsel 7.11: www.shutterstock.com/ID:320334869 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.45)
- 5. Etkinlik, Görsel 7.12: www.shutterstock.com/ID:1627388638 (E. T: 15.12.2022, E.S: 12.22)

- 5. Etkinlik, Görsel 7.13: www.dreamstime.com/ID:13161204 (E. T: 01.06.2017, E.S: 15.19)
<https://www.aa.com.tr/tr/yasam/ucuz-ninelerden-ikisi-artik-birbirine-daha-bagli/1598627> (E. T: 22.12.2022, E.S: 18.45)
- 5. Etkinlik, Görsel 7.14 : www.dreamstime.com/ID:13161204 (E. T: 01.06.2017, E.S: 15.19)
<https://www.aa.com.tr/tr/koruyucu-aileler/kalabalik-aile-ozlemine-koruyucu-aile-olarak-giderdiler/1098758>
(E. T: 22.12.2022, E.S: 18.53)
- 6. Etkinlik, Görsel 7.15: www.shutterstock.com/ID:1877525983 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.37)
- 6. Etkinlik, Görsel 7.16: www.shutterstock.com/ID:1492511027 (E. T: 05.02.2023, E.S: 13.35)
- 6. Etkinlik, Görsel 7.17: www.shutterstock.com/ID:579744679 (E. T: 15.02.2023, E.S: 20.48)
- 7. Etkinlik, Görsel 7.18: www.shutterstock.com/ID:2062162940 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.44)
- 7. Etkinlik, Görsel 7.19: www.shutterstock.com/ID:2018626901 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.44)
- 7. Etkinlik, Görsel 7.20: www.shutterstock.com/ID:2021572385 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.45)
- 7. Etkinlik, Görsel 7.21: www.shutterstock.com/ID:601307036 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11.45)
- 8. Etkinlik, Görsel 7.22: www.shutterstock.com/ID:2194323239 (E. T: 05.02.2023, E.S: 13.36)
- 8. Etkinlik, Görsel 7.23: www.shutterstock.com/ID:208759882 (E. T: 30.04.2018, E.S: 11.50) (Düzenlenmiştir.)
- 8. Etkinlik, Görsel 7.24: <https://www.aa.com.tr/tr/toplun-temel-diregi-aile/hastalikta-ve-saglikta-61-yildir-birlikteler/1463908> (E. T: 13.12.2022, E.S: 11.22)
- 9. Etkinlik, Görsel 7.25: www.shutterstock.com/ID:448576267 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13.12)
- 10. Etkinlik, Görsel 7.26: www.shutterstock.com/ID:2205126663 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13.12)
- 11. Etkinlik, Görsel 7.27: <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/asirlik-tipir-dede-ile-balis-kizinin-birbirlerine-olan-sevgisi-ilk-gunku-gibi/2578627> (E. T: 10.12.2022, E.S: 22.30)
- 11. Etkinlik, Görsel 7.28: www.shutterstock.com/ID:1130787605 (E. T: 05.02.2023, E.S: 13.45)
- 11. Etkinlik, Görsel 7.29: www.shutterstock.com/ID:290441585 (E. T: 05.02.2023, E.S: 13.45)
- 11. Etkinlik, Görsel 7.30: www.shutterstock.com/ID:2142377563 (E. T: 05.02.2023, E.S: 13.45)
- 11. Etkinlik, Görsel 7.31: www.dreamstime.com/ID:13161204 (E. T: 01.06.2017, E.S: 15.19)
<https://www.aa.com.tr/tr/yasam/ayni-yastikta-80-yildir-ilk-gunku-askla-suren-mutluluk/1732761>
(E. T: 10.12.2022, E.S: 23.30)
- 11. Etkinlik, Görsel 7.32: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.

SORUMLULUK

8

- 1. Etkinlik, Görsel 8.1: www.shutterstock.com/ID:212369821 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11:36)
- 1. Etkinlik, Görsel 8.2: www.shutterstock.com/ID:1038166888 (E. T: 15.02.2023, E.S: 17:36)
- 1. Etkinlik, Görsel 8.3: www.123rf.com/ID:124831178 (E. T: 07.12.2017, E.S: 10:27) (Düzenlenmiştir.)
- 1. Etkinlik, Görsel 8.4: www.shutterstock.com/ID:532808926 (E. T: 19.12.2022, E.S: 14:22) (Düzenlenmiştir.)
- 2. Etkinlik, Görsel 8.5: www.shutterstock.com/ID:439818109 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11:33)
- 2. Etkinlik, Görsel 8.6: www.123rf.com/ID:75751782 (E. T: 20.08.2022, E.S: 20:20)
<https://bilecik.ktb.gov.tr/TR-69070/edebiyat.html> (E. T: 13.12.2022, E.S: 20:21)
- 3. Etkinlik, Görsel 8.7: www.shutterstock.com/ID:1503936899 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11:33)
- 3. Etkinlik, Görsel 8.8: www.shutterstock.com/ID:2084760931 (E. T: 21.02.2023, E.S: 11:48)
- 3. Etkinlik, Görsel 8.9: <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/lise-ogrencilerinin-matematik-olimpiyatleri-basari-879711>
(E. T: 31.12.2022, E.S: 23:36)
- 3. Etkinlik, Görsel 8.10: <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/hastane-odasinda-fen-lisesini-kazanip-yksde-adiyaman-1si-oldu/2643184> (E. T: 31.12.2022, E.S: 23:36)
- 3. Etkinlik, Görsel 8.11: www.shutterstock.com/ID:1902006085 (E. T: 04.01.2023, E.S: 16:59) (Düzenlenmiştir.)
- 4. Etkinlik, Görsel 8.12: https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/23152150_15_TEMMUZ_LISE.pdf
(E. T: 18.12.2022, E.S: 21:20)

- 4. Etkinlik, Görsel 8.13: https://www.tccb.gov.tr/assets/dosya/15Temmuz/15temmuz_tr.pdf (E. T: 18.12.2022, E.S: 21:20)
- 4. Etkinlik, Görsel 8.14: https://www.tccb.gov.tr/assets/dosya/15Temmuz/15temmuz_tr.pdf (E. T: 18.12.2022, E.S: 21:20)
- 4. Etkinlik, Görsel 8.15: www.shutterstock.com/ID:636490673 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11:39)
- 4. Etkinlik, Görsel 8.16: <http://turgutlu.gov.tr/kurumlar/turgutlu.gov.tr/Dosyalar/Atat%C3%BCrk/11.jpg> (E. T: 19.12.2022, E.S: 17:36)
- 4. Etkinlik, Görsel 8.17: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 5. Etkinlik, Görsel 8.18: www.shutterstock.com/ID:1828492400 (E. T: 05.02.2023, E.S: 17:36)
- 6. Etkinlik, Görsel 8.19: www.shutterstock.com/ID:1159828534 (E. T: 21.02.2023, E.S: 11:59)
www.dreamstime.com/ID:29088971 (E. T: 22.11.2017, E.S: 12:21)
www.shutterstock.com/ID:617076248 (E. T: 21.02.2023, E.S: 11:59)
www.shutterstock.com/ID:2154314903 (E. T: 21.02.2023, E.S: 11:59)
- 6. Etkinlik, Görsel 8.20: www.shutterstock.com/ID:360683678 (E. T: 21.02.2023, E.S: 11:59)
- 7. Etkinlik, Görsel 8.21: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 7. Etkinlik, Görsel 8.22: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 7. Etkinlik, Görsel 8.23: <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/malatya/kulturatlasi/dede-korkut-> (E. T: 13.12.2022, E.S: 21:21)
- 8. Etkinlik, Görsel 8.24: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/73936> (E. T: 18.12.2022, E.S: 13:08)
- 8. Etkinlik, Görsel 8.25: www.123rf.com/ID:58673043 (E. T: 28.08.2022, E.S: 07:08)
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/73936> (E. T: 18.12.2022, E.S: 13:08)
- 9. Etkinlik, Görsel 8.26: www.shutterstock.com/ID:2081792104 (E. T: 15.12.2022, E.S: 12:23)
- 9. Etkinlik, Görsel 8.27: www.shutterstock.com/ID:572389627 (E. T: 15.12.2022, E.S: 12:23)
- 9. Etkinlik, Görsel 8.28: www.shutterstock.com/ID:1683267208 (E. T: 15.12.2022, E.S: 12:23)
- 9. Etkinlik, Görsel 8.29: www.shutterstock.com/ID:1657846753 (E. T: 15.12.2022, E.S: 12:23)
- 9. Etkinlik, Görsel 8.30: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 9. Etkinlik, Görsel 8.31: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 9. Etkinlik, Görsel 8.32: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 9. Etkinlik, Görsel 8.33: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 9. Etkinlik, Görsel 8.34: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 10. Etkinlik, Görsel 8.35: www.shutterstock.com/ID:321563468 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:11)
- 10. Etkinlik, Görsel 8.36: www.shutterstock.com/ID:2088093400 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:11)
- 10. Etkinlik, Görsel 8.37: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 10. Etkinlik, Görsel 8.38: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 10. Etkinlik, Görsel 8.39: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.

- 1. Etkinlik, Görsel 9.1: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 1. Etkinlik, Görsel 9.2: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 2. Etkinlik, Görsel 9.3: Nuri İyem, Dededen Toruna Atatürk Türküleri (Tuval üzerine yağlı boya 100x200)
- 2. Etkinlik, Metin kutusu.: www.shutterstock.com/ID:1920458837 (E. T: 12.12.2022, E.S: 13:48)
- 2. Etkinlik, Görsel 9.4: www.123rf.com/ID:124831178 (E. T: 07.12.2022, E.S: 10:27)
www.shutterstock.com/ID:785841178 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:11)
www.shutterstock.com/ID:1213671730 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:11)
www.shutterstock.com/ID:1735139288 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:11)
www.123rf.com/ID:86213284 (E. T: 23.07.2020, E.S: 12:24)

GÖRSEL KAYNAKÇASI

www.shutterstock.com/ID:1855867939 (E. T:08.02.2023, E.S: 13:11)

- 3. Etkinlik, Görsel 9.5: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 3. Etkinlik, Görsel 9.6: www.shutterstock.com/ID:2121092678 (E. T:19.12.2022, E.S: 14:20)
- 3. Etkinlik, Görsel 9.7: www.shutterstock.com/ID:1841407339 (E. T:19.12.2022, E.S: 14:20)
- 3. Etkinlik, Görsel 9.8: www.shutterstock.com/ID:2051143997 (E. T:19.12.2022, E.S: 14:20)
- 3. Etkinlik, Görsel 9.9: <https://www.aa.com.tr/tr/politika/6-adimda-oy-kullanma-rehberi/1424329>

(E. T:19.12.2022, E.S: 10:27)

- 3. Etkinlik, Görsel 9.10: <http://www.isparta.gov.tr/vergi-borcu-olanlar-icin-yapilandirma-firsati> (E. T:19.12.2022, E.S: 11:03)
- 3. Etkinlik, Görsel 9.11: <https://personeltemin.msb.gov.tr/Anasayfa/Icerikweb/MDS02?menuitem=1>

(E. T:19.12.2022, E.S: 15:32)

- 3. Etkinlik, Görsel 9.12: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 3. Etkinlik, Görsel 9.13: <https://www.msb.gov.tr/SlaytHaber/1312021-02505> (E. T:19.12.2022, E.S: 11:03)
- 5. Etkinlik, Görsel 9.14: www.shutterstock.com/ID:1445304392 (E. T: 17.02.2023, E.S: 12:07) (Düzenlenmiştir.)
- <https://www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/milli-mucadelede-kadınlar-fotograf-sergisi-354311.html>
- http://ogmmateryal.eba.gov.tr/panel/upload/etkilesimli/kitap/beceri_temelli/12/turkdiliveedebiyati/index.html#p=376
- <https://www.aa.com.tr/tr/15-temmuz-darbe-girisimi/fetonun-darbe-girisimine-karsi-vatandaslarin-nobeti-suruyor/613167>

- 5. Etkinlik, Görsel 9.15: www.shutterstock.com/ID:2053628006 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:20)
- 5. Etkinlik, Görsel 9.16: www.shutterstock.com/ID:1132834361 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:20)
- 5. Etkinlik, Görsel 9.17: www.shutterstock.com/ID:2170326395 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:20)
- 5. Etkinlik, Görsel 9.18: https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/23152137_15_TEMMUZ_ORTAOKUL.pdf (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:20)
- 5. Etkinlik, Görsel 9.19: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 6. Etkinlik, Görsel 9.20: <https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/dostluga-cirit-atiyorlar> (E. T: 07.02.2023, E.S: 17:59)
- 6. Etkinlik, Görsel 9.21: <https://www.studyinturkiye.gov.tr/StudyinTurkey/ShowDetail?rID=1wq9mwjOdRY=&&cld=PE4NrOmMoY4>

(E. T: 07.02.2023, E.S: 17:59)

- 6. Etkinlik, Görsel 9.22: www.shutterstock.com/ID:181248227 (E. T: 07.02.2023, E.S: 17:59)
- 6. Etkinlik, Görsel 9.23: <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/geleneksel-turk-okculugu-unesco-listesinde/1672251>

(E. T: 07.02.2023, E.S: 17:59)

- 6. Etkinlik, Görsel 9.24: <http://www.cankiri.gov.tr/mimari> (E. T: 07.02.2023, E.S: 17:59)
- 6. Etkinlik, Görsel 9.25: www.shutterstock.com/ID:1618394713 (E. T: 15.12.2022, E.S: 12:19)
- 7. Etkinlik, Görsel 9.26: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 7. Etkinlik, Görsel 9.27: www.shutterstock.com/ID:1043181421 (E. T: 31.02.2023, E.S: 11:47)
- 7. Etkinlik, Görsel 9.28: https://trthaberstatic.cdn.wp.trt.com.tr/resimler/1860000/mete-gazoz-metin-gazoz-aa-1860526_2.jpg (E. T: 04.01.2023, E.S: 10:49)
- 8. Etkinlik, Görsel 9.29: https://www.kulturportali.gov.tr/repoKulturPortali/small/SehirRehberi//NeAlinir/20170302092153049_el_sanatlari_antep_isi_isleme_0051.jpg?format=jpg&quality=50

(E. T: 08.02.2023, E.S: 13:14)

<https://www.kulturportali.gov.tr/repoKulturPortali/small/24022013/277e004c-5a7b-48cf-a5f6-f846e6e8fd7b.JPG?format=jpg&quality=50> (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:14)

<https://www.kulturportali.gov.tr/repoKulturPortali/small/24022013/ab385ca9-5c1e-4aa0-acd0-532b2fdb9a61.JPG?format=jpg&quality=50> (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:14)

<https://aregem.ktb.gov.tr/TR-202368/geleneksel-cini-ustaligi.html> (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:14)

www.shutterstock.com/ID:1682832043 (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:14)

<https://gaziantep.ktb.gov.tr/TR-52299/sedef-kakma-islemeciligi.html> (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:14)

- 9. Etkinlik, Görsel 9.30: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 9. Etkinlik, Görsel 9.31: <http://www.meb.gov.tr/belirgunler/ataturk/foto/002/2a02.htm> (E. T: 04.01.2023, E.S: 10:42)
- 9. Etkinlik, Görsel 9.32: <https://www.egm.gov.tr/ataturk-ve-turk-polisi> (E. T: 04.01.2023, E.S: 10:42)
- 10. Etkinlik, Görsel 9.33: <www.shutterstock.com/ID:1034019679> (E. T: 21.12.2022, E.S: 14:37)
- 10. Etkinlik, Görsel 9.34: <www.shutterstock.com/ID:1375164938> (E. T: 21.12.2022, E.S: 14:37)
- 10. Etkinlik, Görsel 9.35: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 10. Etkinlik, Görsel 9.36: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 10. Etkinlik, Görsel 9.37: <www.shutterstock.com/ID:1339436513> (E. T: 07.02.2023, E.S: 16:26)

YARDIMSEVERLİK

10

- 1. Etkinlik, Görsel 10.1: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 1. Etkinlik, Görsel 10.2: <https://www.aa.com.tr/tr/saglik/turkok-kok-hucre-bagisinda-dunyada-ilk-10a-yukseldi/1589909> (E. T: 05.01.2023, E.S: 11:47)
- 1. Etkinlik, Görsel 10.3: <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/losemiyi-ilik-nakliyle-yendi-donorunun-mezarini-ziyaret-etti-701498.html> (E. T: 05.01.2023, E.S: 11:47)
- 2. Etkinlik, Görsel 10.4: <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/bir-fedakarlik-hikayesi-gulsum-anne/1039641> (E. T: 12.01.2023, E.S: 19:23)
- 2. Etkinlik, Görsel 10.5: <https://www.aile.gov.tr/merin/haberler/koruyucu-aile-yaninda-7-503-cocugumuzun-bakimini-sagliyoruz/> (E. T: 12.01.2023, E.S: 21:23)
- 3. Etkinlik, Görsel 10.6: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 3. Etkinlik, Görsel 10.7: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/914564> (E. T: 07.12.2022, E.S: 10:27)
- 3. Etkinlik, Görsel 10.8: <www.123rf.com/ID:180043998> (E. T: 07.12.2022, E.S: 10:27)
- 3. Etkinlik, Görsel 10.9: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 3. Etkinlik, Görsel 10.10: <www.shutterstock.com/ID:1322602289> (E. T: 07.12.2022, E.S: 10:27)
- 4. Etkinlik, Görsel 10.11: <www.shutterstock.com/ID:2167301531> (E. T: 24.02.2023, E.S: 12:08)
- 4. Etkinlik, Görsel 10.12: <https://www.trthaber.com/haber/yasam/tdv-kurban-yardimlarini-25-milyondan-fazla-ihityac-sahibine-ulasitiracak-688040.html> (E. T: 05.01.2023, E.S: 11:14)
- 4. Etkinlik, Görsel 10.13: <www.shutterstock.com/ID:1287677839> (E. T: 15.02.2023, E.S: 11:52)
- 4. Etkinlik, Görsel 10.14: <https://tdv.org.tr-TR/turkiye-diyaret-vakfi-22-milyon-ihityac-sahibine-kurban-eti-ulasitirdi/> (E. T: 05.01.2023, E.S: 11:53)
- 5. Etkinlik, Görsel 10.15: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 5. Etkinlik, Görsel 10.16: <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/kahramanmarastan-sanliurfadaki-800-ogrenciye-kislik-giysi-ve-kirtasiye-malzemesi-destegi/2769963> (E. T: 11.12.2022, E.S: 15:50)
- 5. Etkinlik, Görsel 10.17: https://www.aa.com.tr/uploads/userFiles/54a427bf-71c5-4e63-a83d-6196709e92a3/08_2022%2F02_Nisan%2F001%2F20220429_2_53315892_76398736.jpg (E. T: 11.12.2022, E.S: 15:50)
- 6. Etkinlik, Görsel 10.18: Görsel tasarımcı tarafından hazırlanmıştır.
- 6. Etkinlik, Görsel 10.19: <https://www.youtube.com/watch?v=kCGp7vFahAM> (E. T: 11.12.2022, E.S: 15:50)
- 7. Etkinlik, Görsel 10.20: <www.shutterstock.com/ID:1945442215> (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:13)
- 7. Etkinlik, Görsel 10.21: <www.shutterstock.com/ID:2123704208> (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:13)
- 7. Etkinlik, Görsel 10.22: <www.shutterstock.com/ID:168035465> (E. T: 08.02.2023, E.S: 13:13)
- 7. Etkinlik, Görsel 10.23: <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/askida-ekmek-kampanyasi-baslatan-firin-30-bin-344-ekmek-dagitti-/590096> (E. T: 23.12.2022, E.S: 12:50)
- <https://aydin.ktb.gov.tr/TR-243108/sadaka-tasi.html> (E. T: 23.12.2022, E.S: 12:50)

GÖRSEL KAYNAKÇASI

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/gaziantep-te-zimem-defteri-projesi-ile-9-bin-500-hanenin-elektrik-borcu-odendi/1850928> (E. T: 23.12.2022, E.S: 14:22)

<https://giysikutusu.kizilay.org.tr/proje-hakkinda.html> (E. T: 23.12.2022, E.S: 17:15)

<http://www.isparta.gov.tr/kan-bagisi-acil-degil-surekli-bir-ihtiyactir> (E. T: 23.12.2022, E.S: 18:23)

- 8. Etkinlik, Görsel 10.24: <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/gelenekten-gelecege-kopru-kuran-sanatci-baris-manco/2128793> (E. T: 07.12.2022, E.S.:12:10)
- 8. Etkinlik, Görsel 10.25: <https://denizli.meb.gov.tr/e-dergi/cinar/mobile/index.html#p=41> (E. T: 07.12.2022, E.S.:12:10)
- 9. Etkinlik, Görsel 10.26: www.shutterstock.com/ID: 1771476842 (E. T: 08.02.2023, E.S: 14:22)
- 9. Etkinlik, Görsel 10.27:https://www.kulturportali.gov.tr/repoKulturPortali/small/PetekIcon/keskek_20180124144852662.jpg?format=jpg (E.T: 30.10.2022, E.S: 20:32)
- 9. Etkinlik, Görsel 10.28: www.shutterstock.com/ID: 750007819 (E. T: 19.12.2022, E.S: 12:50)
- 9. Etkinlik, Görsel 10.29: www.shutterstock.com/ID: 532808926 (E. T: 19.12.2022, E.S: 12:50)
- 9. Etkinlik, Görsel 10.30: www.shutterstock.com/ID: 2142125059 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11:49)
- 8. Etkinlik, Görsel 10.31: www.shutterstock.com/ID: 1852855018 (E. T: 05.02.2023, E.S: 18:02)
- 8. Etkinlik, Görsel 10.32: www.shutterstock.com/ID: 417568303 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11:49)
- 8. Etkinlik, Görsel 10.33: www.shutterstock.com/ID: 1111512254 (E. T: 15.02.2023, E.S: 11:49)